

འབར་ཁྱེན་འཕྲུལ་དེབ། [༠༩༥]

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གསར་བརྗེ།

བན་ཤུལ་དབལ་མཁར་རྒྱལ་གྱིས་བརྒྱུ་

མེད་ཀྱིས་ཤིག་མཆད་དེ་བ་ལྟེན་པ་།

SJRB-0313

འབར་ཞུག་འབྲུལ་དེའུ་པར་ཚ་མོར་བཞག་བྱས་ཡོད།
མེར་བྱས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་ཚུལ་ཁྲིམ་ཁང་གིས་འབྲུལ་དེའུ་བཞོས།
མེར་བྱས་རིག་མཛོད་ཆེན་མོས་འཕེམས་སྡེའུ་བྱས།
༡༩༧༥ ལོའི་ཟླ་གཉིས་པར་ཚུལ་ཁྲིམ་བྱས།
༡༩༧༩ ཟླ་བརྒྱད་པར་བརྒྱད་ཁྲིམ་བྱས།

མེད་ཐེས་རིག་མཛོད་དྲ་བྱང་།

www.serajeyrigzodchenmo.org

ཡིག་འབྲེལ་དྲ་བྱང་།

serajeyrigzodchenmo@gmail.com

དཀར་ཆག

ཡུལ་གནས་ཅན་བོད་ཀྱི་ཡོ་རྒྱས་ལས་བསྐྱོད་པོར་བྱིས་པའི་རྩ་རྒྱུ་ལ་
ཁ་གས་དྲུག་པོའི་གཏམ་ལ་གསར་བྱ་བརྗེ་བའི་ཡེགས་བཤད་
གཟི་ཡི་ཐང་མ་ཞེས་བྱ་བའི་གཞུང་དཔྱད་

སྔོན་འགྲོ་གིས་པའི་གཏམ།	༡
བཤད་ཁྲིད་ཀྱི་གཞུང་དོན་སློབ།	༧
མི་རིགས་ཞེས་པའི་གོ་དོན་གྱི་སློབ།	༡༠
བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ངོས་འཛིན་གྱི་སློབ།	༡༠
རྒྱལ་པོ་ཐོག་མ་ཉག་གི་བཅན་པོའི་སློབ།	༡༥
དྲི་བྱམ་བཅན་པོའི་གནས་ཚུལ་གྱི་སློབ།	༡༩
བསམ་ཡས་དགོན་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་སློབ།	༢༥
བོད་ཀྱི་ཚོས་སྤྱང་བྱང་འབྲེལ་གྱི་སློབ།	༤༠
མཁུག་སྒྲུབ།	༧༡

དྲི་བ་དྲིས་ལན་གྱི་སྐོར།	༩༩
བོད་མིའི་དད་པའི་སྐོར་གྱི་དྲིས་ལན།	༩༩
ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་སྐོར་གྱི་དྲིས་ལན།	༩༩
ལོ་རྒྱུས་གསར་བརྗེ་སྐོར་གྱི་དྲིས་ལན།	༡༠༡
ཞང་ཞུང་དང་གཤེན་རབས་སྐོར་གྱི་དྲིས་ལན།	༡༠༥
དཔལ་ལྷན་རྩྭ་ལྷོ་ལྷོ་སྐོར་གྱི་དྲིས་ལན།	༡༡༠
བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་བྱུང་མཐའི་སྐོར་གྱི་དྲིས་ལན།	༡༡༥
སྐྱུ་གཤིག་སྐོར་གྱི་དྲིས་ལན།	༡༡༩
བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་སྐོར་གྱི་དྲིས་ལན།	༡༢༩
བོད་ཀྱི་ས་དབྱིབས་སྲིན་མོ་གན་རྒྱལ་སྐོར་གྱི་དྲིས་ལན།	༡༣༠
འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་མཆོམས་སྐོར་གྱི་སྐོར།	༡༣༥
རྒྱལ་ཁབ་འབྲེལ་སྐོར་གྱི་སྐོར།	༡༤༡
པར་རྒྱུན་གྱི་མཁུག་བྱང་དུ་བཞག་པའི་གཏམ།	༡༤༩

རྩལ་གངས་ཅན་པོད་ཀྱི་ཡོ་རྒྱས་ལས་འཁྱོག་པོར་བྲིས་པའི་
 རྟ་རྩལ་ཁ་གས་དང་པོའི་གཏམ་ལ་གསར་དྲ་བརྗེ་བའི་
 ཡིགས་བཤད་གཞི་ཡི་ཐང་མ་ཞེས་བྱ་
 བའི་གཞུང་དངོས།

ཕྱོག་འགྲོར་བྲིས་པའི་གཏམ།

ཡོ་རྒྱས་ཞེས་འདུག་གི་དབྱང་ཙམ་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཡོ་ཉེས་སྟོང་དགུ་ལོའི་རྒྱ་དགུ་
 བའི་ཆེས་ཉེར་གསུམ་ཉེན་དབུས་འབྱུར་ལྷ་སའི་བོད་མྱོང་ས་སྟོབ་ལྷ་ཆེན་མོའི་ཞེས་
 འདུག་སྟོབ་མ་དང་དངོས་གཞིའི་སྟོབ་ལྷག་ནམས་ལ་འཆད་ཁྱིད་བྱས་པའི་ནང་དོན་
 ནམས་སྒྲ་ལེན་འཁོར་ལོར་པལ་སྒྱུར་ཁུས་ཤིང་ཕྱིས་སུ་རིམ་གྱིས་ཡི་གེར་བཏབ་པ་
 ཞིག་ཡིན་ལ་མ་ཡིག་ཐོག་མ་པར་སྟོག་གི་དེབ་གཟུགས་སུ་བཅོས་ནས་སྟོབ་ལྷ་ཆེན་
 མོའི་སྟོབ་དཔོན་སྐད་གཤམ་ཅན་ཁ་གས་དང་ཡོ་རྒྱས་ཞེས་འདུག་པ་སྟོར་ཞིག་ལ་
 སྒྲན་བསྟར་ཁུས་ཤིང་ཁོང་ནམས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་ལྟར་འཆད་ཁྱིད་ཀྱི་བརྗོད་དོན་
 གཙོ་བོ་གཞུང་རྒྱུ་ལྷན་པུས་ཤིང་དེའི་སྟེང་ལ་བཅོ་བཙུན་ཕན་བྱ་དང་སྟོན་འཕྲི་ཅུང་ཐང་
 བྱས་ནས་སྒྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་འདི་ནི་བོད་མྱོང་ས་སྟོབ་ཆེན་ཀྱི་ཡོ་རྒྱས་ཀྱི་སྟེང་དུ་

ཞིབ་འཇུག་སྒོའ་མས་འཆད་ཁྱིད་བྱས་པ་ཐེངས་དང་པོ་ཡིན་པའི་སྐོར་རྗེས་སུ་གོ་ཐོས་
བྱང་པ་ཡིན།

དེ་བ་གཞི་འདིའི་ནང་དུ་བོད་སྤྱིའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཁྱོད་དུ་སྐར་ནས་བཤད་གོ་མས་སུ་
བྱང་པའི་སྐོར་རྒྱན་གྱི་ལྷ་བ་འཁྲིག་པོ་ཁ་གས་དང་བྱད་པར་དུ་དུས་རབས་བཅུ་བའི་
ཕྱིས་སུ་བྱང་པའི་བོད་ཀྱི་སེར་མོ་བས་བྲིས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་མིག་རྒྱུད་བྱངས་
ལ་ཕྱོགས་སྤྱང་གི་ཞེན་པས་སྤྱིབས་པ་ཁ་གས་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་དམིགས་ལུལ་དུ་བཟུང་
ཞིང་མིག་སྐར་རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་རིག་པའི་དབྱེད་ཡིག་གི་ཁྱོད་དུ་ཀུན་གྱིས་མཐོང་ཆེར་
བཅི་བ་དང་བོད་རང་གི་ཆད་དང་ལྷན་པའི་མཁས་པ་སྐོར་ཞིག་གི་གསུང་རྩོམ་སོགས་
ལ་ཉམས་ཞིབ་ལུན་རིང་བྱས་པ་བརྒྱུད་ནས་ཀུན་བྱང་བའི་དོན་རྒྱམས་འཁྲིག་པོའི་
གཏེར་དུ་སྤྲས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གསང་གནད་འགའ་གས་ལ་དབྱེད་པ་དོན་མཐུན་གྱི་
སྒོ་འཇུག་པར་བྱས་པའི་ཁྱུང་ཙམ་སྤངས་ཡོད། འདི་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ལོ་རྒྱུས་ལ་
ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་མི་ལོ་སྟོང་སྟག་ལྔ་བྱུག་ལྷག་གི་གོང་རོལ་ནས་
གངས་ཅན་ས་ཡི་ཐིག་ལེར་གནས་གཞི་འཆའ་བའི་མེས་པོ་དག་གི་བྱང་པ་དང་དེ་དག་
གིས་མའི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཁྱོད་དུ་གཟི་འོད་འཆེར་བའི་ཞབས་རྗེས་རི་
འདྲ་ཞིག་བཞག་པའི་རང་ཚུལ་ལ་འུར་འོད་ཙམ་མ་ཡིན་པར་རྟོག་དཔྱད་ཀྱི་མཆན་མ་
དག་ལས་སྤྱིས་པའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་སྤྱི་སྒྲོམ་དང་ངོས་འཛིན་ཡང་དག་པ་ཞིག་བྱེད་པའི་
ཆེད་དུ་ཡིན། འདི་ལྷར་དུས་ལུན་མི་ལོ་བརྒྱ་སྟག་དུ་མ་འགོར་བའི་དུས་རིམ་འདྲ་མིན་
ཀྱི་ནང་དུ་སྐར་བྱང་པའི་དངོས་ཡོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཐམས་ཅད་ཉམས་རྒྱུད་ཀྱི་གནས་
སུ་འགྱུར་བ་དང་དུས་དང་གནས་སྐབས་ཀྱི་དབང་གིས་དེ་དག་གི་བྱང་ཁྱུངས་དང་

དངོས་བརྒྱད་སོགས་ས་འབྲེས་རྫོང་འབྲེས་སུ་བྱུང་ནས་ལུལ་མེད་ཁྲངས་མེད་དུ་བྱིན་
ཏེ་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་སྤྱིའི་ཕངས་སེམས་དང་སོ་སོའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་
ཆགས་སྒྲིལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བ་ནི་སྤྱད་གཤམ་དགོས། རྒྱ་མཚན་དེ་དག་གི་དབང་
གིས་འཛམ་གླིང་ཤར་བུ་བ་ཀྱི་ས་ཁུལ་སོ་སོར་རང་རང་གི་མེས་པོའི་སྤྱད་བྱུང་ཤེས་
རིག་གི་གནས་ཚུལ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱད་ཚུལ་སོགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་རབ་དང་རིམ་
བ་བྱེད་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་བྱ་འགྲུལ་ནི་རྒྱ་ཁུལ་ཏུ་དར་བའི་སྤྱད་ཚུལ་མིག་ལྟོས་སུ་ས་
ཀྱང་གསལ་བོར་གོ་ཐུབ་པ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟ་བུའི་གནས་བབ་འོག་ང་ཚོས་ཀྱང་སྤྱད་
བྱུང་མེས་པོ་དག་གི་སྒོ་གྲོས་ཀྱི་ཆལ་ལས་འཁུངས་པའི་ཆོས་རིག་དར་འཕེལ་གྱི་བྱུང་
བ་ངོ་མ་དག་ལ་སྒོ་སྤྱད་དང་ལུང་བསྟོད་མེད་པར་བྱང་བའི་དག་གི་ལས་ནས་འཛམ་
གླིང་སྒོ་ལྟོས་སྤྱོད་པོ་ཀུན་གྱི་འབྲེན་བྱེད་མིག་གི་ལས་དུ་བསྐྱར་བ་ནི་དུས་ཀྱིས་སྤྱད་པའི་
འོས་འགན་ཉག་གཅིག་ཏུ་མཐོང་ངོ། །

ལོ་རྒྱུས་ནི་ཐ་སྙད་རང་སྤྱོད་གི་ཆ་ནས་དབྱུང་ནའང་འདས་པའི་ནམ་ཅན་དུ་
འདོད་པའི་སྐབས་ཀྱིས་སྒྲོག་བྱུང་དུ་བྱིན་པའི་འདས་པའི་དུས་ལ་དབྱུང་པའི་ཆེན་འཕེལ་
རིགས་པ་ཁོ་ན་ཙམ་གྱིས་མི་ཚོགས་པར་དབྱུང་བ་འཇུག་ལུལ་གྱི་གཞི་གང་དེར་འབྲེལ་
བའི་ཡིག་ཆ་ང་ཚོ་ལྟོས་ལོན་མིན་གྱི་བརྟག་དབྱུང་ཅིས་ཀྱང་སྟོན་དུ་འགྲོ་འོས་པ་ཞིག་
རེད། དེ་མ་གཏོགས་གཉིས་འཛིན་ཀུན་རྟོག་ལ་ཆེས་ཆེར་གོམས་པའི་སྒོའི་གཡོ་བ་
དང་དེ་འབྲེལ་གྱི་འབྲེར་སོ་སྙད་བཞག་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་སོགས་བདེན་དོན་དང་
དངོས་ཡོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགོད་མི་རུས་ལ་བྱུགས་རེ་བའི་
ཆགས་སྤྱད་སྤྱད་བཞག་པའི་ཡིག་ཆ་ངས་ཀྱང་སྤེལ་བ་མ་ཅན་བཞིན་དུ་དོར་འོས་པ་

ཞིག་རེད། འོན་ཁ་ཅིག་གིས་དེ་ལྟར་ན་ཡིད་ཆེས་ཤིང་ཡང་དག་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་
ཆ་མེད་དམ་ཟེར་ན་མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ་ཏུན་ཏོང་ས་ཆ་ནས་ཐོན་པའི་གནའ་བོའི་
བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དང་ཉིང་བ་དང་ཁ་རུབ་སོགས་ནས་ཐོན་པའི་བོད་ཀྱི་གནའ་རྫས་རིན་
ཐང་བྲལ་བ་དག་ནི་དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ཨང་དང་བོའི་གས་དང་། བཅན་པོའི་
དུས་སུ་བཞེངས་པའི་དོ་རིང་དང་བྲག་བཞོས་ཡི་གེ་ཡི་རིགས་ནི་དབྱུང་ཡིག་ཨང་
གཉིས་པའི་གས་དང་། དཔེ་ཆའི་རྒྱན་དང་བརྒྱན་པའི་བར་མ་ཆད་པའི་དཔེ་རྟེན་དག་
ནི་དབྱུང་ཡིག་ཨང་གསུམ་པའི་གས་སུ་ཡོད་ལ་དེ་དག་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་
པའི་ཆེན་ཅིས་ཀྱང་ཁྲུངས་བཅོལ་གཞི་འཛིན་གནང་འོས་པ་ཞིག་རེད། དེ་དག་ལ་དབྱེ་
ཞིབ་བྱེད་པའི་ཆེན་འང་དད་པ་དག་སྤང་དང་ཉེ་རིང་ཆགས་སྤང་གི་སྒྲིའི་གཡོ་བ་སྟོན་
དུ་བཏང་ནས་བལྟས་ན་རང་གི་སྒྲོ་སྒྲོན་དུ་སོང་ནས་ཡང་དག་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བདེན་
པའི་ཞལ་རས་དང་ཞིབ་འཇུག་གི་འབྲས་བྱ་ནས་ཡང་རེག་སྟབས་མེད་དེ་སྤང་ཚུལ་འདི་
དག་གི་སྐབས་སུ་“བྱང་ཆུབ་ཤིང་ལོ་སྟུ་གིས་གཅོད་པ”འི་དགོས་པ་བྱང་ནའང་ཐེ་
ཆོས་འཆང་བར་མི་རིགས་སོ་འདི་ནི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་པའི་དུས་སུ་དད་པ་
དང་ཞིབ་འཇུག་སོ་སོར་དབྱེ་དགོས་པའི་རྩ་བའི་ཆ་རྒྱུན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན།

དེ་ལྟར་ལོ་རྒྱུས་ཉམས་ཞིབ་ལ་བརྩུང་བའི་ནམ་འགྲུར་ཁ་ཤས་སྟོན་དུ་བལྟན་
ནས་སྐབས་སུ་བབས་པའི་སྒྲིང་བྱ་ནི་ < བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གསར་བརྗེ། > > ཞེས་
པའི་དེབ་གཞི་འདི་ཡིན་ཡང་འདིའི་ནང་དོན་སོགས་གསལ་བོར་ངོ་སྟོན་པ་ནི་སྐབས་
འདིར་དགོས་མེད་དུ་འགྲུར་བ་ཞིག་སྟེ་སྟོན་མཁན་དག་གིས་བརྗོད་དོན་ནམས་མཐར་
ཆགས་སུ་བསྐྲག་ན་གོ་བར་འགྲུར་ཞིང་དེ་ལས་དེབ་འདིའི་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྤངས་ཀྱི་

ཐབས་ལམ་ཁ་ཤས་གསལ་བཤད་བྱེད་ལོས་པར་བསམ་སྟེ།

[1] དེ་བ་གཞི་འདིའི་ཁ་ཡིག་ལ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གསར་བརྗེ་ཞེས་འབོད་པ་
སྟེ་མདོ་དོན་གསར་བརྗེ་ཞེས་བཤད་ནའང་ཐབས་ཤེས་ཤིག་ཡིན། རིགས་ལམ་ལ་
བྱང་བར་ངོམས་པ་ཁ་ཤས་ནས་ཁྱུང་བཤད་བརྒྱ་ཕྱག་གིས་གནམ་ས་འགོངས་ནའང་
ལྷ་ཚུགས་ནི་ནམ་ཡང་ལྷ་ཚུགས་རང་ཡིན་པས་བདག་གིས་སྤར་བཞིན་བོད་ཀྱི་ལོ་
རྒྱུས་ཀྱི་ཁྲབ་ཁོངས་སུ་གསར་བརྗེ་ཞེས་པའི་འབྲུལ་ཆས་ཤིག་བཀོལ་བཞིན་ཡོད།
གསར་བརྗེ་ཡི་འབྲུལ་ཆས་འདི་ནི་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཡི་རྒྱས་བྱངས་པའི་གསར་
བརྗེ་ཡི་གོ་དོན་དེ་གཏན་ནས་མ་ཡིན་པར་འདིས་སྟོན་འདས་པའི་དུས་ཀྱི་བདེན་དོན་
བྱང་པོ་དང་གྲངས་བྱང་ལོས་པའི་བརྗོད་དོན་རྣམས་རང་སོར་འཛོག་ཅིང་དེ་ལས་
མངོན་པའི་སྒྲིག་རྒྱུན་ལ་གསང་རྒྱུར་བཏགས་པ་དང་ཆགས་སྤང་ལ་བཀའ་རྒྱར་
བཏགས་པའི་གནས་ཚུལ་འབྲེག་པོ་སོགས་ཡོངས་སུ་འཆོས་ནས་ཡང་བསྐྱར་ཁ་
གསལ་གྱི་ཚུལ་དུ་གསར་བ་གསར་བར་བརྗེ་ལོས་པ་ཞིག་རེད། ཐབས་ལམ་འདི་དག་
སྤྱད་ནས་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་ཙུག་གི་ཕྱི་ལོ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གསར་བརྗེ་
ཡི་དབུ་བཙུངས་ནས་ནམ་ཞིག་ཆེན་འདིར་རྒྱལ་ཁ་ཡོངས་སུ་ཐོབ་སྲིད་པ་ཞིག་རེད།

[2] དེ་བ་གཞི་འདིའི་བརྗོད་དོན་རྣམས་ནི་དད་པ་དག་སྤང་གི་སློན་ནས་གཅིག་
ཀྱང་བྲིས་མེད་ལ་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱིར་བཏང་གི་འགྲོ་འདུག་སྤྱོད་གསུམ་
སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཏེ་མིག་ལ་བསྟན་ཡོད་དུ་སྤང་བ་རྣམས་གཙོར་བཟུང་ནས་
བྲིས་ཡོད། དེ་ནི་དད་པ་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་མིན་ཀྱང་འདིར་སྤེར་ངོས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་
འབྲེལ་མེད་དུ་སྤང་བས་བཞག་ལ་སྤྱིར་ཡང་མའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དད་པ་དག་སྤང་

གིས་བསྐྱད་ན་མི་འགྲིག་སྟེ་དཔེར་ན་ར་ས་འབྲུལ་སྤང་གཙུག་ལག་ཁང་སྒོར་བཙན་སྐམ་པའི་སྤྱན་ནས་འོད་ཅིག་འཕྲོས་ཏེ་བྱུང་བར་བྱས་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད། ལོ་རྒྱུས་དངོས་གཙོ་ལ་ཆ་མཚོན་ནས་བཤད་ན་འདི་དག་ནི་གཙོ་བོ་མིན་དེ་ར་ས་འབྲུལ་སྤང་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་པའི་སྐབས་དེར་བོད་རྒྱ་ཆེའི་མི་དམངས་ཀྱིས་དོ་ཁལ་དང་ཤིང་ཁལ་སོགས་ཁལ་རིགས་སྤྲ་ཚོགས་ཁུར་ཏེ་དཀའ་བ་བརྒྱ་ཕྱག་དུ་མ་བྱང་དུ་བསལ་ནས་བཞེངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་བསྐྱད་ན་ཏ་ཅང་གོ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད་བསམ་ཡོད། མདོ་དོན་དད་པ་ནི་བོད་ཀྱི་བྱམ་མོང་མ་ཡིན་པའི་རིག་གནས་ཤིག་ཡིན་པ་བསྟོན་དུ་མེད་ཀྱང་དད་པའི་སྟོན་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འབྲི་བ་དང་འཆད་པ་ནི་དགེ་མཚན་ཅི་ཡང་མེད་པར་འདོད་པས་དེབ་གཞི་འདི་ཉིད་དད་པས་བྲིས་པར་ནམ་ཡང་ཁས་ལེན་མེད་དོ།

[3] ལོ་རྒྱུས་ཉམས་ཞིབ་པ་རང་སྟེང་ན་ལྟན་སྟེས་གཤེས་སུ་སྤང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དེ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱུང་ཡིག་སྤྲ་ཚོགས་ལ་ཉམས་ཞིབ་བརྒྱད་ནས་སྟེ་འོས་པ་ཞིག་རེད། རང་གི་སློ་ཐོག་ནས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་འཆོལ་བ་མ་ཡིན་པར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱུང་ཡིག་གི་སྟེང་ནས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་འཆོལ་དགོས་པ་རེད། དེབ་གཞི་འདིའི་ནང་དོན་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ནམས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱུང་ཡིག་སྤྲ་ཚོགས་ལ་ཉམས་ཞིབ་དང་དབྱུང་བསྐྱར་བརྒྱད་ནས་ཐོན་པ་ཞིག་ལས་རང་ངོས་ན་ལྟན་སྟེས་གཤེས་སུ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ཞིག་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་མེད་དོ།

[4] ལོ་རྒྱུས་ལ་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་པ་ནི་སྟོན་གྱི་ཆགས་སྤང་ལ་སྟོན་མ་རྒྱག་པ་

ཅམ་མ་ཡིན་ལ་སྟོན་གྱི་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་བཤད་རྒྱུན་སྤྱུ་མ་ཐུད་ནས་སྤེལ་བ་ཅམ་ཞིག་
ཀྱང་མ་ཡིན། སྟོན་འདས་པའི་དུས་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་རྣམ་དག་ཡིན་པར་ཐག་
བཅད་པ་ལ་རྗེས་སྤྱུ་རྒྱུ་དུ་འགྱུར་བ་དང་རྗེས་སྤྱུ་བྱུང་བའི་གསར་བཤད་འབྲེ་ཁུར་དུ་
བཏགས་པ་རྣམས་མི་ལོ་སྟོང་ཐུག་དུ་མར་ས་དོའི་གསལ་བ་དུ་གཟིམ་པའི་གནའ་རྗེས་
དང་ཡིག་རྩིང་གིས་བདེན་པ་རྩ་སྟོན་གྱི་ཐུབ་པའི་སྤྲང་ཚུལ་ཀྱང་ཡོད་དེས་ལ་འདི་དག་ནི་
ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་དང་དེའི་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་སྤྲང་ཚུལ་བསྒྲགས་དུ་མེད་པ་ཞིག་
ཡིན་པས་དེ་བ་གཞི་འདིར་ཡང་དེའི་ཆོས་ཉིད་ལ་ཡིད་ཆེས་དང་དེས་ཤེས་འབྲོངས་
གྱུ་བ་ཡོད།

[5] ལོ་རྒྱུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་གྱེད་པའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་སྟོན་འདས་པའི་དུས་ཀྱི་
ཤེས་རིག་དང་བསམ་སྒྲོ་སོགས་ལ་སྤྱི་སྟོན་བརྒྱད་ནས་དེ་དག་ལས་བསྐྱབ་བྱ་ལེན་
དགོས་ཤིང་བསྐྱབ་བྱ་དེས་མ་འོངས་པའི་བསམ་པའི་འབྲེ་སོ་སོགས་ལ་ལམ་སྟོན་
གྱེད་འོས་པ་ཞིག་རེད། དེ་བ་གཞི་འདིར་ཡང་དེའི་གཙོ་དོན་ལ་དམིགས་པ་ཆེར་བསྐྱེད་
ཡོད།

[6] ལོ་རྒྱུས་དང་ལོ་རྒྱུས་ལས་བྱུང་བའི་བྱ་དངོས་སོགས་ལ་ནམ་ཡང་འགྱུར་
བ་མེད་པའི་གཅིག་གྱུར་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཤིག་ཁྱོན་ནས་མེད་དེ་དེ་ལ་དུས་རིམ་མི་འབྲ་བ་
དང་རིག་གནས་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་མི་འབྲ་བའི་ཁྱོད་དུ་འགྱུར་ལྡོག་སྒྲ་ཆོགས་འབྱུང་བཞིན་
ཡོད། དེར་བརྟེན་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་གྱེད་པའི་ཆེ་ན་གང་དེའི་“ཅ”བ་འཆོལ་བ་ནི་
མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ཡུལ་རེད། “ཅ”བ་ནས་རིམ་བཞིན་འགྱུར་རིམ་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱི་
ཡུལ་རྗེས་དེད་ན་ད་གཟོད་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གསར་བའི་མདུད་རྒྱ་བརྒྱུལ་གྱི་ཐུབ་པར་འདོད་དེ་

དེས་གཞི་འདིར་ཡང་དེའི་ཆ་ལ་གཞིལ་ཅི་ཐུབ་ཀྱི་འབད་པ་བརྒྱབ་ཡོད།

[7] མཐར་དེས་གཞི་འདི་སྒོག་མཁན་ཡོངས་ལ་ཆོས་རབ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་སྒོ་
མིག་རྒྱས་པའི་སྒོན་ལན་འདེབས་རྒྱ་ཡིན།

ཞེས་གངས་རིའི་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒོབ་གཉེར་བ་ཆེན་པོ་བན་ཤུལ་དཔལ་མཁར་
རྒྱལ་དུ་འབོད་པས་དབུས་འགྲུར་རྩ་ལྗན་དག་པའི་ཞིང་ཁམས་ནས་ཕྱི་ལོ་2009-
12-4ལ་སྔོན་འགྲོའི་གཏམ་དུ་གྲུས་པས་བྲིས་པ་དགེའོ།

བཤད་ཁྲིད་ཀྱི་གཞུང་དོན་སྟོར།

སྒྲེང་གཞི།

ད་དེ་རིང་ང་ཚོ་ཐོད་ལྗོངས་སློབ་ལྷ་ཆེན་མོའི་ཞིབ་འཇུག་སློབ་དང་དངོས་གཞིའི་
སློབ་སྒྲུབ་ནམས་ལ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྟོར་ནས་བཤད་ཁྲིད་ཅིག་གནང་དགོས་ཞེས་
རེ་བ་ཞུས་སོང་། དེ་འདྲ་ཡིན་ཙམ་ང་རང་མདོ་སྐད་ནས་ཡིན་པས་སྐད་ཆའི་ནང་
ལོགས་ལ་འདྲ་ཨ་མ་དེའི་སྐད་ཆ་ཁ་ཤས་འདྲེས་ནས་ང་ཚོས་པན་ཚུན་གོ་བར་སྟོད་
ཐབས་ལ་དགའ་ལྟོག་ཅུང་ཙམ་ཐོན་གི་རེད་བསམ་བློང་། ཡིན་ནའང་དེ་རིང་བདག་
གིས་ཅི་ཐབས་གང་ཐབས་ཀྱི་སྟོན་སྟེ་སྐད་རྒྱལ་གི་ཡིན། འདི་ནི་ཐོད་ཀྱི་སྒྲི་
སྐད་གཅིག་གྱུར་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ལྷ་བ་འདོན་མཁན་ནམས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་ལ་བཅི་
བཀྲར་ཞུ་བ་དང་རང་ཉིད་ནས་བོད་མིའི་ཐུན་མོང་གི་སྒྲི་སྐད་ཆ་དུས་དབྱུང་འགྱུར་
ལྷ་སའི་སྐད་ཁོན་ཡིན་པའི་འདོད་ཚུལ་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་ཡིན། ད་བཤད་ཁྲིད་ཀྱི་
སྐབས་སུ་ཁྲིད་རང་ཚོས་ཉ་མ་གོ་བ་བྱུང་བའམ་ཨ་མ་དེའི་ལུང་པའི་ཁ་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་
གདངས་ཁ་ཤས་ཐོན་ནས་ཅི་ཡིན་འདི་ཡིན་མ་ཤེས་པར་མགོ་འཛུམས་པའི་གནས་
ཚུལ་བྱུང་སོང་བ་ཡིན་ན་དགོངས་དག་ཞུ་ཡིན།

ད་དེ་རིང་ང་ཚོའི་བཤད་བྱའི་ནང་དོན་གཙོ་བོ་དེ་ཐོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྟོར་ནས་

རེད། ཉ་ཅང་ཞིབ་མཐོ་སྒྲོན་ས་བཤད་པ་ཡིན་ན་ཉིན་མང་པོ་ཞིག་གི་དུས་ཚོད་དགོས་
གི་རེད། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཟེར་བ་དེ་ཉ་ཅང་རྒྱན་རིང་ཞིང་རྫོང་མ་ཐུག་པའི་མི་རིགས་
རིག་གནས་ཀྱི་ཟིན་ཐོ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟ་ཡིན་པས་དེ་རིང་རྫོང་ཞིབ་ཆགས་དང་ཆ་
ཆང་བའི་སྒྲོན་ས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྐོར་ཁྱེད་དུས་ཚོད་ཉ་ལམ་ཡོད་རྒྱ་མ་རེད།
ཡིན་ནའང་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལས་ཐུགས་མཉམ་འཛིག་དགོས་རྒྱུ་འི་གནད་འགག་གི་
སྐབས་ཁ་ཤས་དང་ཕྱོད་ཆད་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ལྟངས། སྤྱི་སྤྱོམ་
བྱེད་ལྟངས། དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་ལྟངས་ཀྱི་སྐོར་གླེང་ནས་ད་ལྟོ་ཆར་དེ་དག་ལ་ཡང་
བསྐྱར་གཏེར་འཛིག་ག་རེ་གནང་དགོས་མིན་གྱི་ཐད་ནས་སྐད་ཆ་ཁ་ཤས་བཤད་རྒྱ་
ཡིན། ད་རང་དེའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཟེར་ནའང་འདྲ་མི་རིགས་ཟེར་ནའང་གང་ལྟར་
རྒྱབས་ཆེ་ཞིང་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཁོད་ན་འོད་འཆར་ཞིང་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་ལྟན་
པའི་ནོར་བུ་ཅ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ལྟམས་དེ་རིང་བོད་ཀྱི་ན་གཞོན་སློབ་བྱ་བསམ་སློ་
ཡག་པོ་ཅན་དང་སྤྱོད་ལྟངས་ཡག་པོ་ཅན་ནམས་ལ་འདིའི་སྐོར་ནས་སྐད་ཆ་བཤད་
རྒྱུ་འི་གོ་སྐབས་བྱུང་སོང་བས་ང་རང་སེམས་བ་ཞེས་གཏེར་གཏེར་སོང་།

མི་རིགས་ཞེས་པའི་གོ་དོན་གྱི་སྐོར།

ད་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་རིག་ལོ་རྒྱུས་ཁོད་དུ་མི་རིགས་ཟེར་བ་དེའི་གོ་དོན་གང་
འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་དེའི་ངོ་བོ་རྒྱ་རྒྱུན་གང་འདྲ་ཞིག་གིས་བྱུང་ཡོད་པ། དུས་རིམ་
འདྲ་མིན་གྱི་ནང་དུ་དེ་ཉིད་ལ་འཕོ་འགྱུར་གང་འདྲ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་མིན་སོགས་ཀྱི་རིག་
གཞུང་གནད་དོན་ལ་ང་ཚོས་ཤུགས་བརྒྱབ་ནས་དབྱེད་པ་ཞིབ་ཐོ་གཏོང་དགོས་པའི་

དུས་ཚོད་ཅིག་ལ་སླེབས་ཡོད་པ་རེད། སྤྱིར་བཏང་མི་རིགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་
གཏོང་དུས་ཐོག་མར་མི་རིགས་ཞེས་པའི་གོ་དོན་དེ་ཉིད་གསལ་བོར་ངས་འོས་པ་ཞིག་
རེད། ཁ་ཅིག་གི་འདོད་པ་ལྟར་ན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྱིང་ནས་བྱུང་ཅིང་སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་
རྒྱས་ཀྱི་རིམ་པ་མི་འདྲ་བའི་ནང་དུ་ལ་རྩས་ཁྱབ་གཅིག་པའི་མིའི་རིགས་སྤ་
ཚོགས་ཀྱི་སྤྱོད་མོང་གི་ཚོགས་པར་འདོད་ཀྱང་འདི་ནི་ཆེས་སྤ་བའི་མི་རིགས་ཀྱི་གོ་
དོན་འཛོགས་ཚུལ་ཉི་ཆེ་བ་ཞིག་ཏུ་སྤང་ཞིང་ད་ལྟའི་དུས་མཆམས་སུ་ཞིབ་དཔྱད་ཀྱི་
ཡུལ་དུ་མི་མཛེས་ལ་དུས་རབས་བརྒྱ་དགུ་བའི་ནང་དུ་སྤྱུ་ལེན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་
རིགས་སྤ་བ་སྐད་གྲགས་ཅན་མི་དྲ་ལེན་ཀྱི་ < <མི་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་ལེ་ཉིན་
རིང་ལུགས་། > > [1] ཞེས་པར་མི་རིགས་ཀྱི་གོ་དོན་ནི་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
སྤྱིང་དུ་བྱུང་བའི་སྤྱོད་མོང་གི་སྐད་ཆ་དང་སྤྱོད་མོང་གི་སྤྱོད་ཡུལ། སྤྱོད་མོང་གི་དཔལ་
འབྱོར་འཆོ་བ་དང་སྤྱོད་མོང་གི་རིག་གནས་ལས་བསྐྱེད་པའི་སྤྱོད་མོང་གི་བསམ་བཤེས་
སྤྱི་ཚད་གཏན་འཇགས་སུ་གྱུར་ཡོད་པའི་སྤྱོད་མོང་གི་ཚོགས་སྤྱི་ཞིག་ལ་འདོད་ཅིང་
མདོར་ན་ཆ་རྒྱུན་བཞིའི་སྐོན་མི་རིགས་ཀྱི་གོ་དོན་བཞག་ཡོད་ཀྱང་དེའི་ཚུལ་ལའང་
མི་འཐད་པར་མཐའ་དཔྱོད་དང་དགག་བཞག་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་གཞུང་དེར་ཞིབ་
པར་མཛལ་ན་གོ་བྱུང་བས་འདིར་རྒྱས་པར་མི་སྤྱོད་པས་བཞག་ཅིང་སྤྱོད་མའི་དུས་
སྐབས་སུ་མོད་མི་རིགས་ཞེས་པའང་གཙོ་བོ་རིགས་རྩས་སམ་གཏུང་རྒྱུད་ཀྱི་སྤྱིང་
ནས་འཛོགས་པ་རེད་ལ་རྩས་རྒྱུད་དང་ཁྱབ་རྒྱུད་ཀྱི་སྤྱིང་ནས་འཛོགས་པའི་སྤྱོད་ཞིག་
ཀྱང་ཡོད། ད་ལྟ་ང་ཚོས་སྤྱོད་ཀྱི་མི་རིགས་ཀྱི་འཛོགས་བྱེད་དེ་ལ་ཡང་བསྐྱར་བསམ་
གཞིགས་ཞིག་བཏང་བ་ཡིན་ན་སྤྱོད་ཆ་ཆེན་པོ་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་རེད། བར་

སྐབས་ང་ཚོས་ང་ཚོ་ཁྱེད་རྒྱུན་གཅིག་པ་ཡིན་པས་མི་རིགས་གཅིག་པ་རེད་ཟེར་
བཤས་ང་ཚོ་རྩས་རྒྱུད་གཅིག་པ་ཡིན་པས་མི་རིགས་གཅིག་པ་རེད་ཟེར་བའི་རྩས་
ཚོད་དེ་ནི་གཞིན་ས་མཐུག་ཚོགས་སོང་བ་རེད། ད་ཆ་འཛམ་གླིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དང་
མི་རིགས་པན་ཚུན་འགོ་འོང་དང་འབྲེལ་འདྲིས་སོགས་སྐབས་རེ་བདེ་རྩ་སོང་ཞིང་
སའི་གོ་ལའང་རང་རེའི་ཚོ་སྡེ་རྒྱུད་རྒྱུད་ཞིག་གི་ཚད་དུ་གྱུར་བའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་རྩས་
རྒྱུད་དང་ཁྱེད་རྒྱུན་སོགས་པན་ཚུན་ས་འདྲེས་དོ་འདྲེས་སུ་གྱུར་ནས་ད་ལྟ་གཞི་མེད་
དུ་གྱུར་སོང་བ་རེད། ཨ་མ་དོའི་རྩས་རྒྱུད་སོག་པོ་སོགས་མཚོ་སྔོན་པོའི་མཐའ་ཁུལ་
གྱི་མི་རིགས་རྒྱུད་བ་དག་ལ་འདྲེས་པ་དང་ལྷ་སའི་མི་རྒྱུད་རྒྱ་གར་དང་བལ་པོ་ལ་
འདྲེས་པ་[2]སོགས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱེད་དང་རྩས་རྒྱུད་དེ་ཉིད་མི་རིགས་མང་པོའི་
ནང་དུ་འདྲེས་པ་རེད་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་གནས་ཚུལ་འཛམ་གླིང་གཅིག་འགྲོས་ཅན་གྱི་ཕ་
འོངས་སའི་ནང་དུ་འང་ཆབས་རེ་ཆེ་རྩ་འགོ་བ་སྔོན་དཔག་བྱེད་སྟབས་པ་ཞིག་རེད། དེ་
འདྲ་ཡིན་ཅིང་ང་ཚོས་མི་རིགས་ཟེར་བ་རྩས་རྒྱུད་ཅིག་དང་ཁྱེད་རྒྱུན་ཅིག་གི་སྟེང་
ནས་འཛོག་སྟབས་གི་མ་རེད། འོ་ན་གང་འདྲ་ཞིག་གི་སྟེང་ནས་མི་རིགས་ཞེས་པའི་གོ་
དོན་འཛོག་གས་ཟེར་ན་གཙོ་བོ་རིག་གནས་ཀྱི་སྟེང་ནས་འཛོག་དགོས་པ་རེད། ལྷོ་
མ་ཐུན་སི་ཏཱ་ལེན་གྱིས་བཙུགས་པའི་ཆ་རྒྱུན་བཞི་བོ་དེ་ལས་ཀྱང་ད་ལྟའི་རྩས་མཚམས་
སུ་གཙོ་ཆེ་བ་ཐུན་མོང་གི་རིག་གནས་ལས་བསྐྱེད་པའི་ཐུན་མོང་གི་བསམ་པའི་སྒྲིམ་
ཚད་གཏན་འཇགས་སུ་གྱུར་ཡོད་པ་ཞེས་པ་དེ་ཉིད་ནི་གཙོ་སྟེང་ཞིག་རེད། ད་ལྟ་
འཛམ་གླིང་སྟེང་ན་རྒྱལ་ས་ཆེ་བའི་མི་རིགས་ཀྱི་འཛོག་བྱེད་དེའང་གཙོ་བོ་རིག་གནས་
ཡིན་པ་མ་ཟད་མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མཚོན་བྱེད་དེའང་རིག་གནས་རེད། དེ་གལ་ཆེན་པོ་

རེད། དེ་མ་གཏོགས་ང་ཚོའི་ཨ་མ་དོའི་ས་ཁུལ་ལ་ཆ་མཆོན་ནའང་ད་ལྟའི་བར་རིགས་
རྩ་དང་ཁྲག་རྒྱན་གཙོ་བོར་བཅི་བའི་སྡོན་གྱི་ལུགས་སྟོལ་དེ་ཉིད་དུང་ཡང་རྒྱད་
འཛིན་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་ད་ལྟ་འཛམ་གླིང་གི་རིག་གནས་གསར་བའི་རྣམ་
གཞག་ནང་དུ་མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོར་མཆོན་ན་རིག་གནས་དེ་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད་མ་
གཏོགས་རིགས་རྒྱད་དང་ཁྲག་རྒྱན་གལ་ཆེར་བཅི་བའི་གནའ་སྟོལ་ནི་ད་ལྟའི་རྩ་
མཆམས་སུ་དེ་འདྲའི་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་མ་རེད། དེ་ནས་རིག་གནས་དེ་དང་འབྲེལ་
བའི་འདུ་ཤེས་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡང་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད་ལ་ད་ལྟ་ནས་བརྩམས་སྟེང་
ཆོས་མི་རིགས་ཟེར་བ་དེའི་འཛོག་བྱེད་གཙོ་བོ་རིག་གནས་དང་དེ་འབྲེལ་གྱི་འདུ་ཤེས་
ཡིན་པའི་སྐོར་ལ་ངེས་ཤེས་གསལ་བོ་འདོངས་སུ་བ་བ་བྱ་རྒྱ་ནི་གལ་ཆེན་པོ་རེད། དེ་
འདྲ་ཡིན་ཅང་ང་ཚོ་རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་རིགས་ལ་དགའ་བ་ཡིན་ན་མི་རིགས་དེའི་རིག་
གནས་སྤངས་རྒྱ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་ཁྱེ་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། གལ་ཏེ་ཁྱོད་ལ་
ཕྱི་གླིང་པ་ཞིག་གིས་ཁྱེད་རང་བོད་མི་རིགས་ཡིན་པའི་སྐབ་བྱེད་ཇི་ལྟར་གཏོང་ཞེས་ངེ་
བ་བཏོན་པ་ཡིན་ན་ཁྱེད་རང་ནས་ཕྱིར་ལན་ཇི་ལྟར་གདབ་བམ། ང་རང་བོད་ལྷ་གྲོན་
ཡོད་པས་བོད་མི་རིགས་ཡིན་ཞེས་ལབ་པ་ཡིན་ན་ཕྱིར་འོ་ན་ཕྱི་གླིང་པ་ཞིག་ལ་བོད་
ལྷ་བསྐྱོན་ན་བོད་པ་ཡིན་ན་མ་ཞེས་ལྟོག་འདྲི་བྱེད་རྩ་ལན་ཇི་ལྟར་འདེབས་སམ།
ཡང་ངའི་རྩ་རྒྱད་བོད་ཡིན་པས་བོད་མི་རིགས་ཡིན་ཟེར་ན་ཨ་མ་དོ་གཙན་ཆའི་
ཕྱོགས་སུ་རྩ་རྒྱད་བོད་རིགས་གཙང་མ་གཙང་རྒྱུད་ཡིན་ཞིང་བོད་སྐད་བཤད་པའི་
ཁ་ཆེ་ཡི་རིགས་དེ་ཆོ་བོད་རིགས་ཡིན་པའི་སྐབ་བྱེད་ཇི་ལྟར་གཏོང་དགོས། ཁོ་ཆོ་རང་
སྟེང་ནས་བོད་རིགས་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་གཏན་ནས་བྱེད་ཀྱི་མི་འདུག གནད་འགག་

འདི་འདྲའི་སྐབས་སུ་ར་ཚོས་མི་རིགས་ཀྱི་འཛོག་བྱེད་གཙོ་བོ་དེ་རིག་གནས་དང་དེ་
འབྲེལ་གྱི་འདུ་ཤེས་བྱེད་རྒྱ་ལས་ཐབས་གཞན་གང་ཡང་འཚོལ་རྒྱ་ཡོད་མ་རེད། ད་
ལྟ་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་ཙམ་གཅིག་པ་འདིའི་ནང་ལ་འཛམ་གླིང་གི་ཡུལ་གྱུ་སོ་སོ་ན་རིག་
གནས་ཀྱི་བཙན་འཛུལ་རབ་དང་རིམ་པ་མང་བོ་ཞིག་དར་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། རིག་
གནས་ཀྱི་བཙན་འཛུལ་ཟེར་བ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་རེད་ཅེན་དཔེ་གཅིག་གིས་གསལ་
བཤད་ཞུས་ན་ཨ་མེ་རི་ཁ་གཙོ་བོ་བྱས་པའི་རྒྱབ་སྟོགས་རིག་གནས་ཀྱི་འུགས་རྒྱུན་
དེས་ཀྱང་གོའི་རྒྱབས་ཆེན་གྱི་རིག་གནས་མང་བོ་ཞིག་བེད་སྤྱད་གྱི་རིན་ཐང་མེད་པར་
གཏོང་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་འཛམ་གླིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་སྲོན་ཐོན་རིག་
གནས་ཀྱི་འུགས་རྒྱུན་དེས་བྱེ་བྲག་གི་ས་ཁུལ་ན་ཐ་དད་དུ་གནས་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་
རིག་གནས་རང་རྒྱ་ཐུབ་པ་སྐོར་ཞིག་བེད་སྤྱད་གྱི་རིན་ཐང་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་རང་བཞིན་
གྱིས་འགྲུར་འགྲོ་བ་རེད། འདི་ལྟ་བུའི་སྤང་རྩལ་ལ་འཛམ་གླིང་གི་མིའི་རིག་པའི་བྱུང་
ཁོངས་ནས་རིག་གནས་ཀྱི་བཙན་འཛུལ་ཟེར་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། འདི་ལྟ་བུའི་སྐབས་
སུ་མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མཚོན་བྱེད་གྱི་རིག་གནས་དེ་ལ་སློབ་སྦྱང་དང་སྦྱང་སྦྱོབ་བྱེད་
རྒྱ་ཤིན་ཏུ་གཤམ་ཆེན་བོ་རེད་ལ་མི་རིགས་ཀྱི་འཛོག་བྱེད་དང་ངོ་བོ་མཚོན་བྱེད་རིག་
གནས་ཡིན་ཟེར་བ་དེ་ནི་རྒྱ་མཚན་ལྡན་པ་ཞིག་རེད།

སྲོན་གྱི་དུས་ལ་ཆ་མཚོན་ན་ར་ཚོས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲུང་ཁུངས་ཀྱི་སྐོར་ལ་
ཅོད་པ་མང་བོ་བརྒྱབ་སོང་བ་རེད། ད་མི་ཁ་ཅིག་གིས་ཆུང་གི་ཁོངས་ནས་ཐོན་སོང་བ་
རེད་ཟེར་བ་དང་ཁ་ཅིག་གིས་རྒྱ་གར་ནས་ཐོན་པ་རེད་ཟེར་བའམ་ཡང་ཁ་ཅིག་གིས་
ཨུ་རྒྱ་ནས་ཐོན་པ་རེད་སོགས་འདྲ་མི་འདྲའི་ཅོད་པ་སྒྲ་ཆོགས་ཤིག་བརྒྱབ་ནས་བོད་

མི་རིགས་ཀྱི་འབྲུང་ཁུངས་སྐོར་མང་པོ་ཞིག་བཤད་བྱུང་བ་རེད། ཡིན་ནའང་ད་ལྟའི་
དུས་རབས་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་པའི་དུས་ཚོད་དེའི་ནང་ལ་ང་ཚོས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཡང་
བསྐྱར་དབྱེ་ཞིབ་གསར་བ་ཞིག་ཞུ་དགོས་གི་རེད། དེ་ཚུན་བོད་ཀྱི་ཚོས་འབྲུང་དང་ལོ་
རྒྱུས་དེ་བ་ཐེང་ནང་ལ་བྲིས་པ་དེ་ཚོ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཆད་མའམ་ཡང་དག་པ་རེད་ཅེས་
ལབ་ན་པལ་ཆེར་ཡིད་ཆེས་ཡོང་རྒྱ་མ་རེད། ད་ནི་ང་ཚོས་ཕྱིར་འདང་ཞིག་བརྒྱབ་ན་
ད་ལྟའི་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་རྩ་གཅིག་པ་འདི་རིག་གནས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་རབས་
ཞིག་དང་ཆོན་རིག་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་རབས་ཞིག་གམ་མིའི་བསམ་སྒྲོེ་འཕེལ་རྒྱས་
ཀྱི་དུས་རབས་ཞིག་ཡིན་པས་ང་ཚོས་ད་དུང་ཟུ་མ་ཐུད་ནས་བོད་ཀྱི་ཚོས་འབྲུང་
སོགས་ཀྱི་ནང་ལ་བྲིས་ཡོད་པ་དེ་ཚོ་མཁྱེན་འཛིན་བྱས་ནས་འདི་ཡིན་ལག་ལག་རེད་
ཟེར་བའམ་ཡང་ན་ཚུན་ཀྱི་མཁས་པ་ཞིག་གིས་བྲིས་པ་ཡིན་པས་ཡིན་ལག་ལག་རེད་
ཟེར་བའམ་འདི་ལ་དབྱུང་བ་གཏོང་ཉན་རྒྱ་མ་རེད་དབྱུང་བཏང་བ་ཡིན་ན་མི་གཞན་
དག་གིས་གཤེགས་ཆ་བོ་གཏོང་རྒྱ་རེད་སོགས་གྲུ་དོག་པའི་བསམ་སྒྲོེ་དེ་འདྲ་ཞིག་
འཆང་བ་ཡིན་ན་ཉ་ཅང་དགོད་ཐོ་བའི་གནས་ཤིག་མ་རེད་དམ། ངས་དཔེ་བཞག་ནས་
སྐད་ཆ་ཞིག་བཤད་རྒྱ་ཡིན་ཏེ་ང་ཚོས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཟུར་དུ་ཨང་གི་བསྐྱིགས་ནས་
བསྐྱར་བ་ལས་འཕྲེད་དུ་བསྐྱར་དགོས་ཀྱི་རེད། དཔེ་བཞག་ན་ང་ཚོས་གཉའ་ཁྲི་བཅོན་
པའི་དུས་རབས་དེར་རྒྱལ་ནང་ག་འདྲ་ཞིག་རེད། རྒྱ་གར་ག་འདྲ་ཞིག་རེད། ཨ་མི་རི་
ཁ་ག་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པ་སོགས་འཕྲེད་དང་གཡས་གཡོན་དུ་ཞིབ་བསྐྱར་གསལ་པོ་
ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་དེ་གཙོ་པོ་རེད། དེ་འདྲ་མ་བྱས་ན་ང་ཚོའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཁྲོད་
དུ་དགོད་ཐོ་བའི་གནས་ཚུལ་ཁ་ཤས་ཐོན་གཏེ་ཡོད་པ་རེད། ང་ཚོའི་གཡས་གཡོན་གྱི་

རྒྱ་དཀར་ནག་གི་མི་རིགས་རྣམས་ཀྱིས་ཤིང་རྟ་འཁོར་ལོ་འདྲུད་པའམ་ཞིང་བཟུ་བ་
ནས་ལོ་རྟོག་ལ་རོལ་བ་སོགས་འགོ་བ་མིའི་རིགས་བྱུང་ནས་ཆོད་ངེས་ཅན་ལ་ཐོན་
ཡོད་པ་དང་ང་ཚོ་བོད་གངས་ཅན་པ་ད་དུང་ཡར་སྐྱེད་མགོན་པོ་རིན་ཆེ་མ་མ་དོར་བའི་
སྤྱེལ་ཆན་དང་བྲག་སྤོན་འཐབ་པའི་གཏམ་རྒྱུད་དེ་ལས་འདས་ཡོད་པ་མ་རེད། སྤིང་
གཅིག་གི་ནང་ཁྱལ་གྱི་ཤར་ལྷོ་རྒྱབ་བྱང་བཅས་ཕྱོགས་བཞི་ནས་དུས་ཚོད་གཅིག་གི་
ནང་ལ་འདི་འདྲའི་སྤང་ཚུལ་ཐོན་ཡོད་པ་རེད་ཟེར་ན་དེ་ནི་རྟ་ཅང་དགོད་བྱོ་བའི་གནས་
ཤིག་མ་རེད་དམ། དེ་བས་ང་ཚོས་འདི་ལྟ་བུའི་ལོ་རྒྱུས་འབྲི་སྤངས་དང་འདི་ལྟ་བུའི་ལོ་
རྒྱུས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྤངས་ལ་དོན་ངོ་མས་གསུང་བཞེས་ཡང་ན་ད་བྱེ་ཞིབ་ཡང་
ན་བསྐྱར་དུ་བསམ་གཞིགས་ཞིག་གཏོང་དགོས་པའི་དུས་ཚོད་ཅིག་ཏུ་སྐྱེབས་པ་
གསལ་ཐག་ཆོད་པའི་སློན་ཤེས་ཤེས་ཏོགས་བྱེད་ཐུབ་པ་རེད།

འོ་ད་དེ་འདྲའི་ངོ་བོ་རིག་གནས་ཀྱིས་བྱུབ་པའི་མི་རིགས་ཞིག་ད་ལྟའི་བར་དུ་
རིག་གནས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་མང་བའི་གསེབ་ནས་གྲ་མ་ཉམས་བྱུ་མ་ཆག་པར་ལྷག་
འདུག་པ་འདིར་ང་ཚོས་ཡང་བསྐྱར་ཞིབ་འཇུག་ཡང་དག་ཅིག་བྱེད་རན་པའི་དུས་སུ་
བབས་ཡོད་པ་རེད། ཉག་ཁྲི་བཅོན་པའི་དུས་ནས་བཟུང་རིག་གནས་དང་ཡུལ་སྲོལ་
སོགས་ཐུན་སུམ་ཚོགས་ཤིང་མི་རིགས་གཞན་དག་ལ་སྤྲེད་པའི་འགྲམ་རྒྱ་ལྗོངས་འདི་
མི་རིགས་འདི་འདྲ་ཞིག་ད་ལྟའི་བར་དུ་གནས་ཡོད་པ་མ་ཟད་ཉེ་བའི་དུས་མཆོམས་
སུའང་ལོ་རེ་མོས་བཞེན་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྲོད་ནས་བོད་རིག་པ་ཞེས་ཆེད་དུ་བོད་ཀྱི་རིག་
གནས་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་རང་བཞེན་ཅན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་རབ་དང་རིམ་བུ་བྱེད་བཞེན་ཡོད་
ལ་ཞིབ་འཇུག་ཚོགས་པའང་མང་རབས་ཤིག་ཐོན་སོང་བ་རེད། དེ་གང་གསལ་ཆེན་པོ་

ཆགས་སོང་བ་རེད་ཟེར་ན་ང་ཚོའི་མི་རིགས་འདིའི་རིག་གནས་དེ་གལ་ཆེན་པོ་
ཆགས་སོང་བ་རེད་མ་གཏོགས་རྒྱུན་གཞན་གང་ཡང་ལྷག་ཡོད་པ་མ་རེད། ང་ཚོའི་མི་
རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་དེ་འཛམ་གླིང་གི་སྤང་ལ་གལ་ཆེ་ཤོས་དང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་
ལ་ཞབས་འདེགས་ཁུ་སྤྱབ་པའི་རིག་གནས་རིན་ཐང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་
གྱིས་འཛམ་གླིང་གི་མི་རིགས་སྟོང་ཕྲག་མང་བོའི་གསལ་ནས་ང་ཚོ་དམིགས་སྤྱད་བསལ་
ཉེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་རང་བཞིན་གྱི་མཐོང་ཆེན་དེ་འདྲ་ཞིག་གནང་སོང་བ་རེད། དེ་ཆང་མས་
ཤེས་པར་གྱིས། དེ་ལྟ་བུའི་ཤེས་རིག་ལྡན་པའི་མི་རིགས་དེའི་བརྒྱུད་རིམ་ལ་དབྱེད་པ་
བཏང་བ་ཡིན་ན་པལ་ཆེར་ལོ་ངོ་ལྔ་སྟོང་ལྷག་གི་ལོ་རྒྱུས་ལྡན་པ་རེད། ཨ་ཅིབ་དང་ཞི་
ལ་རྒྱལ་ཁབ་སོགས་འཛམ་གླིང་གི་ཤེས་རིག་དར་བའི་གནའ་བོའི་རྒྱལ་ཁབ་དག་དང་
མཉམ་པའི་ཤེས་རིག་དར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ཡོད་པ་རེད། དེའི་སྤྱབ་ཁྱེད་གཙོ་བོ་ནི་
ཆབ་མདོའི་མཁར་རོ་དང་རྩ་ཤྲད། མངའ་རིས་སོགས་བོད་ཀྱི་ས་ཆ་ཁག་ནས་ཐོན་
པའི་བང་སོ་དང་ལྡེབ་རིས་སོགས་རིག་གནས་ཀྱི་གནའ་རྫས་དེ་དག་གི་བརྟག་དབྱེད་
དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་འབྲས་བྱུང་གཞིགས་ན་མ་མཐའ་ཡང་ལོ་ལྔ་སྟོང་ལྷག་གི་ལོ་རྒྱུས་
ལྡན་པ་ཉ་གོ་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་བོད་མི་རིགས་ཟེར་བ་དེ་རིག་གནས་ཀྱི་
རྒྱུན་རིང་བ་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱུན་རིང་བ་ཞིག་ཡིན་སྟབས་ང་ཚོས་ཡིན་གཅིག་མིན་
གཉིས་དེ་ལ་ངོས་འཛིན་ཡག་པོ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་རེད་བསམ་བློང་།
གནས་ཚུལ་འདི་དག་ལ་རྒྱུས་ལོན་ཡག་པོ་ཞིག་མ་བྱུང་ན་ང་ཚོས་གང་བྱུང་འདི་བྱུང་
གིས་ང་ཚོ་བོད་མི་རིགས་ཡིན། ད་པལ་ཆེར་བོད་མི་རིགས་ཡིན་རྒྱུ་རེད། བོད་མི་
རིགས་ཀྱི་མི་ཡིན་ཤག་ཤག་རེད་ཅེས་ཁྱུ་ཚུགས་མཁྲིག་པོ་བརྒྱབ་ནས་བསྐྱད་ན་ཡག་

ནི་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་རང་རེད། ཤུགས་རྒྱུན་དེའི་འོག་སྤོང་
བཅན་ཡར་སྤོང་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནི་རྒྱལ་པོ་ཁ་ཤས་ཀྱི་མཆན་དང་སྒོན་པོ་ཁ་ཤས་ཀྱི་
མཆན་སོགས་རགས་རིམ་ཅན་ལས་ཆེར་གྱིས་ཡོད་པ་མ་རེད། ང་ཆོས་སྤང་ཚུལ་དེ་
ལ་ཞིབ་དབྱེད་གཏོང་དུས་ཏང་སངས་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་མ་རེད་དམ། དེ་
ཙམ་བཞིན་ནས་འགྲིག་གི་མ་རེད། བྱེད་ཆོས་ < <ཀྱང་གོའི་ལོ་རྒྱུས། > > [3] ཞེས་
པའི་དེབ་དེར་ལྟོས་དང་སྤངས་བྱ་མང་པོ་ཞིག་འདོན་རྒྱུ་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ནང་ལ་འགྲོ་
བའི་མིའི་རིགས་ཀྱི་འབྲུང་ཡུལ་སྤྱི་ལུ་རྒྱ་ནས་བཟུང་ཀྱང་གོ་གསར་བ་དབྱ་བརྟེན་པའི་
བར་དུ་ཞིབ་པ་ཞིག་གིས་ཡོད་པས་དངོས་ནས་བརྒྱུད་རིམ་ལྡན་པ་ཞིག་རེད། ང་ཆོ་
བོད་མི་རིགས་ལ་ད་ལྟའི་བར་དུ་དེ་འབྲའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སློབ་དེབ་ཅིག་ཀྱང་ཡོད་པ་མ་
རེད། ང་ཆོའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ནང་དུ་གྲགས་ཆེ་བའི་སྤོང་བཅན་སྤྲེལ་པོ་གཅིག་བྱ་ལའང་
འབྲུངས་འདས་ལོ་ཆེགས་བྱུག་ཅུ་ལྟ་གཏེན་ཡོད་པ་རེད། ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བ་མང་པོས་རང་རང་
གི་འདོད་ཤོགས་ལྟར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྱིང་ལ་དེ་འབྲའི་རྩོག་བྱ་མང་པོ་བཅོས་སྤྲེལ་བྱེད་
རབས་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིག་པའི་གཞིན་ཏུ་ནམས་ཀྱིས་ཡང་སྤྱིང་གང་ཡིན་འདི་ཡིན་མི་ཤེས་
པའི་མགོ་འཛུངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འབྲུང་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་འབྲའི་ཡིན་པས་ང་ཆོས་
གཟབ་ནན་སྟོས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་གསར་བརྗེ་ཞིག་བྱེད་དགོས་པའི་དུས་སུ་བབས་
ཡོད་པ་རེད། ང་ཆོའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟེན་ཆོས་འབྲུང་ལས་སྤོང་ལྟ་རབས་སམ་བར་
མངའ་དར་དང་སྤྲེད་སིལ་ཆད་ཅེས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རིམ་བུ་གསུམ་དུ་བྱེས་ཡོད་ལ་དེ་
ལས་བོད་ཀྱི་ཡ་ཐོག་ལོ་རྒྱུས་ཆ་ཆར་ལྟ་སྤྱད་གི་རབས་ལྟ་བུ་ཞིག་གསུམ་མི་མ་ཡིན་པའི་
ལོ་རྒྱུས་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་བརྗོད་ཡོད་ཀྱང་དོན་དངོས་ཐོག་དེ་དག་ནི་མིའི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་

ཡིན་པར་ཆ་འདོག་བྱེད་ལོས་པ་ཞིག་རེད། དེ་དག་ལྷ་སྐྱུང་ཁོ་ན་དང་མི་མ་ཡིན་པའི་
སྐྱབ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲོར་ལ་ང་ཚོས་ཡང་བསྐྱར་གཟབ་ནན་སྒྲོས་དྲུ་ཞིབ་རབ་དང་རིམ་པ་
ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་ནི་སྐབས་སུ་བབས་པའི་དོན་བྱ་ཞིག་རེད། ཡང་ན་སྐྱེད་ཆ་ཚོན་པོ་
ཞིག་གིས་མཚོན་པར་བྱས་ནས་བཤད་ན་པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་གསར་བརྗེ་བྱེད་དགོས་
པ་དེ་རེད།

ཐོད་ཀྱི་རིག་གནས་དོས་འཛིན་གྱི་སྒྲོར།

ད་འདི་འབྲེལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རྒྱུན་རིང་ཞིང་རིག་གནས་ཀྱི་རྫོང་མཐུག་པའི་མི་
རིགས་རྒྱབས་ཆེན་ཞིག་ལ་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་རིག་གནས་
ཤིག་དར་སྤོང་མེད་ཟེར་ན་ཅ་བ་ནས་འགྲིག་གི་མ་རེད། ཡ་ཐོག་རིང་མོའི་དུས་ནས་
བཟུང་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་པོད་ལ་མ་དར་བའི་ཡར་སྤོང་གྱི་དུས་ཚོད་ནང་ཤེས་
རིག་རབ་དང་རིམ་པ་མང་པོ་ཞིག་དར་ཡོད་པ་ཁ་ཚོན་བཅད་ནས་བཤད་ཆོག་པ་ཞིག་
རེད། ང་ཚོས་རིག་གནས་སམ་ཆོས་ལུགས་ཟེར་དུས་ཀྱང་ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་
སྐྱུ་གུས་བྲིས་པའི་དཔེ་ཆ་ཁ་ཤས་དང་གཞུང་ལུགས་ཁོ་ནར་གོ་བ་སྒྲུངས་ན་ནོར་
འབྲུལ་ཐོན་ཡོད་གི་རེད། ཨེ་དེས་ཏུ་ཐེ་མི་ཡི་ < <གདོད་མའི་རིག་གནས། > > [4]
ཞེས་པའི་དེབ་ཀྱི་ནང་དུ་མི་རིགས་རིག་པའི་བྱུང་ཁྲིམས་ནས་རིག་གནས་ཀྱི་མཚན་
ཉིད་ཡག་པོ་ཞིག་བཞག་འདུག སྤྱི་ཡངས་འཇུག་གི་རིག་གནས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཅིག་
བཞག་འདུག་ལ་དེར་དབྱེད་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་སྣང་། ཁོང་གིས་སྤྱི་ཡངས་འཇུག་གི་
རིག་གནས་དེའི་ནང་ལ་ཤེས་རིག་དང་དད་མོས། སྤྱི་ཅལ། ཀྱན་སྦྱོང་། ཁྲིམས་ལུགས།

ཡུལ་སྒོལ་སོགས་མང་བོ་ཞིག་བསྐྱས་ཡོད་པ་རེད་ལ་དེ་ཆ་ཆང་གི་སྤྱི་མིང་ལ་སྤྱི་
ཡངས་འབྲུག་གི་རིག་གནས་ཞེས་བརྗོད་པ་རེད། མཚན་ཉིད་འདིའི་ཆ་ནས་བོད་མི་
རིགས་ཀྱི་ཤེས་རིག་གི་བྱུང་ཁྱབ་ཁྲིམས་ལ་བརྟུན་པ་ཡིན་ན་མཐུན་སྤྱོད་དེ་དག་ལྷན་
འཛོམས་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད། བོད་མི་རིགས་ལ་འཇུག་པའི་གོ་ཡོད་པ་རེད། དད་མོས་ཡོད་པ་
རེད། སྤྱི་ཚུལ་ཡོད་པ་རེད། ཀུན་སྤྱོད་ཡོད་པ་རེད། ཁྲིམས་ལྷན་གསལ་ཡུལ་སྒོལ་ ཆོག་
རིག་གཞུང་སོགས་ཆ་ཆང་ཡོད་པ་རེད། དེ་དག་གི་སྤྱི་མིང་ལ་ང་ཚོས་ཀྱང་སྤྱི་ཡངས་
འབྲུག་གི་རིག་གནས་ཞེས་འདོགས་འོས་པ་ཞིག་རེད། དེ་བཞིན་སྤྱི་དོན་འབྲུག་གི་
རིག་གནས་ཟེར་བ་ནི་རིག་གཞུང་ཁོ་ནར་གོ་དགོས་པ་རེད། སྤྱི་ཆད་བཟོ་གསོ་སོགས་
ཀྱིས་མཚོན་པའི་རིག་པའི་གཞུང་ལྷན་གསལ་མཐའ་དག་ལ་གོ་བ་རེད། ད་ཆ་མི་མང་པོ་
ཞིག་ཞིག་གིས་ཡི་གེ་ཟེར་བ་ནི་རིག་གནས་ཤིག་ཡིན་ནམ་སྐྱུ་པའི་དོགས་པ་
འཆངས་བཞིན་ཡོད། ཡི་གེ་ནི་རིག་གནས་ཁོ་ན་རེད་དེ་མོར་ཀུན་གྱིས་བྲིས་
པའི་< <གནའ་བོའི་སྤྱི་ཚོགས། > > [5]ཞེས་པའི་དེབ་གཞིའི་ནང་དུ་ཤེས་རྟོགས་ཀྱི་
དུས་རབས་དང་དཔྱད་ཚིག་ཀྱི་དུས་རབས། ཤེས་རིག་གི་དུས་རབས་ཞེས་འགྲོ་བ་མིའི་
རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་དེ་ནས་བཟུངས་ཏེ་བྲིས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ནང་གི་ཤེས་རིག་གི་
དུས་རབས་ལ་ཐོན་པའི་མཚོན་ཏྲགས་གཙོ་བོ་དེ་ལ་ཡི་གེ་འཛོགས་པ་རེད། ང་ཚོ་བོད་མི་
རིགས་ལ་ཆ་མཚོན་ན་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ལྷན་ཁྲིམས་བཅའ་སྤྱོད་དུས་སུ་ཐོན་
མིས་ཡི་གེ་བཟོས་པ་ཡིན་ཞེས་བཤད་པ་དེ་རེད། ཡིན་ནའང་སྤྱི་བོད་ཐོན་ཐོན་མིའི་
ཡར་རྒྱས་དུ་འཇུག་པའི་ཡི་གེ་ཞིག་ཡོད་ཤིང་ཤིག་ཤིག་རེད། དེ་ནི་ཁ་ཚོན་བཅད་ནས་
བཤད་ཆོག་པ་ཞིག་རེད། སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལྷན་གསལ་ཀྱི་རྗེས་འབྲུག་པ་མང་བོས་བོད་

ལ་སྲོང་བཙན་ཡར་སྡོན་དུ་ཡི་གེ་མེད་པའི་ཐད་ཀྱི་ལྟ་རྒྱུ་ལ་སྤྲུལ་མཁེག་ལྟར་པའི་ངང་
འཛིན་གྱི་ཡོད་པ་དང་ཁོང་ཚོས་དེའི་ཡར་སྡོན་དུ་ཡོད་པར་ཆ་འཛིག་བྱེད་དགོས་ན་ཁ་
ཆེ་ཡི་ཆོས་འདོན་བྱེད་དུ་སྦྱོང་པའི་ཡི་གེ་དེ་ཙམ་མཁས་ཡང་ན་ཐག་ལ་མདུད་པ་སོགས་
རྒྱག་པའི་བརྟུགས་དེ་ཙམ་ལས་མེད་པར་འདོད་ཀྱང་དོན་དངོས་སུ་ཆད་དེ་ལས་
བརྟུགས་པའི་ཡི་གེ་ཞིག་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ཏེ་དེའི་སྐབས་བྱེད་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་ལུང་
རིགས་དཔེ་གསུམ་གྱི་སྐབས་བྱེད་འཐད་ལྟར་ལས་ལུང་གི་སྐབས་བྱེད་ནི་< <ལྷེ་ལྷེ་ཆོས་
འབྱུང་།> > [6]ལས་བྲི་བྱུམ་བཙན་པོའི་སྐབས་སུ་ཡི་གེ་དང་བོན་བྱུང་ཞེས་པའི་པོ་
རྒྱུས་ཀྱི་ཟིན་ཐོ་དང་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྐུ་པོས་མཛད་ཟེར་པའི་< <མ་ཉི་བཀའ་
འབྲུམ།> > [7]བྱ་བར་ཡང་གསེར་གྱི་སྒྲིགས་བཅ་ལ་བེ་རྩུབ་ལྷན་མའི་བོད་ཡིག་
གིས་བྲིས་པའི་མདོ་སྤེ་བ་མ་ཉོག་དང་སྤང་ཀོང་ཕྱག་རྒྱ་སོགས་གཉན་པོ་གསང་བ་
བོད་ཡིག་གིས་བྲིས་པར་བཤད་པ་རྣམས་ཀྱང་བསྒྲིགས་ནས་སྲོང་བཙན་ཡར་སྡོན་དུ་
བོད་ཡིག་ཡོད་མེད་ལ་དབྱེད་དགོས་ཤིང་གཡུ་སྐྱ་སྤྱིང་བོའི་< <བེ་རྩེ་འབྲུ་འབག་
ཆེན་མོ།> > [8]ནའང་མཐོན་མི་རྩུང་གིས་ཡི་གེ་བསྐྱར་ཞེས་བཀོད་ཡོད་ཅིང་ཡི་གེ་
གསར་གཏོང་བྱས་པའི་རྒྱ་མཆོན་གང་ཡང་བཤད་ཡོད་པ་མ་རེད། སྐབས་འདིའི་
བསྐྱར་ཞེས་པའི་གོ་དོན་ནི་ཁང་ཁྱེད་གི་ཡིག་གན་ནམ་ཁང་ཡིག་གི་ཡིག་གཟུགས་
བོད་ཡིག་གི་ཡིག་གཟུགས་ལ་བསྐྱར་ཞེས་པའི་གོ་དོན་རེད་ལ་སྤྱིར་ཆེན་སྤྱིར་རྩུང་
ཞེས་པའང་མདོ་དོན་ཁང་ཁྱེད་གི་ཡིག་གཟུགས་རང་རེད། ཐོན་མིས་ཁང་ཁྱེད་གི་ཡིག་
གཟུགས་དེ་དག་ལས་མཁོ་བ་སྤངས་པ་དང་མི་མཁོ་བ་དོར་བ་སོགས་བྱས་ནས་བོད་
ཀྱི་ལུགས་དང་མཐུན་པའི་ཡིག་གཟུགས་ཞིག་བསྐྱར་བའི་གོ་དོན་རང་རེད་ལ་སློབ་

དཔོན་བསྐྱེད་ཞལ་ནས་རྒྱ་གར་ཆོས་རྣམས་བོད་ལ་བསྐྱར་བའི་ཆོ་རྒྱ་གར་ཡི་གེ་བོད་
ལ་བསྐྱར་མ་གཏུག་ཀྱི་ཁ་སྐྱེས་ཅུ་བོད་ལ་དཔེ་རྩ་བྲངས་ཞེས་པར་ཡང་བཟླ་བུ་ཆེན་
པོ་ཡོད་དེ་སྤྱི་ཡིག་ལ་དཔེ་བྲངས་ནས་བོད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་བཅོས་པའི་འདོད་ཚུལ་
དེ་ཉིད་དོན་ལྡན་རྩ་གྲུབ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་ང་ཆོའི་སྒྲོབ་དཔོན་ཐོན་མི་
ནི་བོད་ཀྱི་ཡི་གེར་བཅོས་བསྐྱར་གཏོང་མཁན་ཞིག་ལས་གསར་གཏོང་བྱེད་མཁན་
ཞིག་ཙམ་ཉིད་ནས་མ་རེད། འདིའི་སྐོར་ལ་སྦྱབ་བྱེད་འཐད་ལྡན་མང་པོ་འགོད་རྒྱ་ཡོད་
ཀྱང་ད་དེ་ཅམ་གྱིས་ཆོག་པར་བྱོས་ལ་འདིའི་ཐད་དུ་བྱེད་རང་ཆོར་རྗེས་མར་སྦྱབ་བྱེད་
དང་དགག་པ་གཏོང་རྒྱ་ཡོད་ན་བཟོ་སྒྲིང་བྱས་ཆོག་ཆོག་རེད། བོད་གི་དེ་ནི་ལུང་གི་
སྤྱིང་ནས་སྤོང་བཅན་ཡན་ཆོད་དུ་ཡི་གེ་ཡོད་པའི་སྦྱབ་བྱེད་ཅིག་རེད། ད་རིགས་པའི་
སྤྱིང་ནས་དཔྱད་ན་འང་མིང་ཆོག་གཉིས་ཀྱི་ཚོམ་གཞིར་གྱུར་བའི་སྐྱད་ཀྱི་གདངས་ལ་
ཡི་གེ་བེར་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། གལ་ཏེ་ཐོན་མིས་གདངས་ལ་ཡི་གེར་བཟླགས་པའི་ཡི་གེ་
དེ་གསར་གཏོད་བྱས་པར་འདོད་ན་འོན་ཐོན་མི་སམ་རྩོུའི་ཡན་ཆོད་དུ་བོད་ལ་ངག་
དང་གདངས་མེད་པར་ཐལ་བས་དེའི་ཡན་ཆོད་ཀྱི་བོད་མི་ཆང་མ་སྐྱད་ཆ་བཤད་མི་
ཤེས་པའི་སྒྲགས་པར་ཁས་ལེན་དགོས་པ་ནི་ཉ་ཅང་དགོད་ཟོ་བ་ཞིག་མ་རེད་དམ། དེ་
དུས་ང་ཆོའི་བོད་རིགས་ཡང་མེས་ཆང་མས་རྐང་བརྟེན་ལག་བརྟེན་བརྒྱབ་ནས་བསྐྱད་པ་
རེད་དམ། (ཉན་མཁན་གྱི་བཞད་སྒྲུ་)འོན་མོད་ཀྱི་ཡི་གེ་དེ་གཟུགས་ཁོན་ར་འདོད་ཅིང་
ཐོན་མིས་གཟུགས་ལ་ཡི་གེར་བཟླགས་པའི་ཡི་གེ་དེ་གསར་གཏོད་བྱས་པར་འདོད་ན་
དེའི་ཡན་ཆོད་དུ་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཡི་གཟུགས་ཡོད་དེ་གཟེ་ཡིག་གི་སྤྱིང་ན་ཀྱི་ཁ་སྐྱེས་
ཅུའི་གཟུགས་ཡོད་པའི་བྱིར། མངའ་རིས་དུ་ཐོག་ནས་རྙེད་པའི་གཟེ་ཡིག་ཀྱི་ཁ་སྐྱེས་

ཅུ་ཅན་ཞིག་ལ་ལོ་ལྔ་སྟོང་ལྷག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པར་བྱས་པའི་གྲོ་རིག་རྫས་བཏག་
དབྱེད་པས་ཐག་བཅད་ཟེན་པས་ཐོན་མིའི་ཡན་ཆོད་ཀྱི་དུས་རབས་ནང་དུ་ཀ་ཁ་སྟུམ་
ཅུའི་ག་ཟུགས་ཡོད་པས་ཏ་ཅང་བཤད་ཐབས་དཀའ་བ་ཞིག་མ་རེད་དམ། ཐོན་མི་
འབྱུངས་ནས་ད་བར་དུ་ལོ་ཆིག་སྟོང་སྟུམ་བརྒྱ་ལྷག་ཟེན་ཡོད་པ་དང་དེའི་ཡར་སྡོན་
ཀྱི་ལོ་སྟུམ་སྟོང་བདུན་བརྒྱ་ལྷག་གི་གོང་རོལ་ནས་ཀ་ཁ་སྟུམ་ཅུའི་ཡིག་ག་ཟུགས་
ཡོད་ན་ཐོན་མིས་བོད་ཀྱི་སྐྱ་ག་ཟུགས་གཉིས་སུ་བཏགས་པའི་ཡི་གེ་གཉིས་པོ་གང་
ཡང་བཟོས་མེད་ཅང་ང་ཆོས་ཡང་བསྐྱར་དེའི་སྟོར་ལ་བསམ་གཞིགས་དང་དབྱེ་ཞིབ་
མི་བྱེད་ག་མེད་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། དཔེ་མིག་ལ་བསྟན་ཡོད་ཅིག་གི་སྟེང་ནས་བཤད་ན་
བོན་ཀྱི་ཆོ་གའི་དཔེ་རྙིང་< <སྤྲི་བ་སྤྱི་མདོས་སྤྲི་སྤྱི་སྟོང་།> > [9]ཞེས་པའི་
དཔེ་ཆ་རྙིང་བ་ཞིག་གི་མཐུག་བྱང་ནའང་སངས་པོ་ཁྲི་ཞེ་ཁོད་བདག་གིས་ཡི་གེར་
བཏབ་པ་ཞེས་བཀོད་ཡོད་ལ་ཁྲི་ཞེ་ཁོད་ནི་སྟག་རི་གཉན་གཟིགས་ཀྱི་ཁྲོན་པོ་ཞིག་ཡིན་
པས་སྟག་རི་གཉན་གཟིགས་ཀྱི་དུས་སྐབས་སུ་སྤྲི་བ་སྤྱི་མདོས་ཟེན་གྱིས་སུ་འགོད་
པའི་ཡི་གེ་ཡོད་པ་ནི་དཔེ་ཡི་སྟེང་ནས་སྟོང་བཙན་ཡན་ཆོད་དུ་ཡི་གེ་ཡོད་པའི་སྐབ་
བྱེད་ཅིག་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་ང་ཆོས་དོན་དངོས་སུ་སྟོང་བཙན་ཡན་ཆོད་དུ་ཡི་གེ་
ཡོད་མེད་དེ་བདེན་རྒྱུ་གང་ཡིན་ལ་ཡང་བསྐྱར་དབྱེ་ཞིབ་དང་དབྱེད་པ་མང་པོ་ཞིག་
བརྒྱབ་དགོས་རྒྱུ་རེད། ཚུ་ལ་འདི་དག་ལ་ངས་ཤེས་འདྲོངས་མ་ཐུབ་པར་ང་ཆོས་མིག་
བཙམ་ནས་ཐོན་མི་སམ་རྩོལ་བོད་ཡིག་གསར་གཏོད་མཛད་མཁན་ཡིན་ཤིག་ཤིག་
རེད་ཅེས་བསྟན་ན་དགེ་མཚན་མེད་ལ་ཡིན་ཐག་ཆོད་ཡིན་ཞེས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་
ཇོ་བོའི་སྐུ་མདུན་ནས་མནའ་བསྐྱལ་ནའང་(ཉན་མཁན་ཀྱི་བཞད་སྐྱ)དགེ་མཚན་ཅི་

ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད། གཙོ་བོ་དབྱུང་པའི་སྒོ་ནས་ཐག་གཅོད་གནང་ཐུབ་ན་ཡག་ཤོས་
རེད། ང་ཚོས་རིག་གཞུང་ལ་ཞིབ་འཇུག་གེད་དུས་མནའ་བསྐྱལ་ནས་སྐྱབ་གེད་(ཉན་
མཁན་གྱི་བཞད་སྒྲུ)དུ་རེ་བ་དང་དད་པ་ཁོ་ནས་ཐག་གཅོད་གེད་པ་དེ་ཕྱིན་ཏུ་མི་འོས་
ཤིང་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱུང་ཁོངས་ནས་དེ་དག་ནི་དོར་བྱ་ཉག་གཅིག་རེད་
བསམ་བློང་། རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱུང་ཁོངས་སུ་གནས་པའི་གནད་དོན་ཡོད་
རིགས་ལ་རྩོམ་པ་ལོ་ཞེས་མནའ་བསྐྱལ་བའི་ངང་ཚུལ་(ཉན་མཁན་གྱི་བཞད་སྒྲུ)དེ་
ནི་སྒྲུན་པའི་སྒྲོན་སྒྲངས་ཁོ་ན་ཡིན་པས་ཕྱིན་ཏུ་ནས་དོར་འོས་པ་ཞིག་རེད།

དེ་འབྲེལ་ཡིན་ཅང་ང་ཚོས་ཡི་གེ་ཡི་སྒྲོར་དེ་ལའང་ཡང་བསྐྱར་བསམ་ག་ཞིག་ས་
བྱས་ནས་དབྱེ་ཞིབ་དང་ཞིབ་འཇུག་གེད་ཐུབ་ན་རབ་རེད། ངས་བོན་པོའི་ཡིག་ཆ་ངས་
དང་བསྟན་བཅོས་མང་པོ་ཞིག་ཞིབ་སྒྲོག་བྱས་པ་ཡིན་ལ་དེ་དག་ཆ་ཆང་གི་དབྱར་
ཁང་ཁྱེད་གི་སྐད་དུ་ཞེས་བཀོད་ཡོད་པའང་དབྱུང་པ་གཏོང་རྒྱུའི་གནས་གལ་ཆེན་
ཞིག་རེད་བསམ་བློང་། དེ་ལས་ཀྱང་ང་རང་ཉ་ངས་བ་ཞིག་ནི་ < < མིན་པའི་
མཛོད་ལུག > > [10]ཅེས་པའི་བོན་གྱི་དཔེ་རྒྱུ་དེ་རེད། དེ་ནི་ཁང་ཁྱེད་གི་སྐད་ཆ་
དང་བོད་སྐད་ཤུར་སྐྱར་བྱས་ནས་བྲུབ་པའི་བསྟན་བཅོས་ཞིག་རེད་ལ་དེར་ཤོ་ལོ་ཀ་ཉ་
ཅང་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། ཆོག་རྒྱུ་རེ་རེ་ཡི་ཐོག་མར་ཁྱེད་ཁྱེད་གི་སྐད་བཀོད་ནས་
དེའི་རྗེས་སུ་བོད་སྐད་ཀྱིས་དེའི་དོན་བཀོད་པའི་ཁང་བོད་ཤུར་སྐྱར་གྱི་དཔེ་ཆ་རྒྱུ་བ་
ཞིག་རེད། འདིར་བསྟན་ན་སྒྲོན་གྱི་དུས་སུ་ཁང་ཁྱེད་གི་སྐད་ཡིག་ཅིག་ཡོད་ཤིག་ཤིག་
རེད། དེ་མ་གཏོགས་འདི་ལྟ་བུའི་ཁང་བོད་ཤུར་སྐྱར་གྱི་བསྟན་བཅོས་ཞིག་དུས་ལུན་
ནི་མ་ཁ་ཤིས་དང་སྒྲོ་བ་ཁ་ཤིས་ཀྱི་རིང་ལ་བོན་པོ་ཚོས་རྒྱན་སྐྱར་ལྟར་སྐྱབ་ཐུབ་པའི་

དོན་དག་ཅིག་མ་རེད། དེ་ལས་གཞན་ < <ཤ་རིའི་སྤྲ་མདོ། > > [11]ཞེས་པའི་བོན་
པོའི་དཔེ་རྙིང་ཏུ་ཅང་དགོན་གས་ཤིག་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་བོད་ཁམས་ན་དེབ་རྒྱུ་
གཅིག་གཉིས་ཙམ་མ་གཏོགས་པལ་ཆེར་ཉམས་མེད་དུ་བྱིན་ཆར་བའི་ཁ་འཕྲོ་རེད།
དེའི་ནང་ན་ཞང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཆ་བཀོད་ཡོད་པ་མ་ཟད་ཞང་བོད་སྤྱེབ་བྱེད་སྐདས་ཀྱི་
སྐྱོར་ཡང་གསུངས་ཡོད་པ་རེད་ལ་འདི་ནི་ང་ཚོ་བོད་ཀྱི་ཡིག་རྒྱུར་གྱི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་
ཐོག་མར་བཞག་ཀྱང་དོན་ལ་གནས་པ་ཞིག་རེད་བསམ་བློང་། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་ང་
ཚོས་ཡང་དང་བསྐྱར་དུ་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་སྤྲུལ་བཅོས་མིན་སོགས་ཀྱི་སྐྱོར་ལ་བསམ་
གཞིགས་ནན་ཏན་གྱིས་བྱེད་འོས་པ་ཞིག་རེད། དེ་ཆང་མས་སྤྲུགས་ལ་འཛིན་རོགས།

དེ་ནས་ད་དང་མོས་ཟེར་བ་དེ་རེད། དེ་ནི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཀྱི་བྱུང་ཁོངས་ཆེན་
པོར་འབྲས་པའི་སེམས་ཀྱི་སྤྲང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་ད་ལྟའི་དུས་སུ་སྤྲོ་བྱར་དུ་བྱུང་བ་
ཞིག་མ་ཡིན་པར་མི་ལོ་སྟོང་ལྷག་ལྷ་དུག་ལྷག་གི་ཡང་སྟོན་ནས་སྤྲོ་བྱུགས་དང་རི་
བྲག་སོགས་ཀྱི་དད་མོས་ཀྱི་ས་བོན་ནས་འགོ་བཅམས་ཏེ་རིམ་བཞིན་འཕེལ་རྒྱས་
བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན་ཆབ་མདོ་མཁར་རོའི་བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་ཤུལ་རྗེས་དེར་
སྤངས་ཆ་སྐྱོར་མོ་མཆོད་སྟེགས་ཀྱི་དབྱིབས་ཅན་ཡོད་པ་དེས་གནའ་བོའི་དུས་སུ་དད་
མོས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཡོད་པ་གསལ་ཏོགས་བྱེད་སྟབས་དང་རྩ་ཆས་དང་བྲག་བཞོས་
སོགས་སུ་བོད་ཀྱིས་ཆེས་རྩ་ཆེར་བཞེས་པའི་ཉི་མའི་གསུགས་རིས་དང་གཡུང་བྱུང་རི་
མོ། གཡུག་ཚོན་སོགས་བྲིས་ཡོད་པ་དེས་ཆེས་གདོད་མའི་དུས་ཀྱི་དད་མོས་འདུ་
ཤེས་གསལ་མཆོན་བྱེད་སྟབས་མ་ཟད་གཞི་བདག་བསྟན་བཀའ་དང་མྱ་སྟོག་གི་འདུ་
ཤེས་དེ་ནི་དད་མོས་ཁོན་ཡིན་ལ་བྱུང་པར་དུ་བོད་ཀྱི་ཐ་སྙད་“དགར་སྟོགས་”ཞེས་པ་

དེས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ཆེས་གདོད་མའི་དད་མོས་ཀྱི་ས་བོན་ཞིག་ད་ལྟའི་བར་མངལ་དུ་སྦྱུམ་
ནས་གནས་ཡོད། དེའི་རྗེས་སུ་དད་མོས་ལ་འཕོ་འགྱུར་བྱིན་ནས་ཆད་ངེས་ཅན་དུ་
སླེབས་ཡོད་པ་ནི་ཁྱེའ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། དོན་ངོ་མར་དད་མོས་སམ་དད་པ་ཟེར་བ་
དེའང་བོད་ཀྱི་སྐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རིག་གནས་ཤིག་རེད། ངས་པེ་ཅིན་སློབ་གྲྭ་ཆེན་
མོའི་རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མ་ཁ་ཤས་ལ་བོད་ཀྱི་དད་པ་ནི་རིག་གནས་ཤིག་
རེད་ཅེས་བཤད་པ་ཡིན། ཁོ་ཆོས་ཀྱང་དོན་དངོས་འདི་ཁས་ལེན་བྱེད་བཞིན་འདུག་
ཉིས་སྟོང་དུག་ལོར་ང་རང་ཉི་ཉོར་སྤྱི་ཆོག་ས་ཆོན་རིག་ཁང་གི་བྱ་མོ་ཞིག་དང་ནོར་
མེའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བོན་པོའི་ཞིབ་འཇུག་པ་ཞིག་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་སྟོན་མངལ་
རིས་དང་། ལྷ་སའི་ཡུལ་གྲུ་ཁག་ ཨ་མདོ་སོགས་བོད་ཁམས་ཀྱི་ས་ཆ་སོ་སོར་ཡུལ་
སྐོར་བཟླ་དབྱེད་ལ་བྱིན་པ་ཡིན། ངས་ཡུལ་སྐོར་དེའི་ནང་ནས་སྟོན་མངལ་རིས་ནས་
སྤྲད་ཨ་མདོའི་བར་གྱི་ཡུལ་གྲུར་གནས་པའི་བོད་རིགས་རྣམས་ལ་གཅིག་གྱུར་རམ་
སྐུན་མོང་གི་བྱེད་ཆོས་གང་ཞིག་ཡོད་མིན་གྱི་སྐོར་ལ་དབྱེད་པ་བཟང་བ་ཡིན། ང་ཆོས་
དངོས་ནས་སྟོན་མངལ་རིས་ནས་སྤྲད་ཨ་མདོའི་བར་གྱི་བོད་མའི་སྐུན་མོང་གི་བྱེད་
ཆོས་ཤིག་འདེམས་དགོས་བྱུང་ཆེ་མི་མང་པོས་སྒྲད་ཡིག་ཅེས་ལབ་སྤྲིད་ཀྱི་རེད།
ཡིན་ནའང་ཡི་གེ་ལ་མཆོན་ནས་བཤད་ན་པལ་ཆེར་སྐུན་མོང་གི་བྱེད་ཆོས་སུ་འགྱུར་
སྐབ་རྒྱ་མ་རེད། ང་ཆོ་བོད་མི་རིགས་ལ་ཡི་གེ་ཤེས་མི་ཤེས་ཅི་རིགས་ཤིག་ཡོད་པ་
རེད། པལ་ཆེར་ཡི་གེ་མི་ཤེས་མཁན་མང་པོ་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ངས་ལོ་ཤས་ཀྱི་སྡོན་ལ་ཨ་
མདོ་ནས་ཀྱང་གོའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་སོ་སོས་རང་རང་གི་ཡི་གེ་བེད་སྟོན་བཟང་
པའི་ཆ་ནས་ཡིག་རྩོང་ས་པའི་གྲངས་ཀ་ཐོ་འགོད་བྱས་པའི་ཟེན་ཐོ་ཞིག་ལ་བལྟས་པ་

ཡིན། དེའི་ནང་དུ་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཡི་གེ་ཡོད་མཁན་རྣམས་ལས་སོག་པོ་མི་
རིགས་མཐའ་མ་དང་ར་ཆོ་བོད་མི་རིགས་ནི་ཡིག་ཆོངས་པ་ཆེས་མང་ཞིང་མི་རིགས་
མང་པོ་ལས་གཤམ་ནས་ཡར་ལ་བཅུས་པའི་ཨང་གི་གཉིས་པ་དེ་རེད། མི་རིགས་
རང་རང་གི་ཡི་གེ་ཤེས་མིན་གྱི་སྤྱིང་ནས་ཡིག་ཆོངས་པ་བཅུས་པ་ཡིན་ཀྱང་གནས་
ཚུལ་འདི་འདྲ་ཡིན་ན་ཡི་གེ་ནི་ར་ཆོའི་སྤྱན་མོང་གི་བྱང་ཆོས་སུ་འགྱུར་མི་སྤྱབ་པ་ཏ་
ཅང་གསལ་པོ་རེད། ཡང་ལ་ལས་སྐད་ཆ་རེད་ཟེར་ནའང་མ་རེད། ལྷ་ས་བའི་སྐད་ཆ་
ཨ་མདོ་བས་མི་གོ་བ་དང་ཨ་མདོ་བའི་སྐད་ཆ་ལྷ་ས་བས་མི་གོ་བ། ཁམས་པའི་སྐད་
ཆ་ལྷ་ས་བས་མི་གོ་ལ་ཨ་མདོའི་སྐད་ཆ་ཁམས་པས་མི་གོ་བ་སོགས་སོ་སོའི་ཕྱང་
པའི་ཁ་སྐད་ཀྱི་དབང་གིས་པན་ཚུན་ལ་གོ་བརྟེན་སྤྱོད་ཐབས་ཀྱང་ཏ་ཅང་དཀའ་ཁག་ཆེ་
བས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཆ་པལ་ཆེར་སྤྱན་མོང་གི་བྱང་ཆོས་སུ་འགྱོ་སྤྱབ་པ་ཁག་པོ་རེད། འོ་
ན་སྟོད་མངའ་རིས་ནས་སྤྱད་མདོ་ཁམས་ཀྱི་བར་ན་གནས་པའི་བོད་རིགས་རྣམས་ཀྱི་
སྤྱན་མོང་གི་བྱང་ཆོས་གང་རེད་ཅེ་ན་དད་པ་ཟེར་བ་དེ་རེད། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་མི་
དམངས་བརྒྱ་ཆའི་དགུ་བཅུ་གོ་ལྷ་ཡན་ཆད་ནི་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་པ་ཡོད་པ་རེད།
དེ་ནི་སྐད་ཆས་གོ་བརྟེན་སྤྱོད་སྤྱབ་མིན་དང་ཡི་གེ་ཤེས་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་སྤྱན་མོང་
ངམ་གཅིག་གྱུར་གྱི་བྱང་ཆོས་ཤིག་རེད་དེ་ཨ་མདོ་བ་གཅིག་དང་། ལྷ་ས་བ་གཅིག་
མངའ་རིས་བ་གཅིག་ ཁམས་པའི་མི་གཅིག་བཅས་ལྷན་འཛོམས་བྱུང་བ་ཡིན་ན་སོ་
སོས་རང་གི་ཁ་འདོན་དང་ཐེང་བ་བསྟན་ན་དེ་དག་གིས་སོ་སོའི་བསམ་པའི་འཁོར་
ཕྱོགས་པལ་ཆེར་གཅིག་གྱུར་ཡོང་སྤྱབ་རྒྱ་རེད། དེ་ནི་དད་པའི་སྟོབས་ལུགས་ཉག་
གཅིག་ཡིན། སྟོད་མངའ་རིས་ནས་སྤྱད་མདོའི་བར་གྱི་ཡུལ་ཕྱང་གི་བྱིས་ཆང་སོ་

སོའི་ཁྱིམ་ཕྱགས་སུ་ལྷ་རྟེན་ཆོས་གསུམ་དང་མཆོད་འབུལ་གྱི་རྟེན་ཁ་ཤས་རེ་མེད་པ་
སྲིད་གྱི་མ་རེད། དེ་ནི་དད་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱིས་བཞག་པའི་གཅིག་གྱུར་གྱི་ཁྱད་
ཆོས་རེད་ལ་དེས་མིའི་བསམ་པའི་སྟངས་ལའང་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་ནི་ཁྱེ་མ་
དགོས་པ་ཞིག་རེད། ཉེ་ཆར་ཨ་གསར་ཅན་ཁ་ཤས་ཀྱིས་བོད་མིའི་དད་པ་དེ་མི་དགོས་
པའི་སྐོར་གྱི་སྐད་ཆ་འོད་བཞིན་ཡོད། ཐེངས་ཤིག་དང་གྲོགས་པོ་ཞིག་ལྷ་སའི་བར་
སྐོར་དུ་མཉམ་པོར་ཕྱིན་པ་ཡིན། གྲོགས་པོས་བྱ་རྩུང་དེས་ཕྱག་འཆའ་ནས་ག་རེ་བྱེད་
པ་ཡིན་ན་སྟོབ་སྟོང་ཡག་པོ་མི་བྱེད་པར་ནས་རྒྱན་ཕྱག་ཁོན་འཆའ་ནས་ཉི་མ་འཁྱུང་
ཐབས་བྱེད་པ་ནི་གཞན་བརྟེན་གྱི་བསམ་སྟོལ་ཁོན་ཞིག་ཡིན་རབས་ལ་བ་བྱུང་། དེ་
འདྲའི་ལེ་ལོ་དང་སྦྱིད་ལྷག་གི་བྱ་སྟོན་ཁ་ཤས་ཀྱང་བྱུང་སྲིད་གྱི་རེད། ཡིན་ནའང་དད་
པ་བྱེད་མཁན་དང་ཕྱག་འཆའ་མཁན་ཆང་མ་དེ་འདྲ་མ་རེད། གལ་ཏེ་གཞན་བརྟེན་
དང་ལེ་ལོ་ཡིན་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་སྟོ་སེམས་ཅེ་གཅིག་གིས་ཕྱག་འཆའ་ཐུབ་པ་
དེའང་ད་ལྟའི་ཆར་ང་ཆོས་སྟོབས་པ་ཞིག་ལ་བཅིས་ན་འགྲིག་གི་རེད་བསམ་བྱུང་།
གཞན་བརྟེན་དང་ལེ་ལོ་ཡིན་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་བྱ་རྩུང་དེའི་བསམ་པར་བཅོས་མིན་
གྱི་ཡིད་ཆེས་གཙང་མ་ཞིག་མེད་ན་གཞན་གྱིས་བཙན་ཤུགས་ཀྱིས་ཕྱག་འཆའ་དུ་
བཅུག་ན་ཡོང་གི་མ་རེད། ངས་དེའི་བསམ་པའི་སྟངས་གི་དད་པའི་སྟོབས་ཤུགས་དེ་
གལ་ཆེན་དང་ཡ་མཚན་པོ་ཞིག་རེད་བསམ་སོང་། ད་ལྟ་རུབ་སྒྲིང་གི་མི་མང་པོ་ཞིག་
གིས་དད་པ་མེད་པའི་མི་རྣམས་ནི་འཛིགས་སྐྱལ་རིང་ལྷགས་པ་རེད་ཟེར་བཞིན་ཡོད་
པ་རེད། (ཉན་མཁན་གྱི་བཞད་སྒྲིབ་ད་ལྟའི་ལྟ་ཚུལ་གསར་བ་ཅན་ཁ་ཤས་ནས་དད་པར་
དགོས་མཁོ་མེད་ཚུལ་དང་དད་པ་གཙོ་ཆེ་མིན་སོགས་མང་པོ་བཤད་འདུག་ཀྱང་མདོ་

དོན་དད་པའི་སྐོར་ལ་རྒྱས་ཡང་དག་ཅིག་ལོན་མེད་པ་འདྲ། ངའི་བསམ་པར་བོད་ཀྱི་
རིག་གནས་སྤངས་མཁན་ཞིག་ཡིན་ནའང་འདྲ་བོད་ལ་རྒྱས་ལོན་གྱིད་མཁན་ཞིག་
ཡིན་ནའང་དད་པ་དེ་གཙོ་ཆེ་བ་ཞིག་རེད་བསམ་བློང་། དད་པ་ཟེར་བ་དེ་དངོས་ནས་
བན་གཡོག་གི་འདུ་ཤེས་ཤིག་མ་རེད། སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་གང་ནའང་
བཙན་ལྷགས་ཀྱིས་དད་པའི་འོག་ཏུ་འཇུག་པའི་བསམ་སྒྲིལ་འདྲ་ཞིག་ཁོན་ནས་ཡོད་
པ་རེད། གལ་ཏེ་དེ་འདྲའི་སྤང་ཚུལ་ཡོད་སྲིད་ན་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ལུགས་མ་རེད།
བན་གཡོག་ཟེར་བ་ནི་མི་འདོད་བཞིན་དུ་རང་དབང་མེད་པའི་བཙན་ལྷགས་ཀྱི་ངོ་བོ་
ཅན་ཞིག་ལ་ཟེར་ཞིང་དད་པ་ཟེར་བ་ནི་རང་དབང་དང་གྲུ་ཡངས་ཅན་ཞིག་ཡིན་
སྟབས་དད་པ་ནི་བན་གཡོག་གི་འདུ་ཤེས་རེད་ཟེར་བ་ནི་མ་དཔྱད་པ་ཁོན་རང་རེད།
སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ནང་དུ་སྤྲོས་བཙན་ལྷགས་ཀྱིས་བཀའ་པཎ་ནས་དད་པ་
གྱིད་དུ་འཇུག་བཞིན་ཡོད། གལ་ཏེ་ཁྱེད་ཀྱིས་དད་པ་མི་གྱིད་ན་ངས་མེ་མདའ་ཐོད་
པར་བཙུགས་ནས་ཁྱོད་རང་གསོད་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར་མཁན་ཞིག་ཅ་བ་ཉིད་ནས་ཡོད་པ་མ་
རེད། (ཉན་མཁན་གྱི་བཞད་སྒྲུབ་བསམ་པའི་སྟོབས་ལྷགས་ཀྱི་སྟེང་ནས་བལྟས་པ་ཡིན་
ན་དངོས་ནས་དད་པ་ཟེར་བ་ནི་རིག་གནས་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད་བསམ་བློང་། དེར་
ཁྱེད་ཆོས་ཀྱང་དཔྱད་པ་གནང་བར་ཞུ།

ད་སྐྱེ་ཅལ་ཟེར་བ་དེ་རེད། སྐྱེ་ཅལ་ཟེར་བ་ནི་དངོས་པོའི་བཟོ་སྐྱོན་དང་བསམ་
པའི་འབྲེལ་སོ་སོགས་དེ་དག་གི་ཆེས་མཐོ་བའི་ཆད་གཞི་དང་ཁྱེད་ཆོས་ཤིག་ལ་
བཞད་པ་ཡིན། ང་ཆོ་བོད་ལ་གནའ་བོའི་དུས་ནས་སྐྱེ་ཅལ་གྱི་འབྲས་བྱ་དང་དེའི་ལོ་
རྒྱས་ལ་མཚན་བ་ཡོད། མངའ་རིས་དུ་ཐོག་གི་བྲག་བཞོས་དང་ཚུ་ཤུར་དང་མཁར་

རོའི་གནའ་བུལ་གྱི་སྐྱུ་རྩལ་སོགས་ཀྱིས་ལོ་ངོ་ལྔ་སྟོང་ལྷག་གི་ཡན་ཆོད་ནས་སྐྱུ་རྩལ་
གྱི་འབྲས་བུ་ངོ་མཚར་བ་ཡོད་པ་གསལ་སྟོན་གྱིད་ཅུས་པ་ཡིན་པས་མང་དུ་བཤད་ན་
དུས་ཆོད་འགོར་འགྲངས་ཀྱིས་བརྗོད་བྱའི་དོན་སྤྱི་བ་པའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པས་དེའི་སྐོར་
གཡུགས་ཞོག མོ་བྲང་པོ་ཏ་ལ་གཅིག་ཕུར་མཆོན་ན་ནའང་ཕྱི་རྒྱལ་པའི་བཟོ་བཞོལ་
དང་ནང་གི་ལྗེ་བས་རིས། ལྷ་ཉེན། སྤྱིགས་བཅས་སོགས་འཛམ་གླིང་གི་ཡིད་དབང་
འཕྲོག་པའི་ཆེས་མཐོའི་སྐྱུ་རྩལ་ཞིག་ཡིན། ཕྱིའི་རྒྱལ་པའི་ཨར་ལས་སོགས་བཟོ་སྐྱུན་
གྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན་སྐབས་དེའི་ལག་རྩལ་རྩེར་སོན་ཞིག་དང་ནང་གི་རིན་ཐང་བྲལ་
བའི་ལྗེ་བ་རིས་སོགས་ཕུད་དུས་རབས་རིམ་བྱོན་གྱི་གསུང་འབྲུམ་ཉར་ཆགས་ཀྱི་ཆ་
ཁོ་ནའི་ཐད་ནས་སྤྱིར་ནའང་འཛམ་གླིང་གི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། ང་རང་
མོ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་ནང་དུ་བཞུགས་ཡོད་པའི་ < < གསུང་འབྲུམ་དཀར་
ཆག > > [12] ཞིག་ལ་མཇུག་པ་ཡིན། བོད་ཀྱི་བྱུང་མཐའ་སྣ་ཆོགས་ལས་དགེ་
ལུགས་པ་ཁོ་ནའི་གསུང་འབྲུམ་གྱི་ཁ་བྲང་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱིགས་ནའང་པོད་ཆུན་
ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད། རྒྱ་གར་གྱི་རྩོམ་པ་པོ་ལ་དྲགས་པ་ལིས་ཞིས་ནན་གྱི་ < < རྒྱ་གར་
དེང་རབས་ཀྱི་མཆོན་ཉིད་རིག་པ་ལས་མའི་བསམ་སྒྲོ། > > [13] ཞེས་པའི་དེབ་གཞི་
ལས་སྐྱུ་རྩལ་གྱིས་འཆོ་བ་མཆོན་བར་གྱེད་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་པོད་མི་
རིགས་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་པའི་ནང་དུ་བྱུང་བའི་དངོས་པོ་དང་བསམ་པའི་སྐྱུ་རྩལ་
ཕུང་བོར་གཅིག་ཏུ་སྦྱངས་པའི་མཆོན་གྱིད་གཙོ་བོ་མོ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་སྐྱུ་རྩལ་འདི་དག་
ནི་པོད་མའི་མི་རབས་རིམ་བྱོན་གྱི་འཆོ་བའི་ཉམས་སྤྱོད་དང་སྒོ་བྲོས་ཀྱི་རྩལ་ལས་
འབྲུངས་པའི་སྐྱུ་རྩལ་རིན་ཐང་བྲལ་བཤམ་སྟག་ཡིན། དེ་ལས་གཞན་མངའ་རིས་མཐོ་

མྱེང་དགོན་པའི་ཐེབ་རིས་དང་རྩ་ཐོག་གི་གདོད་མའི་བྲག་བཞོས། ལོ་ལྷ་སྟོང་ལྷག་གི་
ལོ་རྒྱུས་ལྡན་པའི་ཁ་རྩབ་དང་རྩ་ཤུར་གྱི་གནའ་ཤུལ་སོགས་དངོས་པོའི་སྒྲུ་རྩལ་དང་།
རྩོམ་རིག་གི་སར་སྦྱང་། བོད་མིའི་སྤྱི་འཆིའི་རྟ་རྩལ་སོགས་བསམ་པའི་སྒྲུ་རྩལ་རིན་
ཐང་བྲལ་བ་དེ་དག་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྒྲུ་རྩལ་ཟིན་ཐོ་ལས་འོད་ཟེར་འགྲོ་བའི་
དོན་དངོས་ཀྱི་སྒྲུ་རྩལ་རིན་ཐང་བྲལ་བ་དེ་ཡིན། འཇར་མན་གྱི་རོལ་དབྱངས་པ་
གྲགས་ཆེན་< <བོ་ཏོ་རྩུན་གྱི་གསུང་གི་རིག་ཟིན། > > [14]ཞེས་པ་ལས་དོན་
དངོས་ཀྱི་སྒྲུ་རྩལ་ལ་འཛིག་པ་མེད་ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྩ་ཆོ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་སྒྲུ་
རྩལ་གྱི་ཁིང་བཞོད་རེ་རེ་ནི་ནམ་ཡང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྒྲུ་རྩལ་ཟིན་ཐོ་ལས་
འཛིག་པ་མེད་པ་ཞིག་རེད།

ད་ནི་སྐུ་ཡངས་འཇུག་གི་རིག་གནས་ལས་ཀུན་སྟོང་ཞེས་པ་དེ་རེད། བོད་མི་
རིགས་ནི་གནའ་བོའི་དུས་ནས་བཟུང་ཀུན་སྟོང་ཉ་ཅང་ཡག་པོ་ལྡན་པའི་མི་རིགས་
ཞིག་རེད། བོད་མི་རིགས་ལ་གནའ་བོའི་དུས་ནས་བཟུང་མི་རིགས་རང་གི་ཡུལ་སློབ་
དང་བསམ་སྒྲུབ་འབྲེལ་བའི་ཀུན་སྟོང་ཉ་ཅང་ཡག་པོས་མང་པོ་འདུག་ནའང་ཀུན་སྟོང་
ཅེར་སོན་གྱི་དུས་དེ་ནི་གཡུང་རྒྱུད་བོན་དང་སངས་རྒྱུས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་གྲུབ་ལ་
འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དེའི་ཡར་སྔོན་ལའང་ཀུན་སྟོང་ཡག་པོ་ཡོད་སྟེ་
ཀྲང་ཀུན་སྟོང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཆོད་མཐོ་ཤོས་དེ་ནི་གོང་གི་ཆོས་ལུགས་རྣམ་པ་མི་འདྲ་
བ་གཉིས་དར་བའི་དུས་ཆོད་ཀྱི་ནང་དུ་མཐོང་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན་རྩ་ཆོར་
ཁ་བའི་དུས་སུ་ཨ་ཡེ་ཆུན་མོ་ཞིག་གིས་གསེར་སྤྱོ་མོ་གང་ཁུར་ནས་སོང་ནའང་མིག་
གིས་བལྟ་མཁན་མེད་ཅེས་ཆོས་འབྱུང་ཁ་གསལ་ལས་གསུངས་བྱུང་། འདི་ནི་དོན་

དངོས་སུ་མིའི་ཀུན་སྲོད་ཆད་ངེས་ཅན་དུ་སླེབས་པའི་མཆོན་ཉགས་གཙོ་བོ་ཞིག་རེད།
ང་ཚོས་ནམ་རྒྱུན་གསར་འགྱུར་ལས་ཤེས་གསལ་ལྟར་འཛམ་གླིང་གི་ས་ཆ་གང་སར་
ངག་པ་དང་རྒྱན་མས་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་མང་བོ་མངོན་གསལ་གྱིས་
མཐོང་རྒྱ་ཡོད། དེ་ནི་མིའི་ཀུན་སྲོད་ཉམས་རྒྱད་དུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་མཆོན་ཉགས་གཙོ་
བོ་ཞིག་རེད། ད་ལྟའི་དུས་མཆམས་སུ་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཀུན་སྲོད་ཅ་བ་ཉིད་ནས་
ཉམས་མས་སུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐར་རེད། ཉམས་མས་སུ་འགྲོ་བཞིན་པ་གང་གིས་
ཤེས་ཐུབ་ཟེར་ན་བདག་གིས་དུས་རྒྱུན་པར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་མང་བོ་བསྟན་པ་
ཡིན། དེའི་ནང་ལ་བོད་བཅོན་པོའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་བོད་མིའི་ཀུན་སྲོད་གང་འདྲ་ཞིག་
ཡིན་པའི་སྐོར་མཐོང་ཐུབ་གི་འདུག། དཔེར་ན་དཔག་འཁུག་རྒྱག་པའི་ཆེ་ནའང་མནའ་
ལ་མཐོང་ཆེན་བྱེད་བཞིན་འདུག། ཐང་རྒྱལ་རབས་དང་བོད་ཀྱིས་དཔག་འཁུགས་
འདུམ་པའི་ཆེད་དུ་འདུན་མ་བསྐྱུས་ཏེ་མནའ་བསྐྱུལ་ནས་དཔལ་བཞག་ཡོད་པ་ལོ་རྒྱུས་
ཡིག་ཚངས་ལས་གསལ་བོར་ཤེས་ཐུབ་པ་ཞིག་རེད། མནའ་ལ་བཅི་བ་འདིའང་ཀུན་
སྲོད་མཆོག་དུ་གྱུར་བ་ཞིག་རེད། ད་ལྟའི་བོད་མིས་ཇོ་བོ་རིན་པོ་ཞེས་མནའ་བསྐྱུལ་
ནའང་ཆོས་རྒྱ་ཆེར་ཡོད་པ་མ་རེད། ཀུན་སྲོད་ཞེས་པ་ནི་དངོས་ནས་རིག་གནས་ཤིག་
རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་གྲང་ཐང་བསྐྱབ་བྱ་ལས་ཀྱང་ཀུན་སྲོད་གཙོ་བོ་བས་གཞན་གྱི་
ཡིད་དུ་འཐད་ཅེས་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། ཀུན་སྲོད་ཡག་པོ་ཡོད་ན་དངོས་ནས་མིའི་
ཡིད་སེམས་རང་དབང་མེད་པར་འཕྲོག་ཐུབ་པ་རེད། ངའི་དགེ་ཀན་རིན་པོ་ཆེ་དགེ་
འདུན་ལུན་ཆོགས་མཆོག་ལ་དངོས་ནས་མིས་སློན་པའི་ཀུན་སྲོད་ཏེ་ཅང་གཙོ་བོ་ཐག་
ཆོད་པ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། གྲ་བ་རྒྱུང་རྒྱུང་མཐེ་བོད་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ནའང་ཁོང་གིས་

ཡར་བཞག་ནས་ཀྱས་བཀྱར་གནང་གི་རེད། ང་རང་རྒྱན་པར་ཁོང་གི་མདུན་ལ་འགྲོ་
དུས་སེམས་ཆེགས་སྐྱེས་བཞིན་ཡོད། དེ་ནི་ཁོང་གི་ཀྱན་སྦྱོང་གཙང་རྒྱུ་ཡིན་པའི་རྒྱ་
མཆན་གྱིས་ང་ཉ་ཅང་ཞེད་རྒྱ་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་ཐོན་ཡོང། ཐོག་མར་གཞན་ལ་
ཀྱས་བཀྱར་བྱས་པ་དེ་ནི་རང་ལ་ཀྱས་བཀྱར་གནང་བ་དང་གཅིག་པ་གཅིག་རྒྱུ་
རེད། དུས་ཕྱིས་སྤང་ཆོའི་ས་ཆར་དགེ་ལྡན་རིན་པོ་ཆེ་ཡི་ཀྱན་སྦྱོང་ནི་མི་ཆང་མས་
མིག་དཔེར་བརྟ་ས་དང་ཁ་མིག་ཡར་བརྟ་གནང་ས་གཅིག་ལུ་རེད། ད་ལྟའི་དུས་
མཆམས་སྤང་ཆོར་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མའི་མིང་ཞིག་ཐོགས་ནའང་སློབ་པོ་ཞེས་གཏམ་
པ་རེད། དེ་ནི་ཀྱན་སྦྱོང་གི་སྤྲེང་གི་གནད་དོན་ཅིག་རེད། བོ་ཉི་（博士） རྩོ་ཉི（硕
士） ཟེར་བའི་མིང་དེ་གཙོ་བོ་མ་རེད་ལ་དེའི་མིང་ཐོབ་ནས་དོན་གྱི་ཡོན་ཏན་འདྲེས་ས་
པོ་ཞིག་དང་ཀྱན་སྦྱོང་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད་རྒྱུ་དེ་གཙོ་བོ་རེད། མིང་སྐྱམ་པོ་ཞིག་ཡོད་
ཀྱང་དོན་ཐོག་ལ་དངོས་སྤྱད་པ་དུས་སྤྱིང་བོ་ཅི་ཡང་ལྷག་གི་མ་རེད། རིག་གནས་ཡོན་
ཏན་མེད་ན་མིང་པོ་ཉི་ཡིན་ཀྱང་མིང་གྲགས་སྐྱམ་པོ་ཅོ་མ་ཡིན་པས་དོན་གྱི་སྤྱིང་བོ་ཅི་
ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད། (ཉན་མཁན་གྱི་བཞད་སྐྱེ)དེ་ནི་དངོས་ནས་རྒྱུ་ལའོར་གཏོང་
མི་ཤེས་པའི་མི་ཞིག་ལ་རྒྱུ་ལའོར་བཏང་ཆོག་པའི་འདྲིན་ཡིག་ཞིག་སྤྲད་པ་ལྟ་བུ་
རེད། འདྲིན་ཡིག་བརྒྱ་ཐལ་འགྲུ་ཀྱང་རྒྱུ་ལའོར་ཡག་པོ་གཏོང་མ་ཤེས་ན་
དེར་དགེ་མཆན་ཡོད་མེད་ནི་བཤད་མ་དགོས་པར་གསལ་བོར་ཤེས་ཐུབ་པ་ཞིག་
རེད། ང་ཆོས་དཔེ་ཆ་མང་པོ་སྒྲོག་པ་དང་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལས་བྱུང་བའི་
ཀྱན་སྦྱོང་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་ནས་སོ་སོའི་ཀྱན་སྦྱོང་ཡར་རྒྱས་སྤྱོད་བའི་ཐད་ལ་
ལུགས་ཆེན་པོ་བརྒྱབ་དགོས་པ་དེའང་གལ་ཆེན་པོར་མཐོང་གི་འདུག མི་ཞིག་ལ་

ཡོན་ཏན་ལྡན་མིན་དང་བསམ་སྒྲོ་ཡག་པོ་ཡོད་མིན་དེ་ཁོའི་ཀུན་སྨྱོད་ལ་བཟུས་ན་ཏ་
གོ་ཐུབ་གི་རེད། མི་ཞིག་གི་ཀུན་སྨྱོད་ཀྱི་ནང་ལ་མི་ཞིག་གི་ཡོད་ཆད་འདུས་ཀྱི་ཡོད་
སྟབས་ཀུན་སྨྱོད་ཅེས་བའང་དོན་དམ་ཀྱི་རིག་གནས་ཞིག་རེད།

ད་ཁྱིམ་ས་ལུགས་རེད། སྤྱ་ཡངས་འཇུག་གི་ཁོངས་སུ་འདུས་པའི་ཁྱིམ་ས་
ལུགས་དེ་རེད། བོད་ལ་འང་མི་རིགས་གཞན་པ་ནང་བཞིན་གནའ་བོའི་དུས་ནས་
བཟུང་ཁྱིམ་ས་དང་དེའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པ་རེད། རི་རྒྱ་དང་མྱོང་རྒྱ། ལམ་རྒྱ་སྒྲོམ་པའི་
ཁྱིམ་ས་དེ་ནི་གནའ་བོའི་བོད་ཀྱི་ཆོ་བ་ཁག་ལས་བརྒྱད་ཡོང་བ་རེད། དེས་ད་ལྟའི་བར་
བོད་ཀྱི་སྤྱི་ས་ཁམས་སོགས་ལ་རུས་པ་ཆེན་པོ་ཐོན་ཡོད་ལ་མ་འོངས་པ་ནའང་ཐོན་
པར་འགྱུར་བ་ཞིག་རེད། དེར་མ་ཟད་བོན་ཁྱིམ་ས་སྤྱི་བའི་ཐོ་ཡིག་སོགས་དང་བསང་
གི་བྱེད་རུས་སོགས་ལ་འབྲེལ་བའི་ཁྱིམ་ས་ཏ་ཅང་མང་པོ་ཡོད་པས་འདྲིར་རེ་རེ་བཞིན་
མི་བཤད་ལ་གང་ལྟར་སྒྲོན་གྱི་མཁས་པའི་བསྟན་བཅོས་ལས་ཁྱིམ་ས་ནི་རྒྱ་དང་མི་རྒྱ་
ས་བཞིན་དུ་ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་གཞི་རྒྱུ་ལེགས་པར་འབྲེལ་ཞེས་ཁྱིམ་ས་ནི་ཡོན་ཏན་
ཀུན་གྱི་གཞི་རྒྱུ་འབྲེལ་བྱེད་ཅིག་ལ་ངོས་བཟུང་ཡོད་པ་རེད། ང་ཆོ་བོད་ལྗོངས་སློབ་
བླ་ཆེན་མོ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་མཆོན་ནའང་ཁྱིམ་ས་མེད་ན་ལ་འཛོར་ལུང་འཛོར་དུ་སོང་ནས་
རིག་གནས་སྤངས་སའི་ཁོང་ལུག་ཅིག་ཆགས་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་
ཆངས་ལས་ཀྱང་སྒྲོན་གྱི་རྒྱལ་ཁུན་སིལ་མ་དེ་དག་ལ་འང་ཁྱིམ་ས་མེད་པས་ཁ་འཛོར་
དགུ་འཛོར་དུ་བྱིན་ནས་སིལ་བུར་འཛོར་བ་རེད་ཅེས་ཤོད་བཞིན་ཡོད་པ་དེ་རང་རེད།
དེར་བརྟེན་ཁྱིམ་ས་ཞེས་པ་ཏ་ཅང་གལ་ཆེན་པོ་རེད། ཁྱིམ་ས་ཞེས་པ་དེས་སྤྱི་ཆོགས་
འབྲེལ་རྒྱས་དང་མིའི་ཡོན་ཏན་གོང་འབྲེལ་ལ་བན་ཐོགས་ཡག་པོ་ཡོང་གི་རེད།

སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདུལ་བ་ཞེས་པ་དེའང་དོན་དངོས་སུ་ཁྱིམ་ས་ཤིང་སྐྱེ་
རེད་ལ་དེར་གནས་པའི་མི་ལ་ང་ཆོས་རྩལ་ཁྱིམ་ས་སྤང་མཁན་དང་འདུལ་འཛིན་པ་
ཞེས་ཀྱང་འབོད་པ་རེད། བདག་ལ་ལུང་སོགས་མེད་ཀྱང་པཎ་ཆེན་བདེ་ལེགས་ཉི་མའི་
< <འདུལ་བའི་ལེགས་བཤད་སྐལ་བཟང་ཞོར་བུའི་ཐེང་བ། > > [15]ཞེས་པའི་
གསུང་རྩིས་དང་རྗེ་དགེ་འདུན་བྱུང་གི་ < <འདུལ་བའི་སྤྲོང་འབྲུམ་ཆེན་
མོ། > > [16]ལ་མཇལ་བ་ཡིན། དོན་ངོ་མས་བོད་ཀྱི་འདུལ་བ་ཞེས་པ་ནི་ཡ་རབས་
རྩལ་ལྡན་གྱི་ལམ་ལ་འཇུག་པའི་ཁྱིམ་ས་ལུགས་ཁོན་རེད་ལ་འཇུག་གི་མི་སོ་
སོས་བོད་ཀྱི་འདུལ་ཁྱིམ་ས་བཅིས་པ་ཡིན་ན་བཙོན་དུ་དང་ལུགས་སྒྲོག་གིས་གཙུག་
པའི་ལམ་སྒོལ་ཟེར་བ་ཞིག་གཏན་ནས་མི་མཁོ་བར་སེམས། ང་ཆོ་བོད་ཀྱི་ཁྱིམ་ས་
ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་བཤད་ནའང་སྔོང་བཙན་སྐམ་པོའི་དུས་སུ་དགེ་བ་བཅུའི་ཁྱིམ་ས་
ལ་སོགས་ཀྱང་སྒྲིང་གི་ཁྱིམ་ས་གཙང་མ་ཞིག་བཏོད་ཡོད་པ་རེད་ལ་དེ་ལས་གཞན་
པའི་དགོན་པའི་བཙའ་ཁྱིམ་ས་དང་དུས་རབས་རིམ་བྱོན་གྱི་ཁྱིམ་ས་ལུགས་མང་པོ་
ཡོད་པ་དེ་རེད། དོན་དངོས་སུ་ཁྱིམ་ས་ཞེས་པའང་རིག་གནས་ཤིག་ཡིན་པ་ཆོག་ཟག་
བཙན་ནས་བཤད་ཆོག་པ་ཞིག་རེད།

ད་ལུལ་སྒོལ་གོམས་གཤེས་ཟེར་བ་དེ་རེད། ང་ཆོའི་བོད་ཀྱི་ལྷ་ས་དང་ཨ་མདོ་
སོགས་ལུལ་ལུང་སོ་སོར་ལུལ་སྒོལ་གོམས་གཤེས་འདྲ་མི་འདྲ་སྒྲིལ་ཆོག་ཤིག་
གནའ་བོའི་དུས་ནས་བཟུང་དར་ཡོད་པ་རེད། ད་ལྟའི་དུས་སུ་དམངས་སྒོལ་རིག་པ་
ཞེས་བོད་ཀྱི་ལུལ་སྒོལ་གོམས་གཤེས་རྣམས་རིག་ཆེན་ཞིག་དུ་བགོས་ནས་ཞིབ་
འཇུག་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ལུལ་སྒོལ་གོམས་གཤེས་ཡོད་ཆེད་སྤངས་བྱ་ཡིན་

པའི་ངེས་པ་མེད་དེ་དུས་རབས་དང་བསྐྱེད་ནས་དེའི་ནང་ལོགས་ལ་བཅོས་བསྐྱར་
གཏོང་དགོས་པ་ཡོད་ཆུ་རེད། ཡུལ་སློལ་གོམས་གཤེས་ཀྱི་ནང་དུ་སྒྲངས་བྱ་ཡོད་ལ་
དོར་བྱའང་ཡོད། སྒྲངས་བྱ་ནི་ང་ཚོའི་བོད་ཀྱི་ཡུལ་ལུང་སོ་སོའི་དམངས་སློལ་ཀྱི་ནང་
དུ་རི་མཐོན་པོའི་ཅེ་ལ་དར་སློབ་འཛུགས་པ་དང་ལ་བ་ཅེ་བརྒྱབ་ནས་དེར་ཡུལ་ལྷ་
གཞི་བདག་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་རི་དེའི་སྤྲང་ནས་ས་བརྒྱུ་རྒྱུ་དང་རྩ་ཅི་
ཤིང་མི་འབྲེག་པའི་སློལ་བཟང་སོ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་དངོས་གནས་ཀྱི་སྤྱོད་
ཡག་པོའི་བྱ་བ་སྐྱབ་སྤངས་ཤིག་རེད་ལ་ཁོར་ཡུག་སྤང་སྤྱོད་ཀྱི་ཅ་ཁྲིམས་དང་མ་ཐུན་
པའི་དམངས་ཁྲིམས་ཡག་སོ་ཞིག་ཀྱང་རེད། འདི་ལྷ་བུའི་རི་རྒྱ་སྤྱང་རྒྱ་སྤོམ་པའི་
དམངས་ཁྲིམས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དེ་ང་ཚོར་སྤྱ་མོའི་དུས་ནས་ཡོད་པ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་
ཚངས་ཁག་ལས་ཤེས་རྟོགས་བྱེད་ཐུབ་པ་ཞིག་རེད། ཨ་མདོ་རེབ་གོང་གི་ངའི་བློགས་
སོ་ཞིག་གིས་ང་ལ་སྐད་ཆ་བཤད་བྱུང་། ཁོང་གིས་ཨ་མདོ་རེབ་གོང་ས་ཆར་ཆོང་དུ་
ཞིག་བརྒྱབ་ཡོད་ཅིང་ཆོང་དུའི་ཅིག་པའི་ངོས་ཞིག་ལ་མི་མང་གིས་རྟག་པར་གཅིན་
སྐྱག་འཕོ་བཞིན་འདུག་ལ་དེར་བྱི་མ་ངན་པ་འཐུལ་ནས་བྱ་ཐབས་བྲལ་བ་ཞིག་རེད།
ཁོང་གིས་ཉིན་ཞིག་བསམ་སྒྲོ་མང་སོ་བཏང་མཐར་གཅིན་པ་གཏོང་སའི་ཅིག་ངོས་དེར་
བོད་ཀྱི་ལྷ་རིས་ཐང་ཀ་ཁ་ཤས་བྲིས་པ་ཡིན་པས་དེ་ནས་བཟུང་དེར་གཅིན་སྐྱག་འཕོ་
བའི་རྒྱན་ཆད་སོང་ཟེད། དེར་ང་ཚོས་ཞིབ་དཔྱད་བཏང་ན་གྲོང་གསེབ་པ་པལ་བ་རིག་
གནས་ཀྱང་གཅིག་མེད་མཁན་ཡིན་ཀྱང་ཆོས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་དམངས་
ཁྲིམས་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་མཐོང་ཆེན་དང་བཅི་སྤྱང་བྱེད་པ་ཤེས་ཐུབ་གི་རེད། དེ་མ་
གཏོགས་ང་ཚོ་རྒྱན་པར་ཁྲོམ་སྤང་བརྒྱད་དུས་ཅིག་པ་སོགས་ཀྱི་སྤྱང་ལ་ས་འདིར་

གཅིན་པ་བཏང་ན་སྒྲོར་ལྷ་བཅུད་ཆད་པ་ཡིན་སོགས་མང་པོ་བྲིས་འདུག་ཀྱང་མི་
རྣམས་ཀྱིས་དེར་དོ་སྣང་མེད་པར་རང་འདོད་ཀྱིས་གཅིན་སྐྱབ་འཕོ་བཞིན་འདུག་ལ་
ཆད་པ་ཡོད་ཅེས་ཡི་གེ་དམར་པོ་བྲིས་ཡོད་པའི་ས་ཆ་དེ་ཉན་ཉན་གཅིན་སྐྱབ་འཕོ་ས་
ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་ཀྱང་བྱེད་བཞིན་འདུག་(ཉན་མཁན་གྱི་བཞད་སྒྲུ་ལྟ་སའི་བར་སྒྲོར་
གྱི་གཅིན་པ་གཏོང་སའི་ས་ཆ་ཁ་ཤས་སུ་དར་སྤྱོད་འཐེན་ཡོད་ལ་དེས་རྒྱས་པ་གཤམ་
ཆེན་པོ་ཐོན་བཞིན་ཡོད། ང་ཚོའི་བོད་ཀྱི་བསམ་སྒྲུབ་ནང་ལ་ཡོད་པའི་ཆོས་ལུགས་
དང་འབྲེལ་བའི་དམངས་སློལ་དེས་ཀྱང་སྐབས་ཁ་ཤས་སུ་ཅ་ཁྲིམས་ལས་བཀྲལ་བའི་
རྒྱས་པ་ཐོན་གྱི་འདུག དེ་འབྲེལ་ངོས་ནས་བལྟས་ན་ལུལ་སློལ་གོམས་གཤེས་ཟེར་བ་
དེའང་གཤམ་ཆེན་པོ་རེད། དེ་འབྲེལ་ཡིན་ཅང་ང་ཚོས་གྲོང་གསེབ་པའི་ལུལ་སློལ་གོམས་
གཤེས་མཆར་བོད་ཆོ་ཞེས་དམང་འབེབས་ཞེས་བྱེད་རྒྱ་ཡོད་པ་མ་རེད། ང་ཚོས་
བོད་ཀྱི་ལུལ་སློལ་གོམས་གཤེས་ལ་བསམ་སྒྲུབ་ཞིབ་པ་གཏོང་ཐུབ་པ་ཡིན་ན་དེ་ནི་བོད་
མིའི་གཤེས་ཀ་དང་བསམ་སྒྲུབ་ཡག་པོ་ལ་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། བོད་མིའི་
བསང་གིས་ཀྱང་ཁོར་ལུག་སྤྱང་སྒྲིབ་ལ་ཕན་པ་ཡག་པོ་འབྱུང་གི་རེད། དེ་ནི་མོངས་
དད་ཀྱི་བྱ་འགྲུལ་ཞིག་ཅ་བ་ཉིད་ནས་མ་རེད། བསང་གི་རྒྱ་ནི་མཁན་པ་དང་འུག་པ་
སོགས་རང་སྤྱང་སྒྲན་སྒྲ་ཁོ་ནས་བྱུབ་པ་ཞིག་རེད་ལ་དེའི་དུ་བ་ནས་མཁར་ཕྱིན་ན་
མཁའ་དབུགས་མི་གཅང་བར་དུག་སེལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དེར་ང་ཚོ་ཨ་མདོ་ས་
ཆར་ཁ་པོར་ཐལ་བས་བཟུ་བའི་དམངས་སློལ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། མི་རིགས་ཁ་ཤས་
ཤིག་གིས་སྤྱོད་སྤངས་དེ་ནི་ཆོས་སྒྲན་པའི་བྱེད་སྤངས་ཤིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་བཞིན་
ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་དེ་ནི་ཆོས་ཆོན་རིག་དང་མཐུན་པའི་དམངས་སློལ་ཉག་

གཅིག་རེད། རོར་གནག་གི་སྤྱི་བ་དང་ལུག་གཡང་དཀར་གྱི་རིལ་མ་མེ་ལ་བསྐྱེགས་
པའི་ཐལ་བ་དེ་ནི་ཆེས་གཙང་ཞིང་དག་ལ་དུག་མེད་པའི་དངོས་པོ་ལ་སྤྲུག་རེད། སྡོན་
མའི་དུས་སུ་གོང་བ་ན་པའི་ཆེན་ཐལ་བ་ཐོས་ནས་སྤོང་གྱི་ཆབ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། མི་
ཞིག་ལ་ཨེ་ཅིའི་ནད་རིགས་རྒྱུད་ནས་ཤི་བ་ཡིན་ནའང་དེའི་ཕྱང་པོ་ཞུགས་འབྲུལ་བྱས་
པའི་ཐལ་བ་དེར་ཨེ་ཅིའི་ནད་རིགས་མི་འདུག་པས་ཐལ་བ་ཟེར་བ་དེ་ཡང་སྤྱིར་དུག་
མེད་གྱི་རྩིས་ཤིག་ཡིན་པ་རྟོགས་ཀྱས་པ་རེད། ཐལ་བ་དེས་དཀར་ཡོལ་ལམ་ཁ་ཁ་པོར་
བཟུས་པ་ཡིན་ན་དེའི་སྤྱང་གི་འབྲུ་ཐ་ཆ་བ་ནས་ལེན་ཐུབ་གྱི་རེད། དེ་ནི་ད་སྐད་ཀྱི་གོང་
ཁྱེད་ན་ཟ་ཁང་གི་དཀར་ཡོལ་ལ་སྤོང་གྱིས་དུག་སེལ་བྱེད་པའི་ཕན་ཀྱས་དང་གཅིག་
འདྲ་ཆགས་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅིང་སྡོད་སྤངས་དེ་ནི་མ་བརྟགས་པར་སྤྲུག་
པའི་སྡོད་སྤངས་ཤིག་རེད་ཅེས་ཐག་གཅོད་གནང་རྒྱ་ཏུ་ཅང་ཁག་པོ་རེད། མདོར་
བསྡུས་ནས་བཤད་ན་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྡོལ་གོམས་གཤིས་དེའང་རིག་གནས་ཤིག་ཡིན་
པ་དང་དེར་དོས་འཛིན་ཡག་པོ་ཞིག་བྱེད་རྒྱ་དེ་གལ་ཆེན་པོ་རེད། ཕྱི་སྤྱིར་བ་སྤྲུ་སེར་
པོ་ཅན་མང་པོས་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྡོལ་གོམས་གཤིས་ལ་སྤྲར་ནས་ཞིབ་འཇུག་གཏིང་
ཟབ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཏུ་གོ་སོང་ངམ།

དེ་ནས་སྤྱི་ཡངས་འཇུག་གི་རིག་གནས་ནང་གི་ཆོ་ག་ཟེར་བ་དེ་རེད། ཆོ་ག་ཞེས་
པ་ནི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིད་དང་དེ་མ་ཡིན་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་བྱུང་ཁྲིམས་ཁ་ཤས་སུ་
དར་བྱུང་ཏུ་སོང་ཡོད་པའི་བྱ་འབྲུལ་ཞིག་རེད། བོན་པའི་རིག་གནས་ཁྲིད་དུ་གནའ་
པའི་དུས་ནས་བརྒྱུད་ད་ལྟར་ཐུག་པའི་བར་ལ་ཆོ་གའི་སྐོར་ཕྱན་སུམ་ཆོགས་པ་ཡོད་
པ་རེད། རྒྱབས་ཁ་ཤས་སུ་དམངས་ཁྲིད་དུ་བྱུང་པའི་ཆོ་ག་ཁ་ཤས་ནི་ཆོས་ལུགས་ལ་

འབྲེལ་མེད་པ་ལྟར་སྤང་ཡང་དོན་ལ་དེའི་ཕྱགས་སུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྩ་ས་རྒྱན་ཞིག་
ཡོད་པ་བཤད་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད། སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་ལྟ་བུ་བ་གཙོ་
བོར་འཛིན་གྱི་ཡོད། བྱས་ཅང་དེའི་ཁྲོད་དུ་ཆོག་ནི་དེ་འདྲའི་རྒྱགས་ཆེ་བའི་རིག་
གནས་ཤིག་མ་རེད། ཡིན་ནའང་བོན་པོའི་ཆོག་ལ་མིག་ལྟོས་བྱས་ནས་ནང་འདྲེན་
བྱས་ཡོད་པ་གསལ་བོར་ཤེས་ཐུབ་པ་ཞིག་རེད། དཔལ་ལོ་གཙུག་ལག་གི་སྤང་
བའི་< < ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན། > > [17]ན་བོད་སིལ་བྱའི་དུས་
སྐབས་སུ་སྤྲུགས་པ་པལ་ཆེར་ཡང་སྐྱབ་ཐབས་ཆད་པ་དང་སྒྲོམ་པ་ཡང་མེད་པར་
བོན་པོའི་ཆོག་ལ་མིག་ལྟོས་བྱས་ཏེ་སྐྱབ་ལ་གཞུང་དག་འདོན་དུ་བྱེར་ནས་གྲོང་ཆོག་
འགྲིམ་ཞེས་བོན་པོའི་ཆོག་ལ་མིག་ལྟོས་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་གསུངས་ཡོད། དེ་ནི་
བདེན་ཤིང་ཆེ་སྟེ་བན་བོན་གྱི་འདོན་ཆོག་མང་པོ་ཞིག་ལ་གཅིག་དཔེ་གཅིག་གིས་
བཤུས་པའི་སྤང་ཚུལ་དུས་རྒྱུན་དུ་ཐོན་བཞིན་ཡོད། ངས་ཉར་ཆགས་བྱས་པའི་
དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་ཆོག་འདི་དཔེ་རྙིང་ལ་སྤྲུལ་བརྒྱ་དང་བདུན་ཅུ་ལྟ་ཡོད་ལ་དེའི་ནང་གི་
བརྗོད་བྱ་ནི་འདྲ་མི་འདྲ་སྟེ་ཆོགས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་དེ་ནི་གནའ་བོའི་བོད་མིའི་སྤྲོད་མོང་
མ་ཡིན་པའི་བསམ་སྒྲོ་དང་ཤེས་རིག་ལ་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ང་ཆོའི་
གནའ་བོའི་ཆོག་འདི་སྐོར་ལ་རྒྱས་ལོན་མ་བྱས་ན་གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་རྒྱས་ལོན་
ཐབས་མོ་ཞིག་གནང་རྒྱུ་ནི་ཉ་ཅང་ཁག་པོ་རེད། དཔེར་ན་གཉའ་ཁྲི་བཅན་པོར་ཐེའུ་
རངས་སྐྱས་འདེབས་བྱས་པའི་ཆོག་དང་བྱི་གྲུམ་བཅན་པོ་གྲོངས་དུས་ཀྱི་ཆོག་དེ་
རིགས་ལ་འབྲེལ་བཤད་ཞིབ་རྒྱས་ཤིག་རྒྱག་དགའ་བ་རེད། བྱས་ཅང་ང་ཆོས་བོད་
མིའི་ཆོག་འདི་སྐོར་ལ་རྒྱས་ལོན་གཏིང་ཐག་ཆོད་པ་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱུ་དེ་གལ་

ཆོགས་མཆད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ད་ནས་བཟུང་དེའི་སྐོར་ལ་ཐུགས་གཟབ་དང་མདོ་དོན་
ཆོ་ག་ཟེར་བ་དེའང་གནའ་མེད་དུས་ནས་བཟུང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ཐུན་
མོང་མ་ཡིན་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་སྒྲུང་ཚུལ་དེར་དབྱུད་འཛོག་ཡོད་པར་ངས་ཁྱེད་ཆོར་
འབོད་སྐུལ་བྱེད་རྒྱ་ཡིན།

ད་ནི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལས་སྐྱ་ཡངས་འཇུག་གི་རིག་གནས་ལ་ངོས་འཛིན་
བྱེད་སྐྱེད་ཉུང་བསྐྱེད་ཞིག་དེ་འདྲ་རེད། དེ་ནི་དུས་རབས་འདྲ་མི་འདྲའི་ནང་བྱུང་བའི་
རིག་གནས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཁག་ཉིང་བསྐྱེད་སྐོས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད་མ་གཏོགས་རྒྱལ་
རབས་ག་གེ་མེད་རིང་ལ་སློབ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་གཏན་ནས་མ་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་
ང་ཆོས་ཀྱང་ལོ་ལྔ་སྟོང་ལྟ་གི་གོང་རོལ་ནས་བཟུང་ཡང་མས་རྣམས་ཀྱི་སློབ་ཤོས་རྩལ་
ལས་བྱུང་བའི་རིག་གནས་སྐྱ་ཆོགས་ཞིག་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་དང་དེའི་ཐད་ལ་ཡང་
བསྐྱར་དབྱེ་ཞིབ་དང་བསམ་གཞིགས་བྱས་ཆོག་པ་ཞིག་རེད།

སྐྱ་དོག་འཇུག་གི་རིག་གནས་ཟེར་བ་དེ་གཙོ་བོ་རིག་གཞུང་ལ་གོ་དགོས་པ་རེད།
སྐྱ་ཆད་བཟོ་གསོ་སོགས་རིག་གནས་ཆེ་ཆུང་བཅུ་བོ་དེར་ངོས་འཛིན་བྱེད་དགོས་རྒྱ་
རེད། དེ་དག་ནི་བོད་མིའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཁོ་ན་རེད། ད་
དེའི་སྐོར་ལ་དོགས་པ་འདྲ་མི་འདྲ་དང་མཐའ་དབྱེད་སོགས་བྱེད་རྒྱ་ཡོད་མོད་དེ་རིང་
དུས་ཆོད་ཀྱི་དབང་གིས་ཞིབ་པ་ཞིག་གཞི་ནས་སྒྲེང་སྐབ་གི་མ་རེད། དེའི་སྐོར་ཉུང་
བསྐྱེད་རེ་བཅུན་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་གྱི་ < < བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལྗེ་རྣམ་
གཞག > > [21]དང་སྐྱ་ཆད་ལོ་རྒྱ་བའི་ < < རིག་གནས་ཀུན་ཤིས། > > [22]
སོགས་ལ་གཞིགས་ཏོགས་གནང་ན་རྒྱས་ལོན་བྱེད་སྐབ་གི་རེད། ད་ལྟའི་ཆར་བོད་ཀྱི་

རིག་གནས་ལྗེ་ལྷ་མགུ་ཐོག་མར་བྱེས་མཁན་དེ་ས་སྐྱ་པལྟ་ཀྱང་རྒྱལ་མཆོན་
ཡིན་ཞེས་ཀྱང་གི་ཁ་ན་རྒྱུ་ལྟར་གྲགས་ཀྱི་ཡོད་པས་མ་ཆད་འདར་སྟོན་དབྱ་འདུལ་
དབང་པོའི་< < བ་སྐྱ་དེ་རིག་གནས་ལྗེ་བྱང་ཚུལ་སྒོ་གསལ་མགྲིན་རྒྱ། > > [23]
ཞེས་པར་བོད་ཀྱི་བ་སྐྱ་དེ་རིག་གནས་ལྗེ་འབྱུང་ཁྱད་ས་ཀྱང་རྒྱ་གར་ལ་བཅོལ་ནས་
ཞུ་སྟོལ་བྱང་ཡོད། ཡིན་ནའང་དེར་དབྱུང་པ་འདི་ཅུ་ལུས་ཡོད་དེ་ས་པཎ་ཡར་སྟོན་
ལ་རིག་གནས་ལྗེ་ལྷ་མགུ་ཐོག་ཡོད་པ་འདྲ་སྟེ་< < རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་
ལོང་། > > [24]ན་དེར་རྒྱལ་བྱ་ནར་ལོན་དུས་བཟོ་དང་། ཅིས་དང་། སྐྱ་ཅལ་དང་།
རིག་པའི་གནས་ལྗེ་ལ་མཁས་ཤིང་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པར་གྱུར་བས་ཞེས་སྟོང་བཅོན་
སྐུ་པོའི་དུས་ནས་བཟུང་རིག་པའི་གནས་ལྗེ་ཞེས་པའི་ལྷ་མགུ་ཐོག་ཡོད་པར་
འདོད་པས་དབྱུང་རྒྱུར་སྒྲུང་ལ་བདག་གིས་ས་པཎ་གི་ཡར་སྟོན་ལའང་རིག་པའི་
གནས་ལྗེ་ལྷ་མགུ་ཐོག་ཡོད་ཀྱང་གྲངས་འདྲེན་པ་ཅུ་ལས་ཉ་ཅང་ཞིབ་རྒྱས་
མིན་སྟབས་ཁོང་ཉིད་ནས་དེའི་ལྷ་མགུ་ཐོག་ཆ་རྒྱུ་ཆད་དང་ཉ་ཅང་རྒྱས་པར་བྱས་
སྟབས་བྱིས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དག་ལས་ཆོས་རྒྱུ་ས་པཎ་ནས་བཟུང་ལྗེ་རིག་གི་ལྷ་
མགུ་སྟོལ་བྱེ་བ་ལྟ་བུའི་ཅིང་གཏམ་ཐོན་པར་སྒྲུང་ཞིང་དེའི་ཚུལ་ལ་མི་འཐད་པའི་ལྟ་
བ་བཞེད་ཡོད་པའང་< < བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་མཁས་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན་ཆད་
གི་བྲིས་ལན་བེད་ཅུའི་བྲིང་བ། > > [25]ན་ཁྱེད་རང་གི་པཎ་ལྟེ་ཉ་ཞེས་པའང་སྟོན་
ཆད་བོད་དུ་བྱོན་པའི་ཉིད་ལས་ཆེས་ཆེར་ལྷག་པའི་བེ་རོ་ཅ་ན། ཀ་ཅག་ རོག་ལོ་
སོགས་ལ་དེ་ལྟར་མ་གྲགས་པར་བྱེད་ཉིད་གྲགས་པ་བཞེད་པས་དེ་ལྟར་མ་གྲགས་
བཞེན་དུ་རང་གིས་ནན་ཏན་དུ་བཏགས་ནས་ཅི་མཛད་ཅེས་མང་དུ་བཞེད་ཡོད་པ་

སོགས་ཀྱང་ཆགས་སྤང་གི་སྒྲིལ་གཡོ་བ་སྟོན་ལ་མ་གཡོས་པར་དབྱེད་པའི་གནས་སུ་
རིགས་ལ་བསྟན་པ་དང་རིག་གནས་སྤྱིའི་འཕེལ་རིམ་ལ་གཞིགས་ན་ཆོས་རྗེ་ས་ས་
བཞུ་ཡར་སྟོན་གྱི་དུས་རིམ་ནང་དུ་བཞུ་བྱུང་པལ་ཆེ་བས་སྟོན་གྱི་བསྟན་བཅོས་ལ་
སྟོབ་སྟོང་དང་སྒྱུབ་པ་ཉམས་ལེན་གཙོ་ཆེར་བྱེད་པ་ལས་གསུང་ཚོམ་མཛད་པའི་ལམ་
སྟོལ་དེ་འབྲ་རྒྱགས་ཆེ་བ་ཞིག་མིན་པར་འདོད་ལ་ཆོས་རྗེ་ས་བཞུ་གིས་བོད་རང་གི་
རིག་གནས་ཆ་ཆང་རྗེ་ཆང་དུ་གཏོང་དགོས་པར་གཞིགས་ནས་རིགས་པའི་རྣམ་
དཔྱེད་ལ་བརྟེན་པའི་རིག་གནས་ཆེ་ཆུང་ཀྱན་འདུས་ཀྱི་གསུང་ཚོམ་མང་པོ་མཛད་
སྟབས་སྐབས་དེར་སྟན་པའི་བྲགས་པ་ཀྱན་ལ་གཡོས་པས་ལྷ་རིག་བཞུ་ཆེན་གྱི་ཐོག་
མ་སོགས་དམིགས་བསལ་གྱི་མཆན་གནས་དེ་འབྲ་ཞིག་གནང་བ་རེད་སྟམ་པས་
འདིའི་ཐད་དུ་རྣམ་པ་ཆོར་ཡང་དབྱེད་པ་ཡོད་པར་རེ་བ།

ད་ནི་བོད་ཀྱི་མི་རིགས་དང་མི་རིགས་དེར་ལྷན་པའི་ཤེས་རིག་གི་སྒྲོར་ནས་ཅུང་
ཅ་མ་གླིང་ཟེན་ལ་ང་ཆོས་ད་ལྟའི་དུས་མཆོམས་ནས་བཟུང་བོད་མི་རིགས་ནི་ཤེས་
རིག་གིས་ཤོངས་པའི་མི་རིགས་ཤིག་ཡིན་པའི་སྒྲོར་གྱི་དོགས་པ་དེ་སེལ་བར་འོས་ལ་
སྟོང་བཙན་ཡན་ཆོད་དུ་བོད་ཡུལ་སུན་པའི་གླིང་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྤྱི་བརྟོན་གྱི་སྟུང་
ཆོག་དེའང་དོར་བར་འོས། བོད་མི་རིགས་ནི་གནའ་བོའི་དུས་ནས་བཟུང་ངོ་བོ་ཤེས་
རིག་གིས་བྱུང་པའི་མི་རིགས་ལོ་རྒྱུས་ལྷན་པ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་དང་དེའི་ཆར་
དབྱེད་པ་གནང་རྒྱ་ནི་ང་ཆོར་དུས་རབས་ཀྱིས་སྤྲད་པའི་འོས་འགན་དུ་མཐོང་དགོས་
གི་རེད།

རྒྱལ་པོ་ཚོག་མ་ཉག་གི་བཅན་པོའི་སྐོར།

བོད་མི་རིགས་ནི་ཆེས་ཐོག་མར་ཉག་གི་བཅན་པོའི་དུས་དེ་ནས་གྲུབ་པར་འདོད་
དེ་དེའི་ཡན་ཆད་དུ་རུས་རྒྱུད་ཆོ་བའི་ལམ་ལུགས་ལྟར་ཡུལ་གྲུ་ཁག་ན་སིལ་བྱར་
གནས་ཡོད། ཉག་གི་བཅན་པོའི་དུས་ནས་བཟུང་ཉེ་བཅན་པོའི་སྤྱི་དབང་ཐོག་མར་
དབུ་བརྟེས་སོང་བ་རེད་ལ་བོད་མིའི་གཅིག་གླུར་གྱི་བསམ་སྒྲོལ་དེ་དུས་ནས་
བཟུང་དབུ་ཚུགས་སོང་བ་རེད། དེའི་ཡན་ཆོད་དུ་རྒྱལ་པོ་ཐུག་སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་
སོགས་བོད་ཀྱི་དུས་རྒྱུད་ཆོ་བ་མང་པོར་གཅིག་གླུར་གྱི་དབུ་ཁྲིད་མེད་ཅིང་གིས་ས་
གྲང་མེད་པས་གཅིག་ཟེར་གཅིག་གིས་མ་ཉན་ནས་འཐབ་ཅོད་དང་དགའ་ཚྭ་གཞིག་ཞེས་ག་
མང་པོ་བཞེས་ཡོད་ས་རེད། སྐབས་དེ་འདྲའི་ཁོར་ཡུག་གི་ཁྲོད་དུ་མི་ཀུན་གྱི་ཡིད་ལ་
སྤྱན་མོང་གིས་འདོད་པ་ནི་འབྲུག་ཅོད་ཞི་འཇགས་སུ་སོང་ནས་འཆོ་བ་བདེ་འཇགས་
ཡོང་བ་དང་དབུ་ཁྲིད་བཅན་པོ་ཞིག་དགོས་པའི་འདོད་པ་དེ་རེད། དེ་ནས་རྒྱལ་པོ་ཐུག་
སིལ་མ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་མི་དམངས་རྣམས་ལས་འབྲས་ཆབ་ཐུབ་པའི་མི་བཅུ་གཉིས་
བདམས་ནས་གཅིག་གླུར་གྱི་རྒྱལ་པོ་འདེམས་པའི་ཚུལ་ལ་གྲོས་མོལ་བྱས་ཡོད་པ་
རེད། དེའི་སྐབས་ཀྱི་མི་བཅུ་གཉིས་ནི་ཐོན་ཤེས་པ་ཅན་བཅུ་གཉིས་ཡིན་ལ་འདིར་ཐོན་
གྱི་ < <བུམས་མ། > [26]ཡི་ལུགས་དང་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་པའི་ཆོས་
འབྱུང་ཁ་ལས་ལས་གངས་འདྲེན་གྱིད་སྤངས་མི་གཅིག་ནའང་དེ་དག་ནི་གང་ལྟར་
ལུགས་རྗེ་ཁ་ལས་མ་ཡིན་པར་ཡོན་ཏན་ལྡན་པའི་མི་བཅུ་གཉིས་ཡིན་པ་ནི་ཆོག་ཐག་
བཅད་ནས་བཤད་ཆོག་པ་ཞིག་རེད། སྐབས་དེའི་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱི་བསམ་
སྒྲོལ་དང་འཐབ་ཐྱོགས་གཅིག་གླུར་ཡོང་བའི་ཕྱིར་དུ་ཐོན་ཤེས་པ་ཅན་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་

འདུན་མ་བསྐྱས་ནས་གྲོས་བསྐྱར་བྱས་པ་དང་དམ་བཅའ་མི་རྒྱལ་པའི་ཕྱིར་དུ་ལྷ་
གསོལ་ནས་ཆོ་ག་སྐྱབ་སྟེ་ཉག་ཁྲི་བཙན་པོ་བོད་ཀྱི་གཅིག་གྲུར་གྱི་རྒྱལ་པོར་བཞོས་
པ་རེད། དུས་དེ་ནས་བརྒྱུད་དེ་བསམ་སྒྲོ་གཅིག་གྲུར་ལྷན་པའི་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རྩ་བ་
གཞི་ནས་ཚུགས་སོང་བ་དང་གཅིག་གྲུར་གྱི་སྲིད་དབང་ཡང་དེ་ནས་དབྱ་ཚུགས་
སོང་བ་རེད། ཕྱིས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆངས་མང་པོར་བྱལ་མཐའི་ཕྱོགས་ཞེན་སོགས་
རྒྱན་དུ་མའི་དབང་གིས་ཉག་ཁྲི་བཙན་པོའི་འབྱུང་ཁུངས་སྐོར་ལ་བཞོ་བཙོས་རབ་དང་
རིམ་བཤང་པོ་ཞིག་བརྒྱབ་སོང་བ་རེད། ལ་ལས་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་པོ་དཔག་བརྒྱ་པའི་
སྤྲས་ཡིན་པ་དང་ལ་ལས་རྒྱ་གར་གྱི་རྩ་བོ་གང་གྲུར་བསྐྱར་ནས་ཐོན་པ་སོགས་ཡང་
སྤྱིར་གང་ཡིན་སྐོར་ཆ་འདོག་བྱེད་མི་ཤེས་པའི་བཤད་སྟངས་བརྒྱད་ལྷག་ཙམ་བྱུང་
ཡོད་པ་རེད། དེ་དག་ནི་ང་ཚོས་སྤྲུགས་དོར་བཅུད་ལེན་སྐོས་དབྱེད་ཞིབ་གནང་རྒྱ་
ཞིག་རེད་མ་གཏོགས་མིག་བཙུམ་ནས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་རྒྱ་ཞིག་མ་རེད། ངའི་ལྷ་ཚུལ་
ལ་དེ་དག་ནི་ནམ་ཡང་རྩལ་སྤྲུང་ཤ་སྟག་རེད་བསམ་སོང་། རྒྱ་མཆོན་ནི་དཔེ་གཅིག་
གིས་གསལ་བཤད་བྱས་ན་ཉག་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱ་གར་གྱི་རྩ་བོ་གང་གྲུར་བསྐྱར་ནས་
བོད་དུ་ཐོན་པར་བཤད་པ་དེ་རེད། ང་ཚོས་བསམ་གཞིགས་ཞིབ་མོར་བྱས་ན་རྒྱ་ནི་
མཐོ་ས་ནས་དམའ་སར་འབབ་པ་ཞིག་རེད་མ་གཏོགས་དམའ་ས་ནས་ཕྱིར་མཐོ་སར་
འབབ་པའི་ཆོས་ཉིད་ཁྲོན་ནས་མེད་པ་ཞིག་རེད། ཡིན་ཅང་ང་ཚོ་བོད་ཀྱི་ས་མཐོ་ས་
ནས་རྒྱ་མར་རྒྱ་གར་ལུང་པའི་གཞུང་ལ་འབབ་ཀྱི་རེད་མ་གཏོགས་རྒྱ་གར་ནས་བོད་
ལ་འབབ་པའི་རྒྱ་བོ་རྒྱུད་གཅིག་མེད་པས་ཉག་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱ་གར་གྱི་རྩ་བོ་གང་གྲུས་
ཁུང་ཡོང་ཟེར་བ་ནི་རྩལ་གཏམ་མ་རེད་དམ། (ཉན་མཁན་གྱི་བཞད་སྒྲུ) དེ་ནི་ལོ་

རྒྱལ་མཁས་པ་ས་རྒྱལ་ལ་མ་བྱང་བའི་རྟགས་ཤིག་རེད། དེ་ལྟ་ཡིན་ཅང་ང་ཚོས་
ཉག་ཁྲི་བཅན་པོའི་སྐོར་ལ་ཡང་བསྐྱར་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ནས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བཤའ་སྟངས་
ཉིང་བ་དེ་ཚོར་དག་སེལ་དང་གསར་བརྗེ་བྱེད་དགོས་གི་རེད། དཔྱད་ལྡན་ལྟོང་ལྷག་
གིས་ < <གཉའ་ཁྲི་བཅན་པོ་ནི་གོ་ལ་གཞན་པའི་མི་ཞིག་རེད། > > [27]ཟེར་བའི་ལྟ་
ཚུལ་ནི་ད་ལྟའི་དུས་མཆམས་སུ་བོད་ཀྱི་སེར་མོ་བས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལྟ་སྟངས་ལ་
འཛིན་པའི་འཕྲས་ཆབ་ཅན་གྱི་རྣམ་འགྱུར་གསར་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་
ཞིབ་འཇུག་པ་ཆབ་སྤེལ་ཆེ་བརྟན་ལུན་ཆོག་མཆོག་གིས་ཉག་ཁྲི་བཅན་པོ་སྐོར་བའི་
ཡུལ་གྱི་རེད་གསུངས་གི་ཡོད་པ་རེད། ཁོང་གི་དབྱུང་ཚོམ་ནི་ < <གཉའ་ཁྲི་བཅན་པོ་
བོད་རང་གི་མི་ཞིག་ཡིན། > > [28]ཞེས་པ་དེ་རེད། དེ་ནི་ཅ་བའི་ཆ་ནས་བལྟས་ན་
ཉག་ཁྲི་བཅན་པོའི་སྐོར་གྱི་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྟངས་ཡག་པོ་ཞིག་རེད། ཡིན་ནའང་རྒྱལ་
སྤྱིའི་བོན་པོའི་རིག་གནས་ཀྱི་མཁས་པ་གྲགས་ཆེན་མཁར་ཆེ་འུ་བསམ་གཏན་
མཆོག་གིས་ལྟ་ཚུལ་དེར་མོས་མཐུན་གནད་གི་མེད་པ་འདྲ་བས་དབྱུང་བར་རིགས་
ལ་གང་ལྟར་ང་རང་གིས་ཡུལ་སའི་རིག་གནས་དང་དེའི་ལྟ་བའི་ཆ་ནས་བལྟས་ན་
ཆབ་སྤེལ་ལགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་དེ་ཡག་པོ་ཞིག་རེད་བསམ་སོང་། ཡིན་ཡང་ཁོང་གིས་
ཡིན་རབས་ཀྱི་སྒྲིབ་བྱེད་མང་པོ་ཞིག་ངངས་མི་འདུག་བས་ང་ཚོས་ཆབ་སྤེལ་ལགས་
ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་དེར་ཡང་བསྐྱར་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ནས་དེའི་སྐོར་ལ་དབྱུང་བ་མང་པོ་རྒྱག་
དགོས་གི་རེད། རོན་ལ་བོད་རྗེ་ཉག་ཁྲི་བཅན་པོ་ཡར་སྐྱེད་པ་ཡུལ་སྐྱེད་ལྡན་དང་སྤྱ་བོ་
དཔུ་ཡུལ་ངས་འབྲང་ལྷང་འབྲང་གཉིས་ཀྱི་ས་ཆ་གང་ནས་ཡིན་མིན་གསལ་བོར་ཤེས་
ཐུབ་མེད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་མཁས་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་ཡིན་བས་ཡིན་ཤིག་ཤིག་

གིས་བཞག་ན་འགྲིག་གི་མ་རེད། < <མེའུ་ཆོས་འབྱུང་།> > [29]ལས་བྱུང་བའི་
སྤྱོད་པའི་ཡུལ་དང་ད་ལྟའི་སྤྱོད་པའི་ཡུལ་དོན་གཅིག་ཡིན་མིན་དང་བཅས་པོ་ནོ་མོ་ཉན་སྤྱོད་
མེད་བཞི་བའི་< <འཛམ་གླིང་རྒྱས་བཤད།> > [30]བྱ་བར་ཀོང་པོའི་ཡུལ་ནས་
ཤར་ཕྱོགས་སུ་ལ་ཆེན་པོ་ཞིག་བརྒྱབ་སྟེ་སོང་བ་ན་ཁམས་སྟོང་སྟོ་རྒྱུད་ཀྱི་ཆར་
གཏོགས་སྤྱོད་པའི་ཡུལ་ཟེར་བ་ཡོད་ཅེས་འབྱུང་བའི་དོན་ལ་དབྱེད་ན་སྤྱོད་པོ་ནི་སྤོན་ཆད་
ཁམས་པའི་ས་ཆའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཤིང་ཁམས་པའི་མིའི་དཔའ་རྩལ་དང་གཉའ་
ཁྲི་བཅན་པོ་འདྲ་བའི་ས་ཁོས་ཀ་གཏུམ་ཞིང་དཔའ་རྩལ་ལྡན་བ་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་
གྲུང་བསྐྱེགས་ནས་དབྱེད་བསྐྱར་བྱེད་དགོས་པའི་གནད་དོན་མང་པོ་ཞིག་ད་དུང་ལོ་
རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་གི་ཁྲོད་ན་སྤྲོས་པའི་ཚུལ་དུ་ལྷག་ཡོད། དོན་དངོས་སུ་བཤད་ན་ཉག་
ཁྲི་བཅན་པོ་བོད་རང་སའི་མི་ཞིག་ཡིན་པར་ཐེ་ཆོས་མེད་ཀྱང་གང་ཡིན་འདི་ཡིན་སྟོར་
ལ་ཆོག་ཐག་བཅད་ནས་བཤད་རྒྱུ་ཡོད་པ་མ་རེད། ཉན་ཁམས་ཀྱི་སྤོན་ལ་དངོས་
གཞིའི་སྟོབ་སྤྲུག་ཅིག་གིས་ང་ལ་གཉའ་ཁྲི་བཅན་པོ་ནི་མིག་བྱ་ལྟར་ཡས་འགའ་བས་པ།
སོ་དུང་སོ་འཁོར་མོར་ཡོད་པ། རྒྱང་ལག་དྲ་བས་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡིན་པས་ཁོ་རང་
དངོས་ནས་བོད་མི་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཞེས་དོགས་འདྲི་བྱས་བྱུང་། (ཉན་ཁམས་ཀྱི་
བཞད་སྤྱོད་) དངོས་ནས་དེའང་བསམ་སྟོག་གཏོང་ཡུལ་ཉག་ཅིག་རེད། ད་ལྟའི་ཆར་དེའི་
ཐད་ལ་དབྱེད་བ་འདྲ་རྒྱག་མཁན་གཅིག་ཀྱང་ཐོན་མ་སོང་། བོད་རྒྱལ་ཉག་ཁྲིའི་སྤྱང་
བརྟན་དེའི་ཁྱད་ཆོས་ཁམས་ཤིག་བོན་ཀྱི་སྟོན་བ་གཤེན་རབས་མི་བོའི་མཆན་དཔེ་
ཡི་ནང་དུ་གསལ་ལ་ནའང་དེས་ཕྱགས་རྒྱུན་ཐེབས་སོང་ཞེས་བཤད་མ་ཤེས་ལ་ང་རང་
གིས་དེ་ནི་བྱ་རྒྱུ་ཁྱུང་ཆེན་ཀྱི་སྤྱང་བརྟན་དེས་ཕྱགས་རྒྱུན་ཐེབས་སོང་བར་དབྱེད་

བཞིན་ཡོད། རྒྱ་མཚན་ནི་སྐབས་དེ་དུས་བྱ་རྒྱལ་ཁྲུང་ཆེན་ལ་དད་མོས་དང་དེའི་
གཟུགས་བརྟན་ཁ་ཤས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མཚན་བྱེད་དང་མི་རྣམས་ཀྱི་འཆོ་བའི་ཁྲོད་
དུ་འབྲས་ནས་ཁས་ལེན་དང་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་གཞི་རུ་གྱུར་ཡོད་པ་རེད། ཡང་ན་བྱ་ཁྲུང་
ནི་སྐབས་དེ་དུས་ཅམ་ལ་སླ་རྟགས་(图腾)ཀྱི་དད་མོས་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་ཞིང་སྤུ་
ལེན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དྲེ་ཐུང་གིས་བྲིས་པའི་ < <སླ་རྟགས་དད་མོས། > > [31] ཞེས་
པའི་དེབ་དེར་སླ་རྟགས་ཀྱི་གོ་དོན་བཤད་དུས་སྤྱི་ཚོགས་བཞོད་སྒྲིག་གི་ལམ་ལུགས་
ཤིག་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཞིག་ཡིན་པར་བཤད་ཡོད་ལ་འཛམ་གླིང་གི་མིའི་
རིག་པ་བརྒྱད་ཟླགས་ཅན་སྒྲེ་རེ་ཙུག་གི་ < <གསེར་གྱི་ཡལ་འདབ། > > [32] ལས་
ཀྱང་དེ་དང་མཐུན་པར་གསུངས་ཡོད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་ཉག་ཁྲི་བཅན་པོའི་སྤང་བརྟན་
དེའང་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་ཚོགས་དང་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་ཀྱི་ཆ་ནས་ཁས་ལེན་ཐོབ་
པའི་ཆེད་དུ་བྱ་ཁྲུང་ཆེན་གྱི་གཟུགས་བརྟན་དེ་འདྲ་ཞིག་ལ་འབྲི་བཞེངས་བྱས་སོང་
པ་རེད། དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱུན་སྲོལ་ནི་བོད་ལ་སྤྱི་ཚོའི་དུས་ནས་ཡོད་པ་བོན་གྱི་དཔེ་ཉིང་ལྟ་
བའི་ཕྱོགས་སའི་ཁྲོད་ཀྱི་ཁྲུང་གི་རུ་སྐྱོལ་སྐྱོལ་མདོའི་ལེུ[33] ཞེས་པའི་བརྗོད་དོན་
གྱིས་གསལ་བཤད་ཞུ་བུས་པ་ཞིག་རེད། ཉིན་ཁ་ཤས་སྒྲོན་ལ་ང་རང་འབྲས་སྤངས་
དགོན་གསལ་གྱི་གནས་རྒྱུད་ལྟ་ཁང་ལ་མཇལ་བར་བྱིན་པ་ཡིན། དེའི་ལྟ་ཁང་ཅིག་གི་
ནང་ལ་འདྲ་བུ་ཁྲུང་གི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སྤང་མ་ཞིག་འདུག་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་སྤང་བརྟན་
བཞོད་འབྲི་ནི་ཆོས་སྤྱོད་སྤང་མའི་ཕྱག་བརྟན་དང་དེ་དང་མཐུན་པར་བཞེངས་པའི་
མཐོ་རིམ་རྒྱལ་སྒོན་གྱི་ཆེ་བ་འདོན་པའི་སྤང་བརྟན་ཁྲོད་ན་འབྱུང་གི་ཡོད་པ་ཏ་ཅང་
གསལ་བོར་ཤེས་ཐུབ་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ཉག་ཁྲིའི་སྤང་བརྟན་དེ་ནི་ཁྲུང་གི་ལུགས་

རྒྱུན་ཐེབས་པའི་འབྲི་སྒྲངས་ཀྱི་སྒྲང་བརྒྱན་ཞིག་ཡིན་ལ་དོན་དངོས་སུ་ཁོང་གི་གདོང་ནི་
བོད་པ་རང་གི་གདོང་དང་གཅིག་པ་གཅིག་རྒྱུང་རེད། ཡུམ་བུ་སྐྱ་མཁར་ན་ཁོང་གི་སྒྱུ་
བརྒྱན་འབག་ཅིག་ཡོད་པ་རེད། དེར་བལྟས་ན་ཉ་གོ་རྒྱུ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། ཉག་ཁྱི་
བཙན་པོའི་སྒྲང་བརྒྱན་སྒྲོར་ལ་ད་ལྟའི་བར་བོད་རིག་པའི་བྲལ་ཁོངས་སུ་ཞིབ་འཇུག་
བྱས་ཡོད་པ་མ་རེད། ཡིན་ནའང་ཉག་ཁྱིའི་སྒྲང་བརྒྱན་འདིས་སྐབས་དེའི་རིག་གནས་
ཀྱི་སྒྲང་ཚུལ་ཞིག་མངོན་པར་མཆོན་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

ཉག་ཁྱི་བཙན་པོའི་མཆོན་གྱི་ཐོགས་སྒྲངས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ནའང་ལྟ་ཚུལ་འདྲ་
མིན་ཅི་རིགས་ཤིག་ཐོན་བཞིན་ཡོད། ཉག་རྒྱུ་ ཉ་ཁྱི་ སྐྱ་ཁྱི་ གཉའ་ཁྱི་ ཉག་ཁྱི་བཙས་
ཡི་གེ་འབྲི་སྒྲངས་མི་གཅིག་པ་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་ལ་དེ་དག་གི་གོ་དོན་ལའང་
འབྲེལ་བཤད་རྒྱག་སྒྲངས་ཁ་ཤས་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། <<སྲིད་པ་རྒྱུད་ཀྱི་ཁ་བྱང་
ནས་ཐར་ཆེན་མོ།>> [34]ལས་ལྟག་པའི་སྤྱད་སྒྲོར་སྐྱ་ཉག་མ་གཅིག་དང་འབྲེལ་
ནས་གཤེགས་པའི་སྐས་ལྷེ་ཉག་རི་བཙན་པོ་ཞེས་པ། <<བཀའ་ཐང་སྡེ་
ལ།>> [35]ལས་གཉའ་ཁྱི་བཙན་པོ་སྐྱ་བ་ཉ་ལ་སྐྱེས་པས་ཉ་ཁྱི་བཙན་པོ་ཞེས་ཀྱང་
བྱ་ཞེས་པ། <<རྒྱལ་གཤེན་ཡ་ངལ་གྱི་གདུང་རབས།>> [36]ལས་མི་ཡི་སྟ་བར་
སྐྱ་ངོ་བཙུ་བ་སྤྱད་པས་སྟ་ཁྱི་ཞེས་པ། <<ཡུམ་བུ་སྐྱ་སྒྲང་གི་དཀར་
ཆགས།>> [37]ལས་གཉའ་བར་བཏེགས་ནས་རྩེ་རུ་ཁྱུང་བས་མཆོན་ཡང་གཉའ་
ཁྱི་བཙན་པོ་ཞེས་པ་སོགས་ལྟ་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་འབྱུང་ནའང་འདི་དག་ནི་ཕྱིས་སུ་
ཉག་ཁྱི་བཙན་པོའི་མཆོན་གྱི་འབྲེལ་སྒྲངས་ཤིག་ཡིན་པས་ཆ་འཇོག་གྲེད་དཀའ་བ་
ཞིག་རེད། དོན་དངོས་སུ་<<ཏུན་ཏོང་ཡིག་རྟིང་།>> [38]ལས་བྱུང་བའི་ལྷེ་ཉག་

ཁྱིམ་ཅན་པོ་ཞེས་པའི་མཆན་དེ་ཉིད་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆའི་དགོངས་པ་དང་གིན་ཏུ་
 མཐུན་པ་ཞིག་རེད་སྟེ། ཏུན་ཏོང་ཡིག་ཆར་ལྡེ་ཉག་ཁྱིམ་ཅན་པོ་ཞེས་མཆན་སྟགས་
 དགོས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གསུངས་མེད་ནའང་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་གཡལ་གུག་གི་ཐེ་བོ་ཡིན་པས་
 དེ་ལྟར་སྟགས་པ་ཞིག་རེད་སྟེ། གནའ་བོའི་བོད་སྐད་ཀྱི་བརྟུ་ཉིང་པའི་ཁྱོད་ན་གཡལ་
 དང་ཉག་གཉིས་སྐབས་ཁ་ཤས་སུ་གོ་དོན་མཚུངས་པའི་སྒྲ་ཚུལ་ལྟན་ཡོད། བོད་ཁ་
 གཡལ་གུག་ལའང་ཆོས་འབྱུང་ཁ་ཤས་སུ་བོད་ཁ་ཉ་གུག་གམ་བོད་ཁ་ཉག་གུག་ཅེས་
 གསུངས་པ་དང་ལི་ཡུལ་ནས་རྟེན་པའི་བོད་ཀྱི་ཁམ་ཤིང་གི་ངོས་སུ་འང་ཉག་ལྡེ་ཞེས་
 པའི་ཐ་སྟོད་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། བྱས་ཅང་བོད་ཀྱི་གནའ་སྐད་ཁྱོད་ཉག་གིས་གཡལ་གི་
 གོ་དོན་མཆོན་པ་གསལ་བོར་ཤེས་ཐུབ་གི་རེད། < < བོན་ལུགས་ལོ་རྒྱུས་ལྟ་རྒྱུད་
 རིན་ཆེན་སྤེང་བ། > > [39] ཞེས་པར་ཀྱང་ཉག་རི་བཅད་པོ་ལགས། ཡུལ་ཀྱི་གཡལ་
 གུག་གི་ས་མ་གི་ན། བོན་འབངས་པ་དགུ་ནི་ཐེ་མི་བཞུགས། ཁ་སྟོན་ཆོད་ཀྱུན་ནི་ཐེ་
 ར་མ་ལ་གཡལ་མ་མཆིས་རུང་རི་ཀྱུན་ཀྱང་གཡལ་མི་ཐེ་མེད་ཀྱི་ཐེར་གཤེགས་
 འཆོལ། གཡལ་བདག་མེད་ཀྱི་བདག་ཏུ་གཤེགས་འཆོལ་ཞེས་གསུངས་ཡོད། འདི་
 ལས་ང་ཆོས་ཡུལ་ཀྱི་གཡལ་གུག་ནི་བོད་ཐེ་ཉག་ཁྱིམ་ཅན་པོས་དབང་བསྐྱུར་བྱས་
 པའི་ས་གནས་ཡིན་པ་ཤེས་ཐུབ་ལ་སྐབས་དེའི་ཉག་ཁྱིམ་སྤྱི་དབང་གི་འབངས་མེད་
 མ་ཅུ་གཙོ་བོའང་བོད་ཀྱི་གཡལ་གུག་གི་ས་ཆའི་མི་དམངས་ཡིན་པ་ཤེས་ཐུབ་ལ་
 གཡལ་གུག་གི་ས་ཆ་དེའི་མེད་མིང་ལ་གཡལ་མི་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།
 < < བོན་གྱི་མོ་ཡིག་རྟེན་བ་ཁག་གསུམ། > > [40] ལས་ཀྱང་དགྲ་དང་གཡལ་
 འདྲེས་ན་གང་བཟལ་ནི་གཏོལ་མ་མཆིས་ཞེས་པའི་ཆོག་འཁྲོས་ལས་ཀྱང་གཡལ་ནི་

སྐབས་དེའི་དམག་གི་བརྗོད་དོན་ལ་འཇུག་པ་རྟོགས་ཐུབ་པས་དོན་ལ་གཡག་མིའི་རྗེ་
 བོ་ཉག་ཁྲི་ཞེས་བཤད་པ་ནི་དོན་ལ་གནས་པའི་མཆན་ཅིག་ཡིན་པ་ཤེས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་
 ལ་དེ་ནི་སྐབས་བྱེད་དང་ལྡན་པའི་གནའ་བོའི་ཡི་གེ་ལ་གོ་བ་ལེན་སྐད་ས་ཤིག་ཡིན་པའང་
 ཤེས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

ད་ལྟ་ང་ཆོའི་མཐོང་ཡུལ་དུ་གྱུར་བའི་ཆོས་འབྱུང་གི་ནང་ལ་སྔོང་བཅན་སྐམ་པོའི་
 ཡན་ཆོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་དུ་ཉག་ཁྲིའི་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འདི་དག་ནི་
 ལྷ་སྐྱུང་ལྷ་བྱ་ཞིག་ལ་བཅུས་ནས་མཐོང་ཆེན་ཆེར་མི་བྱེད་པ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་ཞོར་འཁྲུལ་
 ཞིག་རེད། བོད་རྗེ་ཐོག་མ་ཉག་ཁྲིའི་སྐབས་ཀྱི་སྤྱིད་དབང་གི་གནས་ཚུལ་དང་སྐབས་
 དེའི་ཤེས་རིག་གི་སྐོར་ལའང་ང་ཆོས་འོལ་ཆོད་མ་ཡིན་པར་དབྱང་པ་གཏོང་འོས་པ་
 ཞིག་རེད། མི་རིགས་གཞན་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཉག་ཁྲིའི་སྐབས་ནི་
 གནའ་བོའི་ཆོ་བ་མཉམ་འབྲེལ་ཙམ་དང་ཉག་ཁྲི་བཅན་པོའང་ཆོ་བའི་དཔོན་པོ་ཙམ་
 ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད་པ་དང་དེ་དང་རྗེས་མ་ཐུན་པར་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་གྱི་
 < < བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་གྱི་བསམ་ཚུལ་ཐོར་བུ། > > [41]ཞེས་བར་རྗེ་གཉའ་
 ཁྲིའམ་འོ་ལྷ་སྐྱུང་ལ་དེས་ཡུལ་ཡར་ལུང་གི་བོད་ཀྱི་གཡག་བྱག་གི་ཆོ་བའི་ཆོ་དཔོན་
 མཛད་པ་དང་དེ་ནས་བཟུང་བཅན་པོ་གདུང་རབས་སོ་གཅིག་གི་རིང་ལ་བོད་ཀྱི་
 གཡག་བྱག་གི་ཆོ་བའི་ཆོ་དཔོན་མཛད་པ་རེད་ཅེས་པ་ནི་མ་བཞགས་བྱུང་རྒྱལ་དུ་
 སྤྲས་པ་ཙམ་དེ་ཁོང་གི་ལྷ་ཚུལ་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཞོར་འཁྲུལ་ཆབས་ཆེན་ལས་ཀྱང་ཆབས་
 ཆེན་ཞིག་རེད། < < སྤྱིད་པ་རྒྱུད་ཀྱི་ཁ་བྱང་ནམ་ཐར་ཆེན་མོ། > > [42]ལས་ཡུལ་
 ཡར་ལུང་སོག་ཀྱི་བུ། མཁར་བྱི་བ་སྟག་ཅེར་བཞུགས། ཡུལ་དུ་རྗེ་གཤེགས་དེ་རང་

སྤྱི། དེའི་དྲུས་སུ་སྤྱད་གཤེན་པོ་ཞི། ལྷ་བོན་ཐང་ཡག་དང་། པ་བ་མཆོ་གཙོ་གཉིས་
ཀྱིས་མཛད། རྫོན་པོ་ལྷ་རི་བགྲེས་པོ་ཡིན། འབངས་ནི་ཡར་གྱི་ལྷོ་རྩེགས་ཡིན། ལྷག་ང་
ལ་དང་སྤྱག་གིས་མཛད་ཅེས་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། གནས་ཚུལ་འདིར་བལྟས་ན་
ཉག་ཁྱི་བཙན་པོའི་སྤྱད་དབང་ནི་ཆ་རྒྱུན་དུག་གིས་བྱུབ་པ་ཞིག་རེད། ལུལ་དང་
མཁར། སྤྱ་གཤེན། རྫོན་པོ། འབངས། ལྷག་ཆང་བཙས་སྤྱད་དབང་གི་སྤྱིག་གཞི་ཞིབ་
ཆགས་ལྟན་པ་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་བོར་ཤེས་བྱུབ་པ་ཞིག་རེད། དེའི་ནང་གི་ལུལ་ནི་
ད་ལྟའི་ཡར་ལུང་ས་ཆའི་སྤྱད་སྤྱད་བར་གསུམ་འདི་ཉིད་ཡིན་ལ་ཉག་ཁྱིའི་སྐབས་སུ་
དབང་བསྐྱར་བྱས་པའི་ལུལ་གཙོ་བོའང་འདི་ཡིན་པས་ང་ཚོས་ལུལ་ཡར་ལུང་ནི་བོད་
ཀྱི་ཆེས་ཐོག་མའི་ཤེས་རིག་དར་ས་དང་ཆེས་ཐོག་མའི་སྤྱད་དབང་གི་ལྷ་གནས་ཞིག་
ལ་བརྩེ་བ་ཡིན། དེའི་དབྱིབས་ནི་སྤྱོད་ཆད་སོག་པའི་དབྱིབས་ལྷ་བྱ་ཞིག་ལ་ངོས་
འཛིན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ་རྒྱལ་རབས་བྱི་མ་རྣམས་སུ་མཐའ་བཞི་བསྐྱེད་ནས་རྒྱ་
ཁྱོན་ཆར་སོང་བས་བྱིས་སུ་པོ་བྱང་ཡང་ལྷ་སའི་ཕྱོགས་སུ་སྤོས་པའི་དྲུས་ནས་བཟུང་
རིམ་བཞིན་སྤྱོད་ཆད་ཀྱི་སོག་པའི་དབྱིབས་དེ་ཉིད་སྤྱོད་མོ་གན་རྒྱལ་དུ་ཉལ་བ་ལྷ་བྱའི་
ས་དབྱིབས་ཞིག་ལ་འཕེལ་འབྱུང་བྱུང་ཐེན་པ་རེད། དེའི་ནང་གི་མཁར་ནི་བོན་ལུགས་
ཡིག་ཆངས་མང་བོར་འབྱུང་བ་སྟག་ཅེ་ཡིན་ཟེར་ཞིང་ཆོས་འབྱུང་མང་བོར་ལུམ་བུ་སྤྱ་
སྤྱང་ཡིན་པར་འདོད་ཀྱང་འགལ་བ་ཆེར་མེད་དེ་གནའ་བོའི་དྲུས་སུ་སྤོ་བྱུང་དུ་འཁྲུག་
ཅོད་མང་པོ་འབྱུང་སྟབས་ལ་མ་སེང་གནས་སྤོར་བའི་ཐད་ལ་བསམ་གཞིགས་གཏོང་
དགོས། དེར་བརྟེན་སྐབས་ཁ་ཤས་སུ་འབྱུང་བ་སྟག་ཅེར་བཞུགས་པ་དང་སྐབས་ཁ་
ཤས་སུ་ལུམ་བུ་སྤྱ་སྤྱང་མཁར་དུ་བཞུགས་པ་རེད། དེ་ནི་ད་ལྟའི་མཆོངས་རྒྱས་རྗེར་

ཁོངས་ཀྱི་འཕྲིང་བ་སྟག་ཅེན་ས་ཅེད་ཐང་གོང་བཤམ་གྱི་འདབས་སུ་ཡོད་པའི་ཡུམ་བུ་
 རྩ་སྒྲིང་གཉིས་ཀྱི་སའི་དབྱིབས་དང་བར་ཐག་གི་ཆ་ལ་དབྱུང་བ་བཏང་ན་འདུག་པའི་
 ཐུབ་པ་ཞིག་རེད། <<བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ།>> [43]ལས་སོ་བྲང་ས་དང་རྩོ་
 ལ་མ་བཅིགས། རི་དྲགས་ཤིག་དང་འབྲོང་། གཅན་གཟན་སྟག་དང་གཟིག་གི་བགས་
 བས་གྱུར་བརྒྱབ་ནས་སོ་བྲང་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་འཁོད་ཡོད། དེར་བལྟས་ན་
 ཉག་ཁྲིའི་ཆེས་ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་སོ་བྲང་དེ་ཉིད་ནི་སྟོར་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་གྱུར་བྱས་
 ཞིང་བྱིས་སུ་རྒྱལ་ཁམས་གཏན་འཇགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ས་དང་རྩོ་ཡིས་མཁར་
 བཞེངས་པ་ཞིག་རེད་པས་མ་བཞིན་ཡོད། དེར་ཆང་མས་དབྱུང་བར་མཆོལ། དེའི་ནང་
 གི་སྐྱ་གཤེན་ནི་སྐབས་དེའི་ཤུན་མི་སྟོལ་ན་ཡིན། སྐྱ་གཤེན་ནི་སྟོན་ལས་དང་
 དམག་ལས་སོགས་ཤིག་འཛོན་ཐང་འཛོམས་སོ་ཅན་གྱི་མི་སྟོལ་ན་ཡིན་པས་སྐྱ་
 གཤེན་ལ་དབང་ཆ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད། དེའི་སྟོར་འདིར་ཞིབ་བར་བཤད་ཀྱང་དུས་
 ཆོད་མེད་པས་དུས་རབས་རིམ་བུར་སྐྱ་གཤེན་གྱི་བྲངས་ཀ་ནི་<<ཉང་རལ་ཆོས་
 འབྱུང་།>> [44]ན་གསལ་ཞིང་དེའི་དབང་ཆའི་སྟོར་<<གཡུང་བྱང་བོན་གྱི་རྒྱུད་
 འབྱུམ།>> [45]ཁག་ལ་གཟིགས་ན་མཐུན་ཐུབ་པས་རྣམ་པ་ཆོར་དེ་ལ་དོ་སྣང་
 ཡོད་པ་ཞུ། དེའི་ནང་གི་སྟོན་པོ་ནི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གྲོས་ཁ་བསྐྱར་ས་དང་འབངས་ནི་ཉག་
 ཁྲིའི་ཞབས་འོག་དུ་འཁོད་ཅིང་གཡག་མི་གཙོ་བྱས་པའི་སྐབས་དེའི་མི་དམངས་ཡིན་
 ལ་དམངས་ཡོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་སྦྱིད་སྟུག་ལ་ཞིབ་དཔྱད་བྱེད་པའི་འགོ་དཔོན་
 ནི་སྟོ་དང་རྒྱལ་ཞེས་པའི་མི་གཉིས་ཡིན། སྐབས་འདིའི་བྱུག་ཆང་ཞེས་པར་གོ་རྒྱུ་
 ཆེན་པོ་ཡོད་དེ་འདི་ནི་སྐབས་དེའི་དམག་དོན་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྒྲིག་རིམ་སོགས་ལ་

ཞིབ་དཔྱད་དང་དེའི་གནས་ཚུལ་ཡི་གེར་འདེབས་མཁན་གྱི་ལས་ཁུངས་ཤིག་ཡིན་
 བས་དབྱེད་དགོས་ལ་དེའི་འགོ་དཔོན་ནི་ཤ་དང་སྤྲུག་ཅེས་པའི་མི་གཉིས་ཡིན། མདོ་
 དོན་རྩམ་ཆོས་ཉག་ཁྲིའི་སྐབས་ཀྱི་སྤྲིད་དབང་དེ་ལ་སྤྲིག་གཞི་ཆགས་དམ་ཞིང་གོ་རིམ་
 ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་དེར་ཤེས་རྟོགས་བྱེད་དགོས་པ་ནི་གལ་ཆེན་པོར་མཐོང་གི་
 འདུག ཉག་ཁྲིའི་དུས་སྐབས་དེར་བོད་མི་རིགས་ནི་མོང་ས་རྒྱལ་ཁྲའི་སྤྲིད་སྐྱོང་ས་ཁོ་
 བས་འཆོ་བ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་ཤེས་རིག་ཕྱན་སུམ་ཆོགས་པ་ཞིག་དར་ཐུབ་ཡོད་པ་
 རེད། < < ཆོས་འབྱུང་མེ་རྟོག་སྤྱིང་བོ་སྤྱང་ཅིའི་བཅུད། > > [46] ལས་བོད་རྒྱལ་པོ་
 ལ་སྤྲ་བ་གཉའ་ཁྲི་བཅན་པོ་ཡིན་ཏེ་དེའི་སྐུ་རིང་ལ་གཏམ་རྒྱུད་དང་། སྤྱང་རྒྱུད་དང་།
 སྤེབ་སྤྱོར་དང་། བཀའི་བཀའ་གསུང་དང་། བོ་གར་དང་། སྤྲུག་ཞུས་དང་། ཤོན་ཅིང་དང་།
 ཅིང་འཛོལ་སོགས་པ་བྱུང་པ་ཡིན་ཞེས་བཀོད་ཡོད་པ་རེད། དེ་དག་ནི་ཞིབ་པར་
 བཤད་མ་དགོས་པར་ཆ་ཆང་རིག་གནས་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་པ་ཆང་མས་
 མཁུན་སྤྲིད་ཀྱང་དེའི་ནང་གི་སྤེབ་སྤྱོར་ནི་ཡི་གེ་ཡི་སྤེབ་སྤྱོར་ལ་ཟེར་བ་མ་ཡིན་ཏེ་སྤྲན་
 ལ་གོ་དགོས་ཞིང་སྤྲན་ཆད་བོད་སྤྲན་གྱི་རིགས་ནི་ཅ་ཅི་ཤིང་དང་ས་རྩོ་སོགས་སྤེབ་ཁ་
 བསྤྲིགས་ནས་ཐོན་ཡོད་ལ་སྤྲན་ལ་སྤེབ་སྤྱོར་དུ་འདོགས་རུང་པ་ནི་དཔེར་ན་< < ཏུན་
 ཏོང་ཡིག་རྩིང་། > > [47] ལས་མི་ལྟ་གོར་དང་ལྟ་ཡར་གྱིས་བཏབ་སྤྲེ་སྤྲེག་མ་ན་བ་
 ལ། སྤྱང་ཆོར་གྱི་ཅ་བ་དང་སྤང་སྤོམ་གྱི་ཅ་བ་དང་། སྤང་གི་རྩ་དང་ན་བའི་རྩ་དང་རྩའི་
 མིག་པ་དང་། དེ་ནམས་ཀྱི་རྒྱེད་དུ་བསྐྱོངས་ཞེས་པའི་གནས་ཚུལ་ལ་དབྱེད་ན་རྟོགས་
 རུས་ཤིང་དེ་ལྟ་བུའི་སྤྲན་སྤྱོར་བོད་རྒྱལ་ཉག་ཁྲིའི་དུས་ནས་བཟུང་དར་ཡོད་པ་ཤེས་
 རུས་ལ་སྤོན་གྱི་རྒྱལ་སྤན་ནམས་ཀྱི་དུས་སྤྱུང་སྤྲན་གྱི་ལས་རིགས་ཡོད་པ་སྤེ་སྤྲིད་

སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཆོད་སྤྲོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ < < གསོ་རིག་སྤྲོད་ཀྱི་ཁོག་
འབྲུགས། > > [48]དུའང་ཞུས་ཡོད། དེའི་ནང་གི་བཀའ་བཀུགས་ཞེས་པ་དེ་ནི་
སྐབས་དེའི་ཁྱིམ་ས་ལུགས་ལ་གོ་བ་རེད། ཉག་ཁྱིམ་སྤྱིད་དབང་དེར་དམག་དོན་སོགས་
གསང་གོས་རྣམ་གསུམ་གྱིས་སྤྱི་ནང་གི་དམིགས་སྤྱེ་ཤིང་མི་ལ་ཆད་རྣམ་གཉིས་དང་
བཞེད་རྣམ་ལུས་བོད་ཀྱི་ཁྱིམ་ས་བཅས་ཡིག་ཆ་དང་སྤྱེད་དུ་དང་དཔལ་མཆོན་བརྒྱད་
བཀའ་རིས་པར་གནང་སྟེ་ཁྱིམ་ས་ལུགས་ཆེན་པོ་ལྷན་པས་མི་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་
ཞི་དུལ་བག་ཡོད་རང་འཆོ་སྤྱབ་པ་བྱུང་བ་རེད། དེའི་ཚུལ་ནི་མཁས་པ་
ལྷེ་འུའི་ < < ཆོས་འབྱུང་། > > [49]ལས་རྒྱལ་ལ་ལན་མཆིས། རྒྱལ་ལ་བདེན་མཆིས།
གཡོ་ལ་བྱང་མཆིས་སོགས་གསུངས་པ་དེ་དག་ནི་ཆ་ཆང་ཁྱིམ་ས་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་
ཡིན་ལ་མི་དམངས་ཀྱི་བདེ་ཐང་དང་གཞོན་འཆེ་འགོག་པའི་བྱེད་ཐབས་ཁྱད་པར་བ་
ཁ་ཤས་ཀྱང་ཡིན་པས་ང་ཆོས་དེའི་ཆ་ལའང་ཡིད་གཟབ་གནང་དགོས། དེའི་ནང་གི་
གཡམ་གཡམ་ལ་ནི་མཆོན་མཆིས་ཞེས་པ་ནི་བོད་ཀྱི་གཡམ་གྲུག་ལ་མཆོན་ཆ་དང་སྟོབས་
ཤུགས་ཡོད་ཅེས་པའི་དོན་ཡིན་ལ་དེ་ལྟ་བུའི་སྟོབས་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྲོས་པའི་
བོན་པོ་ཨ་ཡོང་རྒྱལ་བ་དང་སྤྱབས་ཇི་སྤྱིད་པའི་རྒྱལ་ཕྱན་སོགས་བུལ་ནས་
འབངས་སུ་བཀོལ་ཞིང་མཐའ་བཞི་བརྒྱ་བསྐྱེད་པའི་དམག་དོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་ཡོད་
པ་དེ་རང་རེད། དེའི་ནང་གི་ཤོན་ཅིང་ཞེས་པ་ནི་གནའ་བོའི་ཞང་ཞུང་གི་ས་ཁུལ་དུ་དར་
བའི་ཅིང་མོའི་རིགས་ཤིག་ཡིན་ལ་དེའི་ཚུལ་བསྟན་འཛིན་རྣམ་དག་གི་གསུང་ཚིམ་
འབེལ་སྟོང་[50]ལ་མཇལ་ན་ཤེས་སྤྱབ་ལ་སྟོང་མངའ་རིས་ཀྱི་ལྷེབ་རིས་རྣམས་སུ་
ད་དུང་ཤོན་ཅིང་གྱི་རི་མོར་གསལ་བོར་མཇལ་རྒྱུ་ཡོད། དེའི་གཞན་པ་རྣམས་ཏ་ཅང་

གོ་སྒྲིག་ཉལ་ཁྱིའི་དུས་སྐབས་སུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བྱ་འགུལ་དང་དད་མོས་ཀྱི་སྤང་ཚུལ་
སོགས་ཀྱང་གང་ལ་གང་འཆ་མས་ཤིག་ཡོད་པར་འདུག་སྟེ་བོན་གྱི་ཆོ་གའི་ཡིག་རྙིང་
ན[51]ཀྱི་ཡུལ་ནི་ཡར་ཡུལ་སོག་ཀ་ནས།མཁར་ནི་ལུན་བུ་སྒྲང་སྒྲང་ན།རྒྱལ་པོ་
འང་དཔོན་འཁོར་གཡོག་ལ།ལོ་འཁོར་གཞུང་སྐུ་མཁས་བསལ་བའི་ཆོ། བདུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རེ་ཉེ་
འགོ་ཉལ་ཞལ་ན་རེ། འང་པོ་རྒྱལ་པོ་དཔོན་གཡོག་ལ། ལོ་བཀག་ཆེ་གེག་བབ་བ་ལ།
དེ་ལ་གོང་ཅེ་བཀས་བསྐུལ་ནས། ཅི་འདོད་ཅི་བཞིན་སྤང་བ་ལ། འང་དཔོན་ཆེན་པོ་
རྒྱལ་བ་ནི། བདུད་ལ་དོ་མི་བསྟོ། མགྲོགས་བ་དུ་མི་བསྐུམས། རྗེ་ལ་དབྱང་མི་
འདྲེན། འབྲས་སྐྱེམས་དྲངས་བ་དང་། གསེར་སྐྱེམས་སེར་མོ་གསོལ། གསེར་སྐྱེམས་
གཡུ་མངོན་རྗེ། རྒྱོན་པོ་ཡོངས་ལ་འབྱལ། བྱག་བརྟན་དལ་ཡམས་བསྐྱར། ཐེན་བ་དང་
པོ་སུ་ལ་གཏོང་། ལྷན་དུ་ཅི་འབྱལ་ཁ་བསུ་ཅི་མཇལ་ན་སོགས་སྐབས་དེར་ལོ་གེག་ཆེ་
གེག་བཅུས་ནས་རྒྱལ་པོའི་སྐྱེ་དང་ནང་འཁོར་ལ་བགེགས་ཡོད་པར་ངོས་བཟུང་སྟེ་
ལྷན་གཏོང་གི་ཆོ་ག་སྒེལ་བ་དང་ལྷ་འདྲེ་ཡི་རིགས་འདྲ་མིན་སྒྲ་ཆོགས་ལ་དད་མོས་
དང་འཇོམ་བྱ་ལྟར་ཡར་ལྷ་ལ་ལྷ་བཞོས་དང་མར་འདྲེ་ལ་ལྷན་བསྐྱོས་ཀྱི་བསམ་སྒྲུའི་
འདུ་ཤེས་ཤིག་དར་བྱབ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་ཉལ་ཁྱིའི་སྐབས་དེ་ཡི་དུག་
ནས་དར་བའི་གདོད་མའི་མཆོན་ཉིད་རིག་པའི་ས་བོན་ཅིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཆོག་
པ་ཞིག་ཀྱང་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་ང་ཆོས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མ་ཉལ་ཁྱིའི་བཅན་པོའི་
དུས་སྐབས་དེ་ནི་ལྷ་རབས་ཤིག་གམ་ཤེས་རིག་ཅི་ཡང་དར་མེད་པའི་སུན་ནག་གི་
དུས་སྐབས་ཤིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པའི་ལྷ་ཚུལ་དེ་ཉིད་ཡོངས་སུ་དོར་ནས་ཉལ་ཁྱིའི་
དུས་སྐབས་ལ་ཡང་བསྐྱར་དབྱེ་ཞིབ་དང་བསམ་གཞིགས་བྱས་ནས་དབྱང་གཏམ་

མང་པོ་ཞིག་འགོད་པོས་ཤིང་ཆོས་འབྱུང་ལས་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལྷ་ཚུལ་རྙིང་
བཅས་འཁྲུག་པོར་གྱིས་པའི་འདོད་ཚུལ་དེ་རིགས་གཏོར་བཅོམ་བྱས་ནས་བོད་ཀྱི་ལོ་
རྒྱུས་ལ་གསར་བརྗེ་བྱེད་པོས་བ་ཞིག་རེད། འདི་ནི་དུས་སྟེ་བབས་པའི་ང་ཚོའི་འགན་
འཁུལ་རེད།

དེ་ལྟར་བཅུན་པོའི་གནས་རྒྱལ་གྱི་སྐོར།

ད་ནི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ལས་གནད་འགག་གས་དོ་སྤང་བྱེད་དགོས་
པའི་དུས་རིམ་ཞིག་སྟེ་དེ་གྲུལ་བཅོན་པོའི་དུས་སྐབས་དེ་ཅུང་བསྐྱུས་ཤིག་སྟེང་གི་
ཡིན། འདི་ལ་འདར་བོད་ཀྱི་བན་བོན་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ངས་མང་པོར་འདྲ་མི་འདྲ་སྟེ་
ཆོགས་ཤིག་བཤད་ནས་མགོ་མོ་འཛོམས་པའི་གནས་ཤིག་ལ་བསྐྱུས་ཡོད་པ་རེད། དེ་
གྲུལ་བཅོན་པོའི་དུས་མཆམས་དེར་སྟོ་བྲག་ཕྱོགས་ཀྱི་ལོང་མ་རྟ་རྩིས་དེ་གྲུལ་བཅོན་
པོ་བཀོངས་པ་དང་དེའི་རྒྱ་རྒྱུན་གང་འདྲ་ཡིན་པའི་སྐོར། རྒྱ་གར་གྱི་ཆོས་སྟེལ་རིན་
ཆེན་དངོས་གྲུབ་འབྱོར་བའི་གནས་ཚུལ་གྱི་སྐོར། དེ་གྲུལ་བཅོན་པོས་བོན་ཆོས་
སྟེལ་དགོས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་དང་བོན་པོའི་ཡིག་ཆ་ངས་ལས་དེ་གྲུལ་བཅོན་པོར་གདེང་
འཛིག་ཅི་འདྲ་བྱེད་པའི་གནས་ཚུལ་སོགས་ནི་ང་ཚོས་ཞིབ་པར་ཤེས་པའི་ལོ་
རྒྱུས་ཀྱི་གནད་དོན་འགའ་ཤས་རེད། དེ་གྲུལ་བཅོན་པོའི་དུས་སྐབས་དེར་བོད་ཀྱི་མི་
དམངས་ཆ་ཆ་ངོ་མོན་ལུགས་ལ་དང་པོ་ཡོད་ཅིང་དང་པོའི་སྟོབས་ལུགས་དེ་ཉིད་ཏ་
ཅང་ཆེན་པོ་རུ་རེད། རྒྱ་གར་གྱི་ཆོས་སྟེལ་མཁན་ཞིག་ལས་ལམ་སངས་རྒྱལ་གནས་
གསར་བའི་སྐོར་ཞིག་དང་ལེན་བྱེད་རྒྱ་ནི་ཤིན་ཏུ་འག་པོ་རེད། ཡིན་ནའང་རྒྱལ་པོའི་

པོ་བྱང་གི་ནང་འཁོར་དུ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བུ་བཞུགས་ཀྱིན་ཅུང་ཟད་
ཅམ་ཐེབས་ཡོད། དེར་བརྟེན་བན་བོན་གྱི་ཡིག་ཆ་མང་པོར་དེ་གུམ་བཙན་པོའི་ཐུགས་
སྟ་གདོན་ཞུགས་ཞེས་བཤད་ཡོད་ཀྱང་གདོན་གང་ཡིན་ཡང་གསལ་ཁ་བཏོད་པའི་སྐོ་
ནས་བཤད་ཐུབ་མེད་པར་སྤང་དོ། དེ་གུམ་བཙན་པོའི་རིང་གི་རྒྱ་གར་གྱི་ཆོས་སྤེལ་
རིན་ཆེན་དངོས་བྱུང་ཞུ་བ་དེ་བོད་ནང་ལ་འབྱོར་བའི་ཆོས་སྤེལ་སྟེ་བ་མ་ཡིན་ཀྱང་ད་
ལྟའི་བོད་རང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ངས་ཀྱི་དོས་ནས་བལྟས་ན་དེ་ལྟར་ཆོས་སྤེལ་ཨང་
དང་པོ་དེ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་ཆོག་པ་ཞིག་རེད། དེ་མ་གཏོགས་མོ་རེ་ཡའི་རྒྱལ་ཕྱན་གྱི་
རྒྱལ་པོ་གསུམ་པ་ཆོས་རྒྱལ་ཕྱང་མེད་(268-232BC)ཀྱི་སྐབས་སུའང་རྒྱ་
གར་གྱི་དགེ་སློང་བཞི་ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ལུགས་དར་སྤེལ་གྱི་ཆེད་དུ་ཉི་
མ་ལ་ཡའི་བྱང་སྟོགས་ཀྱི་རྒྱ་དུ་འབྱོར་ཡོད་པར་གསུངས་ལ་དེའི་གནས་ཚུལ་
གསལ་བོ་ཞིབ་བར་བཞུགས་པའི་ཡིག་ཆ་མ་རྟེན་པས་བོད་དུ་ཆོས་སྤེལ་དུ་ཡོང་ཡོད་
མིན་གསལ་བོར་བཤད་མ་ཤེས་ལ་གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན་སྐབས་ལའང་དེ་འདྲའི་རབ་
རིབ་ཀྱི་སྐད་ཆ་ཁ་ཤས་དང་ཡིག་ཆ་ངས་འགའ་རེ་ཡོད་མོད་ཆ་འདྲིལ་གསལ་བོ་ཅ་བ་
ནས་བྱེད་མི་ཐུབ་པས་ང་ཆོས་ཀྱང་དེའི་སྐོར་ནས་ཞིབ་བ་མི་སྤྲོད་ལ་འོས་ཆོད་གིས་
བལྟས་ན་དེ་གུམ་གྱི་སྐབས་དེར་རྒྱ་གར་གྱི་ཆོས་སྤེལ་རིན་ཆེན་དངོས་བྱུང་ཁོ་རང་
གཅིག་ཕུ་མ་ཡིན་པར་ད་དུང་རྒྱ་གར་གྱི་མི་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་འདྲ་ལ་ཁོང་ནི་དེའི་ནང་གི་
གཙོ་བོ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཤེས་ཐུབ་གི་རེད། བོད་ཡུལ་དུ་དུས་ཡུན་སྤང་སྤང་ཞིག་ལ་
བཞུགས་པ་མ་ཡིན་ཉི་མ་མཐའ་ཡང་ལོ་ཁ་ཤས་ལ་བཞུགས་ནས་སངས་རྒྱས་ཆོས་
ལུགས་ཐོག་མར་རྒྱལ་པོའི་པོ་བྱང་ལ་སྤེལ་ཅི་ཐུབ་བྱས་ཡོད་ཅིང་མཐའ་མར་རྒྱལ་པོ་

དེ་གྲུམ་བཙན་པོས་ཅུང་ཟད་དང་ལེན་བྱས་སོང་པ་འདྲ་བས་དབྱེད་དགོས་པར་སྤང་།
བྱས་ཅང་བོན་པོའི་ཡིག་ཆངས་ལས་དེ་གྲུམ་བཙན་པོའི་ཐུགས་ལ་གདོན་ཞུགས་
ཞེས་བཀོད་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་འདིའི་ཐུགས་ཀྱི་གདོན་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་
ཀྱི་ལྷ་བ་ཁོན་རང་རེད། བྱིས་སུ་གང་ཡིན་འདི་ཡིན་ལ་མ་དབྱེད་པར་ཐུགས་སུ་
གདོན་ཞུགས་ཞེས་པའི་ལྷ་ཚུལ་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་པས་བྲིས་པའི་ཆོས་
འབྱུང་ནང་ལའང་མང་པོ་བྲངས་ཡོད་པ་རེད། དེ་གྲུམ་བཙན་པོས་ནང་ཆོས་ཅུང་ཟད་
དང་ལེན་བྱས་པའི་ཉེར་ལེན་དེས་བོན་ཆོས་སྐབས་ཤིང་དེ་གྲུམ་ཁོ་རང་མཐའ་མར་
བཀོངས་ཀྱིན་ཡང་དེ་ལ་རགས་ལས་པ་ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན་བོན་པོའི་ཡིག་ཆངས་
ཀྱི་ནང་དུ་དེ་གྲུམ་བཙན་པོ་མའི་བྱོད་པའི་ནང་ནས་ཐོན་དུས་ནས་བཟུང་བདུད་ཡིན་
རབས་དང་ < <བདེན་པ་བོན་ཀྱི་མཛོད་སྒོ་སྒྲ་འགྲེལ་འཕྲུལ་ཀྱི་ལྷ་མིག > > [52]
སོགས་བོན་ཀྱི་ཡིག་ཆངས་ལས་ཁོང་གི་མཚན་ཀྱི་ཁ་དོག་ཀྱང་བཟུང་ནས་སྤྱིར་ནང་
སངས་པའི་ཆེད་དུ་བྲིས་བསད་པས་གི་བཀུ་དུ་ཐོགས་པ་རེད་ཅེས་བཤད་ཡོད་པ་
རེད། འདི་དག་ནི་ཆགས་སྤང་ཁོན་ཡིན་པས་བདེན་པར་བཟུང་མི་རིགས་སོ་འདི་ནི་
བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཚུལ་པ་པོའི་སྤྱིང་ངོས་ཀྱི་ཉེ་རིང་ཆགས་སྤང་ལྟར་བྲིས་པ་ཞིག་ཡིན་
ལ་སྤང་ཚུལ་འདི་ལྷ་བྱ་བན་བོན་གཉིས་ཀར་ཡོད་སྤྱིད་པ་ཞིག་རེད། དུས་རབས་བཅུ་
གཅིག་པའི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་ཆོས་འབྱུང་མང་རབས་ཤིག་གི་ནང་དུ་རྒྱལ་པོ་སྤང་དར་
མ་བདུད་རྒྱལ་ཞིག་དང་མགོ་ལ་རྩ་ཡོད་པ་ཞིག་ལ་འདོད་ཅིང་ལྷ་ལུང་དཔལ་རྗེར་
གསང་བདག་གི་སྤྲུལ་བ་ཡིན་ཚུལ་སོགས་མང་རབས་ཤིག་བྲིས་ཡོད། བོན་པོའི་ཡིག་
ཆངས་ཀྱི་ནང་དུ་འདྲ་བའི་དེ་གྲུམ་བཙན་པོ་བདུད་དང་ལོ་ངམ་ཏྲ་རྩི་ལྷ་ཡིན་ཚུལ་སོགས་

མེས་ཡོད་པ་ནི་མེད་ལོ་རྒྱུས་ཟེན་ཐོ་ལས་བྱུང་བའི་སྐྱེར་ངོས་ཀྱི་ཆགས་སྒྲུབ་ཁོན་རེད།
དེས་ང་ཆོད་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གདོང་རིས་གསལ་པོ་དེ་མག་མོག་ཅིག་ཏུ་སྒྲིབ་ཡོད། ང་ཆོས་
ལོ་རྒྱུས་ལས་བསྐྱབ་བྱ་ལེན་དགོས་གི་རེད་མ་གཏོགས་ཆགས་སྒྲུབ་ལ་སྟོན་མ་
བརྒྱབ་དགོས་གི་མ་རེད། དོན་དངོས་སུ་སངས་རྒྱུ་ཆོས་པའི་བསྟོན་ཡུལ་ལྟ་བུར་
དཔལ་རྟོག་དང་བོན་པོའི་བསྟོན་ཡུལ་ལོ་ངམ་རྟ་རྩི་གཉིས་གཤེབ་བསྐྱར་བརྒྱད་ནས་
བལྟས་ན་གཉིས་ཀས་རྒྱལ་པོ་བསད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ནག་ཉེས་ལ་ཡང་ལྷི་མེད་ཀྱང་
མཐའ་འབྲས་ལ་འགན་ཁུར་པའི་སྟངས་ནས་ཉེས་པར་ཡང་ལྷི་ཡོད་པ་འདྲ་སྟེ་བསམ་
ཡས་མཁའ་པོ་དགུ་བ་ལྟ་བུར་དཔལ་རྟོག་གིས་རྒྱལ་པོ་བཀོངས་རྗེས་བྲག་ཡོར་པའི་
རི་ཁོང་ཅིག་ནས་བཞུགས་སྟེ་སྐབས་དེའི་རྒྱལ་སྲིད་དང་མགོན་མེད་ཏུ་གྱུར་བའི་མང་
ཆོགས་ཀྱི་སྦྱིད་སྤྱུག་ལ་འགན་མ་ཁུར་བ་དང་ལོ་ངམ་གིས་རྒྱལ་པོ་བསད་རྗེས་ལོ་
བཅུ་གསུམ་ལ་རྒྱལ་སྲིད་བརྒྱུད་ནས་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་བྱ་གཞག་དང་མང་ཆོགས་ཀྱི་
སྦྱིད་སྤྱུག་ལ་འགན་ཁུར་ཡོད་པ་རེད། གལ་ཏེ་བྲིད་ལ་རྒྱལ་པོ་བཀོངས་པའི་སློབས་པ་
ཡོད་ན་བྲིད་ལ་རྒྱལ་སྲིད་འཁུར་བའི་སློབས་པ་ཡོད་དགོས་ལ་དེའི་འགན་ཁུར་ཡང་
དེས་པར་ཏུ་འཁུར་དགོས་གི་རེད། འདི་ནི་ང་ཆོས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མི་སྤྱར་ཞིབ་བསྐྱར་གྱི་
ཐབས་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པས་དེ་གྲུམ་བཙན་པོ་དང་སྦྱང་དར་མ་གཉིས་ཀྱང་འདི་
བཞིན་ཞིབ་བསྐྱར་བྱས་ནས་ཡང་སྟོང་དཀར་པོ་དང་ནག་པོ་སུ་ཡིན་ལ་བལྟས་ནས་
དེའི་སྟེང་ཏུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་འཆོལ་དགོས་རྒྱ་གཙོ་བོ་རེད།

དོན་དངོས་སུ་དེ་གྲུམ་བཙན་པོ་བཀོངས་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་དེའང་ཆོས་ལུགས་བྱུབ་
མཐའི་འཐབ་ཚོད་ཀྱི་དོན་སྟོང་ལའང་འབྲེལ་བ་ཐད་ཀར་ཏུ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། སྐབས་

དེར་བོད་ཀྱི་དམག་རྩ་སྤེལ་གཏོང་གནང་སའི་ཡུལ་ལྟོ་བྲག་ཡ་བརྒྱད་ཀྱི་ས་ཆའི་
ཕྱོགས་སུ་བོན་ཆོས་ལུགས་ཆེན་པོར་དར་ཡོད་ལ་ལོངས་ཡང་དེའི་ཕྱོགས་གཏོགས་
ཀྱི་ཁྲོན་པོ་ཞིག་རེད། དེ་གྲུམ་བཙན་པོས་བོན་ལུགས་ཅུང་ཟད་སྤུབས་པར་བཅམས་
པ་ན་ལོངས་རྩ་རྩིས་ལམ་མེད་བྲ་སྤྱིག་ཏུང་སངས་པ་ཞིག་བྱས་རྩིས་དེ་གྲུམ་བཙན་པོ་
བཀོངས་སོང་པ་རེད། ཁོང་གིས་དེ་གྲུམ་བཙན་པོ་བཀོངས་པའི་ཐད་ལ་བོན་ལུགས་
ཀྱི་ཆོ་ག་ལྟར་བྲ་སྤྱིག་ཉིན་མང་པོ་ཞིག་ལ་བྱས་ཡོད་པ་ནི་བཤད་མ་དགོས་པ་ཞིག་
རེད། དེ་གྲུམ་བཙན་པོ་བཀོངས་རྩིས་དེའི་སྤྱར་གྱི་བདག་པོར་སྤྱུ་སྤྱིན་བྱེ་མ་ལག་རིང་
བརྒྱུ་པ་རེད། དེ་ནི་ད་ལྟའི་གོང་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་མངའ་སྡེ་ཞིག་གི་དཔོན་པོ་ལ་ཆ་
འཛིག་བྱེད་པོས་པ་ཞིག་རེད། ང་ཚོའི་རྒྱལ་རབས་ཆོས་འབྱུང་མང་པོར་སྤྱུ་སྤྱིན་བྱེ་མ་
ལག་རིང་ནི་ལྷ་སྤྱུ་གཉན་གསུམ་གྱི་ཆས་བྲངས་པའི་སྤྱུ་དེ་འདྲ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་
ཀྱང་དེ་ནི་མའི་རིགས་ཤིག་ཡིན་པ་ཆོག་ཐག་བཅད་ནས་བཤད་ཆོག་པ་ཞིག་རེད།
བོད་ཀྱི་མའི་རིག་པར་ཞིབ་འཇུག་ཏུ་ཁས་འཆེ་བའི་པོ་མི་ཞིག་གིས་སྤྱུ་ཡིན་ན་ལྷ་སྤྱུ་
གཉན་གསུམ་གྱི་སྤྱུ་ཡིན་པས་ཁྲབ་པར་ཁས་ལེན་གནང་བ་དང་སུམ་རྩྭགས་ཡག་པོ་
མི་མཁྱེན་པའི་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མ་ཁ་ཤས་ཀྱང་ལྷ་བ་དེའི་རྩིས་སུ་དེད་ནས་བར་བེར་
མང་བོ་སྤྱོད་བཞི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔེ་ཆར་གཟིགས་རྒྱ་ཤིན་ཏུ་རྒྱངས་པས་དེ་ལྷ་བུའི་སྤྱང་
རྒྱུ་ཐོན་གྱི་ཡོད་པ་རེད། རོན་དངོས་སུ་འདིའི་སྤྱབས་ཀྱི་སྤྱུ་ནི་མཁས་དབང་དགེ་
འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་ < < རྒྱལ་ཁམས་རིགས་པས་བསྐྱོར་བའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་
གྱི་ཐང་མ། > > [53] རུ་གཅོང་བའི་འགྲམ་རུ་གནས་འཆའ་ཞིང་ཁ་ཟས་ཉ་ལ་བྱེད་
པའི་མའི་རིགས་ནག་པོའི་རིགས་ལ་སྤྱུ་རུ་འབོད་པར་གསུངས་ཡོད་པ་དེ་དང་ < < བ་

བཞེད། > [54]ན་སྐྱ་ཆངས་པ་བྱ་བའི་མི་གཅིག་ཅེས་པ་སོགས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་
 ཆངས་སྐྱ་ཆོགས་སྤྱི་སྡོམ་བརྒྱད་ནས་བལྟས་ན་མིའི་རིགས་ལ་སྐྱ་རྩ་བཏགས་པའི་སྐྱ་
 བྱི་གཙང་པོ་ཆེན་པོའི་འགྲམ་དུ་གནས་འཆའ་བ། ཁ་ཟས་ཉ་ལ་བྱེད་བ། འག་དོག་པལ་
 ཆེར་ནག་པོའི་རིགས་སུ་གཏོགས་པ། སྤྱོད་པ་ལོང་ཅིང་རྩལ་པ་བཅས་ཀྱི་བྱེད་ཆོས་
 འཛོམས་པ་ཞིག་རེད། དེས་ན་ང་ཆོས་ཀྱང་སྐྱ་སྤྱི་བྱེ་མ་ལག་རིང་ནི་སྤར་བོན་
 ལུགས་དར་བྱབ་ཆེ་བའི་ས་ཁུལ་ཏེ་ཀོང་ཉང་དུགས་གསུམ་ལས་ཉང་རྩ་དང་ཡར་
 སྐྱང་གཙང་པོའི་འབབ་རྒྱུད་དང་དེ་གཉིས་ཀྱི་བསྐྱེད་མཆོམས་གང་རུང་གི་ས་ཁུལ་
 ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཆོག་གི་རེད། དེར་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆངས་ལས་ཀོང་པོ་སྤལ་
 ཟན་ཞེས་འབྱུང་བས་ཀོང་པོའི་ཕྱོགས་དེར་སྡོན་ཆད་ཉ་རིགས་ཁ་ཟས་སུ་སྤྱོད་པའི་
 གནས་ཚུལ་ཤེས་སྟབས་དང་ཀོང་སྤྱི་གདུག་པའི་མི་རྣམས་ཞེས་པས་ཀོང་པོའི་མི་
 རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ཏ་ཅང་རྩལ་པ་མཆོན་སྟབས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། སྐྱ་སྤྱི་བྱེ་མ་ལག་
 རིངས་དང་ལོངས་ཏ་རྩེ་གཉིས་ལ་འབྲེལ་བ་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་ཅིང་སྐྱབས་དེར་དེ་
 གཉིས་པོའི་འབྲེལ་བ་ནི་ཡར་ལུང་གི་ཕྱོགས་འདི་རུ་ཆོས་ལུགས་བོན་ལ་སྤྱོད་ཅིང་
 བསམ་སྒོ་གཅིག་པའི་མཛའ་འབྲེལ་གྱི་མངའ་སྡེ་ཁ་ཤས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པ་རྟོགས་
 རུས་སོ། བྱིས་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ན་བྱི་གུམ་དང་ལོངས་འཐབ་པའི་གནས་ཚུལ་
 འདིའང་འདྲ་མི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་བྱིས་ནས་ཡང་སྤྱིང་གང་ཞིག་ལ་འང་ཆ་འཛོག་བྱེད་མི་ཤེས་
 པའི་ཆད་དུ་དེད་ཡོད།

བྱི་གུམ་བཙན་པོའི་དུས་འདིར་བོད་ལ་ཤེས་རིག་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པ་ཞིག་དར་
 ཡོད། མིའི་འདུར་ལས་ལག་རྩལ་དར་བྱབ་ཆེན་པོ་སྤྱི་ཡོད་པ་དང་འདུར་བོན་གྱི་

ལས་ཀ་རྒྱགས་ཆེ་བའི་དུས་རབས་ཤིག་རེད། ཞང་ཁྱུང་གི་སྟག་གཟིག་དང་ལ་ཞ་
 སོགས་ཕྱིའི་ཡུལ་ནས་འདྲར་ལས་ལག་རྩལ་གྱི་ཆེད་མཁས་པ་གདན་དྲངས་ནས་
 འདྲར་ལས་ལག་རྩལ་གྱི་བྱང་ཆེད་རྩི་མཛོར་བཏང་ཞིང་ཕྱིའི་རིག་གནས་ནང་དུ་འཕྲིན་
 པར་སྒྲི་ཆེན་པོར་བྱེ་ཡོད་པ་རེད། འདྲར་ལས་ཟེར་བའི་མིའི་གཤེན་པོ་དང་དུར་ས་
 བཟོ་སྐྱེད་སོགས་གྱི་ལས་ཀའི་མིང་ལ་ཟེར་ཞིང་སྐབས་འདི་དུས་ནས་བརྒྱུད་བོད་ལ་
 རྒྱལ་པོའི་བང་སོ་ས་གཞིར་བཅུགས་པའི་སྲོལ་དར་ཞིང་ཕྱིས་སུ་བང་སོ་སོགས་
 འདྲར་གྱི་ལས་རིགས་འཕེལ་རྒྱས་ཕྱིན་ནས་འདྲར་ལས་མི་འབྲུག་སུམ་བརྒྱ་བརྒྱ་ཅུ་
 ལྷག་ཡོད་པ་རེད། < < རྒྱལ་རབས་མང་པོའི་རྣམ་གྲངས་ལེགས་བཤད། > > [55]
 ལས་ས་ཟིན་འདུ་བྱ་བར་མགར་བ་སྟུན་དགུས་བརྒྱུད་ས་པས་བོད་རལ་དགུ་ཟི་དང་
 དགུ་རོགས་ཟེར་བའང་དེ་དུས་དར་བར་བཤད་པ་དང་ < < རྟེན་ཆོས་
 འབྱུང་། > > [56] ལས་འབྱུང་བ་ལྟར་ཡི་གེ་བྱུང་བ་དང་བོན་དར་བ། སུར་ལྷ་མཆོད་
 བ། མདང་སྤྱི་གཞོན་བ། ར་བཟོ་བའི་ལག་རྩལ་དར་བ། སྟུང་གཏོང་བའི་ཆོག་དར་བ་
 སོགས་ཆོས་ལུགས་གྱི་བྱ་འགྲུལ་སྒྲ་ཆོགས་དར་ཞིང་གཡུལ་འཐབ་པའི་ཕྱིར་དུ་སྤྱར་
 ཁམས་དེ་མོ་ས་ཆ་ནས་བྱང་ལེབ་ཉ་རྒྱབ་དང་འབྲུ་ཞིང་མཐའ་སྲབ་ལ་དཀྱིལ་མཐུག་
 ཅིང་ཅེ་མོ་མེན་ཁ་རྩ་བ་གཞོང་ཁ་སྟེ་དམར་ཡུལ་ཉ་འབྲུ་བའི་ཁབ་གསར་དུ་ཐོན་པ་
 སོགས་གྱི་གནས་ཚུལ་ཀྱང་ཁམས་སྟོན་གྱིས་མཛད་པའི་ < < རྒྱ་བོད་ཀྱི་ཁོར་ཁུས་གྱི་
 རིས་བརྟགས་ཤིང་དབྱུང་པའི་དབྱུང་དོན་ཡིད་གྱི་འདོད་འཛུལ་ཞེས་བ། > > [57] རུ་
 བཀོད་ཡོད། ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སོགས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་
 པའི་ཆོས་འབྱུང་གི་ལུགས་ལྟར་ན་བྱི་གུམ་གྱི་སྐབས་འདིར་གནམ་ཐོན་གཤེན་པོ་ཆེ་

དང་བོན་གཞུང་བྱུང་ཞེས་བོན་པོའི་གཞུང་ལུགས་བྱུང་ཡོད་པར་བཤད་ཡོད། དེ་དག་
ཞིབ་པར་ཁྱེ་མ་དགོས་པར་ཀ་ཐོག་རིག་འཛིན་ཆེ་དབང་གི་ < <རྒྱལ་རབས་གསེར་
གྱི་སྒྲེང་བ། > > [58]དང་ < <ལ་དྲགས་རྒྱལ་རབས། > > [59]གཉིས་ཀྱང་
ལུགས་འདིར་མ་ཐུན་པས་དེར་གཟིགས་ཞིབ་གནང་ན་གོ་བར་འགྱུར་ཞིང་དེའི་ཆ་ལ་
དབྱེད་གཞིའང་ཡོད་པར་སྤང་བས་རྣམ་པ་ཚོས་ཀྱང་ལུགས་བསམ་ཞིབ་པ་གནང་
རྒྱུ་ཡི།

རབ་བྱུང་ན་བྱི་གུམ་བཙན་པོའི་དུས་སྐབས་འདི་ནི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལས་རིག་
ཚན་དུ་བགོས་ནས་ཞིབ་འཇུག་གནང་ཐུབ་ན་ཡག་ཤོས་སུ་སྤང་ཞིང་འདིའི་སྐབས་ལ་
བཤད་སྟངས་འདྲ་མི་འདྲ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པས་དོགས་གཞི་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་
ནའང་དེ་རིང་ཞིབ་པར་བཤད་རྒྱུའི་དུས་ཚོད་མེད་པས་དེ་ཙམ་གྱིས་ཚོག་པར་བྱོས་
ལ་སྐབས་བྱུང་ན་རྗེས་སུ་ཡང་བསྐྱར་འདིའི་སྐོར་སྤྲོ་མ་ཐུང་ནས་སྒྲེང་གི་ཡིན།

བསམ་ཡས་དགོན་པ་དེ་དག་གནས་ཀྱི་སྐོར།

ཡང་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལས་གཙོ་བོར་སྤྱིར་དགོས་པ་གཅིག་ནི་བསམ་ཡས་དགོན་
པའི་དུས་རབས་དེ་རེད། ངས་དུས་རབས་དེར་བསམ་ཡས་ཤེས་རིག་གི་དུས་
རབས་ཞེས་འཛོད་བཞིན་ཡོད། དེ་ནི་རྒྱལ་པོ་ཁྱི་སྒྲོང་ལྷེ་བཙན་གྱི་དུས་སྐབས་དེ་རེད་
ལ་ཁྱི་སྒྲོང་ལྷེ་བཙན་ནི་ཏུན་ཉོང་ཡིག་ཆའི་ནང་དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་སྐབས་སུ་བྱུང་
ཞིང་ཁོང་གིས་རྒྱལ་སྤྱི་དབུ་བརྒྱུད་པའི་ལོ་ཚོགས་ནི་ཏུན་ཉོང་ཡིག་ཆ་ལྟར་བཞུགས་
ཕྱི་ལོ་742-797ཀྱི་བར་རེད། དུས་རབས་དེ་ནི་རིག་གནས་སྤྲུལ་པའི་དུས་རབས་

ཤིག་ཏེ་བོད་རང་སའི་ཡུལ་ན་བོན་ལུགས་ཀྱི་བྱུང་མཐའ་དར་ཡོད། མྱེའི་རྒྱ་གར་གྱི་
ཡུལ་ནས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་བོད་ནང་ལ་དར་ཡོད། རྒྱ་ནག་གི་ཡུལ་ནས་ན་
ཤར་གི་ཆོས་ལུགས་བོད་ལ་དར་ཡོད་པ་བཅས་སྐབས་དེར་རིག་གནས་མི་འདྲ་བ་
འདི་དག་གི་བར་ལ་རིག་གནས་ཀྱི་འགལ་བ་མང་པོ་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་པས་ཏ་ཅང་
འཇུག་ཅོད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤུགས་ཆེ་བ་ཞིག་རེད། རོན་དངོས་སུ་བཤད་ན་སུ་རྒྱལ་སུ་
པམ་གྱི་རིག་གནས་འགྲན་ཅོད་ཀྱི་དུས་རབས་ཤིག་ཀྱང་རེད། རིག་གནས་ཀྱི་འགལ་
བ་འདི་དག་དང་འབྲེལ་ནས་སློབ་དཔོན་བརྒྱ་འབྱུང་གནས་ཀྱི་སྐྱབས་ཤོངས་པའི་གནས་
ཚུལ་བྱུང་བ་དང་ཞང་མ་ཞང་ཁྲིམ་པ་སྐྱེས་གསོན་དུར་དུ་སྤྲས་པའི་གནས་ཚུལ་
ཆབས་ཆེན་བྱུང་བ་རེད། ཁྱི་སྲོང་ལྷེ་བཙན་གྱི་དུས་སྐབས་དེར་བོན་པོའི་རིག་གནས་
དང་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བར་ལ་འགལ་བ་བྱུང་ནས་སུ་རྒྱལ་སུ་པམ་གྱི་བྱ་
འགྲུལ་བོད་གཞུང་ནས་སྤེལ་ཡོད་པ་རེད། དེའི་གནས་ཚུལ་ནི་< < བ་
བཞེད། > > [60]རིགས་མི་འདྲ་བ་ཁག་བཞི་དང་< < བཀའ་ཐང་། > > [61]
རིགས་མི་འདྲ་བ་ཁ་ཤས་གྲུང་བསྐྱིགས་ནས་ཞུས་ན་སྐབས་དེའི་བོན་གྱི་ཁ་འཛིན་ནི་
ཞང་མ་ཞང་ཁྲིམ་པ་སྐྱེས་དང་སྟག་ར་སྐྱུ་གོང་གཉིས་ཡིན་ལ་སངས་རྒྱས་ཆོས་
ལུགས་ཀྱི་ཁ་འཛིན་ནི་གཉིར་སྟག་སྟ་དང་ཤུ་ཉ་ཉ་བ་གཉིས་ཡིན། དེའི་སྤྱི་ཞལ་ལམ་
ཤན་འབྱེད་པ་གཙོ་བོ་ནི་འགོས་ཁྱི་བཟང་ཡལ་ལྟག་བཞོས་ནས་རིག་གནས་སྟ་མི་འདྲ་
བ་གཉིས་ཀྱིས་འགྲན་ཅོད་བྱས་པ་རེད། ཅོད་པ་བརྒྱབ་ནས་སངས་རྒྱས་ཆོས་
ལུགས་ལ་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པ་དང་བྱུང་ཉགས་བསྟན་ནས་བོན་པོར་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་ཀྱང་
མཐར་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་བོད་གཞུང་ནས་ཁས་ལེན་བྱས་པ་རེད། དེའི་རྒྱལ་

ཁའི་མཆོན་ཏྲགས་སུ་བསམ་ཡས་དགོན་པ་བཞེངས་ཏུ་དེ་རེད། ཡིན་ནའང་བསམ་
ཡས་དགོན་པ་བཞེངས་པར་གྲོས་འགོ་བརྩམས་པ་ན་བོན་སློན་ཁ་ཤས་ཤིག་གིས་དེའི་
སྐོར་ལ་སློ་མོས་མེད་པའི་བསམ་འཆར་བཏོན་ཅིང་ངོ་ཚྏ་ལ་ཤུགས་དྲག་བྱས་པ་རེད།
འཕང་ཐང་རྩས་བྱེད་པ་དང་དམར་པོ་རིར་ཐོག་བརྒྱབ་པ་སོགས་རང་བྱུང་ཁམས་
ཀྱིས་བཅོས་པའི་གོད་ཆག་ཁ་ཤས་ཆོས་བྱས་པའི་ལན་པ་ཡིན་ཟེར་ནས་ངོ་ཚྏ་ལ་
ཐེངས་མང་བྱས་ཡོད། དེ་ནས་འུ་ཐུག་ཐབས་ཟད་ཀྱིས་ཆོས་དང་ལེན་མ་བྱས་པའི་
རིང་ལ་བོད་གཞུང་གིས་སློབ་དཔོན་བརྒྱ་འབྲུང་གནས་ཡང་བསྐྱར་གདན་འདྲན་ཞུ་
ཐག་བཅད་པ་རེད། དེའི་སློན་ལ་སློབ་དཔོན་བརྒྱ་འབྲུང་གནས་བོད་ལ་ཆོས་སྤེལ་བའི་
ཕྱིར་དུ་ཐེངས་གཅིག་ཡོང་སྤྱོད་ཡོད་ནའང་བོན་ལུགས་ཤུགས་ཆེ་བས་ཆོས་སྤེལ་མ་
ཐུབ་པར་ཕྱིར་བལ་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ནས་ལོ་བཅུ་གཉིས་ཙམ་ལ་བོན་ཆོས་སྤྱངས་སོང་
པ་རེད། གང་ལྟར་ཁྱི་སྒོང་ལྷེ་བཅན་གྱི་སྲིད་གཞུང་གིས་ཁོང་ཉིད་གདན་འདྲན་ཐེངས་
གཉིས་པ་ཞུ་དུས་བོད་ཀྱི་བོན་པོའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གནད་འགག་གི་དོན་སྤྱིར་དང་
སྐབས་དེའི་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་བསམ་སློབ་ནང་གི་དད་མོས་ཀྱི་ཡུལ་གཙོ་བོ་དེ་གང་
ཡིན་ཁོང་གིས་གསལ་བོར་མཁྱེན་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ཐོག་མར་བོད་ཡུལ་དུ་ཕེབས་དུས་
བྱ་བ་གཞན་པ་ཅི་ཡང་མ་སྐྱབ་པར་གང་མགྲོགས་སློས་སྐབས་དེའི་བོད་མི་དམངས་
ཀྱི་བསམ་སློབ་ནང་གི་ཡུལ་ལྷ་གཞི་བདག་གི་དད་མོས་དེ་བསྐྱར་ཅི་ཐུབ་བྱས་ཡོད།
ཡར་ལྷ་ཤམ་པོ་དང་གངས་དཀར་ཤ་མེད་སོགས་བཏུལ་ནས་གསང་མཆོད་བཏགས་
ཤིང་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལ་སྤྱང་སློབ་དང་གཞོན་པ་མི་སྤྲེལ་བའི་དམ་བཅའ་
འཛིན་ཏུ་བཅུག་ཡོད། དེ་ནི་སྐབས་དེའི་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་བསམ་སློབ་ནང་གི་སྟོབས་

ལྷགས་ཆེན་མེད་པ་དེ་ལྷུང་མེད་དུ་བསྐྱར་བའི་ཐབས་ཤེས་ཤིག་ཡིན། བྱ་བ་དེ་དག་
སྐྱབ་ཆར་རྗེས་སུ་སློབ་དཔོན་བསྐྱེད་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་ད་བཙོད་བསམ་ཡས་ཅིག་རྒྱང་
གཏིང་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། ཡིན་ནའང་སྐབས་དེར་བསམ་ཡས་ཀྱི་ཅིག་པ་ཉིན་དཀར་
བཅིགས་པ་ན་མཆན་མོ་བོན་ལ་དད་པའི་མི་དམངས་ཀྱིས་ལྷུང་མེད་དུ་བཞག་ནས་
བསམ་ཡས་བཞེངས་པར་ངོ་རྒྱལ་ལྷགས་ཆེན་བརྒྱབ་པ་རེད། དེ་ནས་དཀར་ཁག་
གང་མང་བརྒྱད་མཐར་བསམ་ཡས་དགོན་པ་བཞེངས་འབྱུང་བྱུང་ཞིང་དེ་ནི་སངས་
རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་ལ་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པའི་རྟགས་མཆན་དང་བོན་པོ་རྣམ་པར་པམ་པའི་
མཆན་རྟགས་གཙོ་བོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་བསམ་ཡས་དགོན་པར་
རྒྱ་གར་གྱི་ཆོས་དཔེ་བསྐྱར་འགོ་ཚུགས་ཤིང་ཆོས་ལ་ཉམས་ལེན་དང་ཆོས་ལ་སློབ་
སྦྱོར་བྱེད་པའི་བོད་ཀྱི་དགེ་སློང་ཐོག་མ་སྤྲི་གཟིགས་བྱུང་བ་རེད། དེར་ནི་སྦྱོང་ལྡེ་
བཅན་གྱིས་བྱེད་རང་བོད་ཀྱི་རིན་པོ་ཆེ་རེད་ཅེས་བསྐྱབས་བརྗོད་གནང་བ་དང་
སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་སློབ་སྦྱོང་གི་ཐད་ལ་རྒྱབ་སྦྱོར་ལྷགས་བྲག་བྱས་པའི་
ལྷགས་རྒྱུན་ལས་སད་མི་མི་དྲུག་སྟེ་རབ་བྱུང་གི་སྟེ་ཐོག་མར་བྱུང་བ་རེད། དེ་ནི་ར་
ཆོས་ཤེས་འོས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཅ་བའི་ཤེས་བྱ་ཁག་ཅིག་རེད།

དེ་ནས་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་དར་བའི་ཁྱོད་དུ་སློབ་དཔོན་བསྐྱེད་འབྱུང་གནས་
ཀྱིས་བྱ་བ་མང་པོ་ཞིག་སྐྱབ་ཡོད་ནའང་ཅ་བའི་ཆ་ནས་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་བསམ་
སློབ་ནང་གི་དད་མོས་བསྐྱར་བ་དང་བསམ་ཡས་དགོན་པ་བཞེངས་པ་དེ་གཉིས་གཙོ་
ཆེ་བ་ཞིག་རེད། དེའི་རྗེས་སུ་ཁོང་ཉིད་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་ནང་ལ་ཞུགས་པའི་ཐབས་
བཀོད་བརྒྱབ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་རྒྱལ་པོ་སྦྱོང་ལྡེ་བཅན་གྱིས་ཁོང་ལ་བྱག་འབྲུག་

དགོས་ཞེས་བཤད་པ་དེ་རེད། ཡིན་ནའང་རྒྱལ་པོ་ཁྱི་སྲོང་ལྷེ་བཙན་གྱིས་དང་ཐོག་
ཁས་ལེན་བྱས་མེད་ནའང་རྗེས་ནས་བྱུག་ཕུལ་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད་ཁོང་གི་སྤྱིང་ཉེ་བའི་
རྒྱུང་མ་མཁའ་འགྲོ་ཡེ་ཤེས་མཆོ་རྒྱལ་ཡང་སློབ་དཔོན་བསྐྱར་ཕུལ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་
སློབ་དཔོན་བསྐྱར་འབྱུང་གནས་ཁོང་ཉིད་བོད་ཀྱི་སྤྱི་རྒྱུག་གི་ནང་ལ་གོམ་བ་སློས་པ་
ཨང་དང་པོ་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཙམ་སྐབས་དེའི་སློན་པོ་དག་གིས་ཐུགས་མཁན་གྱི་
མ་ཐུ་དང་སྦྱར་ན་རྒྱལ་སྤྱི་རྒྱ་གར་གྱིས་འཕྲོག་འཕྲོ་བར་གོ་ནས་སློབ་དཔོན་བསྐྱར་
འབྱུང་གནས་ཀྱི་སྐྱེ་བྱོངས་བའི་སྐོར་ལ་གྲོས་བསྟུར་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེར་རྒྱལ་པོ་ཁྱི་
སྲོང་ལྷེ་བཙན་གྱང་ཡིད་མོས་བྱུང་བ་ལྟར་སློབ་དཔོན་བསྐྱར་འབྱུང་གནས་ཕྱིར་རྒྱ་གར་
ལ་ལེབས་པར་སྐུལ་སློང་བྱས་ཡོད་པ་རེད། གང་ལྟར་ཁོང་ཉིད་ཕྱིར་རྒྱ་གར་ལ་ལེབས་
པའི་ལམ་ཁར་བོད་ཀྱི་དམག་མི་མི་རྒྱ་བཙོ་བརྒྱད་ཀྱིས་རྒྱ་བོད་ས་མཆོམས་ཀྱི་མང་
ཕུལ་དོང་འཕངས་འཕྲང་དུ་སྐྱབས་གྲོངས་སོང་བ་རེད། སྐྱེ་བྱོངས་བའི་སྐབས་བྱེད་འཐད་
ལྟན་ནི་མིག་སྤེལ་བཀའ་ཐང་སོགས་གྲུང་བསྐྱེགས་ནས་དབྱེད་ན་སྐབས་དེར་ཁོང་ཉིད་
རྒྱལ་སློན་ཐམས་ཅད་ལ་ཐུགས་མ་མ་ཐུན་བ་དང་གཅིག་སློན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་
ཆབ་སྤྱི་རྒྱ་གར་གྱིས་འཕྲོག་པར་དོགས་ནས་སྐྱེ་བྱོངས་བའི་ཐད་ལ་གྲོག་གྲོས་
ཐེངས་གསུམ་བྱས་ཡོད་པ་དང་གཉིས་དམག་རྒྱ་བཙོ་བརྒྱད་སྐྱེ་བྱོངས་བའི་ར་མདར་
ཐོན་ཡོད་པ་དང་གསུམ། ཁོང་ཉིད་ར་མདར་དང་འཕྲད་སའི་ས་ཆ་དེར་དོང་འཕངས་
འཕྲང་དུ་ཐོགས་དོན་དང་བཞེ། རུབ་ཕྱོགས་སྤྱི་པའི་ཕུལ་དུ་ལེབས་པར་བཤད་པ་
ནས་ཁོང་གི་མཛད་འཕྲིན་གསལ་པོ་འགོད་རྒྱུ་མེད་པ་དང་ལྟ། < < མ་
བཞེད། > > [62]ལས་ད་རེ་ཞིག་ང་ལ་མའི་ཕུལ་ན་གདུལ་བྱ་མེད་པས་ལྟོ་རུབ་

མཆམས་སུ་སྤྱིན་པོ་འདུལ་དུ་འགྲོ་ཞེས་པའི་ལུང་ཚིག་དེས་བྱུབ་སྟོགས་སྤྱིན་པོའི་
ལུལ་དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་སྤྱིང་གི་ལུལ་དངོས་གནས་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་བསྟན་པ་དང་
དུག་པ་ལུལ་དུ་ཕེབས་ཁའི་མགྲར་མ་བྱིས་སུ་བསྟེགས་པ་རྣམས་ལ་ཞལ་ཆེམས་
ཞེས་མིང་འདོགས་དོན་དང་བདུན་གྱི་ཆ་དེ་རྣམས་ཡིན་ལ་རྒྱ་མཚོན་དེ་དག་ལས་ང་
ཆོས་སློབ་དཔོན་ཁོང་ཉིད་གྱི་སྐྱབས་འགོངས་ཟེན་པའི་གནས་ཚུལ་ལ་རྒྱས་ལོན་ཅུང་ཟད་
ཅམ་བྱེད་བྱས་ལ་དེ་ནི་བོད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་ལས་གསལ་བོར་བཤད་མ་པོད་པར་
སྟོ་བྱུབ་སྤྱིན་པོའི་ལུལ་དུ་སྤྱིན་པོ་འདུལ་བར་ཆེབས་ཁ་ནས་ནམ་ཁར་འཕྱར་སོང་
བར་བཤད་ཅིང་ཆེ་ཡི་རིག་འཇིན་གྲུབ་ནས་དོ་རྩེ་སྐྱེ་ལ་འདས་གོངས་མེད་པར་བཤད་
པ་དེ་རེད། དེ་ལ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དོས་ནས་གསང་ཆེན་འཇམ་ལུས་དང་
མཁའ་སྐྱོད་སོགས་ཀྱིས་འགྲེལ་བཤད་བརྒྱབ་ནའང་མི་ཆོག་པ་མེད་ལ་མཁས་པ་
བདུད་འཛོམས་འཇིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་དོ་རྩེ་ཡི་བཤད་སྟོལ་ལྟར་སྤྲིག་སྟོན་རྣམས་ཀྱི་
དོར་སྐྱའི་བཀོད་པ་གཉིས་པ་ཞིག་བསྟན་པ་ཡིན།[63]ཞེས་གོ་བ་སྤངས་ནའང་འགྲིག་
འགྲིག་ལྟར་སྤང་མོད་སྐབས་འདིར་སློབ་དཔོན་པ་སྤྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱི་མི་ཆའི་ལོ་རྒྱུས་
རྣམས་ཚུར་མཐོང་སྟེ་བོའམ་འགྲོ་བ་མའི་རིགས་ཀྱི་བྱ་བྱེད་གནས་ཚུལ་དང་འབྲེལ་
ནས་བཤད་དགོས་པ་དམིགས་ལུལ་དུ་བཟུང་ཡོད་སྟབས་དེའི་སྐོར་ཞིབ་པར་སྤྱིང་མི་
འདོད་ལ་ཁོང་ཉིད་སྐྱབས་འགོངས་པའི་དོན་རྒྱུན་དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གསང་རྒྱ་ཡིན་པ་མ་ཟད་
ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བཀའ་རྒྱུང་རེད། སྐབས་དེ་ཤིང་ཅིག་ལ་འདི་ལྟར་བཤད་ན་བོད་
གཞུང་གི་ཁྲིམས་ཀྱིས་བཀོད་སྤྲིག་བྱེད་སྤྱིང་པས་གནས་ཚུལ་དེ་ནི་འདི་ལྟར་ལོ་རྒྱུས་
ཀྱི་གསང་བ་ཞིག་དུ་གྱུར་སོང་བ་རེད། དེར་མ་ཟད་མཁས་པའི་བྱ་མཆོག་སློབ་དཔོན་

བོ་རྟེ་ས་དྲུའི་ཞལ་ལ་རྟམ་འབྲུ་ཡིས་བརྒྱབ་ནས་བཀྲོངས་པ་དང་རྒྱ་གར་གྱི་མཆན་
ཉིད་རིག་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཀླ་མ་ལ་ཤེ་ལ་མཁལ་མ་མཉེས་ནས་བཀྲོངས་པ་
[64]སོགས་མདོར་ན་སྐབས་དེར་འཛམ་གླིང་ན་སྐད་གྲགས་ཆེ་བའི་དཔལ་རྒྱ་ལེན་
བའི་མཁན་པོ་དང་ལྟོ་བལ་གྱི་མཁས་པ་སྟན་གྲགས་ཅན་མང་པོ་ཞིག་གི་སྐྱ་སྒོག་ཅ་
ཆེན་པོ་རྣམས་ནང་བསྟན་བོད་ལ་དར་བའི་བྱིར་དུ་ཆབ་སྲིད་ཆེད་མཁས་ཀྱི་ཁང་སློན་
རྣམས་ཀྱི་བཀོད་སྒྲིག་འོག་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་ཀློན་དེ་ནི་ཆང་མས་ཤེས་
འོས་པ་ཞིག་རེད། དེ་འབྲུའི་འཛམ་གླིང་གི་མཁས་པ་གྲགས་ཆེན་རྣམས་སངས་རྒྱུས་
ཆོས་ལུགས་སྒེལ་བའི་བྱིར་དུ་སྐྱ་གྲོངས་སོང་བ་ནི་ང་ཆོས་ལོ་རྒྱུས་ལས་རྗེས་བྲན་
བྱེད་འོས་པ་ཞིག་དང་དེའི་གསང་མཛད་གྲོལ་འོས་པ་ཞིག་ཡིན་པས་བདག་གིས་ལོ་
རྒྱུས་ལས་བྱང་བའི་གནད་དོན་འདི་ཉིད་སྐད་ཆ་བྲང་མའི་སློན་ནས་བྱེད་ཆོར་ལྷུས་པ་
ཡིན་པས་དེ་ལ་དོ་སྣང་ཡོད་པར་ལྟ། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་སངས་རྒྱུས་ཆོས་ལུགས་
དང་བོན་ལུགས་ཀྱི་འགལ་འཐབ་ཁྲིད་བོད་ཀྱི་སློན་པོ་སློ་གྲོས་ཅན་ཞིག་ཀྱང་མི་ཆེ་གང་
བོར་དུར་སའི་ནང་ནས་འཆོ་བ་བསྐྱལ་དགོས་བྱུང་བ་རེད། དེ་ནི་ཁང་མ་ཁང་ཁྲོམ་པ་
སྐྱེས་རེད། རྒྱ་རིགས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་གསོན་དུར་ཞེས་པ་གསོན་
བོར་དུར་དུ་བཅུག་ནས་བསང་བར་གོ་བ་ལེན་ཀྱང་བོད་ཀྱི་གསོན་དུར་ཞེས་པ་ནི་
གསོན་བོར་དུར་སའི་ནང་ནས་འཆོ་བ་བསྐྱལ་དགོས་རྒྱ་དེ་ཡིན་ལ་གལ་ཏེ་གསོན་
དུར་དུ་ཚུད་ན་དབྱགས་མ་ཆད་ཀྱང་མི་ཤི་བོར་བཅི་བ་རེད། གསོན་དུར་བྱས་ཚུན་
ཆད་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དོན་ཀློན་སོགས་ལ་འབྲེལ་བ་དང་སྐད་ཆ་བཤད་པའི་དབང་ཆ་ཅི་
ཡང་མེད་ལ་འཆི་བའི་བར་དུ་དུར་ས་ནས་འདུག་དགོས་པའི་ཁྲིམས་ཤིག་ཡོད། དུར་

ས་ཞེས་བཤད་ཀྱང་དོན་ལ་བཅོན་ཁང་དང་ཆ་འབྲེལ་དེར་དུར་དཔོན་ཞེས་དུར་སའི་
ནང་གི་མི་རྣམས་ལ་བཀོད་འདོམས་བྱེད་པའི་དཔོན་པོ་ཞིག་དང་དུར་ལྷགས་ཞེས་
དུར་གནས་ཀྱི་མི་རྣམས་གསོ་བའི་ཆ་རྒྱུན་གྱི་བ་འབྲི་སོགས་ཀྱང་ཡོད། སྡོན་དུས་
བོད་ཀྱི་ཁྱིམས་ཁྲིངས་སུ་གསོན་དུར་ཞེས་པའི་ཁྱིམས་ལྷི་མོ་ཞིག་ཡོད་ལ་དེར་ཚུད་ན་
མི་དེའང་ཕེ་བོ་ཞིག་ལ་བཅུ་བ་ཡིན། བོད་ཀྱི་སློན་པོ་མ་འདྲ་ཁྲིམ་བ་སྦྱེས་ཀྱང་ཆབ་
སྲིད་ཀྱི་བདག་དབང་སྤངས་ནས་གསོན་དུར་དུ་ཚུད་དེ་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་མི་ཆེ་
མཛད་འཕྲིན་བེད་སྟོན་མེད་པར་རྫོགས་སོང་བ་རེད། ཁྲིང་གིས་འད་སྤྲོ་ནས་པར་
མདའ་ཡིག་འཕངས་ནས་ཁྲིང་ཉིད་ལ་དཀར་འདོན་བྱེད་དགོས་པའི་རེ་བ་བཏོན་ཡོད་
ནའང་དོན་དག་དེ་ཉིད་ལས་སྤོང་བྱུང་མེད་ལ་གནས་ཚུལ་དེར་ང་ཆོས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཁྲོད་
ནས་སློ་པམ་དང་འཁངས་ར་བྱེད་འོས་པ་ཞིག་རེད། ཚུལ་དེ་ལས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་
བྱས་གནང་བའི་མིག་ཚུ་འདོན་འོས་པ་ཞིག་ཀྱང་རེད།

ཡང་སྐབས་དེའི་རིག་གནས་གཞན་གཅིག་ནི་རྒྱ་ནག་རྒྱ་ཡོང་གི་ཆོས་ལུགས་དེ་
རེད། རྒྱའི་རྒྱ་ཡོང་གི་བསམ་གཏན་ལུགས་ཀྱི་བྱུང་མཐའ་དེ་ནི་དུས་ནམ་ཞིག་ལ་སུས་
གསར་གཏོད་མཛད་པའི་སྐྱོར་གྱི་ཡིག་ཆ་ཁྲུང་ས་ལྷན་ཞིག་མ་རྟེན་པས་དེའི་འབྱུང་
ཁྲུང་ས་སོགས་ཞིབ་ཆ་ཞིག་ཞུ་བ་མ་སོང་ཡང་ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་དང་པོའི་དུས་
དཀྱིལ་ནས་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་གོང་མ་ཆན་ལུང་གི་བར་དུ་མཁས་ཤིང་བྱུང་བའི་རྒྱ་
ཡོང་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་སྟེང་ཡོད་པ་ < <རྒྱ་ནག་ཆོས་འབྱུང་> > [65]ན་གསལ་
བོར་བཀོད་པ་ལྟར་དང་རྒྱའི་ཡིག་ཆ་ངས་སོགས་ན་རྒྱ་ཡོང་ལྟ་བུ་གར་ལ་ནང་
ཆོས་སྤྱངས་པར་ཐེབས་སྟེང་ཡོད་པར་གསལ་ལ་དེ་ལས་ཀྱང་སྐད་གསལ་ཆེ་ཤོས་ནི་

ཐུ་ཤེན་ལྷ་མོ་ཆོས་ཀྱི་སྤང་བ་[66]དང་ཞོན་ཅང་ངམ་སྡེ་སྡོད་གསུམ་པ་[67] ལུ་
 འད་[68]སོགས་ཡིན་པར་མངོན། སྤྱིར་བཏང་རྒྱ་ཤང་དང་བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ནི་ཆོས་
 རྒྱལ་སྲོང་བཙན་གྱི་དུས་ནས་བཟུང་ཚུགས་ཡོད་ནའང་སངས་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་ཆོས་ལེན་
 པར་ཕྱིན་པའི་སྐབས་དེ་ནས་བཟུང་བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་བ་རྒྱས་ཤོས་ཤིག་རྒྱང་ཡོད་པར་
 འདོད་ཅིང་སྐབས་དེར་རྒྱ་ཤང་མངོན་ཤེས་ཅན་དང་འབྲེལ་ནས་སངས་རྒྱས་ཆོས་
 ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་བ་སྡེ་ཕྱི་སོགས་བྱ་གཞག་མང་པོ་ཞིག་རྒྱ་ཤང་དང་འབྲེལ་ནས་སྤྱོད་ཡོད་
 ཅིང་སྐབས་དེ་ཤིང་ཅིག་ནས་རྒྱའི་རྒྱ་ཤང་ནམས་ཀྱིས་བོད་དར་སངས་རྒྱས་ཆོས་
 ལུགས་ཀྱི་ཁོད་ལ་རྒྱས་པ་གལ་ཆེན་བཏོན་ཡོད་པར་མ་ཟད་བོད་ཀྱི་སློན་པོ་ནམས་
 ཡིད་ཆེ་སའི་མི་སྣ་གལ་ཆེན་དུ་འང་སྤྱར་ཡོད། ཡིན་ནའང་ཕྱིས་སུ་རྒྱ་ཤང་མ་རྒྱལ་ནའི་
 དུས་ནས་བཟུང་བོད་དང་རྒྱ་ཤང་གི་འབྲེལ་བ་རྟོག་ཟིང་དུ་སྤྱར་ཡོད། དེའི་རྒྱ་རྒྱུན་ནི་
 མ་རྒྱལ་ནའི་ཡིད་ལ་ཅི་ཡང་མི་སློམ་པའི་བྱུང་མཐའ་དེར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།
 དུས་རབས་བརྒྱད་པའི་དུས་སྐབས་དེར་རྒྱ་ཤང་གི་ལྷ་བ་དེའི་ལུགས་རྒྱུན་ཐེབས་ཆད་
 རྒྱང་ཟད་ཆད་མཐོ་བ་ཞིག་སྟེ་ཁ་འབྲུག་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཙོང་ཉིང་གི་སྤྱིན་བདག་
 བཙུན་མོ་འབྲོ་བཟའ་བྱང་ཚུབ་རྗེ་འཕམ་ཁྱི་རྒྱལ་བཙུན་མོ་ཞུ་བ་དེའང་སློ་སེམས་ཅེ་
 གཅིག་གིས་སྤྱོད་བཞུགས་རྒྱ་ཤང་མ་རྒྱལ་འའི་ཆོས་འོག་ཏུ་ལུགས་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་
 ཡིན་ཞེས < < ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཅིག་ཅར་རིགས་པ་ཡང་དག་ངེས་པ། > > [69]རུ་
 འཁོད་པ་ལས་གསལ་མཆོན་གྱིད་རྒྱས་ལ་ཁྱི་སྲོང་སྟེ་བཙན་གྱི་སྲིད་གཞུང་གིས་རྒྱ་
 ཤང་གི་ལྷ་བ་དེ་དར་བར་བཀག་རྒྱ་ཆེན་པོ་བཞེས་ཡོད་པ་སྟེ་དེ་ནི་ཤེས་རབ་སྤངས་
 ནས་ཡིད་ལ་ཅི་ཡང་མི་སློམ་པའི་ལྷ་བ་ཐ་ཆད་པ་ཞིག་ཡིན་པར་འདོད་པས་ཡིན། རོན་

དངོས་སུ་རྩ་ཤང་གི་ལྷ་བ་དེ་ནི་འཛོག་སྒོམ་ཁོན་ཙམ་ལས་དབྱང་སྒོམ་མི་མཁོ་བེར་བ་
དང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཅིས་མ་ཟེན་པའི་སྟོང་སྒོམ་ཁོན་ཞིག་འདོད་པ་རེད་སྟམ་ལ་ཁ་ཅིག་
གིས་བྱི་དོན་ཁས་མི་ལེན་པའི་རང་སྤེའི་སེམས་ཙམ་པའི་བྱུབ་མཐའི་འདོད་ཚུལ་ཡིན་
པར་སྒྲི་བ་ནི་མ་བཟླ་བུང་རྒྱལ་དུ་སྒྲིས་པ་ཙམ་ཞིག་ལས་མ་འདས་སམ་སྟམ། ཡང་
ཁ་ཅིག་གིས་གོང་གསལ་གྱི་རྩ་ཤང་གི་ལྷ་བའི་སྒྲོར་འཁོད་པའི་ཡིག་ཆ་དེ་ལ་ཉམས་
ཞིབ་བྱས་པ་བརྒྱད་ཀླ་མ་ལ་ཤི་ལ་དང་རྩ་ཤང་གིས་ཚོད་པ་བྱས་པའི་མཆན་ཡང་མི་
གསལ་བ་དང་ཚོད་པ་རྒྱག་ཡུལ་གྱི་ས་མིང་ཡང་བསམ་ཡས་ཡིན་པར་འཁོད་མེད་པ་
བཅས་ལ་བཟླ་ན་དོན་དངོས་སུ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དང་དུ་གསལ་བའི་ཀླ་མ་
ལ་ཤི་ལ་དང་རྩ་ཤང་གི་ཚོད་པ་དེ་འབྲེལ་བུང་སྟོང་བར་དོགས་པ་འགོད་བཞིན་ཡོད་
ནའང་སྒོམ་རིམ་མཐའ་མར་རྩ་ཤང་གི་འདོད་པ་བཀག་ཡོད་པའི་གཞུང་ཆོག་གསལ་
བ་དེས་གོང་གསལ་གྱི་དོགས་གནས་འདི་ལ་ལན་གསལ་བོ་ཞིག་བསྟོན་ཡོད་པར་
བསམ་ཡོད།

དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་ནང་དེར་ཐོ་ཤང་ལ་གྱིན་ཞེས་བྱ་བའི་རྩ་ཤང་གི་
རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ཟེན་ཤིང་གི་རབ་བྱུང་བ་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་དེ་དག་གི་ལྷ་བ་ངན་པ་
ལ་རང་གཞན་གཉིས་ཆར་གཞོད་པར་གཟིགས་ནས་རྒྱལ་པོས་བཀས་བསྐྱལ་དེ་ཆར་
བཅད་པའི་ལོ་རྒྱུས་[70] བཀོད་ཡོད་པ་དང་ཆོས་རྒྱལ་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པའང་
སྐུ་དངོས་སུ་དེའི་གྲལ་ལ་བཞུགས་ནས་རྩ་ཤང་ནམས་དང་ཚོད་པ་གནང་བའི་ལོ་
རྒྱུས་ < < གྱི་ཡོན་དགག་སྐུབ་ཀྱི་ཐོ་ཡིག > > [71] ཅེས་པར་གསལ་བ་དང་ཁོང་
གིས་རྩ་ཤང་གི་སྟོན་པ་ཆར་བཅད་པའི་ཆོགས་བཅད་ཚུལ་ཡིག་ < < ཟེན་ཤིང་གི་སྟོན་

བ་བརྟལ་བའི་ཆོག་ས་བཅད་བཞུགས། > > [72]ཞེས་པའང་རྩོམ་འབྲི་གནང་ཡོད།
དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་པའི་ནང་དེར་སེ་ཆེན་གྱིས་མོན་གོར་གན་གྱི་བཀའ་
བཞེན < <ལོ་ཅི་ས་རྩ་ལྷ་མིར་བདམས་པ། > > [73]ཞེས་པའི་གཞུང་དེ་ཉིད་ཡང་
དག་ཡིན་མིན་གྱི་སྒྲོར་ལ་ཁུ་སིན་གྱི་བཅུན་བ་རྒྱ་མོ་ཉིད་དང་ཆོས་རྒྱལ་འགྲོ་མགོན་
འཕགས་པ་སོགས་མི་སྲུང་བརྒྱས་རྩོད་པ་གནང་བའི་དབུ་སྒྲོ་[74]ཕྱེ་ཡོད། གཞུང་
དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལས་ཁྱད་དུ་འཕགས་པའི་དབང་བོ་ལྷ་བྱ་ཞིག་ལ་ངོས་
འཛིན་བྱེད་སྒོལ་ཡོད་པ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ནང་བསྟན་གྱི་དགོན་སྡེ་དག་རྩ་ཤུལ་གི་
ལྷ་བར་བསྐྱར་བའི་བསམ་པ་འཆང་ཡོད། གང་ལྟར་ཇེ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་མཉམ་
མེད་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོ་མ་བྱོན་པའི་སྟེན་དེར་རྩ་ཤུལ་གི་ལྷ་བ་དེ་ཉིད་གཙོ་རྒྱུགས་གྱིས་
དར་བྱུང་ཆེན་པོ་ཕྱིན་ཡོད། ཕྱིས་ཀྱི་དུས་རབས་བཅུ་བཞི་བའི་ནང་དེར་བོད་ཀྱི་ཆོས་
གཞུང་ཁ་ཤས་ན་རྩ་ཤུལ་གི་ལྷ་བ་དེ་ནི་སྤྲུགས་པའི་ལྷ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་གསུངས་
འདུག་ལ་ཇེ་སྒྲ་མའི་ < <བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ། > > [75]འི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའི་སྟོང་པ་ལས་བསམ་གཏན་གྱི་ངོ་བོ་ཞི་གནས་ལ་ངེ་ལྟར་བསྐྱབ་ཚུལ་གྱི་ལེའུ་
དེར་རྒྱ་ནག་གི་མཁན་པོ་རྩ་ཤུལ་གིས་འདི་མདོ་སྡེ་ཨེ་ཡིན་མི་ཤེས་ཞེས་སྒྲིས་ནས་རྒྱ་
བས་བྲིལ་ཞེས་གྲགས་ཏེ་དེས་ནི་རྟོག་པ་གང་ཡིན་ཐམས་ཅད་མཆོད་འཛིན་དུ་བཟུང་
ནས་སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་དོར་ཏེ་ཅི་ཡང་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་ཟབ་མའི་དོན་སྒྲོམ་
པར་འདོད་པ་དང་མཐུན་པས་དེ་ལྟར་བྱས་པའོ་ཞེས་རྩ་ཤུལ་གི་ལུགས་དེ་ཉིད་གྱིས་
ཤེས་རབ་སྤངས་པའི་སྒྲོམ་པར་གཞོལ་བར་དགག་སྐྱབ་གནང་ཡོད་ཅིང་ཇེ་རིན་པོ་ཆེ་
བཞུགས་པའི་སྐབས་དེ་དུས་ཡིན་ནའང་རྩ་ཤུལ་གི་ལྷ་བའི་ཤུགས་རྒྱུན་ཆེན་པོ་འདུག་

ཅིང་ལྷག་མཐོང་ཆེན་མོ་དང་རྩ་བ་ཤིག་ཆེན་སོགས་ནའང་དངོས་ཤུགས་སྤྲས་གསུམ་
གྱིས་ལྷ་བ་དེ་ཉིད་འགོག་གནང་མཛད་ཡོད་ཅིང་རྗེ་སྤྲུལ་ལྷ་བ་ལྷེད་གི་མཁས་པ་
ཆེན་པོ་ཞིག་གི་རྩ་བའི་སྤྱབ་སྟོགས་གནད་འགག་ཆེ་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲུལ་དུ་བྲེས་པའི་
དགག་ཡུལ་དུ་ལོངས་ནས་རྩ་བའི་གི་ལུགས་དེ་ཉིད་རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཀླ་
མ་ལ་མི་ལའི་(མཆན། ཀླ་མ་ལ་མི་ལ་དང་པ་དམ་པ་གང་ཟག་གཅིག་ཡིན་པར་བྲིས་
པའི་རྣམ་ཐར་རྟེན་བ་ཞིག་རྟེན་སོན་བྱུང་ནའང་ཡང་དག་པར་མི་འདོད་པས་མ་བཀོད།)
< <དབུ་མའི་སློབ་རིམ། > > [76] སོགས་མདོ་རྒྱུད་གཞུང་ལུགས་དུ་མ་ཁྱདས་
སུ་བཟུང་ནས་འགོག་གནང་མཛད་ཡོད་པར་དབུད་ན་རྩ་བའི་གི་ལྷ་བ་དེ་ཉིད་ཀྱང་
འོལ་ཆོད་གྱིས་སྤྲས་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པ་རང་ག་བའི་སྤྱེ་བོ་རྣམས་གྱིས་ཀྱང་རྟོགས་རུས་
ཤིང་དེ་དང་ཆ་མཐུན་པར་ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་གྱི་ < <སློབ་གསུམ། > > [77]ནའང་ད་
ལྷའི་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་། རྒྱ་ནག་ལུགས་ཀྱི་རྟོགས་ཆེན་ལ། ཡས་བབས་དང་ནི་མས་
འཛེག་གཉིས། རིམ་གྱིས་པ་དང་ཅིག་ཆར་བར། མིང་འདོགས་བསྐྱར་བ་མ་གཏོགས་
པ། དོན་ལ་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་མེད་ཅེས་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྟོང་ཉིད་རྟེན་འབྲེལ་དབྱེར་མེད་
དུ་འདོད་པ་དང་རྩ་བའི་གིས་ཡིད་ལ་ཅི་ཡང་མི་བྱེད་པའི་འདོད་པ་གཉིས་གཞི་འདྲ་
བར་གསུངས་ནས་འགོག་གནང་མཛད་ཡོད་པ་དང་ < <ཆོས་འབྱུང་མཁས་
དགལ། > > [78]སོགས་ཀྱང་རྩ་བའི་གི་ལུགས་དེ་ཡང་དག་པ་མིན་པའི་ཚུལ་དེར་
འཐད་ཅིང་ < <ཆག་ལོ་ཆེན་པོའི་ལམ་ཡིག། > > [79]ནའང་བོད་ལྷ་བ་མ་དག་པ་
ཡོད་། སྟོན་རྩ་བའི་མ་ན་ཡ་ནའི་ལྷ་བ་དར། ད་ལྷའང་དེ་དང་འབྲེས་ཞེས་མཁས་པ་ཆེན་
པོ་དག་གི་དགག་བྱར་བཟུང་བར་གཞིགས་ན་རྩ་བའི་གི་ལྷ་བ་དེས་བོད་ལ་ཤུགས་

ཆེན་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་ཐེབས་པ་ཤེས་ཀྱས་ལ་ཉེ་བའི་ཆར་བྱུང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་པ་
ནི་ཕུར་ཟེར་བ་ཞིག་གིས་བྲིས་པའི་ < < བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་དབུ་མའི་ལྟ་
གྲུབ། > > [80] ཅེས་པའི་དེབ་གཞི་རྩ་རྩེ་བཅུན་སྒྲ་མ་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་མོས་སྡུམ་གི་
ལྟ་བ་འཁོད་པའི་རྒྱའི་ཡིག་ཆ་མ་མཐོང་བ་སོགས་རིགས་པ་མགོ་འབུས་ཀྱི་ཞིབ་
འཇུག་གི་ལྟ་བ་ཁ་ཤས་མངོན་རྒྱ་འདུག་ཀྱང་དབུད་པ་ཉི་ཆེ་བ་ཙམ་ལས་ཡིད་བརྟན་
འཕེར་བའི་སྒྲུབ་བྱེད་སོགས་འཁོད་རྒྱ་མེད་ལ་ཀ་ཐོག་རིག་འཛིན་ཆེ་དབང་ནོར་བུའི་
གསུང་ཚིམ་ < < རྒྱ་ནག་སྡུམ་གི་བྱུང་ཚུལ་གྱུབ་མཐའི་ཕྱོགས་སུ་དང་བཅས་པའི་
ས་བོན་ཙམ་སྒོས་པ་ཡིད་ཀྱི་བྲི་མ་དག་བྱེད་དགེ་བའི་ཚུ་རྒྱན། > > [81] ཞེས་པར་སྡུ་
ཤེད་གི་ལྟ་བ་དེ་ནི་ནང་བ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་པའི་ལྟ་བ་ཁ་ཤས་དང་མཐུན་
རབས་བཀོད་ཡོད་པ་དང་དེ་ཉིད་ནི་ནང་བའི་གྲུབ་མཐའ་ཞིག་ཡིན་པར་ཡང་གསུངས་
ཡོད་ལ་སྒྲུབ་པ་མཁན་ཆེན་པོ་ཤེས་དཔལ་འབྱོར་གྱིས་བྲིས་སུ་རྒྱ་ནག་སྡུམ་གི་
ལུགས་འདི་སེམས་ཙམ་པའི་ལྟ་བར་དང་ནོར་བ་བྱུང་ཡོད། [82] ཅེས་དབུད་གཞི་
མཛད་ཡོད་པས་དེ་ལ་ང་ཆོས་དཔྱད་དབུད་པ་གནང་འོས་པ་ཞིག་རེད། དོན་དངོས་
སུ་ལྟ་བ་དེ་ནི་སྡུམ་མ་རྒྱ་ཡ་ན་བྱ་བ་དེས་བོད་ལ་ཁྱེར་ཡོང་ནས་དར་བར་གྲགས་
ཤིང་ < < སྟན་དབུད་སྒྲུབ་པའི་རྒྱལ་པོ། > > [83] ལས་འབྲུལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཁྱི་སྒོང་ལྷེ་བུ་
བཙན་གྱི་སྒྱུ་རིང་ལ་རྒྱ་ནག་གི་བེ་ཏུང་ཀ་མ་སྡུ་ལ་དཔེ་ཁྱུས་ཏེ་སྡུམ་མ་རྒྱ་ཡ་ན་དང་
བེ་རོ་ཙན་ས་བསྐྱར་ཞེས་འབྱུང་བར་དབུད་ན་སྡུམ་མ་རྒྱ་ཡ་ན་ནི་རྒྱ་ནག་གི་རིག་
གནས་མ་ཐད་རྒྱ་གར་དང་བོད་སྐད་ལའང་མཁས་པའི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཞིག་ཏུ་གོ་སྒྲུབ་པ་
དང་ལོ་ཆེན་བེ་རོ་ཙན་དང་མཉམ་པོར་རྒྱ་གཞུང་བོད་སྐད་ལ་བསྐྱར་བའི་འཕྲིན་ལས་

རྒྱས་ཡོད་པར་བཏགས་ན་གཞན་བྱིང་མི་འཛོག་པའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པ་
རྗེས་སུ་དཔག་ནས་རྟོགས་ཀྱིས་ཤིང་ཁོང་གི་གྲུབ་མཐའི་ལུགས་དེ་ཉིད་ཅིག་ཅར་བ་
ཡིན་པར་འདོད་ལ་དེའི་ལྟ་བ་གཙོ་བོ་ནི་ཡིད་ལ་ཅི་ཡང་མི་སྒྲིམ་པའི་དམ་བཅའ་དེ་ཡིན།
དེ་ནི་སྤྱིན་དཀར་ནག་གང་ཡིན་ཀྱང་ཉི་མ་སྤྱིབ་པ་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་ཞེས་དཔེ་ཡི་སྒྲོ་
ནས་གསལ་བ་ཤད་བྱེད་པ་དེ་སོགས་ཡིན་ལ་ཁོང་གིས་ལྟ་བ་དེ་སྤྱིབ་པའི་ཆེད་དུ་
< <བསམ་གཏན་ཉལ་བའི་འཁོར་ལོ། > > [84]དང་ < <བསམ་གཏན་གྱི་ལོན་
དང་ཡང་ལོན་གཉིས། > > [85] < <མདོ་སྤེ་བརྒྱད་ཅུའི་ཁྲུངས། > > [86]བཅས་
པཎ་ཆེན་བསོད་གྲགས་གྱིས་གསུམ་དང་ས་པཎ་གྱིས་བསྟན་བཅོས་ལྷ་མཛད་པར་
གསུངས་[87]ཡོད་ནའང་ད་ལྟའི་ཆར་དཔེ་ཆ་དེ་རྣམས་ལས་ཁ་ཤས་ཤིག་གི་བརྗོད་
བྱ་ཆ་ལ་ཐོར་རྣམས་སྐྱ་རན་སའི་རྒྱལ་སར་ཡོད་པའི་ཉུན་ཏྱིང་ཡིག་ཆ་ལས་མཐོང་
ཐུབ་པར་བཤད་ཡོད་ལ་གཞན་ཉུན་དེ་དག་གི་ཆོག་རིས་ཅམ་ཡང་མཐོང་དགོན་པའི་
གནས་སུ་གྱུར་ཡོད། གང་ལྟར་ལྟ་ཤིང་གི་ལྟ་བ་དེ་དང་འབྲེལ་ནས་རིམ་གྱིས་བ་དང་
ཅིག་ཅར་བ་ཞེས་པའི་དོན་དང་ཐ་སྙད་སོགས་བོད་མ་ཁོན་ཡིན་ཞེས་མཐོང་ཆུང་བྱེད་
མཁན་མང་དུ་འདུག་ནའང་ < <ཀ་དཔེ་རྩ་བའི་སྒྲིམ། > > [88]དུ་གང་ཟག་སྒྲོ་ཡི་
ཁྲད་པར་གྱིས་རིམ་གྱིས་བ་དང་ཅིག་ཆར་བ།རིམ་གྱིས་སྤྲོ་ཆེན་དེ།ཅིག་ཆར་བའི་
དུག་ཆེན་ཡིན། ཅིག་ཆར་བའི་སྤྲོ་ཆེན་དེའང་རིམ་གྱིས་བའི་དུག་དུ་འཇུག་དེས་ན་
སྤྱངས་པ་འཕྲོ་ཅན་ལ།ཅིག་ཆར་བ་ནི་བསྟན་པར་བྱ།སེམས་ཅན་དང་པོ་ལས་ཅན་
ལ།རིམ་གྱིས་བ་ནི་བསྟན་པར་བྱ།ཞེས་པས་བོད་མའི་མིང་ཡིན་པར་དགག་པར་མི་
ཀྱིས་ཤིང་དོན་དེའང་དབང་པོ་རབ་འབྱིང་ཐ་གསུམ་ལ་བཤད་པས་དོན་ཡང་དགག་

བར་མི་རྒྱས་པ་ཞིག་ཏུ་འབྱུང་བ་སོགས་སྤྱུག་གི་ལྟ་བུ་འདིར་དབྱེད་པའི་གཞི་རྒྱ་ཆེ་
བར་བསམ་ཡོད། སྤྱུག་གི་ལྟ་བུ་འདི་ཕྱིས་སུ་བྱུང་མཐའི་ཆགས་སྤང་གི་དབང་གིས་
པན་ཚུན་ལ་ཐག་དོག་བྱེད་པའི་ལག་ཆ་ཞིག་ཏུ་སྤྱད་ཡོད་པ་སྟེ་དཔེར་ན་རྩིང་མ་དང་
བོན་སོ། རོ་ནང་བ་སོགས་སྤྱུག་གི་ལུགས་ཡིན་པར་ཆོས་འབྱུང་ཁ་ཤས་ནས་མང་
དུ་བཤད་པ་དེ་བཞིན་གོ། །

དེ་ཡང་བོད་གཞུང་ནས་སྤྱི་ལུགས་ལྟར་འབྲུན་ཚེད་ཀྱི་བྱ་འགུལ་སྟེལ་ནས་སྤྱུག་
ཤང་མ་རྒྱ་ཡ་ན་དང་སྤང་ཤ་མི། སྤྱི་བྱེ་མ་ལ། བོད་ཀྱི་རྩོག་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་རྒྱ་ནག་སྤྱུག་
ཤང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཁ་འཛིན་དང་བལ་ཡུལ་གྱི་མཁས་པ་ཀླ་མ་ལ་ཤི་ལ་དེ་དག་གི་
ཚོད་ཡ་བྱས་ནས་སྤྱུག་གི་ལྟ་བུ་དེ་ཉིད་རིགས་པས་པམ་པར་བརྒྱབ་སྟེ་ཆར་བཅད་
པར་བརྟེན་དེའི་རྗེས་འབྲུག་གི་སློབ་མ་ཁ་ཤས་ཀྱིས་རང་སློག་བཅད་པའི་གྲོང་གུན་སྤྱི་
ཆོགས་ཤིག་བཟོས་ཡོད་པར་སྤང་ལ་བོད་ཀྱི་ཆོས་འབྱུང་ཁ་ཤས་ཀྱི་ནང་ལ་སྤྱུག་
རང་གིས་ཀྱང་མགོ་བོ་སྤིང་བལ་གྱིས་དགྲིས་པའི་སྟེང་དུ་མར་ཁྱ་བྱུགས་ནས་མེ་ལ་
བཏང་སྟེ་རང་སློག་བཅད་ཅེས་འཁོད་ཡོད་ནའང་ < <བོད་ཀྱི་སེར་མོ་བའི་ཆོས་ཚོད་
ལོ་རྒྱུས། > > [89]ཞེས་པར་དེའི་ཕྱིས་སུ་སྤྱུག་ད་དུང་ཉུན་ཉོང་ས་ཆར་བཞུགས་
པའི་སྤྱི་བྱེ་བྱེད་འཁོད་ཡོད་པ་དང་ < <བདུན་འཛོམས་ཆོས་འབྱུང་། > > [90]ནའང་
སྤྱིང་བཅན་སྤྲུལ་པའི་སྤྱི་བྱེ་སུ་རྒྱ་ནག་གི་སློབ་དཔོན་སྤྱུག་མ་རྒྱ་ཡ་ན་ལ་སོགས་
ལ་སྤྱི་བྱེ་བཅས་ནས་སྟེ་སྟོད་གསུམ་དང་རྒྱུད་ཀྱི་ཆ་ལག་སོགས་བསྐྱར་ཞེས་བཤད་
ཡོད་པའང་ཁྱི་སྤྱིང་སྟེ་བཅན་གྱི་དུས་སྤྱི་བྱེ་ཡིན་པ་ཡིག་རྩིང་ཁྱངས་བཅན་ནམས་
ལས་བཤད་པས་ལྟ་ཆུ་ལ་དེ་ནི་རོར་འབྱུལ་བ་ཡིན་པ་སོགས་འདིའི་སྟོར་གྱི་གཞན་དོན་

ཁ་ཤས་ད་དུང་ཞིབ་དབྱང་བྱེད་དགོས་པའི་གཞིར་ལུས་ཡོད་ལ་གང་ལྟར་རྒྱ་ནག་གི་
ཤར་གྱི་བསམ་གཏན་ལུགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་པ་ནི་མི་རིགས་གཞན་གྱི་ཡི་གེར་
བྲིས་པ་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་ནའང་བོད་རིག་པའི་བྲུབ་ཁོངས་སུ་བོད་པ་རང་གི་ཡིག་ཆངས་
སོགས་ཁུངས་སུ་བྲས་པའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཤིན་ཏུ་དཀོན་པར་བརྟེན་དེ་ལས་
སྤོང་ཆ་དེའི་ཕྱོགས་སུ་འདར་བརྟག་དབྱང་དང་དོ་སྣང་བྱེད་པར་རིགས་སོ། །

བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་སྐོར།

ད་ནི་ཁ་སང་ཞིག་ལ་བོད་ཀྱི་ན་གཞོན་ཁ་ཤས་ནས་འཆད་མིན་ནང་གི་ཆན་པ་
གཅིག་ལ་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་སྐོར་གྱི་སྐོང་གཞི་ཞིག་འདོན་རོགས་ཞེས་རེ་
བ་བརྒྱབ་སོང་། ཡིན་ནའང་ང་ལ་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་སྐོར་གྱི་ཤེས་བྱ་དང་
དེའི་སྐོར་གྱི་ཡིག་ཆངས་ཁུངས་ལྡན་ཅི་ཡང་ལག་སོན་བྱུང་བྱུབ་མེད། བྲས་ཅང་དེའི་
སྐོར་ནས་ཡག་པོ་ཞུ་བུའི་སྐོབས་པ་གང་ཡང་མེད་མོད་རང་གིས་ལྟ་སྟོག་བྲས་
པའི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཁ་ཤས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་དང་དེ་ལས་འཕྲོས་པའི་ལྟ་
ཚུལ་བཤད་རྒྱུ་ཡིན། ད་ལྟ་མི་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལྟ་ཚུལ་དེའི་
སྤྱི་ནས་ཚོད་པ་ཤོར་བ་དང་པན་ཚུན་ཤགས་འདེབས་བྲས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་གོ་
ཐོས་བྱུང་རྒྱུ་ཡོད། ངས་བལྟས་པའི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་དེབ་གཞི་གཙོ་བོ་ནི་
མཁས་པའི་དབང་པོ་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་མཛད་པའི་ < < བོད་ཀྱི་ཆོས་
སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་སྐོར་བཤད་བཤ། > > [91]དང་ < < རྩེ་ཁེར་པ་ཉི་ཡིས་བཏོན་པའི་
ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ། > > [92]གྱི་ལྟ་ཚུལ་སྐོར། མཁས་དབང་ནམ་མཁའི་ཙོར་

བྱེད་གསུང་ཚུམ་ < <གཟེ་ཡི་ཐེང་བ། > > [93] ལས་ཆོས་དང་སྤྲིད་ཀྱི་ལེ་ཆོན་སྒྲོར།
གསེར་རྩ་ལྷ་རིག་གྲོང་ཁྱེད་ཀྱི་གཞོན་སྤྱེས་མཁས་པ་མེ་སྤྱལ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཆོའི་
< <ཆོས་སྤྲིད་རྒྱུང་འབྲེལ་དང་བོད་རིག་པའི་འཕེལ་ཕྱོགས་སྒྲོར་ལ་དབྱེད་
བ། > > [94] ཡི་སྒྲོར། ཟེ་ཁོན་སྒྲོབ་ཆེན་གྱི་དགེ་ཆེན་ཆེན་མོ་མི་ཚུ་ཡི་ < <བོད་ཀྱི་
ཆོས་སྤྲིད་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས། > > [95] སྒྲོར། མཁས་དབང་བོན་བརྒྱ་
མཆོག་གི་ < <ཆོས་སྤྲིད་རྒྱུང་འབྲེལ་གྱི་འདུ་ཤེས་གསར་བའི་ཡོ་ལང་། > > [96]
ཞེས་པའི་གསུང་ཚུམ། སྒྲོ་ཤེས་རབ་ལགས་ཀྱིས་བྲིས་པའི་ < <རྩ་ཆོས་དང་
རན། > > [97] རྩ་གི་ཆོས་སྤྲིད་རྒྱུང་འབྲེལ་གྱི་སྒྲོར་སོགས་མཁས་པའི་གསུང་
ཚུམ་དང་དེད་གི་དབྱེད་འབྲས་ཁ་ཤས་ལ་བསྟན་པའི་ཁྱེད་ཆོར་བཤད་རྒྱ་ཡིན། ངས་
བསྟན་ན་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྲིད་རྒྱུང་འབྲེལ་ཟེར་བ་ནི་བོད་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་
ཆོས་སྤྲིད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཤིག་ལ་ངོས་བཟུང་ན་འགྲིག་གི་རེད། དེ་མིན་གྲིང་གཞན་པ་
ཞིག་དང་སྤྱི་ཆོགས་གཞན་པ་ཞིག་གི་ཆོས་སྤྲིད་རྒྱུང་འབྲེལ་གྱི་ཉམས་ཁྱེད་དང་དེའི་
ཕྱོགས་སྒྲོམ་གྱི་སྒྲོམ་ཆོག་ཁྱེད་ཡོང་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྲིད་རྒྱུང་འབྲེལ་གྱི་གནས་
ཚུལ་ལ་ལྷ་མི་རུང་སྟེ་དེ་ནི་སྤྱི་གྲིང་བའི་ཞུ་གོས་བོད་མིར་བསྒྲོན་པ་རང་རེད། བོད་ཀྱི་
ཆོས་སྤྲིད་རྒྱུང་འབྲེལ་ལ་བོད་རང་གི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་དགོས་པ་མ་ཟད་བོད་རང་གི་སྤྱི་
ཆོགས་ཀྱི་ཁྱོད་ནས་རྒྱུང་ཞིང་བོད་རང་གི་སྤྱི་ཆོགས་ལྡན་འབྲེལ་བཤད་རྒྱུ་དགོས་
འོས་པ་ཞིག་རེད། ཆོས་སྤྲིད་རྒྱུང་འབྲེལ་ཡིན་ན་ཆོས་སྤྲིད་མཉམ་བསྐྱེད་ཁྱེད་དགོས་
པའི་ངེས་པ་དེ་བས་ཀྱང་མེད་མོད་ད་ལྟའི་དུས་མཆོམས་སུ་ཆོས་སྤྲིད་རྒྱུང་འབྲེལ་གྱི་
གོ་དོན་ལ་ཆོས་སྤྲིད་མཉམ་བསྐྱེད་ཀྱི་གོ་བ་ལེན་བཞིན་ཡོད་པ་ཏེ་ཅང་མང་མོད་དེ་ནི་

ཁོར་འཁྲལ་གྱི་ལྷ་ཚུལ་ཁོན་རང་རེད། དུང་དཀར་ཆང་གི་ཆོས་སྤྱི་ལྷ་ལྷེལ་རྒྱ་
ཡིག་ལ་བསྐྱར་དུས་སུ་གིན་ཅོ་ཉི་ཡུས་（政教合一）ཞེས་བསྐྱར་ཡོད་པ་རེད། ཉི་
ཡུས་ཟེར་བ་ནི་གཉིས་པོ་མཉམ་བསྐྱེས་བྱས་ནས་གཅིག་ཏུ་གྱུར་ཟེན་པའི་གོ་དོན་
རེད། བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱི་ལྷ་ལྷེལ་ཟེར་བ་ནི་ཆོས་ཀྱིས་སྤྱི་ལ་རམ་འདེགས་བྱེད་པ་
དང་སྤྱི་ཀྱིས་ཆོས་ལ་རམ་འདེགས་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་ཤིག་རེད། དཔེར་ན་ཆ་བ་
ལྷགས་ཆེ་བའི་དུས་སུ་ཁྱང་བས་རམ་འདེགས་བྱེད་དགོས་པ་དང་ཁྱང་བ་ལྷགས་ཆེ་
བའི་དུས་སུ་ཆ་བས་མགོ་གཞོན་དགོས་པ་རྒྱུ་བཞིན་གཅིག་གྲུབ་གཅིག་ལ་འཁྲེར་
ཚུལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ཤིག་ལ་ཟེར་བར་འདོད་དོ། ། ཚུལ་འདི་ལྷ་བྱའི་ཆོས་སྤྱི་ལྷ་
ལྷེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ཤིག་བོད་རྒྱལ་ཉག་ཁྲིའི་དུས་ནས་བཟུང་བོད་གངས་ཅན་གྱི་
ལྗོངས་སུ་དར་བྱུང་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་དེའི་དུས་སུ་ཆོས་སྤྱི་གཉིས་ལྷན་གྱི་
ལམ་ལུགས་འདི་ལ་ཆོས་སྤྱི་ལྷ་ལྷེལ་ཞེས་མིང་གདག་ཏུ་མེད་ནའང་དེའི་བྱུང་
དོན་སྤར་ནས་སོང་ཆར་བ་རེད། ཁ་ཅིག་གིས་ < < ཆོས་འབྱུང་འབེལ་གཏམ་ཉུང་
དུ། > > [98] ལས་བོན་ཞང་ཁུང་གི་བྱུང་མཐའ་ལུགས་གཉིས་ལྷ་ལྷེལ་གི་
ཁྲིམས་ཀྱིས་ཆར་བཅད་ཅེས་པའི་ཆོག་གི་དོ་གཞོང་ཁོན་པར་འཁྲལ་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་
སྤྱི་ལྷ་ལྷེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ཁྲི་སྤོང་ལྷེ་བཅན་ནས་འགོ་ཚུགས་པ་ལྷ་བྱ་ཞིག་སྤྱི་
ལ་ < < མཆོ་བོད་མཐོ་སྤང་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་ཤེས་རིག་ > > [99] ཅེས་པའི་དེབ་གཞི་
དུ་དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པའི་དུས་སྐབས་སུ་བོད་ལྗོངས་གཅིག་གྱུར་གྱི་ཆོས་སྤྱི་
ལྷ་ལྷེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་གཞི་ཚུགས་བྱུང་བ་དེས་དཔལ་འབྱོར་དང་སྤྱི་ཆོགས་ལ་
མང་གཞི་བཏང་ཞེས་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱི་ལྷ་ལྷེལ་དངོས་གནས་པ་སྐབས་དེ་ཤིང་

ཅིག་ནས་བོད་ལ་དར་ཡོད་པར་བཤད་ནའང་རང་ལུགས་ལ་མ་མཐའ་ཡང་བོད་རྒྱལ་
 ཉག་ཁྲིའི་དུས་མཚམས་ནས་ཡོད་པའི་དམ་བཅའ་དེར་ཤིན་ཏུ་འཐད། ཡིན་ཅང་ང་
 ཆོས་ངེས་པར་དུ་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་རྒྱས་བྱངས་པའི་ཆོས་དང་ཆོས་སྲིད་ཟུང་
 འབྲེལ་གྱི་རྒྱས་བྱངས་པའི་སྲིད་ལ་གོ་བ་ཡང་དག་པ་ཞིག་ལོན་དགོས། ཆོས་ཞེས་པ་
 བོ་ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་དམ་པའི་ཆོས་ཏེ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལ་གོ་བའི་ངེས་
 པ་གཏན་ནས་མེད་དེ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་བོད་ལ་མ་དར་བའི་ཡར་ཕྱོན་གྱི་བོན་
 ལུགས་སྐྱ་ཆོགས་པའི་སྤྱི་མིང་ལའང་ཆོས་ཞེས་འབོད་པ་ཡིན་ལ་སྐད་བརྗེ་རིག་པའི་
 འགྱུར་རིམ་གྱི་ཆ་ནས་དབྱུང་ནའང་བོན་དང་ཆོས་ཞེས་པའི་བརྗེ་གཉིས་པོ་པན་ཚུན་
 མི་འགྱུར་བའི་ངེས་པའང་མེད་སྟུང་སྟེ་སྟུང་བས་བྱམས་པ་ལ་ཆམས་པ་ཞེས་སོགས་
 འབོད་པའང་དེའི་སྐོར་གྱི་ཤེས་བྱེད་ཅིག་རེད། སྤྱ་དུས་སུ་བོན་ལ་ཆོས་སུ་འབོད་ཚུ་
 གྱི་ཤེས་བྱེད་ནི་ < < ཁྲི་སྤོང་ལྷེ་བཙན་རིང་ཆོས་མི་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར་རྗེ་ལོན་མནས་
 བསྐྱགས་པའི་བཀའ་གཅིགས་གཉིས་པའི་ཡི་གེ། > > [100]ན་བོད་ཀྱི་ཆོས་རྒྱུད་བ་
 མ་ལེགས་ལ་སྐྱེ་ལྷ་གསོལ་བ་དང་ཆོ་ག་མི་མཐུན་པས། ཀུན་གྲང་མ་ལེགས་སུ་
 དོགས་ཏེ། ལ་ལ་ནི་སྐྱེ་ལ་དམར་ཡང་དོགས། ལ་ལ་ནི་ཆབ་སྲིད་གོད་ཀྱིས་གྲང་དོགས་
 ཞེས་བཀོད་ཡོད་པའི་སྐབས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་ཆོས་རྒྱུད་བ་ཟེར་བ་ནི་ཡ་ཐོག་བོན་ལུགས་སྐྱ་
 ཆོགས་འདུས་པའི་བོན་པོའི་ཆོས་ལུགས་ལ་བཤད་པ་ཡིན། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་ཆོས་
 སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་རྒྱས་བྱངས་པའི་ཆོས་དེ་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་སངས་རྒྱས་ཆོས་
 ལུགས་ཡིན་དགོས་པའི་ངེས་པ་ཁྲོན་ནས་ཡོད་པ་མ་རེད། བོན་པོའི་ཆོས་ལུགས་ཟེར་
 དུས་སྤྱི་མིང་ཞིག་ཡིན་ཞིང་དེ་ལ་སྲིད་པའི་བོན་ལུགས་དང་གཡུང་བྱུང་བོན་ལུགས་

བཅས་གཉིས་སུ་འདྲུ་ལ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི་སྟོན་པ་གཤེན་རབས་མི་ཐོའི་
བསམ་སྒྲུའི་གལ་དུ་ཚུད་མ་ཚུད་ཀྱིས་འཛོག་བཞིན་ཡོད། རིམ་བཞིན་ཆོས་ཞེས་པའི་
ཐ་སྙད་ཀྱི་གོ་དོན་ལ་འགྱུར་བ་ཕྱིན་ནས་སྤྲིག་པ་ཅི་ཡང་མི་བྱ་ཞིང་སོགས་ཀྱི་ཆད་དེ་
འབྲ་ཞིག་ལ་སྒྲེབས་པ་རེད། དེ་ནི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཁྲིམས་བྲངས་པའི་ཆོས་ལ་གོ་
བ་ལེན་སྟངས་རགས་པ་ཅུམ་རེད།

དེ་ནས་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཁྲིམས་བྲངས་པའི་སྲིད་ཀྱི་གོ་དོན་ནི་ཐོག་མར་
འཛིག་རྟེན་སྐྱོང་ལུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཅིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་རེད། འཛིག་རྟེན་
སྐྱོང་ལུགས་ཉན་ཉན་དམག་འཁྲུག་དང་མདའ་མདུང་ཁོ་ནར་རགས་ལས་པའི་ངེས་པ་
མེད་དེ་ནི་བདེའི་སྐོན་ནས་འཛིག་རྟེན་སྐྱོང་བའི་ལས་ལུགས་ཤིག་ཡོད་སྲིད་པ་རེད།
ཡིན་ནའང་འཛམ་གླིང་དམག་འཁྲུག་ཆེན་མོ་ཐེངས་དང་པོ་དང་གཉིས་པའི་རྗེས་སུ་
ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ངོ་བོ་དམག་འཁྲུག་གིས་ཐག་གཅོད་པ་རེད། དེ་ནས་བཟུང་མི་རྣམས་
ཀྱིས་ཆབ་སྲིད་ཐེར་བ་ནི་དམག་འཁྲུག་དང་གཡོ་སྐྱུའི་ལས་ཀ་ཞིག་ལ་ངོས་བཟུང་ཐེན་
པ་རེད། དེ་ནི་ཁོ་ཆོན་སོགས་ཀྱིས་བཅམས་པའི་ < < དམག་དོན་རིག་པ་ནི་ཅི་ཞིག་
ཡིན། > > [101] ཞེས་པའི་དཔེ་ཆ་དེར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གྲུབ་རྒྱུས་དམག་འཁྲུག་གི་ངོ་
བོ་ཐག་གིས་གཅོད་ཅེས་བཤད་ཡོད་ལ་ < < དམག་འཁྲུག་གི་གཞུང་། > > [102]
ཞེས་པའི་དཔེ་དེར་ཡང་ཆབ་སྲིད་ནི་དམག་འཁྲུག་མངའ་དུ་སྦྱུམ་པའི་མ་ཡུམ་ཡིན་
ཞེས་བཤད་ཡོད། < < མའོ་ཅི་ཏུང་གི་གསུང་ཚཱ་གཅེས་བཏུས། > > [103] སུ་
ཆབ་སྲིད་ནི་ཁྲག་མི་བཟུར་བའི་དམག་འཁྲུག་ཡིན་ལ་དམག་འཁྲུག་ནི་ཁྲག་བཟུར་
བའི་ཆབ་སྲིད་ཡིན་ཞེས་བཤད་ཡོད། ལྷ་ཚུ་ལ་འདི་དག་ནི་ཆབ་སྲིད་དང་དམག་འཁྲུག་

གི་འགའ་འཁྲུག་སྐྱོན་པའི་གཞུང་ཆེན་ཁོ་ན་ཡིན་ལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་དོན་དམག་འཁྲུག་གི་སྐྱོད་ནས་འཛོག་པའི་གཞན་སྡེ་ཡི་འདོད་ལུགས་ཀྱང་ཡིན། ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་འདིའི་སྐོར་ལ་དབྱེད་པ་བརྒྱབ་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ད་དུང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རྩ་བ་དཔལ་འབྱོར་གྱིས་ཐག་གཅོད་པའི་འདོད་ལུགས་སྤྱི་མཐུན་ཡང་ཡོད། གང་ལྟར་ཆབ་སྲིད་ཅེས་པ་དམག་འཁྲུག་གི་ཕྱོགས་སུ་སྤྱུལ་སྤོང་བྱས་ནས་ལོ་སྟོང་ཕྱག་མང་པོ་འགོར་སོང་། ལེས་ཆེན་ཅན་གྱིས་བྲིས་པའི་<<ཤེས་རིག་གི་གཏོར་བཞིག་དང་མངལ་སྤྱུམ་---མའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་འཕྱགས་སྤྲོད་གཏོང་བའི་ཐབས་པའི་དམག་འཁྲུག་ཆེན་པོ་དུག་ཅུ་ཐམ་པ།>>[104]ཞེས་པའི་དེབ་དེའི་སྐོར་གཞིའི་ནང་དུ་སི་བེ་སི་དང་ཨ་རིས་སྒོམ་ཅིས་བརྒྱབ་པ་ལྟར་ན་སྤྱི་ལོ་སྟོན་གྱི་ལོ་3200ནས་སྤྱི་ལོ་2006གི་བར་དུ་འཛམ་གླིང་གི་སྐྱང་ལ་སྒོམ་པས་དམག་འཁྲུག་14749བྱུང་ཞིང་དེའི་ལོ་ལྔ་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་དུག་གི་ནང་དུ་ཞི་འཇམ་བདེ་འཇགས་ཀྱི་ལོ་ནི་331ཙམ་ལས་མེད་ཅེས་བཤད་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་དམག་འཁྲུག་ལས་འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་མི་ཐོག་གི་གྲོང་གུན་གནས་ཚུལ་ནི་དམག་འཁྲུག་གཉིས་པའི་སྐབས་དེར་བསྒྲམས་པས་དམག་མི་ཁྲི5480ཞེ་བཞིན་པ་དང་ཨ་སྐོར་དུང་ཕུར་13000ཙམ་གྱི་རྒྱ་ཐོག་གི་གྲོང་གུན་ཆེན་པོ་ཐབས་པ་ནི་འཛམ་གླིང་སྐྱོད་གི་ཆེས་ཆེ་ཤོས་ཡིན་པར་བཤད་ཡོད། འདི་ལྟར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དོ་བོ་དམག་འཁྲུག་གིས་ཐག་གཅོད་པའི་ད་ལྟའི་འཛམ་གླིང་གི་གནས་སྟངས་ལས་ང་ཚོས་ཆབ་སྲིད་ནི་འདི་གཞི་ཉན་འདིའི་འཆོ་གནས་ཞི་བདེ་ཡི་སྐོན་སྤོང་ཐབས་ཀྱི་ནུས་གཞག་ཙམ་ལ་ངོས་བཟུང་ན་བཞད་གང་གྱི་རྒྱ་དུ་འགྱུར་སོང་ཅུང་ཟད་བསམ་དགོས་པ་ཞིག་ནི་ཡུལ་ཡང་སྤྱང་གི་ས་ཆར་ཉམས་

ཆུང་གིས་འཛོལ་འདྲ་བའི་སྤྲོད་དབང་དང་བོད་མིའི་འཛོལ་བར་ཞིབ་འདུག་བྱས་ནས་
བཞད་ན་ཆབ་སྤྲོད་ནི་ཡིན་གཅིག་མིན་གཉིས་ཁྲག་བཟུང་བའི་དཔག་འཇུག་ཅིག་ལ་
ངོས་འཛིན་བྱེད་མི་དགོས་པར་བདག་གིས་འདོད་དེ་བྱེད་ཆོས་ཀྱང་དེའི་སྐོར་ལ་
དབྱེད་པ་གཏོང་བར་རེ་བ་ཡོད། དེ་ནི་ཆོས་སྤྲོད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་རྒྱས་བྱངས་པའི་སྤྲོད་
གྱི་གོ་དོན་ལ་གོ་བ་ལེན་ཚུལ་དང་དེའི་འགྱུར་རིམ་གྱི་སྐོར་ཡིན།

དེ་ནི་བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའམ་བོད་ཀྱི་བྱང་ཆོས་ལྡན་པའི་ཆོས་སྤྲོད་ཟུང་
འབྲེལ་དེའི་མཆོན་དོན་ནས་མཆོན་གཞི་ཁ་ཤས་བོད་རྗེ་ཐོག་མ་ཉག་ཁྲིའི་སྤྲོད་དབང་
དང་དེའི་སྐབས་ཀྱི་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་གཞིགས་ཏེ་ཞུས་པ་ཡིན་ན་ཏུ་ཅང་གོ་བདེ་
བར་འདོད་དེ་ཉག་ཁྲི་བཅན་པོ་ཐོག་མར་རྒྱལ་པོར་འདེམས་དུས་སུ་རྒྱལ་པོས་སེལ་མ་
བཅུ་གཉིས་ཀྱི་འཇུག་ཆབ་བོན་ཤེས་པ་ཅན་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་ཆབ་སྤྲོད་ཀྱི་འདུན་པ་
བསྐྱུས་ནས་འདུན་པའི་དཔལ་བཅའ་མི་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་དུ་ལྷ་གསེལ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་
སྐབས་དེར་ཆོས་སྤྲོད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ཡོད་པའི་དབང་རྟགས་གཅིག་རེད།
ཉག་ཁྲིའི་སྤྲོད་དབང་གི་ནང་དུ་སྐུ་གཤེན་གྱིས་རྒྱལ་པོའི་ཆེ་སྟོག་སྤྲུང་བའི་ཕྱིར་དུ་ཆོ་
ག་གཏོང་བ་དང་འཐབ་འཇུག་གི་སྐབས་སུ་ཆོ་ག་གཏོང་བཞིན་ཡོད། འདི་ནི་སྐབས་དེ་
ཤེད་ནས་བྱུང་བའི་ཆོས་སྤྲོད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་དབྱུ་ཚུགས་པའི་ས་བོན་
ཡིན། སྐབས་དེར་ཆོས་ཟེར་བ་ལྷ་གསེལ་བ་དང་སྐུ་གཤེན་གྱི་ཆོ་ག་དེ་ལྷ་བྱུལ་ངོས་
འཛིན་པ་དང་སྤྲོད་ཟེར་བའང་རྒྱལ་པོར་སྤྲུང་སྟོབ་དང་མཐའ་བཞིའི་སོ་སྤྲུང་སོགས་ཀྱི་
སྤྲུང་ཚུལ་དེ་རིགས་ལ་ངོས་འཛིན་པ་ཡིན། འདི་ནི་བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་
སྤྲོད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཆོས་ཐོག་མའི་མང་གཞི་ཡིན་ལ་ཕྱིས་སུ་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྲོད་ཟུང་

འབྲེལ་འབྲེལ་རྒྱ་ས་ཕྱིན་ནས་ཆད་མཐོང་ཐོན་ཞིང་ཆོས་སྤྱི་རྒྱུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་
ལུགས་ལ་གོ་རྟོག་ཐེབས་པའི་དུས་དེ་ནི་དུས་རབས་བཅུ་བཞི་ནས་འགོ་བརྩམས་པའི་
ཕག་གྲུའི་སྤྱི་དབང་གི་དུས་རིམ་དང་དུས་རབས་བཅུ་བདུན་ནས་དབུ་བརྩམས་པའི་
དགའ་ལྷན་སྤྱི་དབང་གི་དུས་རིམ་དེ་གཉིས་རེད། སྐབས་དེ་ཡིད་ཅམ་ལ་ཆོས་པ་
དང་སྤྱི་གྱི་འགོ་དཔོན་གཅིག་ལྷོགས་མཛད་པའི་ཏཱ་མི་ཏི་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཆན་
སོགས་རིམ་པར་བྱང་ལྷོང་བ་རེད། དེ་ནི་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱི་རྒྱུང་བསྐྱེས་ཀྱི་དུས་རབས་
ཤིག་རེད་མ་གཏོགས་ཆོས་སྤྱི་རྒྱུང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ཤིག་མ་རེད། < < བྱང་
གོའི་བོད་ལྷོངས་ས་ཁུལ་གྱི་དབུལ་ལོང། > > [105] ཞེས་པའི་དེབ་གཞིའི་ནང་དུ་
དགའ་ལྷན་སྤྱི་དབང་གི་ཤོག་སྒྲོང་ལ་གངས་ལྷོངས་བོད་ཆོས་སྤྱི་གཉིས་ལྷན་
ཞེས་འཁོད་ཡོད་ལ་གཉིས་ལྷན་ཞེས་པའི་གཉིས་ལུགས་ཀྱིས་སྐབས་དེར་ཆོས་སྤྱི་
སོ་སོར་ཡོད་པའི་གོ་དོན་ཞིག་བསྟན་འདུག་ནའང་དོན་དངོས་སུ་དགའ་ལྷན་ཕྱོགས་
ལས་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་སྤྱི་དབང་གི་ནང་འཁོར་སོགས་ན་སྐྱུ་དྲག་ཁ་ཤས་ཤིག་གི་སྒྲེར་
གྱི་འདོད་སློལ་རྒྱུ་ཆོས་སྤྱི་རྒྱུང་བསྐྱེས་ཀྱི་དུལ་སྤྱང་གི་ལམ་ལུགས་ཤིག་དར་བྱུང་
འགོ་བཞུགས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་ང་ཆོས་གཞུག་ནན་གྱིས་དབྱུང་བ་གཏོང་འོས་པའི་
གནས་ཤིག་རེད།

ཉེ་ཆར་དབྱུང་ལྷན་སྒྲོལ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཆོས་ཆོས་སྤྱི་གཉིས་ལམ་ཁ་ཁ་ཐ་དད་དུ་
བསྐྱོད་དགོས་ཞེས་བཤད་པའང་དོན་ལ་གནས་ཞིང་ཕྱི་སྤྱིའི་ཆ་ལ་གཞིགས་རྒྱུ་རིང་
པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་འབྲས་བུ་ཞིག་རེད། ལམ་ཁ་ཐ་དད་དུ་བསྐྱོད་པ་ནི་ཕན་ཚུན་དག་
དུ་ལངས་དགོས་ཞེས་པའི་དོན་མིན་པ་འདྲ་སྟེ་འདི་ལྟ་བུའི་གནད་འགག་གི་སྐབས་སུ་

ནང་བའི་ཆད་མཐོའི་ལྟ་བུ་ཁོང་གི་སྤང་སྤོང་ཇི་ལྟར་བྱང་དུ་འཇུག་པའི་ཐབས་ལམ་དེ་
 འདྲ་ཞིག་བྱན་དགོས་ཀྱི་རེད་བསམ་བྱུང་། མིག་བཙུམ་ན་ཡིད་ལ་སྤྱན་ནག་ལས་
 འཆར་རྒྱ་མེད་པའི་སྤྱན་པོ་སྒྲོང་ཞིག་གིས་ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་ལམ་ཁ་ཐ་དད་དུ་བསྐྱོད་
 དགོས་ཞེས་བཤད་དུས་ཆོས་པས་འཛིག་རྟེན་པར་སྤིག་མཚུ་བ་བསྐྱན་ནས་གཤེག་གཤེག་
 གཏོང་དགོས་པ་དང་འཛིག་རྟེན་པས་སེར་མོ་བའི་ངན་མཆོང་འབྱུ་དགོས་པ་ལྟ་བུ་
 ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ནས་མི་རུང་སྟེ་ཆོས་སྤྱིད་ཐ་དད་དུ་བསྐྱོད་ན་
 བན་ཚུན་དགྲ་རུ་རྟོགས་དགོས་པའི་ངེས་པ་གཤེག་ཡོད། དེས་ན་ང་ཆོས་ཆོས་སྤྱིད་
 གཉིས་ལམ་ཁ་ཐ་དད་དུ་བསྐྱོད་པའི་ཐབས་ལམ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ནས་བན་ཚུན་ཇི་
 ལྟར་བྱང་འབྲེལ་བྱེད་པའི་སྒྲོང་ལ་བསམ་སྒོ་གཏོང་རྒྱ་གཤེག་ཆེན་པོ་རེད་བསམ་སོང་།
 སྤོན་རྒྱ་གར་ཡུལ་དབྱུས་ནས་སྤོན་པ་སྤྱགས་ཇི་ཅན་གྱིས་རྒྱལ་སྤྱིད་མཆི་མའི་ཐལ་
 བ་བཞིན་དོར་བ་ནི་སྒོ་བ་པ་ལམ་གྱི་གནས་སྐབས་སམ་སྒོ་བ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་དུས་ཆོད་
 གི་ནང་དུ་སྤྱིད་དོན་སོགས་སྒོ་བ་སྤྱོད་གི་བར་ཆད་དུ་མཁྱེན་ནས་དོར་བ་མ་གཏོགས་
 སྤྱིར་ན་ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་འགལ་ཆར་ལངས་ནས་བན་ཚུན་དགྲ་རུ་རྟོགས་དགོས་པའི་
 དོན་མིན་པར་བསམ་སྟེ་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་གོ་འཕང་ཐོབ་པའི་དུས་སུའམ་ལྟ་བུ་ཆད་
 མཐོང་སྟེ་བས་པའི་རྗེས་སུ་ཁོང་གི་ལྟ་བུ་བྱམས་ལས་ཡུལ་འཁོར་གྱི་ཆབ་སྤྱིད་སྤྱོད་
 སྤངས་དང་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ལྟ་བུ་སོགས་གསུངས་ཡོད་པ་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་མདོ་སྟེའི་
 ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་ < <ས་ཡི་སྤྱིང་བོ་འཁོར་ལོ་བཙུ་བའི་མདོ། > > [106]
 དང་ < <གསེར་འོད་དམ་པའི་མདོ། > > [107] < <མདོ་སྟེ་བྱན་པ་ཉིར་
 བཞག > > [108] < <བྱང་སེམས་སྤྱོད་ཡུལ་ཐབས་ཀྱི་ཡུལ་ལས་རྣམ་པར་

འབྲུལ་བ་བསྟན་པའི་མདོ། > > [109] < ལྷ་ཡི་རྒྱལ་པོར་སྤྲིའི་ཆོག་སྲ་བཅད་
 བ་ལོ་ལོ་ཀ་བརྒྱ་བ། > > (མཆན།) གཞུང་འདི་སོགས་ཁུངས་སྲ་བརྒྱུད་ནས་ནང་
 བའི་རིག་གཞུང་གི་ཁྲིད་དུ་འཛིག་ཏེན་ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དུ་མ་ཞིག་བརྩམས་
 ཡོད་པར་སྤངས་ཏེ་རྒྱ་གར་ནས་སྤྲུབ་སོགས་ཀྱིས་ཤེས་རབ་སྤོང་བུ་དང་ཤེས་རབ་
 བརྒྱ་བ། སྤྲེས་བོ་གསོ་ཐེགས་སོགས་བརྩམས་པ་དང་བོད་ནས་ས་པཌ་གིས་ས་སྤྲུ་
 ལེགས་བཤད་སོགས་བརྩམས་ཡོད།) [110] སོགས་ན་མའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོག་སྲ་
 ཀྱི་ལྷ་བ་དང་སྤྲིད་དོན་ཀྱི་སྤྲིག་འཇུགས། ཡུལ་འཁོར་གྱི་ཆབ་སྤྲིད་སྤྲོད་སྟངས་སོགས་
 གང་ལ་གང་འཆོམས་གསལ་བོར་གསུངས་ཡོད་པས་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་
 འཛིག་ཏེན་འདིའམ་ཆེ་འདིའི་སྤྱི་ཆོག་སྲ་ཀྱི་ལྷ་བའི་སྤྲོད་ཅ་བ་ནས་གསུངས་མེད་ཅེས་
 བ་ནི་ཉ་ཅང་མ་དཔྱད་པའི་ལུང་གཏམ་ཁོན་རེད། སངས་རྒྱུ་ས་ཆོས་ལུགས་ནི་སྤྲིར་
 བཏང་འཁོར་བ་ལས་གྲོལ་བའི་ཐབས་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཡིན་
 པས་སྤྲེ་བ་ཕྱི་མ་མན་ཆད་གཙོ་བོར་འཛིན་གྱི་ཡོད་ནའང་འཛིག་ཏེན་འདིའི་སྤྱི་ཆོག་སྲ་
 ཀྱི་གནས་སྟངས་དང་ཆབ་སྤྲིད་སྤྲིག་འཇུགས་སོགས་ཡག་པོ་མ་བྱུང་ན་གང་ཐག་
 སྤྲོད་པས་ཆོས་ཡག་པོ་མི་ཡོང་བ་ཐག་ཆོད་པའི་རྒྱ་མཆན་གྱིས་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྡན་
 འདས་ཀྱི་གསུང་རབ་དང་ནང་བའི་རིག་གཞུང་གི་ཁྲིད་ནའང་འཛིག་ཏེན་གྱི་རྩམ་
 གཞག་དང་ཆེ་འདིའི་སྤྲིད་དོན་ཀྱི་སྤྲིག་འཇུགས་སོགས་ཅི་རིགས་ཤིག་གསུངས་ཡོད་
 པ་ནི་དོན་དངོས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡིན་པས་སུས་ཀྱང་བསྟོན་འདིར་མི་རུས་པ་ཞིག་
 རེད། ཡིན་ནའང་ཕྱིས་ཀྱི་རྒྱ་གར་གྱི་སྤྲིད་འཛིན་པའི་ཁྲིད་དུ་སྟོན་པ་བཅོམ་ལྡན་འདས་
 ཀྱི་འཆེ་བ་མེད་པའི་རིང་ལུགས་འཛིན་མཁན་བདག་ཉིད་ཆེན་མོ་གན་ཉིས་ཀྱི་

དགོངས་པ་དང་འཛིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་བྱེད་པ་དང་རྒྱལ་ཁབ་སྐྱོང་བ་ལ་འཆེ་བ་མེད་ན་
མི་ཡོང་བར་སྐྱ་བའི་སྲིད་སློན་ནི་དེ་དུ་གཉིས་ཀྱི་ལྷ་བ་ཐ་དད་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།
གང་ལྟར་གོང་དུ་བྲངས་པ་བཞིན་སྟོན་པ་བཙམ་ལྟན་འདས་ཀྱི་གསུང་རབ་ལས་བྱུང་
བའི་གནས་ཚུལ་དེའི་སྟེང་ནས་བལྟས་ཆེ་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ལས་ཁ་ཐ་དད་དུ་འགོ་
དགོས་ན་འང་པན་ཚུན་སྤང་འགལ་གྱིས་དབྱ་དུ་ལངས་དགོས་མིན་ལ་དབྱེད་པ་
བརྟེན་པར་རིགས་ལ་རང་རེའི་ས་སྐྱ་བཤ་ཆེན་གྱི་ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེའི་
གཉེར་[111]ན་འང་རིགས་པས་དབྱེད་ན་ཆོས་ལུགས་མི་འགལ་ཞིང་འཛིག་རྟེན་བྱ་
བ་ཀྱན་ནས་ལེགས་བསྐྱབ་པ་ཞེས་པའི་གསུང་ཆོག་ཅིག་བྱུང་ཡོད་ལ་ཕྱིས་ཀྱི་འབྲེལ་
མཇུག་མཁན་པོ་དག་གིས་ཆོས་ལུགས་ཞེས་མཉམ་དུ་སྦྱར་ནས་སྐྱ་སོ་སོར་མ་སྤང་
པར་གོ་བ་བྲངས་པ་ནི་ཉེས་པ་ཆེན་པོ་སྟེ་དམ་པའི་ཆོག་གི་བཅུད་ལྷུངས་ནས་བཤད་
ཚུར་བསྐྱེས་པ་རེད། དེ་ནི་ཁོར་འཁྲུལ་ཆེན་པོ་རེད། འདིའི་སྐྱབས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ནི་
དམ་པའི་ཆོས་དང་འཛིག་རྟེན་ལུགས་ལ་གསུངས་བཞིན་ཡོད་པ་ནི་མཁྱེན་སྟོན་གྱི་
ཚུལ་དུ་གསལ་བའི་འཛིག་རྟེན་ལུགས་ཀྱི་རྗེས་འབྲངས་ནས་བདག་གིས་དམ་པའི་
ཆོས་འདི་བསྟན་སོགས་ལོ་ལོ་ཀ་དེ་དེའི་ཤེས་བྱེད་དུ་འགོ་བ་རེད། རྒྱགས་ཡང་དག་གི་
རིགས་པར་བརྟེན་ནས་དབྱེད་ན་ཐར་བ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་གོ་འཕང་སྐྱབ་
པའི་དམ་ཆོས་དང་འཛིག་རྟེན་འདིའི་ཁེ་པན་སྐྱབ་པའི་ཚུལ་ལུགས་སྟོན་མེད་པ་ནས་
གཉིས་མི་འགལ་བར་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་དུ་མི་འགལ་གྱང་
གསུངས་ཡོད་པ་མ་རེད་དེ་ལུགས་དང་མཐུན་པའི་འཛིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་མི་
འགལ་གསུངས་ཡོད་པ་རེད་ལ་ཆོས་དང་མཐུན་པའི་སྲིད་སྐྱོང་གི་ལས་ལུགས་དེ་མི་

འགལ་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། གཞུང་དོན་འདིར་སྲིད་ཀྱི་ཆབ་དུ་ལུགས་སྐྱར་བ་ལ་གོ་
རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་ནི་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་
བསྟན་བཅོས་ཐོག་མ་རེད་ཅེས་བཤད་ན་འདྲ་ཐལ་མི་ཆེ་བར་སེམས་ལ་གཞུང་དེར་
བསྐྱོམས་པས་རབ་བྱེད་དམ་དོན་ཆོད་དགུ་ཡོད་ཅིང་དོན་ཆོད་སྡུ་མ་བརྒྱད་ཀྱིས་
འཛིན་ཏེན་གྱི་ལུགས་དང་མཐའ་མ་གཅིག་གིས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཚུལ་གསུངས་ཡོད་
པ་རེད། དེར་བརྟེན་བོད་རྒྱལ་གྱི་སྲོང་ལྷོ་བཙན་གྱི་དུས་སུ་ཆབ་སྲིད་དམ་པའི་ཆོས་
ཀྱིས་བསྐྱུངས་བས་བོད་ལུལ་བདེ་སྦྱིད་ལྟ་དང་དང་མཉམ་པར་གྲགས་པའི་[112]
ལུགས་དང་ལྟ་མ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱིས་སྲིད་སྦྱོང་བའི་དུས་སུ་ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་
རྣམས་ལ་ཅལ་སྦྱོངས་བྱེད་[113]ཅེས་འབྱུང་བའི་ལམ་ལུགས་ལྟར་འདི་དང་འདི་ལྟ་
བུའི་ཆོས་སྲིད་སྦྱོང་སྦྱངས་དང་འབྲེལ་བའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་
ནས་ཆོས་སྲིད་གཉིས་པོ་ལམ་ཁ་ཐ་དད་དུ་བསྦྱོད་ཚུལ་དང་རི་ལྟར་ཟུང་འབྲེལ་བྱེད་
སྦྱངས་ཀྱི་སྒོར་ལ་བརྟགས་དབྱེད་གནང་རྒྱ་ནི་ད་ལྟའི་དུས་མཚམས་སུ་གལ་ཆེན་
པོར་ཆགས་བསྟན་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།

མཚུགས་ཐོག་།

ད་དེ་རིང་གི་བཤད་ཁྱིད་དེ་ཙམ་གྱིས་མཇུག་རྫོགས་སོང་། འདི་ནི་རས་བོད་ཀྱི་
ལོ་རྒྱུས་ལ་བཟུང་བའི་ལྟ་ཚུལ་ཁ་ཤས་སམ་ཡང་ན་ང་ཚོའི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་ཀྱི་
ཁྱོད་དུ་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ལྷག་མང་པོར་མཁྱེན་འཛིན་བྱས་པའི་གཙོ་རྒྱུགས་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་དེར་
ཡང་བསྐྱར་གསུང་དུ་དབྱེ་ཞིབ་དང་གཟབ་ནན་གྱིས་ཞོར་འབྲེལ་གྱི་རིགས་རྟོག་པ་

དེར་གསར་བརྗེ་བྱེད་འདོད་པའི་རིགས་ལས་ཤིན་ཏུ་ཉུང་ཤས་ཅམ་ཡིན། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
གསང་བ་ནི་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་ཙམ་གཅིག་པའི་སྐབས་འདིར་གསང་མཐེལ་བརྟོལ་ནས་
ཤེས་རིག་གི་རྒྱ་ཚལ་ཐུན་མེད་བ་ཞིག་ལ་འདོད་རྒྱ་ལས་བཀའ་རྒྱ་ལྟ་བུར་བཞག་ན་
ང་ཚོའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ནམ་ཡང་འཇམ་གླིང་གི་མི་རིགས་གཞན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བར་
དེད་གི་ཚན་རིག་དང་དངོས་པོའི་གནས་ལུགས་དང་མཐུན་པའི་ཆ་ནས་ཡར་ཐོན་དང་
འཕེལ་རྒྱས་མེད་པ་ཞིག་རེད། དེས་ན་ང་ཚོས་མི་ལོ་བརྒྱ་པ་ལ་མར་ཆོས་ལུགས་
ཕྱོགས་ཞེན་དང་སྤེང་ངོས་ཀྱི་དགའ་སྤྱོད་ཆགས་སྤང་ལྟར་གྲིས་པའི་ལྟ་ཚུལ་རྟེན་བ་སྤ་
མཁེག་ཏུ་ཕྱིན་བ་རྣམས་འཇམ་གླིང་གི་ཤེས་རིག་དང་བའི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་དང་བསྐྱར་
ནས་དབྱུང་གླིང་དང་གཤམ་བཅོས་བྱས་ནས་གསར་བརྗེ་བྱེད་རྒྱ་ནི་ད་ལྟའི་གཞོན་ནུ་
ཤེས་ཡོན་ཅན་རྣམས་ལ་དུས་ཀྱིས་གནང་བའི་འོས་འགན་ཉག་གཅིག་ཡིན་པས་ཆང་
མར་དོ་སྤང་དང་དབྱུང་བ་ཡོད་པར་བྱ།

དེའི་གཤམ་གྱི་དུས་ཚོད་ནི་བྱི་བ་བརྒྱབ་ནས་བཞོ་གླིང་གི་སྐབས་ཡིན་པས་རྣམ་
པ་ཚོར་ངས་བཤད་པའི་གླིང་གཞི་འདིའི་ནང་དུ་དོགས་པ་གང་འདྲ་ཡོད་ན་བྱི་བ་
བརྒྱབ་ཆོག་པ་དང་འདི་དང་མ་འབྲེལ་བའི་རིག་གནས་སྒྲོར་གྱི་དོགས་པ་ཡོད་ནའང་
ཐད་ཀར་འཇམ་དོགས་མེད་པར་བྲིས་ཆོག་གི་ཡིན་ལ་ཚོད་པའང་བརྒྱབ་ཆོག་གི་ཡིན་
པས་ད་བྱི་བ་འདོན་པའི་འགོ་བཅུམས་རྒྱ་བྱོས། བྱི་བ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་འདོན་
ཤིང་ཤིང་གྲུས་ཆོག་གི་ཡིན། (ཉན་མཁན་གྱི་ཐལ་མོ་རྩེ་བ་སྤ།)

དེ་བཞིན་ཡན་གྱི་སྒྲིམ་ཡན།

ཐོད་མིའི་དད་པའི་སྒྲིམ་གྱི་དྲིས་ཡན།

ཨམ་སྐད་ཀྱི་རག་དྲི།

ང་ལ་དེ་བཞིན་གྱི་ཐུག་ཡོད། སྤྱིར་ཡིན་ན་དེ་དེ་རིང་ཞིབ་འཇུག་སྒྲོབ་མས་འཆད་
ཁྲིད་གནང་བར་བཀའ་བྲིན་ཆེ་ལྷན་ཐུག་ཡོད། ང་ལ་དེ་བཞིན་གྱི་ཐུག་ཡོད། གཅིག་ནི་དད་པའི་
སྒྲིམ་དང་གཅིག་ནི་ཆོས་སྤྱིར་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་སྒྲིམ་ནས་ཡིན། ཁྲོད་ཀྱིས་སྤོང་ནས་དད་
པ་ནི་རིག་གནས་ཀྱི་སྤྱིར་སྤྱོད་པའི་ཞིག་གམ་རིག་གནས་ཞིག་རེད་ཅེས་བཤད་བྱུང་།
གང་ལྟར་ཡང་རྒྱུ་འབྱེད་བཤད་པ་ལྟར་གནས་པའི་རིན་ཐང་（存在价值）ཞིག་ཡོད་པ་
རེད། ཡིན་ནའང་དེ་ལྟར་རིག་གནས་གང་དང་གང་ཡིན་ཀྱང་འཆོ་བ་དངོས་ལ་ཁ་
གཏད་དགོས་པ་རེད། རེད་ལ། འཆོ་བ་དངོས་ལ་ཁ་གཏད་དགོས་ན་ཐོད་ཀྱི་དད་པ་དེ་
རི་འབྲེལ་གྱི་ཆད་ན་ཡོད་པ་རེད། ཁྲོད་ཀྱིས་བཤད་པ་ལྟར་བར་སྒྲིམ་དང་སེ་ར་
འབྲས་སྤྱངས་སོགས་ན་ཉི་མ་སྤྱིར་བཏུ་བྱུག་ཅུར་བྱུག་འཆའ་མཁན་མང་པོ་ཡོད་པ་
རེད། དེ་ངས་མི་འགྲིག་གི་ཟེར་གི་ཟེད། ཡིན་ནའང་འཆོ་བ་དངོས་དང་མི་རིགས་རང་
གི་སྤྱི་ཆོགས་ལ་ཁ་གཏད་པའི་ཆ་ནས་བཤད་ན་དད་པ་དེ་ནི་གཞན་བརྟེན་གྱི་དད་པ་
ཞིག་རེད་དམ། ཐོད་ཀྱི་དད་པ་ནི་ངས་ཁྲིད་ལ་བྱུག་ཞིག་འཆའ་ན་ཁྲིད་ཀྱིས་ང་ལ་ཅིག་

གནང་རྟོགས་ཞེས་པ་དེ་ཙམ་ཨེ་རེད།

དེ་ནི་ཁྱི་བ་ཨང་དང་པོ་དེ་ཡིན།

ཁྱིས་ལན། རེད་དང་རེད། སྟོང་མངའ་རིས་ནས་སྤྲད་མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་གྱུ་སོ་
སོར་གནས་པའི་བོད་མིའི་བསམ་སྒྲོ་གཅིག་གྱུར་གྱི་སྟོབས་ལྷགས་སམ་དེའི་སྟོང་
སོར་གྱུར་བའི་དད་པ་དེ་ནི་ནམ་ཡང་རིག་གནས་ཤིག་རེད་ཅེས་བཤད་རྒྱུ་ཡིན། ཁྱེད་
ཀྱི་ཁྱི་བ་འདིའི་ཡོང་ཕྱོགས་ལ་བལྟས་ན་བོད་མིའི་དད་པ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཆོ་བ་
དངོས་ལ་ཁ་གཏད་མེད་པའམ་ཡོད་ཆད་གཞན་ཁོ་ནར་བརྟེན་པའི་སྤྱོད་སྤངས་ཤིག་
ཡིན་པར་བཤད་ཀྱི་ཡོད་པ་འདྲ། དེ་འདྲའི་ཕྱོགས་རེ་བའི་གནས་ཚུལ་ཁ་ཤས་ཀྱང་
ཡང་ཡོང་སྟོན་གྱི་རེད། ཡིན་ནའང་བོད་མིའི་དད་པ་རྣམས་ཐམས་ཅད་དུ་དེ་འདྲ་ཡིན་
སྟོན་གྱི་རེད་ཅེས་ཐག་གཅོད་བྱེད་མི་རྒྱས་པས་ཅིས་བརྟགས་རྒྱུ་གཤམ་ཆེན་པོ་རེད།
དེར་སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་ན་གཞོན་མང་པོ་ཞིག་གིས་མི་རིགས་ཀྱི་ཤ་ཞེན་དང་རིག་
གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གི་དབང་གིས་དད་པ་འདོར་བཞིན་ཡོད་ལ་སངས་རྒྱས་ཆོས་
ལུགས་ལ་ཅ་བ་ཉིད་ནས་དགའ་མོས་མེད་པར་དད་པ་འདོར་བཞིན་ཡོད་པ་བཙས་
ཁག་གཉིས་ཡོད། འདི་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད། སྤྱི་མ་ཡིན་ན་དམིགས་
བསམ་རེད་བསམ་ཡོང་། ཁྱི་སྟོང་ལྷེ་བཙན་གྱི་སྐབས་སུ་རྟ་ཤར་གི་ལྷ་བ་འཁོད་པའི་
སྐྱིགས་བམ་མེ་ལ་བཏར་བ་དང་དུས་འགྱུར་གྱི་ནང་དུ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་
སྐྱིགས་བམ་མེ་ལ་བཏར་བ་གཉིས་ལ་ཁྱད་པར་བྱེད་གོས་རྒྱུ་རེད་བསམ་སོང་། གང་
ལྟར་དད་པ་ཡོད་མེད་ལ་མ་ལྟོས་པར་ད་ཆོས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཁྱོད་བཤད་
པའི་དད་པའི་མཆན་ཉིད་དང་རབ་དབྱེ་སོགས་འཁོར་སེམས་བྱུང་ཁྱོད་དུ་ཡོད་པའི་

དང་པའི་སྐོར་དེ་ལ་རྒྱས་ལོན་ཡག་པོ་ཞིག་བྱེད་དགོས། དེ་འདྲ་ན་དང་པ་ལྟ་
པའི་བོད་མི་འང་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། བོད་མིའི་དད་པ་འང་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་
དད་པའི་རིག་གནས་དེ་ལས་ཐོན་པའི་སྤང་ཚུལ་ཞིག་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་ང་ཆོས་
བོད་མིའི་དད་པ་དེ་རྩུབ་མ་ཞིག་དང་གཞན་བརྟེན་གྱི་བསམ་སྒྲོ་ཞིག་ཡིན་མིན་དེ་ཐག་
བཅད་ནས་བཤད་མི་ཐུབ། ང་ཆོས་མིའི་ནང་སེམས་ལ་དྲན་པའི་ཆོར་སྤང་དེ་
གཟུགས་ཅན་མེ་ལོང་ལ་བལྟས་པ་བཞིན་གསལ་མེད་རེར་རྟོགས་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་
རེད། བོད་མིའི་དད་པ་གཞན་རྟེན་ཡིན་མིན་ནི་དད་པ་བྱེད་མཁན་དེའི་ངོས་ནས་དད་པ་
བྱེད་དགོས་པའི་དམིགས་ལུལ་དང་དད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆན་སོགས་ལ་མ་དཔྱད་
པར་འོས་ཆོད་ཀྱིས་གཞན་བརྟེན་གྱི་དད་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་བཤད་མི་འོས་ལ་དེ་ལྟར་
བཤད་ན་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་མ་བཞགས་པའི་སྐད་ཆ་ཞིག་རེད། ངས་བལྟས་ན་གོང་ནས་
བཤད་པ་བཞིན་དད་པ་ནི་རིག་གནས་ཤིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་དད་པ་བྱེད་མཁན་དེ་དག་
ནི་རིག་གནས་དེ་ཉམས་ལེན་དང་དེར་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་མཁན་ཁོ་ན་རེད། ང་ཆོས་དད་
པ་བྱེད་པ་ནི་ཕྱག་འཆའ་བའི་སྦྱོད་སྤངས་ཁོ་ནའི་སྤང་ནས་འཛོག་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་རེད་
ལ་དད་པ་བྱེད་པ་ནི་ང་ལ་དངོས་ཐུབ་དང་མགོན་སྐྱབས་ཞིག་གནང་རོགས་ཞེས་པའི་
སྦྱོད་སྤངས་དེ་ཅུ་ཡང་མ་རེད། ཡང་སྟེང་བོད་མིའི་དད་པ་དེ་ནི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྣམ་པ་
ཆད་མཐོ་བ་ཞིག་དང་ཞེན་རིག་གི་ཉིང་བཅུད་ཁོ་ན་ཞིག་རེད། དེས་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་
ཆོགས་དང་བསམ་སྒྲུབ་སྤྱི་སྤང་ལ་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་བྱུང་བཞིན་ཡོད། ང་ཆོས་བོད་མིའི་
དད་པའི་གནས་ཚུལ་ལ་བལྟ་དུས་ཡིག་མོངས་པ་གན་གོན་གྱི་དད་པ་བྱེད་སྤངས་ཁོ་
ན་ཅུ་ལ་བལྟས་ནས་བོད་མིའི་དད་པ་ག་ཡིན་འདི་ཡིན་ཞེས་ཆོག་ཐག་བཅད་ནས་

བཤད་མི་ཐུག། བོད་མིའི་དད་པ་ནི་གང་ཟག་གམ་མིའི་སྒོ་རབ་འབྲིང་ཐ་གསུམ་ལྟར་
 དད་པའི་ཚད་གཞིའང་མཐོ་དམན་རབ་དང་རིམ་པ་ཡོད་ལ་དེ་ཡོད་ཚད་ཀྱང་ཉལ་ཐ་
 ཅམ་གྱི་སྤང་ཚུལ་དུ་བཞག་ན་ཏུ་ཅང་མི་འོས་པ་ཞིག་རེད་ལ་དངོས་ཡོད་འཆོ་བ་དང་
 བར་ཐག་ཆེན་པོ་ཡོད་ཅེས་བཤད་ནའང་ཏུ་ཅང་མ་དབྱེད་པའི་ལྟ་ཚུལ་སྤྱོད་པ་རེ་བ་
 ཅམ་དུ་འགྱུར་བ་རེད། < <མིའི་རིགས་ཀྱི་འཆོ་གནས་མཚན་ཉིད་རིག་
 པ། > > [114] ཞེས་པའི་དེབ་གཞིའི་ནང་དུ་དད་པ་ནི་མིའི་སེམས་ནང་གི་ཆེས་མཐོ་
 བའི་ཞེན་རིག་གམ་དགའ་ཞེན་རེད་ཅེས་བཤད་ཡོད། འདི་ནི་དངོས་སྤྱུས་དད་པ་ལ་གོ་
 བ་ལེན་ཚུལ་རེད། ང་ཆོ་ན་གཞོན་གསར་བཤད་ལ་གོམས་པ་མང་པོས་སྤྱི་ཚོགས་
 འཆོ་བ་དངོས་ཟེར་བ་ཡང་སྤྱང་གང་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་པ་མི་ཤེས་མོད་ངས་བལྟས་ན་
 མིའི་རིགས་ཀྱི་ཁ་ཐོག་ལག་ཐོག་གི་འཆོ་བ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་འཆོ་བ་དངོས་རེད་འདོད་ལ་
 དེར་མ་ཐུན་ན་སྤྱི་ཚོགས་འཆོ་བ་དངོས་ལ་བསྟན་པ་རེད་སྟུག། བོད་མིའི་དད་པའང་
 ཆེས་མཐོ་བའི་ཡིད་ཆེས་གཙང་མ་ཞིག་དང་དམ་བཅའ་བརྟན་པོ་ཞིག་རེད་ལ་དེས་
 མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་འཆོ་བར་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་བྱུང་བཞིན་ཡོད། ང་ཆོར་རྒྱན་
 པར་འཁྲུག་ཅོད་དང་ཤ་ཤའོན་ཡོང་བཞིན་ཡོད་པ་ནི་དད་པའི་ཡིད་ཆེས་དེའི་རྣམ་པ་
 མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཡིན། འདི་ཤེས་པར་གྱིས། ང་ཆོ་བོད་མིའི་དད་པ་ནི་རྒྱན་
 པར་ས་རྒྱུ་བཞེངས་པའི་འབག་སྤྱོད་ཞིག་གི་མཛུན་དུ་མགོ་བོ་ས་ལ་སྤྱར་ནས་ལྷག་
 འཆལ་རྒྱ་དེ་གཙོ་བོ་མ་ཡིན་ལ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་འཆོ་བའི་ནང་གི་མི་སྣ་
 རྒྱབས་ཆེན་དག་དང་དེའི་མིའི་རིགས་ལ་པན་ཐོགས་སྤྱབ་པའི་བྱ་བ་དེར་ཡང་དད་པ་
 བྱེད་བཞིན་ཡོད། དེ་ནི་ད་ལྟའི་སྐད་ཆས་བཤད་ན་རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་བསམ་བློ་ཞིག་དང་དེ་

ལ་ཡི་རངས་དགའ་མགུ་བྱས་པའི་སྤྱིད་སྤངས་ཤིག་རེད། དེ་ཡག་པོ་མ་རེད་དམ།
ངས་བལྟས་ན་བོད་མིའི་དད་པ་ཡོད་ཆད་རང་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་གཞན་ལ་བརྟེན་པའི་འདུ་
ཤེས་ཙམ་མ་ཡིན་པར་དེ་ལས་བརྒྱལ་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་སྤྱིང་སྤྱོད་པས་ཤིག་མཆོན་གྱི་
ཡོད་པ་རེད། ད་ལྟ་རྒྱབ་སྟོགས་ཀྱི་མི་མང་ཆེ་བས་དད་པ་མེད་པའི་མི་རྣམས་ནི་
འཇིགས་སྐྱལ་རིང་ལུགས་པ་རེད་ཅེས་བཤད་ཀྱི་ཡོད། གང་ལྟར་དད་པ་ངོ་མ་དེས་ང་
ཆོའི་འཆོ་བར་པན་ཐོགས་པ་མ་ཟད་དད་པ་ངོ་མ་དང་མྱོངས་དད་ཀྱི་བྱད་པར་ལ་དབྱེ་
ཞིབ་གནང་དགོས། མྱོངས་དད་ནི་དད་པ་རྩུན་མའི་རིགས་ཡིན་པས་དེའི་སྐོར་གྱི་དད་
པ་ནི་དོར་བྱ་ཉག་གཅིག་ཡིན་ལ་མྱོངས་དད་དེས་ང་ཆོའི་དད་པ་ངོ་མའི་རིན་ཐང་དང་
བེད་སྤྱོད་ལ་ཞབས་འདེན་བྱེད་བཞིན་ཡོད། མདོ་ལས་དད་པ་མེད་པའི་མི་རྣམས་ལ་
དཀར་པོ་ཆོས་ནི་མི་འབྱུང་ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། འདི་ཁས་ལེན་མི་ལེན་མི་ཤེས་
མོད་སྐབས་འདིར་དཀར་པོ་ཆོས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་ཁོ་ནར་གོ་
བ་མིན། མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་འཆོ་བ་དངོས་ཀྱི་བྱ་བ་ཡ་རབས་དང་སྤྱིད་སྤངས་
ཡག་པོ་ཅན་རྣམས་ལ་ཟེར་བ་ཡིན། དེ་ལྟ་བུ་འབྱུང་དགོས་ན་སྤྱིན་ལ་དད་པའི་ཆ་རྒྱུན་
དེ་འགོ་དགོས་ཞེས་གསུངས་པ་ཡིན། གང་ལྟར་འདིའི་སྐོར་ནས་ཁུ་རྒྱ་མང་མོད་བོད་
མིའི་དད་པའི་སྐོར་ནས་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་བྱོས་ལ་སྐབས་བྱུང་ན་རྗེས་མར་ཐུག་
འཕྲད་བྱས་ནས་དེའི་སྐོར་ལུ་མ་ཐུད་ནས་བགོ་སྐྱེད་བྱས་ཆོག་གི་ཡིན། དངོས་ནས་
རྩུན་གཏམ་དང་ལུ་རྩུགས་མཁྲིག་པོ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་མཆོན་སྤྲ་ཁ་རེ་གཉིས་འདེན་རྒྱ་
ཡོད་ན་ཡི་གེ་ལམ་ནས་ལྟ་རྩུལ་བགོ་སྐྱེད་བྱས་ཀྱང་ཆོག་པ་ཡིན། (ཉན་མཁན་གྱི་ཐལ་
མོ་དེབ་སྤྲ)

ཆོས་སྤྱོད་རྒྱུད་འབྲེལ་སྐོར་གྱི་དྲིས་ལན།

ཨར་ལ་གྱི་དག་ཤི།

ཁྱེད་ཀྱིས་བཤད་པའི་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱོད་རྒྱུད་འབྲེལ་གྱི་མཐའ་མཆམས་དེ་མེ་
ཨར་ལ་གྱི་ཡི་ཆོས་སྤྱོད་རྒྱུད་འབྲེལ་གྱི་སྤྱོད་ནས་བཤད་གི་ཡོད་པ་རེད། མེ་ཨར་ལ་གྱི་
ཡི་ཆོས་སྤྱོད་རྒྱུད་འབྲེལ་གྱི་ལྷ་ཚུལ་དེ་དཔེ་ཆའི་སྤྱོད་ནས་ཡོ་རོབ་སྤྱིར་གྱི་དྲུས་རབས་
དགྱེལ་མའི་སྤྱི་ཚོགས་ལས་ཐོན་ཞིང་དེ་ནི་ཆོས་དང་སྤྱོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཤ་སྟག་རེད།
དོན་རོམར་དེ་ནི་སྤྱོད་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་རེད་མ་གཏོགས་ཆོས་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་གཙོ་མི་ཆེ་བ་
རེད། བོད་ལ་ཁྱི་སྤོང་ལྷོ་བཙན་གྱི་ཡན་ཚད་ནས་བརྒྱུད་སྤྱོད་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་ཡིན་པ་མ་
གཏོགས་ཆོས་ཀྱི་འཛིག་ཉེན་མིན་ལ་དེའི་སྤྱོད་ནས་ང་འཐད་པ་མིན། མེ་ཨར་ལ་གྱི་
སོགས་ཀྱི་ལྷ་བ་དེ་ངས་གོ་བ་ལེན་སྤངས་ཡིན་ན་གནའ་དང་མའི་ཀེ་རི་སི་སོགས་ཀྱི་
སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཆོས་སྤྱོད་ལྷ་ཚུལ་ཡིན་པར་འདོད་པ་དེ་ཡིན་པས་བོད་ཀྱི་(འདིའི་མན་སྤྱོད་
བབ་ལས་མ་གསལ།)

དེས་ལན། ངས་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱོད་རྒྱུད་འབྲེལ་གྱི་ལྷ་ཚུལ་དེ་ཉིད་མེ་ཨར་ལ་གྱི་
སོགས་ཀྱི་ལྷ་བར་ཁྱུངས་བཙན་ནས་ཞུས་མེད་ལ་དེ་ནི་ཉན་པ་སོས་ཉན་མ་ཤེས་
པའམ་རིགས་པས་འཆུན་མ་ཐུབ་པའི་སྤྱོད་ཆ་ཁོན་ཞིག་རེད། གང་ལྟར་གནའ་བོའི་
སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་སྤངས་རྣམས་ནི་སྤྱིར་མི་གཅིག་གྱུར་པན་ཚུན་འབྲེལ་བའི་ཆ་ཤིན་ཏུ་
མང་བོ་ཡོད་པ་རེད། བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱོད་རྒྱུད་འབྲེལ་ནི་བོད་ཀྱི་སྤྱོད་དབང་གི་སྤྱིག་
འཇུག་དང་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་སྤངས་ལ་བལྟས་ནས་བཤད་རྒྱ་ཞིག་རེད་
མ་གཏོགས་མི་རིགས་གཞན་གྱི་ཆོས་སྤྱོད་རྒྱུད་འབྲེལ་ལྷ་ཚུལ་སྐོར་གྱི་སྤྱི་འགྲོས་ནང་

དུ་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལྷ་ཚུལ་བསྐྱུས་ན་ནོར་འཁྱུལ་ཆབས་ཆེན་འབྱུང་
ངེས་པ་ཡིན། འདིའི་སྐྱེད་ནས་དབྱེད་ན་ཐོན་ནས་ཨ་ལགས་དྲུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་ཡི་
བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལྷ་བའི་སྐོར་ལ་ངེས་ཤེས་གསལ་བོ་འདྲོངས་མི་ཐུབ་
ཀྱང་ཁོང་གི་ < <གྲུབ་མཐའི་སྐོར་གྱི་རྣམ་བཤད། > > [115] ལས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་
སྲིད་དབང་དང་དཔལ་དཔུང་། ཁྲིམས་ཁང་སོགས་ཀྱིས་མིའི་བསམ་སྒྲོམ་དབང་
བསྐྱུར་བྱེད་མི་ཐུབ་སྐྱབས་སྲིད་དབང་བཟུང་མཁན་ཉེ་དབང་བསྐྱུར་བྲལ་ངེས་ཆང་
མས་མིའི་བསམ་སྒྲོམ་དབང་བསྐྱུར་བྱེད་ཆེད་ཆོས་ལུགས་ཤེད་སྡོད་བཏང་བ་དང་།
ཆོས་བྱེད་མཁན་གྱི་འཆོ་བ་དེ་སྲིད་ལ་བརྟེན་དགོས་པར་བརྟེན་སྤང་ཚུལ་དེའི་ཐོག་
ནས་བལྟས་ན་ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་དུས་སྐབས་སོ་སོའི་སྲིད་དབང་ལ་ཞབས་འདེགས་
མ་ཞུ་ཀ་མེད་ཐུག་ཡོད་ཅེས་ཁོང་གིས་བོད་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་སྲིད་
ཟུང་འབྲེལ་བྱེད་སྐྱེད་སྲིད་ཀྱི་ལྷ་བ་དམིགས་བསམ་ཅན་འདོན་གནང་མཛད་ཡོད་པ་འདི་
ཉིད་ཆད་མར་འཛིན་འོས་ལ་དོན་ངོ་མར་ཡང་དག་པའི་ཆབ་སྲིད་ནི་འཛིག་རྟེན་འདིའི་
ཆབ་འབངས་སྐྱོང་བྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་དང་སྲིད་བྱུས་ཤིག་ལ་གོ་དགོས་པ་དང་དེའི་
དམིགས་ལུལ་ནི་ངེས་པར་དུ་མི་དམངས་ལ་བདེ་ཐབས་བསྐྱུན་རྒྱ་དང་ཡར་རྒྱས་
གཏོང་རྒྱ་དེ་ཡིན། དེར་བརྟེན་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་ཀའང་ཡང་དག་པའི་ཆོས་ལུགས་ལ་
མི་འབྲེས་རང་འབྲེས་དང་མི་བརྟེན་རང་བརྟེན་དུ་སོང་ཡོད་སྐབས་ཆོས་ལུགས་ཀྱིས་
ཆབ་སྲིད་ལ་རམ་འདེགས་ཞུ་བ་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་ལ་རམ་འདེགས་ཞུ་
བ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་མི་སྲིད་པ་ཞིག་ཅ་བ་ནས་མ་རེད། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ངོ་བོ་སྤྲུག་ཅག་ཏུ་
གཏོང་མཁན་ནི་ཆབ་སྲིད་པ་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྤྲུག་ཅག་ཏུ་གཏོང་མཁན་ནི་

ཆོས་ལུགས་པ་ཡིན་པ་ལས་དེ་གཉིས་ཀྱི་རང་སྤྱང་ན་འདི་འདིའོ་ཞེས་ཐག་གཅོད་བྱ་
བ་ཞིག་ནམ་ཡང་མེད་ལ་དེ་དག་གི་ངོ་བོའི་དགོ་སྤྱོད་ནི་དེ་གཉིས་ལག་ཆར་སྤྱད་ནས་
བྱ་བ་སྦྱབ་མཁན་གྱི་འདོད་མོས་ལ་རགས་ལས་པ་ཞིག་རེད་བསམ་ཡོད། དེར་བརྟེན་
ཡང་དག་པའི་ཆབ་སྲིད་པ་དང་ཡང་དག་པའི་ཆོས་ལུགས་པའི་འདོད་ཚུལ་ནི་སེམས་
ཆེར་མ་བཟོས་གཅིག་མཐུན་དུ་འགོ་སྲིད་ཀྱང་སྐབས་ཁ་ཤས་སུ་ཁང་བྲི་ཡིས་བཤད་
བ་ལྟར་ཆབ་སྲིད་པ་མང་ཆེ་ཤོས་ནི་སེམས་རྒྱུད་དོགས་པ། ཉམ་སེམས་ཆེ་བ། གཡོ་
སྦྱོར་མང་བ། བདག་འཛིན་ཆེ་བར་བཤད་པ་ནི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་རང་སྤྱང་ལ་
འབྲེལ་བ་དེ་ཙམ་ཆེན་པོ་མེད་ཀྱང་ཆབ་སྲིད་པའི་སྤྱིར་བཏོན་གྱི་འདོད་མོས་ཁོ་ན་ཙམ་
གྱིས་དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱང་ཚུལ་དང་ལངས་སྤྱོགས་ཐག་གཅོད་བྱས་པར་སེམས། དེ་ལྟ་བུ་ནི་
ནམ་ཡང་མི་དམངས་ཀྱི་འདོད་ལྟོ་དང་ཁྱོད་ནས་རྒྱབ་འགལ་དུ་སྤྱར་བ་ཞིག་རེད། དེ་
དང་འགྲོས་མཐུན་པར་ཉེ་བའི་དུས་ཀྱི་དཔྱོད་ལྡན་མེ་སྦྲུལ་བའི་དཔྱད་ཅོང་[116]
ཞིག་ཏུ་བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་བསམ་སྒྲུབ་འབྲེལ་སོ་དང་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས། ཡུལ་
སྲོལ་གོམས་གཤེས། ཐན་ཉིན་རེའི་འཆོ་བའང་ཆོས་དང་ཁ་བྲལ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་
ཆགས་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་བྱ་བ་དེ་དག་ལས་ལོགས་ཤིག་ཏུ་རང་རྒྱ་བའི་ཚུལ་གྱིས་
སྦྱབ་ཐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་ཞེས་བ་དེ་བྱུང་བ་རེད་ཅེས་པའི་ལྟ་
ཚུལ་དེར་ཤིན་ཏུ་འཐད་ཅིང་ཁ་ཅིག་ནས་བྲི་སྲོང་ལྟེ་བཙན་གྱི་གོང་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་
སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ལྟ་ཚུལ་མེད་པར་འདོད་པ་ནི་ཉ་ཅང་མ་བཟྱག་པའི་སྐད་ཆ་ཙམ་
ཡིན་སྟེ་ཉག་ཁྲིའི་རིང་གི་དོགས་སྤྱག་དང་སྲོང་བཙན་སྐམ་པོའི་བྲིམས་ཀྱི་ནང་དུ་དགོ་
བ་བཙུའི་བྲིམས་ཡོད་པའི་སྐོར་ལའང་དཔྱད་མ་ཤེས་པ་ཙམ་རེད་ལ་ < < ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་

མཆན་ཉིད་རིག་པ། > > [117] ཞེས་པའི་དེབ་དེར་སྒྲ་མ་རྣམས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་བཀོད་འདོམས་ནི་སྒྲེང་རིན་མེད་པ་ཞིག་སྟེ་སྒོན་ཆེན་པོ་ཞིག་གིས་སྲིད་ཀྱི་བཀོད་འདོམས་གཙོ་བོར་གཉེར་ཞིང་སྒྲ་མར་ཡར་ཁྱབ་རྒྱུ་དུས་རྒྱུད་རྗེས་དོན་རྒྱུན་རྣམས་ཐག་གིས་གཙོད་ཅིང་དེ་ནི་ཕྱིན་ཏུ་སྒྲ་བས་བདེ་ལ་ཁོད་ཡངས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་བཀོད་པ་ནི་པལ་ཆེར་དགའ་ལྡན་སྲིད་དབང་ལྟ་བུའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་གནས་ཚུལ་ལ་གཞིགས་ནས་བཤད་པ་ཞིག་གསལ་ཡང་ན་རང་བཅོས་ཅམ་ལས་དབྱེད་པའི་རིན་ཐང་ཆེར་མེད་པར་འདོད་ལ་གང་ལྟར་བའི་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་བྱུང་འབྱེལ་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ནི་གོང་ནས་ཁྱེད་པ་དེ་རྣམས་ཡིན་ཞིང་ད་དུང་དེའི་སྐོར་ལ་དབྱེད་པའི་གཞི་བྱུང་སུ་མ་ཆོག་པ་པོ་ཞིག་ཡོད་དེ་རྒྱལ་སྟེ་སྐར་ཆུང་རྗེ་རིང་ལས་བཅན་པོ་དཔོན་སྐུ་ཆུང་དུར་བཞུགས་པ་ཡན་ཆད་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མངའ་བདག་མཛད་པ་མན་ཆད་ཀྱང་དགེ་སྲོང་ལས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བརྟོན་སྟེ་ཆོས་ཐུགས་སུ་ཆུད་ཆུད་དུ་བསྐྱབ་[118] ཅེས་པ་བཀོད་པ་ལས་སྐབས་དེར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མངའ་བདག་ལ་ཆོས་སྲོབ་མི་དགོས་པའི་དམིགས་བསམ་ལ་ཞིག་ཡོད་པ་སོགས་བཤད་བྱ་ཏེ་ཅང་མང་ཡང་དུས་ཆོད་ཀྱི་དབང་གིས་ད་ཁྱེད་ཀྱི་བྱི་བ་གཉིས་པ་དེ་ཅམ་གྱིས་ཆོག་པར་བྱོས། (ཉན་མཁན་གྱི་ཐལ་མོ་རྟེན་སྐྱེ།)

ལོ་རྒྱུས་གསར་བརྗེ་སྐོར་གྱི་དྲིས་ཡན།

ཨམ་སྐད་ཀྱི་དག་འདྲི།

ད་ཐོག་མར་བན་ལུ་དཔལ་མཁར་རྒྱལ་ཁྱེད་ཀྱིས་འདིར་བཞུགས་ཀྱི་དགེ་སྲོབ་ཆང་མར་འདི་ལྟ་བུའི་འཆད་ཁྱིད་ཅིག་བྱས་སོང་། དས་དེར་བཀའ་བློན་ཆེ་ལྷ་རྒྱུ་

ཡིན། འདི་ནི་ང་རང་བོད་ལྗོངས་སློབ་ཆེན་ནས་མི་ལོ་གསུམ་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པའི་
རིང་ལ་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མས་འཆད་ཁྲིད་བྱས་པ་ཐངས་དང་པོ་ཡིན་པས་བོད་ལྗོངས་
སློབ་ཆེན་རིག་གཞུང་སློབ་གླིང་དང་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མའི་དབུ་འཛིན་པ་ཀན་ལྷག་པ་
ཆེ་རིང་མཆོག་ལ་འདུག་པའི་ཐུགས་རྟེན་ཆེ་ཞུ་ཡིན། ད་བཤད་བཤད་ནས་རིག་གསུམ་ཅེར་
སོང་ནས་དེད་དེད་ནས་ལུང་གསུམ་མདོར་ཐོན་ན་ (ཨ་མདོའི་གཏམ་དཔེར། བརྒྱ་
བཤད་ཆོག་གི་རྩ་བ་དང་སྟོང་བཞིག་འོ་མའི་མར་ལོ་) (ཨ་མདོའི་གཏམ་དཔེ) བོད་ཀྱི་ལོ་
རྒྱུས་ལ་གསུང་བཅུ་བྱེད་དགོས་ཞེས་བ་དེ་རེད་ལ་གཙོ་བོ་གསུང་བཅུ་ཞེས་པའི་མིང་
ཆོག་དེ་གཉིས་རེད། ང་རང་གིས་བྲིད་ལ་འདི་རྒྱ་ནི་ད་ལྟ་བྲེད་ཀྱིས་ང་ཆོས་བོད་ཀྱི་ལོ་
རྒྱུས་སྟོར་ལ་གསུང་བཅུ་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཤད་པ་བཞིན་ང་ཆོ་དོན་དོ་མར་བོད་ཀྱི་
ལོ་རྒྱུས་གསུང་བཅུ་བྱེད་པའི་ཆོད་ཞིག་ལ་ཐོན་ཨེ་ཡོད། ད་ལྟ་བྲེད་རང་གིས་ལུང་
རིགས་དཔེ་གསུམ་གྱི་སྟེང་ནས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྟོར་ནས་མང་པོ་བཤད་སོང་ལ་
དོན་དངོས་སུ་བྲིད་རང་གིས་ཁ་བཤད་ཚུའི་ལུ་བ་དང་ལག་ལེན་གསེར་གྱི་ཐེགས་པ་
ཞེས་པའི་དཔེ་ལྟར་ལག་ལེན་དུ་བཀལ་ནས་འདིའི་སྟོར་ཞིག་འབྲི་འཆར་ཡོད་དམ་
མེད། དེའི་སྟོར་ནས་བྲིད་རང་གི་ལྟ་ཚུལ་ཅུང་ཅམ་བཤད་རོགས།

དེས་ལན། རེད། ང་ཆོ་བོད་རིགས་ནི་ལོ་རྒྱུས་ལ་མཐོང་ཆེན་པོ་བྲེད་པའི་མི་
རིགས་ཞིག་མིན་ཏེ་སྔོན་འདས་པའི་དུས་སུ་འདུག་ལོ་རྒྱུས་ཡི་གེར་འགོད་པའི་ལམ་
སྟོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་བྱུང་མེད་སྟབས་འདས་པའི་བྱུང་བ་ནམས་ལ་བརྟགས་པའི་ཆེན་འདར་
བྲིས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་བཀོད་པའི་བོད་རིགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་ངེས་པར་དུ་
བལྟ་དགོས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད། སྔོན་ཆད་རྒྱ་རིགས་དང་དབྱེན་

རི་བས་བྱིས་པའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཙམ་ལས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ས་བོན་འཆོལ་བ་ལས་བོད་
རང་ལ་སྡོན་ཆད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡི་གཤམ་འཁོད་པའི་དཔེ་ཆའི་རིགས་མཐོང་དགོན་པོ་ཞི་
བག་རེད། དུས་རབས་ཕྱི་མར་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་ཀྱང་ལྷ་སྐྱུང་དང་ཆགས་སྤང་
གིས་བསྐྱེད་བགས་པས་ལོ་ཆོགས་སོགས་འདྲ་མི་འདྲའི་རྟོག་བྱ་མང་པོ་ཐོན་ཡོད་
སྟབས་བཞད་གད་ཤོར་བའི་རྒྱ་ཙམ་ལས་མ་འདས་པས་དངོས་ནས་བོད་ལ་ཆད་དང་
ལྷན་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་ལོ་རྒྱུས་འབྲི་མཁན་ཏུ་ཅང་དགོན་པོ་རེད། དེར་བརྟེན་ངས་བོད་
ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་མང་པོར་བལྟས་མེས་ཡིད་དོར་ཤར་ཡོང་བ་ནི་གསར་བརྗེ་ཞེས་
པའི་ཡིག་འབྲུ་དེ་གཉིས་རེད། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཡུན་རིང་པོའི་ཉམས་ཞིབ་བྱས་པའི་
སྤྱི་སྒྲིམ་ཡང་ཐ་སྙད་དེ་རེད། གསར་བརྗེ་ཞེས་བཤད་མ་ཐག་ཐ་སྙད་དེ་ནི་ལམ་སང་ན་
བའི་བྱ་གར་ཤོངས་མི་བྱུང་བའི་འཆོར་སྐྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད། ཡིན་ནའང་འདི་ཉིད་སོ་
སོའི་རྣམ་རྟོག་གི་འདོག་སྤངས་ཙམ་མ་གཏོགས་དོན་ལ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་
བཅོས་རྣམས་ལ་གསར་བརྗེ་མི་བྱེད་རང་བྱེད་ཀྱི་ཆད་དུ་སྟེབས་ཡོད་པ་རེད། དུས་
རབས་བརྒྱ་བ་ཙམ་ཀྱི་རྗེས་སུ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེ་ཉིད་སོ་སོའི་ཆོས་བརྒྱུད་དང་བྱུང་
མཐའི་ཆེ་བ་འདོན་པའི་ལག་ཆར་སྤྱད་ནས་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བརྗོད་དོན་རྣམས་
ལ་རང་སློབ་མ་བྱུན་བྱོགས་ལྟར་བཟོ་བཅོས་བརྒྱབ་པ་དང་མ་འོངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
ཤོག་ལྗེ་ངོས་སུ་གསུབ་དུ་མེད་པའི་ནག་ཉེས་ཀྱི་ཐམ་ཀ་སྤྲོ་ཆོགས་ཤིག་བརྒྱབ་ཡོད་
པ་རེད། དེར་བརྟེན་ཤ་ཞེན་ཁོ་ནའི་དབང་དུ་མ་སོང་བར་དབྱུད་པའི་འདུ་ཤེས་ཡོད་
མཁན་ཞིག་ཡིན་ཆེ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བརྗོད་དོན་ལ་དག་སེལ་དང་གསར་བརྗེ་བྱས་
ནས་སྤངས་ཡང་ཡང་དག་པའི་ཁ་བྱོགས་སུ་བསྐྱོད་རྒྱུར་ཅིས་ཀྱང་ཐེ་ཆོམ་སྟེས་མི་

དགོས་པ་ཞིག་རེད། ཁ་ཅིག་གིས་དྲུངས་ཞེན་དང་དད་མོས་ཁོན་ས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་
ལ་བལྟས་པའི་ཆེན་ཡིད་ལ་འབྲེལ་འབྲེལ་སྤངས་ཆུ་ལ་ཤར་ཡོང་བ་ནི་བསྐྱོད་ཏུ་མེད་པའི་
ཆོས་ཉིད་ཅིག་ཡིན་ནའང་ཡང་དག་པའི་བདེན་དོན་ལ་གྲུས་བཅི་བྱེད་མཁན་ཞིག་
ཡིན་ཕྱིན་དེ་ཙམ་གྱིས་སློབ་ཡིད་ག་ལ་ཆོམས། ང་ཆོར་སློབས་པའི་གངས་རི་འདེགས་
པའི་ཡིད་ཆེས་ཡོད་བཞིན་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་བ་སྤྲོ་ཆོག་ལ་དགག་བཞག་གི་སློ་
སློབས་ཅིའི་ཕྱིར་མ་སྤྱེས་པ་ཡིན་ནམ། ཅི་བ་འབྲེན་པ་པོའི་བསམ་ཆུ་ལ་ནི་ཡང་སྤྱིང་ང་
ཆོ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་གསར་བརྗེ་བྱེད་པའི་ཆད་དུ་སྤྱེབས་ཡོད་དམ་མེད་ཅེས་པའི་
དོགས་པ་དེ་རེད། དོགས་པ་འདི་ནི་ཐེ་ཆོམ་དང་བག་འཁུམས་འདྲེས་མར་གནས་པའི་
དོགས་འདྲི་ཞིག་རེད། ཆད་གཞི་འདི་འབྲེལ་ལ་ཐོན་ན་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་གསར་
བརྗེ་བྱས་ཆོག་ཅེས་པའི་ཐག་གཅོད་ཅ་བ་ནས་མེད་ལ་ཆད་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་ཐོན་
མིན་དེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་དང་ཡིག་ཆངས་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་མ་བྱས་ཀྱིས་
འཛིག་བཞིན་ཡོད་པས་ང་ཆོས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔེ་ཆར་ཞིབ་དབྱུང་གནད་ནས་སྐྱད་ཆ་
བཤད་པ་ལས་གང་བྱུང་འདི་བྱུང་གི་སྐྱད་ཆ་ལྟོས་པོ་བཤད་ན་དགོས་མཁོ་མེད་ལ་
བཏག་དབྱུང་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཁོད་དུ་ངེས་ཤེས་འཛོངས་པ་དང་བོད་ཀྱི་སློབ་རྒྱུན་ལོ་
རྒྱུས་འབྲེ་སྤངས་ལ་སྤངས་དོར་ཀྱི་ཆ་འདྲི་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་ནི་སྐབས་སུ་བབས་
པའི་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་གི་གནད་ཀ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་དེ་དགའ་སྤྱོད་འདྲེས་མའི་ལོ་
རྒྱུས་ཀྱི་ཐེན་ཐོ་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་པ་ནི་མེས་པོའི་དྲར་ཁུངས་སློབ་ནས་དུས་པའི་ཆག་
བྱས་ཀྱི་སྤྱིག་སྤངས་ལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད་སྤྲུལ་ལ་དེ་ལས་ང་ཆོར་སྤྱིན་
པ་ནི་ད་ལྟ་སྐྱད་བྲགས་ཆེ་བའི་སྤངས་ལུང་གིས་བཤད་པའི་ < < ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཏམ་

རྒྱད། > > [119] ཞེས་པའི་དེབ་གཟུགས་ན་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་
བསམ་གཞིགས་བྱས་ན་རྩ་བའི་རྣམ་འབྱུང་གཉིས་ཁོན་འབྱུང་སྟེ་གཅིག་ནི་འཇུག་
དཀར་དང་གཅིག་ནི་མིག་རྩ་ཁོན་ཞེས་གྲིས་ཡོད་པ་དེ་རེད། དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྱི་
སྟོན་ཡག་པོ་ཞིག་རེད། རྩ་བའི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནི་ཞི་བདེ་དང་དམག་
འབྲུག་གཉིས་རེས་མོས་བཞིན་འཁོར་བའི་སྤང་ཚུལ་ཅན་ཞིག་ཡིན་སྟབས་ཏ་ཅང་
དབྱེ་ཞིབ་དཀའ་བ་ཞིག་རེད། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་སྤང་ཚུལ་འདི་ལས་མ་འདས་
ནའང་ང་ཚོས་ཤུགས་བརྒྱབ་ནས་བོད་ཀྱི་སྟོན་རྒྱུ་ལོ་རྒྱུས་འབྲི་སྤངས་ཀྱི་ཁྲིད་དུ་ལྟ་
ཚུལ་འབྲེག་པོ་རྣམས་ལ་དག་སེལ་དང་ལྟ་ཚུལ་བྱང་མོ་རྣམས་རྒྱད་འཛིན་བྱས་ནས་
གསར་བརྗེ་ཡི་རྣམ་པས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་སྤྱི་སྟོན་ཡག་པོ་ཞིག་བྱེད་འོས་པ་རེད་ལ་
དུས་རབས་གསར་བའི་ལོ་རྒྱུས་འབྲི་མཐའ་བྱུང་བར་རེ་བ་བརྒྱབ་དགོས་པའི་དུས་
ཚོད་ཅིག་ལའང་སྟེབས་ཡོད་པ་རེད། ད་ཁྲིད་ཀྱི་བྲི་བ་དེའི་ལན་དེ་ཙམ་གྱིས་ཚོགས་པར་
བྱོས། (ཉན་མཐའ་ཀྱི་ཐལ་མོ་རྗེ་བ་སྟེ།)

ཞང་ཞུང་དང་གཞིན་རབས་སྒྲོར་གྱི་དྲིས་ཡན།

ཨམ་སྐད་ཀྱི་དག་ཅི།

བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་ཚོས་ལུགས་ཞིབ་འཇུག་ཚན་ཁག་གི་
འབྲོང་བུ་ཆེ་རིང་རྗེ་ཡི་ < <སྐལ་བའི་གཏམ་སྟེང་དམར་ལྗིང་མ། > > ཞེས་པའི་དབེ་
ཆ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཞང་ཞུང་གི་ས་ཆ་རོས་འཛིན་གྱི་ཐད་ནས་ཞང་ཞུང་སྒོ་ལུགས་བར་
གསུམ་ཞེས་དབྱེ་ཡོད་ཅིང་ཞང་ཞུང་ལུགས་པའི་ནང་ན་དེང་སང་གི་ཨ་རྒྱུ་ཉན་དང་

ལྷ་རུ་ལྷ། རྒྱ་གར་སོགས་ཁང་ཁྱེད་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་རེད། དེ་འདྲ་
བྱས་ན་བོན་གྱི་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་བོ་ཆེ་འདི་བོན་ཆོས་གསར་གཏོད་པ་པོའི་མོ་
རྒྱུས་མི་སྣ་ཞིག་ལ་བཅིའམ་ཡང་ན་དུས་རབས་རྗེས་མ་ཁྱིའི་སྐོང་ལྡེ་བཅན་གྱི་སྐབས་དེ་
འདྲ་ཞིག་ངོས་འཛིན་ནམ། དེ་འདྲ་བྱས་ན་ཁོང་ནི་མ་ནི་ཆོས་ལུགས་བོད་ལ་སྤེལ་བའི་
ཆོས་སྤེལ་ཞིག་མིན་ནམ་སྟུག། དེ་ནི་བྱི་བ་དང་པོ་ཡིན།

དེས་ལན། ཁྱེད་ཀྱི་བྱི་བ་དེ་དཔེ་ཆར་ཅུང་ཟད་བཟླས་ནས་བཏོན་པའི་བྱི་བ་ཞིག་
རེད། ཡིན་ཅང་ངས་དེ་བ་ཏྲ་ཅང་ཡག་པོ་ཞིག་རེད་བསམ་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཁང་ཁྱེད་སྐོ་
ལུགས་བར་གསུམ་དང་དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་སྐོ་ལུགས་བར་གསུམ་གྱི་ལྷ་ཚུལ་བྱེས་
ཡོད་པ་འདི་ནི་བོན་གྱི་ཡིག་ཆ་ངས་དག་ལས་བྱུང་བའི་ལྷ་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་
འབྲོང་བུའི་གསར་དུ་གཏོད་པ་མིན་ལ་ངས་ < <སྐལ་བའི་གཏམ་སྐྱེད་དམར་ལྗིང་
མ། > > [120]ཞེས་པའི་དེབ་དེར་ཞིབ་པར་བཟླ་མ་སྟེང་ཡང་པལ་ཆེར་ཁོང་གིས་
བོན་གྱི་ཡིག་ཆ་ངས་ཞིག་ལུང་བྲངས་ནས་བཤད་པ་ཞིག་ཡིན་རྒྱུ་རེད། ཁང་ཁྱེད་སྐོ་
ལུགས་བར་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་དེ་ཉིད་ཞིབ་པར་བྱས་ན་དུས་ཆོད་ནར་འབྱུངས་
ལས་མེད་པས་དེའི་སྐོར་དབྱ་སྟོན་བསྐལ་བཟང་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆན་གྱི་
< <འཛམ་གླིང་མཐའ་དབུས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཉར་མཁའི་སྒྲིང་བ། > > [121]དང་
བསྟན་འཛིན་རྣམ་དག་མཆོག་གི་ < <སྒྲ་རབས་བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་བརྗོད་པའི་འབེལ་
གཏམ་ལུང་གི་སྟོང་པོ། > > [122]གྲུབ་དབང་བསྟན་འཛིན་རིན་ཆུན་གྱིས་མཛད་
པའི་ < <འཛམ་གླིང་གངས་རྒྱལ་ཉི་མའི་དཀར་ཆག་ཆངས་དབྱངས་ཡིད་
འཕྲོག། > > [123]ཞེས་པ་སོགས་ལས་དེའི་སྐོར་ཅུང་ཟད་ཞིབ་པར་བྲིས་ཡོད་པས་

དེར་གཟིགས་ན་ཁང་ཁྱེད་གི་ས་སྐོར་ལ་ཆ་རྒྱས་གསལ་བོ་མེན་སྟབ་གི་རེད། ཡིན་ནའང་མིག་སྒྲིལ་བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆངས་ཕྱོགས་སྒྲིམ་བརྒྱུད་ནས་བལྟས་ན་ཁང་ཁྱེད་ཀྱི་ཆོ་བ་ལེག་ལ་འཇུག་པ་དང་རྒྱལ་རབས་ལེག་ལ་འཇུག་པའམ་རྒྱལ་ཁབ་ཞིག་ལ་འཇུག་པ་སོགས་ལྟ་ཚུལ་འདྲ་མི་འདྲ་ཅི་རིགས་ལེག་ཡོད། < <གངས་རྒྱལ་ཉི་མའི་དཀར་ཆགས་ཆངས་དབྱངས་ཡིད་འཕྲོག > > [124]ལས་ཁང་ཁྱེད་ཀྱི་ཐོགས་པའི་རྒྱལ་བོ་བཙུན་སོགས་བྱུང་བར་གཞིགས་ན་ཁང་ཁྱེད་ཀྱི་གནའ་བོའི་དུས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་དུས་རབས་རང་བཞིན་གྱི་ཤེས་རིག་ཕྱན་སུམ་ཆོགས་པའི་ཡ་གྲིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ལྡན་ཞིག་ཡིན་པ་ཤེས་སྟབ་ཀྱང་དུས་སྐབས་སོ་སོའི་ཆག་འཛིག་གས་དངོས་པོའི་ཆོས་ཉིད་ལྟར་ད་ལྟའ་མེད་དུ་གྱུར་ནས་དེའི་སྐོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་རྒྱུ་ཉ་ཅང་དཀའ་ཆོགས་ཆེ་བའི་ལས་ཀ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་པ་རེད། དེའི་སྐོར་གྱི་གོ་དོན་ཁ་ཤས་ལེག་བདག་གི་དབྱུང་ཚོམ་ < <གནའ་བོའི་ཁང་ཁྱེད་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་འཇུག་ལུལ་ལ་དབྱུང་བ། > > [125]ཞེས་པ་ཉིས་སྟོང་དགུ་ལོའི་བོད་ལྗངས་ཞིབ་འཇུག་གི་དེབ་ཅིག་ཏུ་བཀོད་ཡོད་པས་དེར་གཟིགས་རྟོགས་ཡོད་པ་ཞུ།

སྟོན་པ་ག་ཤེས་རབ་མི་བོ་ཆེན་པོའི་ལོ་རྒྱུས་མི་སྣ་ཞིག་ལ་འདོད་མཁན་དང་དུས་རབས་བཅུ་བའི་སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་མི་ཞིག་རེད་ཅེས་ལྟ་ཚུལ་འདོན་མཁན་ཡང་ཡོད། ཁོང་ནི་བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་མི་སྣ་ཞིག་ཡིན་པ་སངས་རྒྱལ་ཆོས་ལུགས་པས་བྲིས་པའི་ཆོས་འབྱུང་མང་བོ་ནས་ཀྱང་ཤེས་སྟབ་པ་ཞིག་རེད། ཡིན་ནའང་བོན་པོ་རང་གི་ལུགས་ལྟར་ན་ < <རྒྱལ་རབས་བོན་གྱི་འབྱུང་གནས། > > [126]ལས་སྟོན་པ་འདས་ནས་ལི་ཤུ་འབྱུངས། དེ་ནས་ལོ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་

བརྒྱ་བཞེས་དུས་ཚུ་པག་གི་ལོ་ལ་ཁྱི་སྒོང་གིས་བོན་སྐྱབ་པའི་དབུ་ཚུགས་ཞེས་པའི་
 ལུང་ཆིག་ཅིག་ཡོད། འདི་ཁུངས་སུ་བྱས་ནས་བཏག་ན་ཁྱི་སྒོང་ལྗེ་བཙན་གྱི་ལོ་
 ཆིགས་ལ་འདྲ་མི་འདྲ་སྒྲ་ཆོགས་ཤིག་ཡོད་ཀྱང་ཏུང་ཏོང་ཡིག་རྙིང་གི་ལུགས་ལྟར་སྤྱི་
 ལོ(742-797)གྱི་བར་ལ་ཆ་འདྲོག་བྱས་ནས་བཙུང་ན་འཇུག་པའི་ཆེར་སྤྱི་ལོ་སྔོན་
 གྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་ལྷག་གི་བར་དུ་རིགས་འདེད་སྐབས་ལ་དེ་ནི་རྫོགས་ཆེན་པ་
 བས་མཁའ་འཛོམས་བུའི་གསུང་ཙོམ་ < <སྤྱང་ལྗེ་ཕོན་གསུམ་གྱི་གཏམ། > > [127]
 བཤང་ཅུང་ཟད་ཞུས་ཡོད། སྤྱི་ལོ་སྔོན་གྱི་ལོ་ཆིག་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་ལྷག་གི་དུས་
 མཆོམས་དེ་ནི་ཀྱང་ཤོ་འུ་རྒྱ་རྒྱལ་རབས་ཚུགས་ནས་ལོ་ཉིས་བརྒྱ་དགུ་བཅུ་ལོ་བརྒྱད་
 ལྷག་སོང་བེན་པ་དང་ < <འཛམ་གླིང་ཤེས་རིག་ལོ་རྒྱུས་གྱི་ལོ་ཆིགས་རེ་ལྷ་
 མིག > > [128]ལྟར་ན་ཉི་ལྷེ་པས (赫梯人) [129]གནའ་བོའི་ཆོ་བ་མཉམ་
 འབྲེལ་གྱི་ལམ་ལུགས་འཇུགས་པའི་དུས་རབས་ཤིག་རེད། སྐབས་འདི་དུས་སུ་
 འཛམ་གླིང་ཤར་ཕྱོགས་ཉི་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་དུ་ཁང་ཁུང་སྐྱག་གཟིག་གི་རྒྱལ་རབས་
 སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་ཞིང་ཡ་གླིང་གི་ས་ཆ་གང་སར་བཙན་འཇུག་དང་ཤུགས་རྒྱུན་
 ཐེབས་བཞེན་ཡོད་ཅིང་དུས་མཆོམས་འདི་འདྲ་ཞིག་ལ་བོན་གྱི་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་
 བོ་ཆེ་འཁྱུངས་ཞིང་ཁོང་ནི་བོད་རང་ས་རང་ལུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་མི་སྒྲ་གསུམ་ཆེན་ཞིག་
 ཡིན་པ་མ་ཟད་འཁྱུངས་ལུལ་དངོས་ཀྱང་གངས་ཉི་མའི་མདུན་མཆོ་མ་པམ་གྱི་འགྲམ།
 ཚུ་བོ་བཞི་འདུས་གྱི་འགོ་སྟེ་ད་ལྟའི་སྟོད་མངའ་རིས་གྱི་སྤྱ་བྱང་ས་ཆ་ཡིན་པ་ནི་ཆིག་
 ཐག་ཆོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་ད་ལྟར་བོད་རིག་པའི་བྱུང་ཁོར་ས་ནས་ཆེས་དཀའ་
 གནད་དུ་སྤྱར་ཡོད་པ་ནི་ཁོང་གི་འཁྱུངས་འདས་ལོ་ཆིགས་ཡང་དག་ཅིང་སྐོན་མོང་

གིས་ཁས་ལེན་ཐོབ་པ་ཞིག་མེད་པ་དེ་ཡིན། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་ང་ཚོས་ལུང་རིགས་དཔེ་
གསུམ་གྱིས་ཁོང་གི་འཁྲུངས་འདས་ལོ་ཚིགས་ལ་ད་དུང་ཡང་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ནས་
ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱུ་ལས་བོད་མི་ཡིན་མིན་དང་སྟོན་པ་ཡིན་མིན་སོགས་ལ་བསམ་སྒོ་
གཏོང་དགོས་གི་མ་རེད། ཁོང་གི་མི་ཚེའི་མཛད་འཕྲིན་སོགས་ལ་རྒྱས་ལོན་བྱེད་པར་
བསམ་ན་རྣམ་ཐར་རྒྱས་པ་བོད་བརྒྱ་གཉིས་དང་ལེའུ་རེ་གཅིག་གི་བདག་ཉིད་ཅན་
< <མདོ་རྩི་མེད་གཟེ་བརྗེད། > > [130]དང་རྣམ་ཐར་འབྲིང་བ་བོད་གཉིས་དང་
ལེའུ་བཙོ་བརྒྱད་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅན་ < <མདོ་གཟེར་མིག། > > [131]རྣམ་ཐར་ལོན་
ཏུ་བསྐྱུས་པ་བོད་གཅིག་དང་ལེའུ་ཉེར་བཞིའི་བདག་ཉིད་ཅན་ < <མདོ་
འདུས། > > [132]ལ་གཟིགས་ན་ཁོང་གི་མི་ཚེའི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་
བསམ་སྒོ་ལ་རྒྱས་ལོན་བྱེད་ཐུབ་གི་རེད། དེར་གཟིགས་ན་ཁོང་གི་དུས་རབས་བརྒྱད་
པ་དང་བརྒྱ་བའི་ཡས་མས་སུ་འཁྲུངས་ཟེར་བའི་བཤད་ཡམས་དེའི་ཆ་ལ་ངེས་ཤེས་
ཡག་པོ་འདོངས་ཐུབ་གི་རེད། མ་ནི་ཚོས་ལུགས་བྱ་བར་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་བོའི་
མཆན་དང་ཆ་འདྲ་བ་དང་སྟོན་པ་མ་ནི་བྱ་བ་སོགས་བོན་ལུགས་དང་ཆ་འདྲ་བའམ་
དབྱིབས་འདྲ་བ་ཁ་ཤས་མཐོང་རྒྱུ་འདུག་མོད་དེས་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་བོ་ཆེ་མ་ནི་
ཚོས་ལུགས་སྟེལ་མཁན་ཞིག་ཏུ་སྐྱབ་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་རེད། དེ་འདྲའི་སྤང་ཚུལ་འཛུམ་
སྤྲིང་གི་ཚོས་ལུགས་འདྲ་མི་འདྲའི་ནང་ན་མཐོང་རྒྱུ་མངས་པོ་འདུག་པས་དབྱིབས་
འདྲ་བའི་རྣམ་ཏྲོག་དེ་ནམ་ཡང་རྫོགས་རྒྱུ་ཡོད་པ་མ་རེད། (ཉན་མཁན་གྱི་ཐལ་མོ་རྟེན་
ཟླ)

དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ལྷན་བཞི་སྒྲོན་གྱི་དྲིས་ལན།

ཨམ་སྒྲོན་གྱི་རག་ཏེ།

ཏི་བ་གཉིས་པ་ནི་ < < སྤུ་བཀལ་བྱུ་མཐལ། > > ཡི་ནང་ལ་བོད་ཀྱི་རྫོན་
བའི་ཆོས་ལུགས་དེ་ལྷ་སྟེགས་པའི་ཆོས་ལུགས་མེད་ཅེས་གསུངས་ཡོད། འདི་ནི་
སྐབས་དེ་དུས་རྒྱལ་ཆབ་དར་མ་རིན་ཆེན་གྱིས་རྗེ་ཙོང་ཁ་བར་མ་མཇུག་བའི་ཡར་
སྟོན་དུ་རྫོན་བའི་ལྷ་བ་ལྷ་སྟེགས་པའི་ལྷ་བ་མེད་ཅེས་ཚད་པ་མང་པོ་བརྒྱབ་ཡོད་པ་
རེད། ད་ལྟའི་སྤྱི་ཆོགས་ནང་ང་ཆོས་རྫོན་བའི་བྱུ་མཐལ་ངོས་འཛིན་རི་ལྷར་བྱེད་
དགོས། ཡན་ཆད་ནས་བོད་ལ་ལྷ་སྟེགས་པའི་ལྷ་བ་བྱུང་མ་སྟུང་བ་རེད།

ཏིས་ལན། དངོས་ནས་རེད། < < སྤུ་བཀལ་བྱུ་མཐལ། > > [133] ཡི་ནང་
དུ་རྫོན་བའི་ལྷ་བ་ངན་པར་སྐྱབ་པ་ཞེས་པའི་ལེ་ཆན་ལས་དཔལ་ལྷན་རྫོན་བའི་
རིང་ལུགས་དེ་ཉིད་ལྷ་སྟེགས་ཆངས་པ་པའི་ལྷ་ཚུལ་དང་མཐུན་པར་སྐྱབ་ཡོད་ལ་
ཡང་དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དུས་མཆམས་སུའང་ས་སྐྱ་བཟུང་དང་བྱ་སྟོན་
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་སོགས་ཀྱིས་དགག་བཞག་མཛད་ཡོད་ཅིང་བྱུ་མཐལ་ཁ་ཤས་
སུ་ཕྱི་རོལ་གངས་ཅན་པའི་ལྷ་ཚུལ་དུའང་སྐྱབ་ཡོད། རྒྱལ་ཆབ་མི་པམ་པའི་
< < དགོངས་འབྲེལ་རྒྱུད་ལྷ། > > [134] དུ་བཀལ་བར་བ་པས་ཆོས་རྣམས་སྐྱུ་མ་
ལྷ་བུའི་བདེན་མེད་དུ་གསུངས་ནས་ཐ་མས་སེམས་ཅན་ལ་སྤྱིང་བོ་ཡོད་པར་གསུངས་
པ་ནི་སྤྱི་རིམ་བཞིན་མ་ཡིན་པར་སྤྱིར་ཐེག་ཆེན་སེམས་ཁྱེད་ལ་སེམས་ཁྱེད་པའི་ཉེས་
པ་དང་། སེམས་ཅན་དམན་པ་ལ་བརྟུན་པའི་ཉེས་པ་དང་། ཡང་དག་མིན་འཛིན་གྱི་
ཉེས་པ་དང་། ཡང་དག་པའི་ཆོས་ལ་སྐྱར་འདེབས་ཀྱི་ཉེས་པ་དང་། བདག་ཅག་ལྷག་

པའི་ང་རྒྱལ་གྱི་ཉེས་པ་སྟེ་སྟོན་དེ་ལྟ་བུར་སེམས་གྱིས་སྤང་བའི་དོན་དུ་གསུངས་པ་
ཅམ་ལས་དོན་ཇི་བཞིན་མིན་པའི་དགོངས་འགྲེལ་མཛད་པ་སོགས་ཇོ་ནང་བའི་རིང་
ལུགས་ལ་དགག་བཞག་མཛད་ཡོད། རི་བ་གཏོང་མཁན་ཁོས་རྒྱལ་ཆབ་དར་མ་རིན་
ཆེན་གྱིས་ཇོ་ནང་བའི་ལྟ་བར་རྩོད་པ་བརྒྱབ་པ་རེད་ཅེས་པའི་དོན་དག་དེ་ནི་དངོས་
ནས་བདེན་པ་རེད། འདི་ནི་དཔེ་ཆར་ཅུང་ཟད་བལྟས་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པས་ང་ཆོས་
ཁོས་བཏོན་པའི་རི་བ་འདིར་གཤེད་འཛོག་བྱེད་འོས་པ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར་ཇོ་ནང་བའི་
ལྟ་བ་དོ་མ་ནི་དབྱུ་མ་གཞན་སྟོང་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། དབྱུ་མ་གཞན་སྟོང་བའི་ལྟ་བ་དེ་ཇི་
བཙུན་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་རྩ་བའི་སྒྲུབ་བྱའི་གནད་འགག་ཆེ་གསུམ་དུ་མཁས་མང་
སྟོས་མཐུན་པར་དོས་འཛིན་གནང་བའི་ཡ་གྲུལ་གཅིག་རེད། སྤྱིར་བཏང་ཇི་བཙུན་
ཅོང་ཁ་བའི་ཐུགས་དགོངས་ལ་ལྟ་བ་ཆ་ཆང་ཇོགས་མ་ཇོགས་དང་དབྱུ་མའི་ལྟ་བ་ལ་
ལྟས་ཏེ་སྔ་རྩོམ་བྱི་རྩོམ་གྱི་སྒོམ་བྱེས་ཡོད་པའི་ལུགས་ལྟར་ན་ལེགས་བཤད་གསེར་
ཐོང་ནི་སྔ་རྩོམ་གྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཞིག་རེད་ལ་བསྟན་བཅོས་དེར་དབྱུ་མ་
གཞན་སྟོང་གི་ལྟ་བར་དགག་པ་ཞིབ་མོ་བརྒྱབ་ཡོད། མཉམ་མེད་ཅོང་ཁ་བའི་དགྲུང་
གངས་ཞེ་གཅིག་གི་མས་ཕྱོགས་སུ་རྩོམ་གནང་མཛད་པའི་བྲང་དེས་ལེགས་བཤད་
འབྲེད་པའི་སྟེང་བོ་ནའང་གཞན་སྟོང་གི་ལྟ་བ་དེ་རྟག་མཐར་ལྷུང་གི་འདུག་ཅེས་ཡང་
ཡང་གསུངས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ཇི་བཙུན་ཅོང་ཁ་བའི་གསུང་རྩོམ་ན་དབྱུ་མ་གཞན་
སྟོང་བར་དགག་པའི་དམིགས་བསལ་གྱི་ས་བཅད་སོགས་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་ནི་པལ་
ཆར་ཁོང་གི་དགོ་ཆུན་ཇི་བཙུན་རེད་མདའ་བ་གཞོན་ལུ་སྟོ་བློས་གྱིས་དབྱུ་མ་གཞན་
སྟོང་བ་ཞིབ་པར་འགོག་གནང་མཛད་སྟབས་དེས་འཐུས་པར་བྱས་པ་ཡིན་རྒྱུ་རེད།

ཇི་བཙུན་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་མོས་ཁོང་གི་དགེ་ཆན་གྱི་ལྟ་བུ་སྟོན་མ་ཙམ་མ་གཏོགས་
ཆེད་མཛད་གྱི་བསྟན་བཅོས་དང་ས་བཅད་སོགས་མཛད་མི་དགོས་པ་ཞིག་དགོངས་
ཡོད་ཤིང་ཆེ་སྟེ། གཞོན་ཏུ་རེད་མཛད་བས་གཞན་སྟོང་གི་ལྟ་བུ་དེ་ཉིད་ཞིབ་པར་
དགག་ཡོད་ནའང་འདིར་སྤྲོ་ཆོས་ཀྱི་དཔེ་མཆོན་ཙམ་ཞུས་ན་ < < རྒྱུད་སྒྲུབ་དོན་
བསྟུས། > > [135] སུ་དེས་ན་རྟག་བརྟན་སོགས་ཀྱི་དོན་སེམས་རང་བཞིན་འོད་
གསལ་དེ་ཉིད་ལ་གདུལ་བྱའི་ལོག་རྟོག་འགའ་ཞིག་བསལ་བའི་བྱིར་རྟག་བརྟན་
སོགས་ཀྱི་སྤྲོ་རྣམས་བྱང་བའི་སྟོན་སྟུང་བ་ཡིན་གྱི་སེམས་ལས་མ་གཏོགས་པའི་
དོན་པར་བྱུང་བའི་ཆོས་འགའ་ཞིག་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྤྲིང་བོར་བསམ་ནས་དེ་
ཉིད་རྟག་པ་དང་བརྟན་པ་སོགས་སུ་འཆད་པ་ནི་དབྱ་སེམས་གང་གི་ཡང་ལུགས་མ་
ཡིན་སོགས་ཐིག་ཐེང་བཙུ་བཞི་ཙམ་གྱིས་བསྟན་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད། གང་ལྟར་དབྱ་མ་
གཞན་སྟོང་གི་ལྟ་བུ་དེའི་ཁྲུངས་བཅོལ་གཞི་འཛིན་གནང་ཡུལ་གྱི་གཞུང་ཁ་ཤིང་ཤིག་
ཡོད་ནའང་གཙོ་བོ་ནི་ < < ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛོམས། > > [136] དང་བདེ་
གཤེགས་སྤྲིང་བོ་སྟོན་པའི་མདོ་བཙུ་ལས་ < < དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་སྤྲིང་བོའི་
མདོ། > > [137] གཉིས་རེད། ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛོམས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་ནི་
རྒྱ་གཞུང་ཡིན་མིན་ལ་དོགས་པའི་ཞོར་དུ་དབྱ་མ་གཞན་སྟོང་བའི་ལྟ་བུ་དེ་ཉིད་ཀྱང་
རྒྱ་གཞུང་ལ་ཁྲུངས་གཏུགས་ས་ཡོད་མེད་ཐད་དོགས་པ་མི་ཟ་རང་ཟ་རེད་འདུག ཇི་
བཙུན་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་མོའི་ < < ལེགས་བཤད་གསེར་ཐེང་། > > [138] ན་དེ་ལྟར་
གཞོད་འཛོམས་འདི་སྟོན་གྱི་ཡི་གེ་རྟོང་བ་རྣམས་ལས་ཁ་ཆེ་མཆེ་བའི་སྤྲིང་མཛད་
པར་གྲགས་ལ་སོགས་ཐིག་ཐེང་ཉི་ཤུ་ཅ་བདུན་ལས་ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛོམས་

དབྱིག་གཉེན་དང་ཁ་ཆེ་མཆེ་སྡེ་གཉིས་ཀྱི་སྤྲུལ་ཡིན་མིན་ལ་དོགས་པ་འགོད་པར་
 མཛད་ནས་ལུང་རིགས་གཉིས་ཆར་གྱིས་བསྟན་བཅོས་དེ་ཉིད་ཁ་ཆེ་མཆེ་སྡེས་
 མཛད་པར་དགོངས་ཡོད་ལ་དེ་དང་འགྲོས་མ་ཐུན་པར་ཁོང་གི་ཕྱི་རྩོམ་བྲང་ངེས་
 ལེགས་བཤད་སྟེ་ཐོན་ལང་དེའི་ཆར་སྤྱབ་བྱེད་འཐད་ལྟན་མང་པོ་བཀོད་ཡོད། ཡིན་
 བཤུངས་ཁོང་དང་དུས་མཉམ་གྱི་ས་སྤྱིའི་མཁས་པ་བཤེས་པ་ལྟ་བུ་མཆོག་ལྟ་བུ་གྱིས་
 དུམ་གསུམ་གཞོན་འཛོམས་བྱ་བ་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱི་བསྟན་བཅོས་རང་རེད་
 ལ་དེར་རྗེ་ཙོང་ཁ་བས་འོལ་ཆོད་གྱིས་བཤད་པ་ཅུ་རེད་ཅེས་དགག་པ་བསྟོན་ཡོད།
 དེ་བཞིན་བདེ་གཤེགས་སྟོང་པའི་མདོ་དེ་ཉིད་ཀྱང་ཙོང་ཁ་བ་ཆེན་མོའི་ < < བྲང་ངེས་
 ལེགས་བཤད་སྟེ་ཐོ། > > [139] ན་གཟུགས་སོགས་རྣམས་མཁུན་བར་སོགས་
 ཐེག་ཐེང་ལྡས་སྟོང་བའི་དོན་དུ་འཆད་པ་མི་ལེགས་པར་གསུངས་ཡོད་ཀྱང་མདོ་དེར་
 བྲང་ངེས་ཀྱི་བྲད་པར་བྱེས་མེད་པར་སྤང་དོ།། གང་ལྟར་དབུ་མ་གཞན་སྟོང་ཞེས་པའི་
 ལྟ་བ་དེ་རྒྱ་གར་གྱི་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་དང་བོད་ཀྱི་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་
 གང་ལའང་མི་མཐུན་པའི་ལྟ་བ་རྩུང་བ་ཞིག་རེད་ཅེས་ཉེ་དུས་ཀྱི་མཁས་པའི་དབང་པོ་
 ཨ་ལགས་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་ཆང་གི་ < < ལྱ་བ་མ་ཐའི་སྟོར་གྱི་རྣམ་
 བཤད། > > [140] དུང་གསུངས་ལ་དེའི་ལྟ་བ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གནས་
 ལུགས་དོན་དམ་བདེན་པ་ཡིན་ལ་དེ་ཉུག་པ་ཡིན། རྣམ་ལེགས་ཀྱིས་ལས་ལེགས་ཡིན་
 བ། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བྱེད་པོ་ཡིན་པས་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་བྱ་བ་ཅིང་དོན་
 དམ་པའི་དགོན་མཆོག་དེ་ཡིན་པས་ཆ་རྒྱུན་དེ་འདྲ་འཛོམས་པ་ལ་བདེ་གཤེགས་སྟོང་
 པོ་ཞེས་འབོད། སངས་མ་རྒྱུ་གོང་སེམས་ཅན་ཆང་མར་ཡོན་ཏན་ཆང་འཛོམས་ཀྱི་

བདེ་གཤེགས་སྒྲིང་པོ་དེ་ཡོད། འོན་ཀྱང་རྣམ་ཤེས་སུ་དེའི་འཆར་སྤང་ཡོང་མི་ཐུབ་
 པས་དེ་སྤྲུགས་ཀྱི་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་མཐོང་དགོས་པར་གསུངས་སོ།། གང་ལྟར་ལྟ་
 བའི་འབབ་སོ་ཡ་མཆར་ཞིང་སྒོ་ཡུལ་ལས་འགོང་བ་ཞིག་ཡིན་ནའང་ཐུ་སྟེགས་པ་
 རེད་ཅེས་མཐའ་གཅིག་དུ་ཐག་གཅོད་མི་རུས་ལ་ང་ཚོས་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་གི་
 ཁྱབ་ཁོངས་ནས་རྫོང་བའི་གྲུབ་མཐའ་བལྟས་ན་དེ་ནི་རིག་གནས་ཀྱི་སྤང་ཚུལ་ཁོ་ན་
 ཡིན་པས་ཞིབ་འཇུག་དང་རྒྱུས་ལོན་བྱེད་འོས་ཤིང་ད་ལྟར་གཞོན་རུ་བསམ་སྒོ་སྟོན་
 ཐོན་ཅན་ཁ་ཤས་ནས་རྫོང་བར་ཞིབ་འཇུག་དང་དེའི་གསུང་ཚྭ་མང་པོ་དཔར་དུ་
 འབྲེམས་པ་དེ་ནི་དགའ་འོས་པའི་བྱ་བ་ཞིག་རེད། དུས་རབས་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཡས་
 མས་སུའང་དཔལ་ལྷན་རྫོང་བའི་ལྟ་གྲུབ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་གནའ་ཚུལ་
 གྲགས་ཅན་ཀུན་མཁྱེན་དོལ་བུ་བས་མཛད་པའི་ < < རི་ཚོས་ངས་དོན་རྒྱ་
 མཚོ། > > [141]དང་ < < བཀའ་བསྟུ་བཞི་བ། > > [142]ལྟ་སོགས་ཡོད་ལ་
 དེར་རྫོང་བའི་དབྱུ་མ་གཞན་སྟོང་གི་ལྟ་བ་ཅུལ་དུ་བཏོན་ནས་གསུངས་ཡོད་ནའང་
 ཉེ་ཆར་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་ན་གཞོན་ཐམས་ཅད་སྒོ་ཁ་ཏ་ཅང་དམན་པས་ཟབ་མའི་དོན་གོ་
 དཀའ་བ་མིག་མཐོང་ལག་ཟེན་ཡིན་ཀྱང་དོན་དངོས་སུ་རྫོང་བའི་ལྟ་བར་རྒྱས་ལོན་
 གནང་བར་མོས་པ་ཡོད་ན་དེང་སང་གི་གཞོན་རུའི་སྒོ་ཁར་འཆམས་ཤིང་རྒྱས་བསྟུས་
 རན་ལ་ཞལ་དང་གསལ་བ་ཞིག་ཡུལ་རྩམ་ཐང་གི་མཁས་པ་སྐྱད་གྲགས་ཅན་དག་
 དབང་ཡོན་ཏན་མགོན་པོས་མཛད་པའི་ < < རྒྱ་འབྲས་ཐེག་པ་མཆོག་གི་གནས་
 ལུགས་ཟབ་མའི་དོན་རྣམ་པར་ངེས་པ་རྗེ་རྫོང་བ་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་འཛིགས་
 མེད་གཤོང་ལྗེའི་ང་ལྟ། > > [143]ཞེས་པའི་གསུང་ཚྭ་ཡིན་པས་དེར་མཛལ་བུ་

ན་ཡག་པོ་རེད། བདག་གསུང་ཚུལ་དེར་མངའ་དུས་སུ་དཔལ་ལྷན་རྫོང་བ་སུ་
སྟེགས་པ་ཡིན་པའི་ཉམས་སྒྲིབ་གང་ཡང་མ་བྱུང་ལ་དེ་ལས་ལྷོག་སྟེ་རྫོང་བའི་བྱ་བ་
མཐའ་སྐོར་ལ་སྐོབ་སྐྱོང་བྱེད་བྱ་བ་ར་སྐོན་ལམ་བརྒྱ་བ་པ་ཡིན། (ཉན་མཁན་གྱི་ཐལ་
མོ་རྟེན་སྟེ།)

བོད་ཀྱི་ཚོས་འཁྱུགས་བྱུ་བ་མཐའ་འཁྱོད་ཀྱི་དྲིས་ལན།

ཨམ་སྐད་ཀྱི་ངག་དྲི།

དེ་བ་གསུམ་པ། དེ་ནི་སྒྲུང་དར་མས་ཚོས་འཁྱུགས་བསྐྱབ་ནས་བོད་ཁམས་སིལ་
འཛོམ་གྱི་དུས་སུ་བོད་ལ་ཚོས་འཁྱུགས་བྱུ་བ་མཐའ་འཁྱོད་འབྲུ་མང་པོ་ཞིག་འབྱུང་དགོས་
པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གང་ཡིན་ནམ།

དེས་ལན། དེ་རེད། ཚོས་འབྱུང་ནམས་ཀྱི་འཁྱུགས་ལྟར་ཡོང་གྲགས་སུ་བཅན་པོ་
ལྷ་སྐུ་དར་མས་སངས་རྒྱས་ཚོས་འཁྱུགས་ཀྱི་བསྟན་པ་སྐྱབ་པར་གྲགས་པ་ནས་
དེའི་ཡན་ཆད་ཀྱི་བསྟན་པ་ལ་སྐྱ་དར་དང་དེའི་རྗེས་སུ་སྐྱར་ཡང་སངས་རྒྱས་ཚོས་
འཁྱུགས་དར་སྐལ་བྱུང་བ་དེར་བསྟན་པ་བྱི་དར་ཞེས་ཐ་སྟངས་ཆགས་ཡོད་པ་རེད་ལ་
བསྟན་པ་བྱི་དར་ནི་པལ་ཆེར་དུས་རབས་བརྒྱ་བའི་ལོ་རབས་བདུན་ཅུ་ཙམ་གྱི་ནང་
རེད། དེ་ནི་བསམ་ཡས་ཀྱི་མཁན་པོ་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆན་ནས་ལྷ་མོ་ཚུལ་ཁྲིམས་
སོགས་མི་བརྒྱ་ཕྱག་གཅིག་མདོ་ཁམས་སྤྱད་དུ་ཚོས་འདུལ་སོགས་ཁྱུ་བར་བཏང་བ་
དང་དེའི་རྗེས་སུ་དབུས་གཙང་ཁུལ་ནས་དགོན་སྡེ་མང་པོ་བསྐྱར་གསོ་སོགས་དེའི་བྱ་
བཞག་སྐྱ་ཚོགས་ལ་བརྟེན་ནས་བསྟན་པ་བྱི་དར་གྱི་ལོ་ཚོགས་དེའང་བྱེ་ལོ་978ཙམ་

ལ་ངོས་འཛིན་གནང་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ཕྱི་དང་གི་སྐབས་སུ་འདྲ་ལྟ་དང་སྒྲིབ་
འདུལ་ཞེས་ལུགས་གཉིས་བྱུང་ཞིང་སྟོད་འདུལ་ནི་གཙོ་བོ་བོད་བཙན་པོའི་གཏུང་རྒྱ་
དངོས་གནས་པ་སྟེ་འོད་སྤང་གི་མི་རབས་བཞི་བ་ལྷ་ཆུ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་ནས་གང་ཅུས་
ཅི་ལྟོགས་གྱིས་བོད་སྤྲུག་རྣམས་རྒྱ་གར་ལ་སངས་རྒྱལ་ཆོས་ལུགས་སྟོབ་སྦྱོར་གྱིས་
པར་མངགས་ཤིང་དཔོན་སྡེ་སོགས་འཛུགས་སྐྱོན་རྒྱ་ཆེར་བྱས་ནས་རྒྱ་གར་གྱི་
མཁས་པ་ཨ་ཉི་ཤ་གདན་དྲངས་སྟེ་སངས་རྒྱལ་ཆོས་ལུགས་འཆད་སྟེལ་བྱས་པ་
སོགས་སྐྱ་ཆེ་མཐར་ཕྱིན་པའི་[144]བར་གྱི་མཛད་འཕྲིན་ལ་ལྟོས་ནས་བཤད་པ་
ཞིག་དང་སྤང་འདུལ་ནི་གཙོ་བོ་མདོ་སྤང་ཙོང་ཁའི་རྒྱ་དུ་བོན་པོའི་དུས་རྒྱུད་ཙན་གྱི་
མཁས་དབང་དཔོངས་པ་རབ་གསལ་སོགས་མཁས་པ་མི་གསུམ་གྱི་མཛད་པའི་སྟེང་
ནས་བཤད་པ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་དེའི་སྐོར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་པ་རྒྱལ་དབང་ལྷ་བ་རག་
དབང་སྟོ་བཟང་རྒྱ་མཆོས་མཛད་པའི་སྟོམ་བརྒྱུད་གསལ་འདེབས་གྱི་འབྲེལ་བ་
མཁན་རྒྱུད་རྣམ་ཐར་སྤྱིར་སྤོང་ཆེན་གྱིས་མཛད་པར་ཞལ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བས་དེར་
གཟིགས་པར་བྱ། གང་ལྟར་བསྟན་པ་ཕྱི་དང་གི་དུས་དེ་ནས་བཟུང་སྟོང་མ་བ་དང་
བཀའ་གདམས་པ། ས་སྐྱ་བ། རོ་ནང་བ། བཀའ་བརྒྱུད་པ། ཞི་བྱེད་པ། དགེ་ལུགས་པ་
སོགས་རིམ་བཞིན་བྱུང་མཐའ་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལས་བོད་དུ་དར་བའི་
བྱུང་མཐའ་ཐམས་ཅད་གྱི་སོག་མར་སྟོང་མ་བ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། སྟོང་མ་བ་ཞེས་པའི་
མིང་དེ་ནི་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚུན་ཆད་དུ་བཏགས་པའི་མིང་ཞིག་ཡིན་པ་
གསལ་གྱི་ཡོད། ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་སོགས་མ་ཕྱོན་པའི་ཡར་སྟོན་དུ་བསྐྱར་
བའི་གསང་སྤྲུགས་ལ་སྟོང་མ་དང་ཕྱིས་གྱི་རིན་མར་འགོས་གསུམ་གྱིས་བསྐྱར་བ་

དེར་གསང་སྤྲུགས་གསར་མ་ཞེས་འབོད་སྐྱེས་བྱུང་ཡོད། ཆོས་བརྒྱུད་དེ་ནི་གཙོ་བོ་
དེ་ནི་སྟོན་པ་དགའ་རབ་རྩོམ་དཔོན་པར་འབྱུང་གནས་གཙོ་ཆེར་བཞག་ནས་
བཞད་པ་ཞིག་རེད། དེ་ནས་བཀའ་གདམས་པ་རེད། དེ་ནི་སྟོན་ལུང་བདེ་ཆེན་གྱི་
འབྲོམ་སྟོན་པ་རྒྱལ་བའི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་1045ལོར་རྩོམ་རྩིས་ཀྱི་
ཉི་མཁའ་དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་གདན་དྲངས་ནས་ལོ་བཅུ་གསུམ་ལ་ཆོས་འཆད་ཉན་
མཛད་ཅིང་ཁོང་གི་དགོངས་པ་བོད་ནས་རྩོགས་རྩིས་སྟོན་པས་རང་གི་དགེ་
ཀན་གྱི་རྒྱུད་འཛིན་མཛད་ནས་དུ་སྐྱེད་དགོན་པ་བཏབ་ཅིང་ཆོས་འཆད་ཉན་མང་པོ་
མཛད་སྐབས་བཀའ་གདམས་པའི་བྱུ་བ་མཐའ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། ཕྱིས་ཀྱི་དུས་རབས་
བཙོལ་ཙམ་གྱི་ནང་དུ་བཀའ་གདམས་པའི་བྱུ་བ་མཐའ་དགེ་ལུགས་པར་འབྲེས་ནས་
མིང་ཙམ་དུ་ཆགས་པ་རེད། དེ་རྩིས་སྟོན་པའི་བྱུ་བ་མཐའ་བྱུང་བ་རེད། དེ་ནི་གཙང་
གོང་ཆུའི་འགྲམ་ནས་སྐྱེས་པའི་འཁོན་རྒྱུད་དགོན་མཆོག་རྒྱལ་མཆོན་ནས་བྱུང་བ་
ཞིག་རེད་ལ་སྤྱི་ལོ་1073ལོར་སྐྱེད་དགོན་པ་བཏབ་རྩིས་ལྷ་བཙུན་མང་དུ་བསྐྱས་ནས་
ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐྱེད་བྱུ་བ་མཐའ་བྱུང་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། སྐྱེད་ཆོས་བརྒྱུད་
ཁོང་དུ་སྐྱེད་པོང་མ་རྣམས་ལྷ་སོགས་བོད་གངས་ཅན་ལ་གྲགས་ཆེ་བའི་མཁས་དབང་
རིམ་པར་བྱོན་མྱོང་བ་ཞིག་དང་དེའི་ཁོང་གི་སྐྱེད་པཎ་ཆེན་དང་འབྲོ་མགོན་འཕགས་
པ་གཉིས་ཀྱི་སྐྱེད་པཎ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྐྱེད་གྲགས་ཆེ་བའི་བོད་སོག་མཆོད་ཡོན་གྱི་
འབྲེལ་བ་དེ་བྱུང་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དེ་ནས་རྩོན་པ་ཞི་ཀུན་སྐྱེས་སྐྱེས་ཀྱི་བཙོན་
འབྲས་དང་ཁོང་གི་སྟོན་མ་དོལ་བ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཆོན་བརྒྱུད་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་
རེད། དེ་ནས་བཀའ་བརྒྱུད་པ་ནི་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་རྩིས་ཙམ་ལ་བྱུང་ཞིང་

མར་མི་དྲགས་གསུམ་གྱི་གཙོ་སྤྱོད་པའི་དྲགས་པོ་བཀའ་བརྒྱུད་དང་ཁྱེད་པོ་རྣམས་འབྱོར་
གཙོ་བྱས་ནས་བརྒྱུད་པའི་ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱུད་ཅེས་ལུགས་ཆེ་བ་གཉིས་བྱུང་
ཞིང་དྲགས་པོ་བཀའ་བརྒྱུད་ལའང་ཆེ་བཞི་རྒྱུད་བརྒྱུད་སོགས་ནང་གསལ་རིགས་མི་
འདྲ་བ་བྱུང་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དེ་ནས་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་དུས་དཀྱིལ་ནས་
ཞི་བྱེད་པ་སོགས་དར་བ་ཞིག་དང་དུས་རབས་བཙུ་བར་དགེ་ལུགས་པ་དར་བ་
ཞིག་རེད་ལ་བོད་དུ་བྱུང་མཐའ་ཁག་གི་བྱུང་བ་སོགས་མཁས་དབང་དུང་དཀར་སློ་
བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་གི་བྱུང་མཐའ་ཉ་ཅང་གསལ་བས་དེར་གཞིགས་སོགས་ཞུ།
གང་ལྟར་བསྟན་པ་བྱི་དར་གྱི་རྗེས་ནས་བོད་ལ་བྱུང་མཐའ་རིགས་མི་འདྲ་བ་རིགས་
མང་པོ་ཞིག་དར་ནས་གཞི་ལམ་འབྲས་གསུམ་གྱི་འདོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་སྟན་བྱ་བྱུང་
སྲིད་ཡོད་ནའང་གཞན་འགག་གི་ལྟ་བའི་ཆ་ནས་མི་མཐུན་པ་ཆེར་མེད་ལ་མདོར་དེད་
ན་བྱུང་མཐའ་རིགས་མི་འདྲ་བ་དེ་དག་འབྱུང་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་ནི་བྱུང་མཐའ་དེ་དག་གི་
རྗེས་འབྲུག་མཁས་པ་དག་གིས་སངས་རྒྱུས་ཀྱི་བཀའ་དང་བསྟན་བཙུན་བཙུན་སོགས་ཀྱི་
དོན་སྤྱིང་ལ་སློབ་སྲིད་བྱེད་པའི་གོ་རིམ་ཁྲོད་སོ་སོའི་དགོངས་པ་མ་མཐུན་ལ་དེའི་ཆ་
ནས་སོ་སོའི་ལྟ་བ་འབྱུང་སྟོན་གྱིས་གསུངས་པའི་དབང་གིས་བྱིས་སུ་བྱུང་མཐའ་སྟ་
ཆོགས་བྱུང་བ་འདྲ་ཡང་ཁྱེད་སྤངས་བཙུན་ནས་ཞུ་བྱུང་གི་མེད་ལ་རིག་གནས་འཕེལ་
རྒྱས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ན་བོད་ལ་བྱུང་མཐའ་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཉ་ཅང་
དགའ་འོས་པའི་རིག་གནས་འབྲུན་ཅོད་ཀྱི་སྤྱང་ཚུལ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་བྱིས་སུ་བྱུང་བ་
མཐའ་མང་པོ་འབྱུང་མི་བྱུང་བ་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཉམས་ཞན་དུ་འབྱོར་བའི་
མཆོན་རྟགས་གཙོ་བོ་ཞིག་དུ་བྱུང་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།

རྟག་གཟིག་སྒོར་གྱི་དྲི་མ་ལན།

ཨམ་སྐད་ཀྱི་རག་ཏུ།

ཁྱོད་རང་གི་བསམ་སྒོ་ལྟར་ན་རྟག་གཟིག་ཅེས་པ་འདི་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་ཀྱིས་
དུས་རྟག་ཏུ་གཟིགས་པའི་གནས་ཡིན་ནམ་ཡང་ན་ཏེ་ཟེག་ཟེར་བ་དེ་རེད།

དེས་ལན། རྟག་གཟིག་ཅེས་པའི་སྒོར་ལ་ལྟ་ཚུལ་རིགས་འདྲ་མིན་སྒྲ་ཆོགས་
ཤིག་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ཐད་ཀྱི་ཡི་གེ་འབྲི་སྐད་ས་གཤེག་གུང་ཞིག་མ་རེད་དེ་རྟག་
གཟིག་དང་ཏེ་ཟེག་རྟག་གཟིགས་སོགས་ཏ་ཅང་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པས་ཡང་སྟོང་གང་
ཞིག་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡིན་མིན་ཁ་ཆོན་གཙོད་དཀའ་ནའང་ཁྱེད་ཀྱིས་བཏོན་པའི་སྟོན་
པ་གཤེན་རབ་མེ་མོའི་དུས་རྟག་ཏུ་གཟིགས་པའི་གནས་ཡིན་པས་ན་རྟག་གཟིགས་
ཟེར་ཞེས་པའི་ལྟ་ཚུལ་དེ་ནི་དུས་ཕྱིས་སྤྱ་གསར་དུ་བསྒྲིགས་པའི་བཤད་སྐད་ས་ཤིག་
ལས་པོ་རྒྱས་ཀྱི་ཁྲམས་གང་ཡང་ཡོད་པ་མ་རེད། བོན་གྱི་ཡིག་ཆ་དང་དུ་བྲགས་ཆེ་
བའི་རྟག་གཟིག་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཕྱོགས་དང་རྒྱ་གར་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཉི་མ་ལའི་རི་
རྒྱུད་དུ་འཆོ་བའི་གནའ་མོའི་ཆོ་ཁག་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་རྟག་སྟེ་རྩལ་ལུང་དང་གཟིག་
འཕེན་འཛིགས་པ་གཉིས་ཀྱི་བསྐྱུས་མིང་ལ་རྟག་གཟིག་ཟེར་ཞིང་ཆོ་བ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་
དབང་བསྐྱུར་ཏེ་གནས་ནི་ད་ལྟའི་སྤྱི་ཚེད་གི་ས་ཆ་འདི་གཙོ་བྱས་པའི་ཡུལ་གྲུ་ཁག་ལ་
འདོད་ཅིང་དེའི་གནས་ཚུལ་རྒྱ་ནག་གི་བཙུན་པ་སྐད་གསུངས་ཅན་ཞིང་ཅང་གི་ལམ་
ཡིག་སྟེ་ < < ཆེན་པོ་ཐང་གུར་དུས་ཀྱི་རྒྱ་གར་ཞིང་གི་བཀོད་པའི་དཀར་
ཆགས། > > [145]ན་རྟག་ཟིག་པ་ནི་ཤུག་ལོངས་སྟོད་པ་གསོད་གཙོད་ལ་མི་
འཛེམས་པ། ཕྱིར་བའི་གྲུང་ལ་གནས་ཤིང་རྟ་ཕྱགས་ཀྱི་ཆད་དུ་ཅ་ཚུ་བཟང་སར་སྟོ་

ཞིང་མྱོད་པ་གནས་གཅིག་གི་ངེས་པ་མེད་ཅེས་བཀོད་ཡོད་པ་ལས་ང་ཚོའི་དེགས་
རྒྱུད་གཅིག་པའི་འབྲོག་ལས་ཀྱི་འཆོ་བ་གཉེར་བའི་ཆོ་བ་གཉིས་ཡིན་པ་ཤིན་ཏུ་
གསལ་ཞིང་ཡུལ་མིང་འདིར་དུ་རུ་ཀ་ཞེས་ཀྱང་འབོད་སྟབས་རྒྱའི་གནའ་བོའི་ཡིག་
ཆངས་དག་ན་སྤྱོད་ཀྱིས་གསལ་བོར་མ་ཐོན་པར (突厥) ལུ་ཅུ་ཅེ་ཟེར་ཞིང་ཕྱིས་སུ་
ལུ་ཅུ་ཅེ་(TURKS)ཞེས་པའི་སྤྱོད་དེའང་དེམ་བཞིན་འགྱུར་ནས་དུ་གྲུ་དང་བུ་ཤ་
སོགས་འབྲུག་ཡུལ་དུ་མར་ཆགས་ཤིང་ལུ་ཅུ་ཅེ་ཞེས་པའི་ཆོ་བ་དེ་ཉིད་པལ་ཆེར་དུས་
རབས་དུག་པའི་དུས་དཀྱིལ་ཙམ་ལ་ཉམས་ཆུང་སྒོས་ཨར་ཐེ་དེ་བོའི་ (阿尔泰山)

(མཆན། ཞིན་ཅང་维吾尔族རང་སྐྱོད་ལྷལ་གྱི་བྱང་རྒྱུད་དང་སོག་པོའི་རུབ་རྒྱུད་
དུ་གནས་ཤིང་རུབ་བྱང་ལུ་ཅུ་སུའི་ནང་དུ་བྱག་པའི་དེ་རྒྱུད་ཅིག་གི་མིང་(ལྷོ་རྒྱུད་
ནས་ཐོག་མར་འཆར་ཡོངས་བྱང་ཞིང་དུས་རབས་དུག་པའི་ལོ་རབས་བརྒྱུད་ཅུ་ནས་
དུས་རབས་བདུན་པའི་ལོ་རབས་ཉི་ཤུའི་ནང་རོ་མ་ཤར་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ (东罗马帝
国) དང་མནའ་འབྲེལ་སྒོས་ལོ་བསྟུད་མར་པོ་སི (波斯) དང་འཐབ་མོ་མང་དུ་
བཀྲེས་ཤིང་ལུང་ཡེ་ཉོར་ཉན་ (统叶护可汗619-628) ཀྱི་དུས་མཆམས་སུ་
ལུ་ཅུ་ཅེ་རུབ་མའི་ (西突厥) ཆབ་སྲིད་སྟོབས་ཤུགས་ཅེར་སོན་ཆགས་ཤིང་ཤར་
ཕྱོགས་ཨར་ཐེ་དེ་བོའི་མཆམས་ལ་ཐུག་པ། ལྷོ་རུབ་ཉེའུ་མོ་ལུ་ལུ་གཙང་བོའི་ (抵末
禄河) ལྷོ་རྒྱུད་དང་པར་སིག་ལ་ཐུག་པ། ལྷོ་རྒྱུད་གར་ཆུ་བོའི་ལྷོ་རྒྱུད་ཀྱི་ལུ་ཞོར་ (喀
布尔河) ལ་ཐུག་གི་བར་དུ་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱང་ཡོད་[146] དེའི་ཕྱིས་སུ་པོ་སི་ (波
斯) དང་རོ་མ་ཤར་མའི་ (东罗马帝国) རྒྱུན་རིང་གི་འཐབ་ཅོད་དེས་སྟག་གཟིག་
ཨ་རབ་པ་ (阿拉伯人) རྣམས་རྒྱ་བསྐྱེད་ལ་མ་ཐུན་རྒྱུན་གལ་ཆེན་བསྐྱུན་ཡོད་པ་

ཞིག་རེད[147] མདོར་དེད་ནས་བཤད་ན་སྤུ་ཅེ་ཞེས་པ་ནི་སྟག་གཟིག་གམ་སྟོད་
 རྟོར་གྱི་ཡུལ་སྡེ་རྣམས་ལ་འབྲུག་ཅིང་བོད་ཀྱི་ཡིག་ཚངས་སུ་འདྲ་མཐུང་ལེས་མང་ཡུལ་
 བས་ཕྱིན་ན་སྟོད་རྟོར་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་དང་སོག་སྡེ་མང་བར་[148]བཤད་པ་དང་ཨོ་
 རྒྱན་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྟོར་སོག་རྣམས་ལ་སྟག་གཟིག་དུ་འབོད་པ་[149]དང་རྟོར་ཟླ་
 མོ་[150]རྣམས་སུ་འདྲ་མཐུང་པ་ནི་མིང་འདོགས་སོ་སོར་སྦྲང་བ་མ་གཏོགས་དོན་ལ་
 སྟག་གཟིག་གི་ཁྲབ་ཁོངས་ལ་བརྒྱལ་མེད་པ་ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན་ཡུལ་དེའི་ཆོས་
 ལུགས་ཀྱང་བོན་ལ་སྟོད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ལ་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་བོ་ཆེ་ཡི་འབྲུངས་
 ཡུལ་ཡང་སྟག་གཟིག་གི་ས་ཆ་འདི་ཡིན་པ་ནི་ < བླུང་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཤེས་དཀར་
 མེ་ལོང་། > > [151]ལས་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་ཁོང་ལ་སྟག་གཟིག་གི་མི་ཐམས་ཅད་
 ཀྱིས་ཆགས་ཤིང་སྤྱིར་འགྲོ་བ་ཡོངས་ཀྱི་ལྷ་སྐལ་ལས་སུ་བབས་པ་ཤེས་ནས་ཕྱག་
 འཆོལ་ལོ། རྟོར་བ་བྱེད་དོ། མཆོད་པ་འབུལ་ལོ། ཁམས་ངི་བྱས་སོ་ཞེས་བཀོད་པ་
 ལས་གསལ་བོར་ཤེས་སྟབས་ཅིང་ཁོང་གིས་བོན་ཆོས་ཐོག་མར་གསུངས་ཡུལ་སྟག་
 གཟིག་གི་ཡུལ་འདི་ཡིན་ལ་བཙམ་ལྟན་རིག་པའི་རལ་གྱིའི་ < གུབ་མཐའ་རྒྱན་གྱི་མེ་
 རྟོག་ > > [152]ནའང་བོན་སོ་རྣམས་དང་སོག་པོའི་གུབ་མཐའ་རྣམས་ནི་སྟག་
 གཟིག་གི་ཡུལ་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་ཞེས་བཀོད་ཡོད་པས་ཀྱང་དེའི་ཆ་རྣམས་ལ་ངེས་
 ཤེས་གསལ་པོ་འཛོངས་སྟབས་པ་མ་ཟད་བོན་གྱི་འོལ་མོ་ལུང་རིང་ཡང་སྟག་གཟིག་གི་
 སའི་ཆ་ཤས་ཞིག་དུ་ཡོད་པས་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚངས་སུ་སྟག་གཟིག་འོལ་མོ་ལུང་རིང་
 ཞེས་འབོད་པ་རེད། འདི་ནི་བོན་པོའི་དག་ཞིང་སྟེ་བསམ་པའི་སྟེང་གི་འོལ་མོ་ལུང་རིང་
 ལ་བཤད་པ་མིན་སྟེ་དེ་ནི་འདིག་རྟེན་འདིར་བཙལ་ནས་སྟོན་རྒྱུ་ཡོད་པའི་ཞིང་ཁམས་

ཞིག་མ་ཡིན་པས་ཡིད་གཟབ་བྱེད་དགོས། ཕྱིས་སུ་དུས་འགྱུར་གྱི་དབང་གིས་སྟག་
གཟིག་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ཉམས་མས་སུ་བྱིན་ནས་ས་ཆ་སོ་སོར་འཐོར་ཞིང་དེའི་
རིག་གནས་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་ཁ་ཤིང་ཨ་རབ་ (阿拉 伯) དང་པོ་མི་ (波斯)
སོགས་ཀྱི་རིག་གནས་ཁོང་དུ་མཛོན་བྱས་ཀྱི་ཡོད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཆང་ཕྱིས་ཀྱི་བོན་པོ་
ཆོས་སྟོན་པ་ཤུག་བྱས་པ་རྒྱ་གར་གྱི་མི་ཡིན་པ་ནང་བཞིན་བོན་གྱི་སྟོན་པ་འདྲ་ཕྱིའི་
རྒྱལ་ཁབ་པོ་མི་དང་ཏ་ཅི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་སྐྱབ་ཅི་བྱས་ཀྱི་ཡོད། བོན་དུ་གྲགས་ཆེ་བའི་
སྟག་གཟིག་དེ་བོད་རང་གི་ཡུལ་ཡུང་ཞིག་དང་སྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་པོ་ཆེ་དེ་འདྲ་བོད་
རང་སའི་ཡུལ་གྱི་བསམ་སྒྲོ་བ་སྐད་གྲགས་ཅན་དེ་ཡིན། ཡིན་ནའང་པོ་མིའི་རིག་
གནས་དང་བོན་གྱི་རིག་གནས་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་སྟག་གཟིག་གི་
རིགས་རྒྱད་དེ་པོ་མི་སོགས་ས་ཆ་གང་སར་འཐོར་ཞིང་སྟག་གཟིག་གི་རིག་གནས་
དེས་པར་རྒྱལ་ཁབ་དེ་དག་ལ་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་པ་ཞིག་རེད། སྐབས་ཁ་ཤིང་སུ་
སྟག་གཟིག་གི་མིང་ལ་མི་རིགས་གཞན་གྱིས་དུ་རུ་ཀ་ཞེས་ཀྱང་འབོད་པ་ནི་ < < རྣམ་
ཐར་ཡི་གེ་གསུམ་ལྟན། > > [153] ལས་བཤད་ལ་རང་རའི་བོད་ཀྱི་སྐད་དུ་རུ་ཀ་
སྐྱ་འགྱུར་བྱས་ནས་གར་ལོག་དང་སྐབས་ཁ་ཤིང་སུ་ཏ་ཅིག་ཅེས་ཀྱང་འབོད་
ཅིང་ < < བྱུང་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཤེལ་དཀར་མེ་ལོང་། > > [154] ལས་སྐྱ་རིགས་ཏ་
ཅིག་ཅེས་སྟག་གཟིག་གི་རུས་སྐྱ་ཡིན་པར་བཤད་ཡོད་པས་དེ་ནི་བསམ་གཞིགས་
བྱེད་དགོས་པའི་གནས་ཤིག་ཡིན། ཕྱིས་སུ་ཏ་ཅིག་གམ་སྟག་གཟིག་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་
ཅིག་ལ་ངོས་འཛིན་པའི་ལྟ་རྒྱུལ་ནི་དགེ་ཆོས་ཀྱི་སྲིད་ལུགས་ < < དེབ་ཐེར་དཀར་
པོ། > > [155] རུ་བཞོད་ཡོད་པས་དེར་གཟིགས་པར་ཞུ། ད་སྟག་གཟིག་གི་སྐོར་ལ་

ཞུ་བྱ་མང་ཡང་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་བྱོས། (ཉན་མཁན་གྱི་ཐལ་མོ་དེ་བ་སྒྲུབ་)
(འདིའི་བར་གྱི་བྱི་བ་གཅིག་སྒྲུབ་པ་ལ་འབྲུལ་ཆས་ལས་མ་གསལ་བས་འགོད་
ཐབས་མ་བྱུང་།)

བོད་ཀྱི་ཡི་གེའི་སྐོར་གྱི་དྲིས་ལན།

ལྷ་སའི་སྐད་ཀྱི་ངག་བྲི།

ད་ཁྱེད་རང་གི་གསུང་བཤད་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་དེ་ཐོན་མའི་ཕྱོན་
ལ་ཡོད་པ་དེ་ལུང་རིགས་ཀྱིས་སྒྲུབ་ནས་ཁ་ཆོན་བཅད་ཆོག་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་
གསུངས་སོང་། དེའི་ཡང་ཕྱོན་ལ་བོད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་དེ་ཡང་སྤྱང་ག་འདྲ་ཞིག་ཡིན་
པ་དང་གལ་སྲིད་ན་ག་རའི་ཡི་གེ་དང་ལན་ཇ་དང་མ་རྩ་སོགས་ནས་བརྒྱུད་པ་དེ་འདྲ་
ཞིག་ཡོད་པ་རེད། དེར་མ་ཟད་ཁང་ཁུང་གི་སྤར་ཆེན་སྤར་རྩུང་དང་སྟག་གཟིག་སྤངས་
ཡིག་ནས་བརྒྱུད་པའི་ཡི་གེ་རྣམས་མི་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་ངོས་
འཛིན་གྱིས་བརྟག་དབྱུང་བྱས་པའི་བརྒྱུད་རིམ་གྱི་ནང་དུ་འདི་དག་ནི་ཁང་ཁུང་ཡིག་
རིགས་རེད་ཅེས་ངོས་འཛིན་ཞིག་མེད་པར་བསམ་གྱི་འདུག། ཁྱེད་རང་ཆོས་གཟེ་ཡིག་
ཟེར་བ་དེར་ལོ་ལྷ་སྟོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་ཟེར་བ་ཞིན་འདུག། ཁ་སང་གན་ཆེ་རིང་ཐར་
ནས་ཀྱང་ལི་ཡུལ་ནས་བྲིས་པའི་ཡི་གེ་དེར་ལོ་སུམ་སྟོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་ཅེས་
གསུངས་སོང་། ཡིན་ན་འང་སྐབས་དེར་ཡིག་གཟུགས་ལ་བལྟས་པ་རེད་དམ་ཤོག་ལུ་
ལ་བལྟས་པ་རེད། བྲིས་སུ་ཡིག་གཟུགས་ཤོག་ལུ་ལ་བཞོད་པ་ནི་ཡིན་སྲིད་པ་རེད།
ཡིག་གཟུགས་དེ་དུས་དེར་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་བ་རེད་ཟེར་ན་ཏུ་ཅང་མི་བདེ་བ་འདྲ་

ཞིག་ཆགས་འགྲོ་གི་རེད། བྱེད་ཀྱིས་བསམ་ན་དེ་ག་འདྲ་རེད།

དེས་ལན། དེ་བ་ཞེ་དྲག་ཡག་པོ་རང་བཏང་སོང་། བོད་ལ་སྤོང་བཅན་ཡར་སྤོང་
 དུ་ཡི་གེ་ཡོད་པའི་སྐོར་གོང་ནས་ཅུང་ཟད་ཞུས་སོང་ལ་ད་ལྟའི་དུས་མཆམས་སུ་བྱི་
 རོལ་རྒྱང་འཕེན་པ་ལྟར་མཛོན་སུམ་མིག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་མིན་ན་ཁས་མི་ལེན་པའི་སྤྱོད་
 ལྟར་ས་ཞིག་དར་བྱལ་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་ཀྱང་སྤར་འདས་ཟིན་པའི་ལོ་ངོ་སྤོང་ཕྱག་རིང་
 གི་བྱུང་བ་ཡོད་ཆད་མིག་ལམ་དུ་འགྲེམས་སུ་བ་རྒྱ་ནི་ཉ་ཅང་ཁག་པོ་ཡིན། དཔེར་ན་
 སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མདོ་ལས་བྱུང་བའི་ཡིག་རིགས་རི་སྟེང་ཅིག་འདུག་པ་
 རྣམས་ཡོད་པར་ཐེ་ཆོམ་མེད་ཀྱང་ད་ལྟའི་དུས་མཆམས་སུ་མིག་ལམ་དུ་འགྲེམས་
 དགོས་ན་ཉ་ཅང་ཁག་པོ་ཞིག་ཆགས་བསྟན་ཡོད་པ་རེད།

ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱ་ནག་གི་བཙུན་པ་སྐད་གྲགས་ཅན་ཞོན་ཅང་གིས་དངོས་
 སུ་བསྐྱོད་ནས་བྲིས་པའི་ལམ་ཡིག་སྟེ་ < < ཆེན་པོ་ཐང་གྱུར་དུས་ཀྱི་རྒྱ་གར་ཞིང་གི་
 དཀར་ཆག > > [156] བྱ་བར་སྐབས་དེའི་ཆོ་བ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཡི་གེ་ཀླ་ལི་སུམ་
 ཅུ་ལྟག་ཅུ་ལ་གེ་བསྐྱར་གྱིས་སྤེལ་མ་ཅན་པན་ཚུན་གང་བྱུང་སྟོབ་ཅིང་དཔོན་སྟོབ་
 ཀྱི་ཐ་སྟོད་ཚུང་ཞེས་བཀོད་ཡོད་ལ་གྱུང་ལོ་རྩ་བས་ཆོ་བ་དེ་ཉིད་བོད་རིགས་ཡིན་པ་
 གཞིར་བཞག་གི་ཆ་ནས་ཀླ་ལི་སུམ་ཅུ་ཞེས་བསྐྱར་གནང་མཛད་ཡོད་པ་ནི་རྒྱ་མཆོན་
 ཆེར་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་ཏེ་དེ་ནི་བྲིས་ཀྱི་བོད་ཡིག་གི་འཕེལ་རྒྱས་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་
 གྱིས་སྟོན་གྱི་ཡི་གེ་ཉིད་པ་བསྐྱར་དུས་སུ་ལུགས་རྒྱུན་ཐེབས་པ་ཞིག་ཡིན་ནའང་རྒྱའི་
 མ་ཡིག་རང་ན[157] 字源简略，本二十余言，转而相生ཞེས་གསལ་བྱེད་
 དམ་ཀླ་ལི་ཉི་ཤུ་ལྟག་སྟོན་དུས་གཅིག་འགྲོར་གཅིག་མཐུད་ནས་སྤེལ་མར་སྟོན་ཅིང་

གྲུང་ལོ་ཙ་བས་སྒེལ་མ་ཅན་ཞེས་བསྒྱུར་བ་དང་དོན་གཅིག་ལ་འདི་ནི་ཀ་ཁ་ག་ང་ཞེས་
 སྒེ་བ་གཅིག་རེ་སྒྲོག་དུས་ཁོག་པ་ནས་ཡར་མགྱིན་པ་བརྒྱད་དེ་མཐའ་མའི་གསལ་
 བཤད་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲུ་ཁ་ནས་ཐོན་པར་ཟེར་ཞིང་སྒེལ་མ་ཞེས་པ་ནི་སྐབས་འདིར་ཀ་ཁ་
 ག་ང་ཞེས་སྒྲོག་དུས་སྒྲུ་གདངས་བསྐྱད་མར་ཐོན་པར་གོ་ཞིང་སྐབས་འདི་དུས་སུ་བོད་
 ཀྱི་ཡི་གེ་དེ་འདྲའི་ཆ་ཆང་ཞིག་མིན་པར་ངེས་པ་ནི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཁ་ཤས་སུ་ཐོག་
 མར་གསལ་བྱེད་ཉེར་བཞི་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་དང་ཤིན་ཏུ་དོན་འདྲ་བས་དབྱེད་
 གཞི་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ལ་འདི་དུས་སུ་ཞོན་ཙང་རྒྱ་གར་ལ་འགྲོ་སྐབས་སྒྲོབ་དཔོན་
 ཐོན་མི་རྒྱ་གར་ལ་སོང་ཕྱིར་ཡོད་པར་ཆ་འཛོག་བྱས་སྟེ་དབྱེད་ནའང་དེ་དུས་ཐོན་མིས་
 ད་དུང་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་གསར་བཅོ་བྱས་མེད་པ་ནི་མཁས་དབང་ཆེ་ཏན་ཞབས་བྲུང་གི་
 <<བསྟན་ཅིས་ཀུན་བརྟུས།>> [158]ཁོན་ཁྲངས་སུ་བྱས་ནས་དབྱེད་ན་དེ་
 ལས་སྤྱི་ལོ་629ལོར་ཐང་སང་རྒྱ་གར་དུ་ཆས་པ་དང་སྤྱི་ལོ་643ལོར་ཐང་སང་སྒྲ་
 མ་རྒྱ་གར་ནས་བྱིར་རྒྱ་ནག་དུ་ལོག་ ལོ་དེར་པ་བོང་ཁར་ཕོ་བྲང་མ་རུ་བཞེངས་པར་
 གསུངས་ཡོད། གནས་ཚུལ་འདི་གཞིར་བཞག་ནས་བཤད་ན་གོང་གསལ་སྟེ་སྟོད་
 གསུམ་པ་ཞོན་ཙང་གིས་བཀོད་པའི་ཀླ་ལི་སུམ་ཅུ་ལྷག་གེ་བསྒྱུར་བྱེད་པའི་བོད་རྟོར་
 ཀྱི་ཆོ་བ་དེ་ཉིད་མ་མཐའ་ཡང་སྤྱི་ལོ་629-643བར་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཤིག་ཡིན་
 དགོས་པ་ཏེ་ཙང་གསལ་ཞིང་དེ་དང་དུས་མཐུན་པ་ཞིག་གི་ཆེ་ན་ལི་ཡུལ་ནས་རྟེན་
 པའི་བོད་ཀྱི་ཁྲམ་ཤིང་ཡི་གེ་[159]རུ་བཀོད་པ་ལྟར་ལྟོ་བྲག་ཕྱོགས་སུ་སྐམ་བུ་ལ་ཡི་
 གེ་བཏགས་ནས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ་ཡང་ <<བསྟན་ཅིས་ཀུན་
 བརྟུས།>> [160]ལས་སྤྱི་ལོ་646ལོར་ཐོན་མིས་ཡི་གེ་བཅོས་པར་གསུངས་ཡོད་

བས་ལོ་ཆོགས་འདི་དག་གྲང་བསྐྱེགས་ནས་དབྱད་ན་སྐབས་དེ་དུས་ཐོན་མིས་བོད་
ཀྱི་ཡི་གེ་གསར་བཟོ་མཛད་པར་ཆ་འདོག་ཅམ་བྱས་ནའང་ད་དུང་བཟོས་ནས་བྱབ་
མེད་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་ཤེས་ནུས་པས་མང་པོ་ཞུ་མ་དགོས་པར་གསལ་ཉོགས་བྱེད་
ནུས་ཤིང་སྤྱིར་བཏང་རྒྱལ་རབས་ལོ་ཆོགས་སོགས་ཡར་འདེད་མར་འདེད་གྱིས་གྲང་
བསྐྱེགས་ན་དབྱད་པ་ཉི་ཆེ་བའི་སྐབས་འབྱུང་སྤྱིད་གྲང་ཁོ་ལོ་ཐབས་ལམ་རྒྱུད་བ་དེར་
ཡིད་འཐད་ཆེར་མེད་གྲང་དེར་མོས་པ་རྣམས་ལ་ངོ་ཆེན་གྱི་ཚུལ་དུ་གོང་གསལ་དེ་
དག་སྐྱེས་སུ་ཕྱལ་ཅིང་ཡང་ཁ་ཅིག་གིས་ <<འཇམ་དཔལ་ཙ་རྒྱུད།>> [161]
ཞེས་པའི་བལ་བོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལུང་བསྟན་དེ་ཉིད་ལས་བྱུང་བའི་མི་ཡི་བདག་པོ་
དེ་ཡང་འབྲུག་ལོ་ནི་བརྒྱད་ཅུར་རྒྱལ་སྤྱིད་བྱེད་ཅེས་པའི་ལུང་ཆོག་སྐམས་པོ་དེ་བོད་ཀྱི་
རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྐམས་པོ་ལ་བཙན་ཤྱགས་གྱིས་སྤྱར་བས་སྲོང་བཙན་གྱི་འཁྲུངས་
འདས་ལོ་ཆོགས་གྲང་ཡར་འདེད་མར་བསྐྱར་མང་པོ་ཞིག་བྱེད་དགོས་བྱུང་ཡོད་ལ་
དེས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་ཆོགས་ཁྲུངས་མ་རྣམས་སུས་གྲང་ཡིད་ཆེས་དཀའ་
བའི་ཆད་དུ་དེད་ཡོད། གང་ལྟར་སྲོང་བཙན་དབྱང་ལོ་སུམ་ཅུ་ལྷག་ལ་བཞུགས་པའི་
ལུགས་དེ་གཞིར་བཞག་ནས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ན་
འོས་ཤིང་མཆོམས་པ་ཞིག་ལས་སངས་རྒྱལ་ཆོས་ལུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བ་རྣམས་
གྱིས་བཀོད་པའི་ལོ་ཆོགས་དག་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་རྒྱ་ཆེར་མེད་པའི་
ཁར་འཇམ་དཔལ་ཙ་རྒྱུད་ཀྱི་ལུང་བསྟན་དེར་དེ་བས་གྲང་ཡིད་ཆེས་བྱེད་རྒྱ་མེད་པ་
ནི་དེ་ཉིད་ལས་ཁ་བ་ཙན་གྱི་ནང་དག་ཏུ་ཞེས་པའི་ཁ་བ་ཙན་དེ་ནི།

<<ཡུ་རྫུ་མཁུ་ཉི་ཤྱི་སུམ་ཀུལ།>> [162]ཡི་མ་ཡིག་དངོས་ན་ནི་སྤ་ཞེས་

བཀོད་ཡོད་པས་དེ་ཉིད་བལ་ཡུལ་ཡིན་པ་ཤེས་སྒྲ་བ་སོགས་རྩོན་ཆེག་གྲང་བསྐྱེགས་
པའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཐང་སིན་ཞོན་ཅང་གི་ལོ་ཆེགས་ལ་བར་བྱར་མང་པོ་བཤད་སྟེད་
གྲང་དག་མཆན་ཤིན་ཏུ་ཆུངས་པ་སོགས་འདིའི་སྐོར་ལ་བཤད་བྱ་ཤིན་ཏུ་མང་ཡང་
ཡིག་ཆེགས་བསྐྱུངས་ཕྱིར་བཞག་ལ་འདི་ནི་སྐབས་རྗེས་མར་ཞིབ་བཤད་ཀྱི་དུས་
ཆོད་ཡོད་ལ་རྩོན་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་རྩོན་བཀོད་པའི་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་པའི་
ཆགས་སྤང་ཅན་གྱི་སེར་མོ་བའི་རང་བཅོས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལས་ཡར་འདེད་མར་སྐྱར་གྱི་
གཡོ་ཁུམ་དེ་ནི་ཡང་དག་པའི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་གི་ཐབས་ལམ་ལས་གཟུ་བོར་
གནས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་དོར་འོས་པའི་སྐབས་སུ་བབ་ཡོད། གང་ལྟར་ད་ལྟའི་
དུས་སུ་ཡོད་ཆད་མིག་ལ་སྟོན་དང་ཟེར་བའི་དུས་རབས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་ཁྱེད་ཀྱི་
ཡིག་གཟུགས་དངོས་སུ་མིག་ལ་སྟོན་དགོས་ན་ < < རབས་བོད་ཀྱི་བྱུང་བ་བརྗོད་
པའི་འབེལ་གཏམ་ལུང་གི་སྟེང་གོ > > [163] ཅུ་ཁྲ་མ་གཡུང་བྱུང་སྟེང་པོས་བྲིས་
པའི་ཡིག་གཟུགས་དང་ཞང་རྒྱལ་ཐ་མ་ལིག་མིན་རྒྱུའི་ཐམ་ཀ་སྟོན་རིའི་སྒྲ་བྲང་ལ་
ཅིས་སྤྱད་དུ་ཡོད་པ་དེའི་ཞལ་ངོས་སུ་ཁ་ཆན་བཤད་ཡིག་ཞི་ར་ཅ་ཞེས་ཞང་ཁྱེད་སྐད་
ཀྱིས་ཞང་ཁྱེད་གི་ཡིག་གཟུགས་བཀོད་ཡོད་པ་རེད། འདི་དག་ནི་ཞང་ཁྱེད་གི་ཡིག་
གཟུགས་སམ་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ཡི་བྱེ་མོ་ཡིན་པར་འདོད་དེ་ཁ་ཅིག་གིས་འདི་ནི་བོད་ཀྱི་
ཡིག་གཟུགས་རང་རེད་འདོད་ན་ཡིན་ཆོག་སྟེ་ཞང་ཁྱེད་གི་ཡིག་གཟུགས་དང་བོད་ཀྱི་
ཡིག་གཟུགས་གཉིས་ཀྱི་མིང་འདོགས་སོ་སོར་སྤང་ནའང་བྱེ་མོ་གཅིག་ཡིན་པས་ཞིབ་
པར་དབྱེད་ན་ཅ་བ་ནས་འགལ་དགོས་པའི་ངེས་པ་ཁྱོད་ནས་མེད་པ་ཞིག་རེད།
མཁས་པ་ལ་ལས་བོད་ཀྱི་ཀ་ཁར་སྐྱར་བྲིས་ན་ཞང་ཁྱེད་གི་ཡིག་གཟུགས་སམ་བོན་

མའི་ཡི་གེ་རེད་ཅེས་དམའ་འབེབས་པར་བྱེད་མོད་ཡིག་གཟུགས་འདི་དག་ལ་དབྱེད་
ན་ཞང་ཁྱེད་ལའང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཡིག་གཟུགས་ཞིག་ཡོད་ཆོག་པ་མ་ཟད་དེ་
ཉིད་ཁ་ཆོན་བཅད་ནས་ཞང་ཁྱེད་གི་ཡིག་གཟུགས་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་པ་
ཞིག་མ་རེད་དམ། འོ་ངོ་ལྷ་སྟོང་སྟོན་གྱི་གཟི་ཡིག་དེའི་གནས་ཚུལ་ད་ལྟ་རྒྱལ་སྤྱིའི་
བོད་རིག་པ་མཁས་ཅན་མང་པོར་ཡོངས་ཁྲབ་ཏུ་གསལ་བ་སྤྲུགས་བྱས་མེད་ཅིང་དེས་
ཐོན་མའི་ཡར་སྟོན་དུ་བོད་ལ་ཡི་གེ་མེད་ཅེས་པའི་སྤྱི་བརྟོལ་གྱི་བཤའ་ཡམས་དེར་
མཐུག་སྟོམ་བྱེད་མིན་པ་ཞིག་རེད། དེ་མ་གཏོགས་ < < རྒྱལ་རོང་ལོ་རྒྱུས་རབ་
གསལ་མེ་ལོང་། > > [164]ན་རྒྱལ་རོང་སྟོགས་སུ་བྱ་ནག་གཟུགས་ཅན་གྱི་ཡིག་
གཟུགས་རྙིང་བ་ཞིག་ཡོད་པར་གྲིས་འདུག་ཀྱང་དེའི་སྟོར་ལ་ཉམས་ཞིབ་ཡག་པོ་བྱེད་
ཐུབ་མ་སོང་ལ་ < < ཞང་བོད་གནའ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ནོར་བུའི་མེ་ལོང་། > > [165]
ནའང་ལྷ་བབ་ཡི་གེ་ཡི་མ་དཔེར་སྒྲངས་ནས་བཀོད་པའི་ཡིག་གཟུགས་ཀྱང་ཡོད་པས་
དེ་དག་ལ་གཟིགས་ན་ཞང་ཁྱེད་གི་ཡིག་གཟུགས་ཡང་སྟོང་ཡོད་མེད་གྱི་ཆར་དོགས་
པ་སེལ་ཐུབ་ཅིང་ཏུན་ཏོང་ཡིག་རྙིང་ལས་བོད་ལ་སྔ་ན་ཡི་གེ་མེད་པ་ཡང་བཅོན་པོ་
འདིའི་ཆེ་བྱང་ནས་བོད་གྱི་གཙུག་ལག་བཀའ་ཁྲིམས་ཆེན་པོ་དང་སྟོན་པའི་རིམ་པ་
དང་། ཆེ་ཆུང་གཉིས་གྱི་དབང་ཐང་དང་། ལེགས་པ་ཟེན་པའི་བྱ་དགའ་དང་། ཉེས་པ་
ཡོ་བའི་ཆད་པ་[166]ཞེས་འབྱུང་བའི་སྐབས་གྱི་ཡི་གེ་དེ་ནི་སྔར་བོད་ལ་ཁྲིམས་མེད་
པས་རྒྱལ་པོ་དག་གཅིག་ཟེར་གཅིག་གིས་མ་ཉན་ཞེས་བྲི་སྟོང་བཅོན་སྐམ་པའི་
སྐབས་སུ་བོད་ལ་ཁྲིམས་བྱང་བར་ཡི་གེ་བྱང་ཞེས་ཁྲིམས་ལ་ཡི་གེར་བཏགས་པ་
ཞིག་ལས་ང་ཆོས་ཀ་མང་སུམ་ཅུར་ཡི་གེ་ཞེས་བཏགས་པའི་ཡི་གེ་ཡི་གོ་བ་དེ་གཏན་

ནས་མེན་པ་བོད་གསལ་དུ་བཀོད་པའི་ལུང་ཆོག་དེའི་ཆོག་འགྲོས་ཕྱི་མ་དག་ལ་
དབྱེད་ནའང་ཤེས་པར་འགྱུར་ལ་ལྷ་ཚུགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་དངོས་གནས་པ་ཡིན་
པར་བཤད་ན་བོད་ལ་སྡུ་ན་ཡི་གེ་མེད་པ་བཅན་པོ་འདྲིའི་རིང་ལ་བྱུང་ཟེར་བ་ནི་བོད་
ལ་ཡི་གེ་མེད་ཟེར་བ་མ་གཏོགས་ཞང་ཁུང་ལ་ཡི་གེ་མེད་ཅེས་བཤད་པ་ཞིག་ཁྱོད་ནས་
མ་རེད་ཅེས་ན་ཅི་སྒྲི། ཞང་ཁུང་ཡི་གེ་ནི་དེའི་ཡར་སྡོན་ནས་ཡོད་ཅིང་ཞང་བོད་ཀྱི་ཡི་
གེ་ནི་མ་བྱའི་འབྲེལ་བ་ཁོ་ན་རང་རེད། བོན་གྱི་ < < ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆའི་གཏེར་
མཛོད། > > [167] ཀྱི་བཤད་སྟངས་ལྟར་དང་པོ་དག་པ་ལྟའི་ཡི་གེ་སྟག་གཟིག་
སྟངས་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར། དེ་ཞང་ཁུང་གི་ཡིག་ཆན་ཏུ་བསྒྱུར། དེ་སྤར་སྤྲག་ཏུ་བསྒྱུར། དེ་
སྤར་ཆེ་ཆུང་ཏུ་བསྒྱུར། སྤར་ཆེན་དབུ་ཆེན་ནམ་གཟམ་ཏུ་བསྒྱུར། སྤར་ཆུང་འབྲི་མར་
བསྒྱུར། ཡིག་སྤྱ་འབྲུ་མ་ལས་བཅུ་མས་ཞེས་པའི་གོ་རིམ་དེ་ནི་ཞང་ཁུང་གི་ཡིག་
གཟུགས་བོད་ལུགས་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་སུ་བསྒྱུར་བའི་དུས་རིམ་ཞིག་རེད། ཕྱིས་སུ་
རྒྱ་གར་འདི་ཡིག་གཟུགས་དང་ཕ་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་གར་གྱི་ཡིག་གཟུགས་ལ་ལད་མོ་བྱས་
ཤིང་དེའི་ལག་ཆ་སྒྲངས་ནས་བོད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་ལ་འགྱུར་བ་གང་འཆོམས་རེ་
བཟང་ཡོད་པ་མ་ཟད་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་འཕེལ་རྒྱས་ཆེ་བའི་དུས་རིམ་ཞིག་
ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཆོག་པ་རེད། ལྷ་ཚུ་ལ་འདྲིའི་ཐད་དུ་མཁས་པའི་དབང་བོ་དུང་
དཀར་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་ཀྱང་ཐོན་མི་སམ་རྩོ་ཉ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་གར་གྱི་མཁས་
པ་བྲམ་ཟེ་ལི་བྱེན་དགེ་ཆན་ཏུ་བསྟེན་ཏེ་ཡིག་རིས་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་སྟོབ་སྟོང་བྱས་
ནས་བོད་དུ་ལོག་རྗེས་སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་སྐད་ལ་བཟླ་དབྱང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ནས་
སྤར་ཡོད་བོད་ཡིག་རྙིང་པ་དེར་ཆ་མ་ཆང་བ་ནམས་ཁ་སྐོང་དང་ལེགས་བཅོས་བྱས་

ཉིད་ལྷའི་བོད་ཡིག་གི་ཡིག་གཟུགས་གསར་གཏོང་[168]བྱས་ཡོད་པར་གསུངས་
ཡོད་པ་དང་ར་ཆོས་ཁོང་གི་དགོངས་པར་ཞིབ་དབྱང་བྱས་ནས་བོད་ཡིག་གི་ཡིག་
གཟུགས་དེ་རྒྱ་གར་གྱི་ཡི་བོ་ལ་དཔེ་བྱས་ནས་ཆ་ཐེ་ཆང་དུ་བཏང་བ་ཞིག་ལ་ངོས་
འཛིན་བྱེད་དགོས་རྒྱུ་རེད་མ་གཏོགས་བོད་ཡིག་རྒྱ་གར་གྱི་ཡི་བོ་ལ་བལྟས་ནས་
གསར་བཞོ་བྱས་པ་རེད་ཟེར་བའི་དོན་ནི་མིན་པར་བསམ་ཡོད། ད་ཆེད་ཀྱི་དྲི་བ་དེ་
ཅམ་གྱིས་འགྲིག་པར་བྱོས། (ཉན་མཁན་གྱི་ཐལ་མོ་རྟེན་སྒྲུབ་)

བོད་ཀྱི་ས་དབྱིབས་སྤྲིན་མོ་གན་རྒྱལ་སྐོར་གྱི་དྲིས་ལན།

དབུ་མེད་ཀྱི་ཡིག་དྲི།

རྒྱ་ཉིད་ནས་གོང་གི་གཉའ་ཁྲིའི་ལོ་རྒྱུས་གསུང་སྐབས་སུ་འཕྲོས་པའི་སྤྲིན་མོ་
གན་རྒྱལ་གྱི་ས་དབྱིབས་དེའི་སྐོར་ངོ་སྤྲོད་ཅུང་ཟད་གནང་རོགས་ཞུ།

དྲིས་ལན། ཆོས་འབྲུང་དང་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་ཞིག་གི་ནང་དུ་བོད་ཀྱི་ས་དབྱིབས་
ནི་སྤྲིན་མོ་གན་རྒྱལ་དུ་ཉལ་བ་ལྟ་བུའི་གཟུགས་རིས་ཤིག་ཡིན་པར་གསུངས་ཡོད།
ད་ལྟའི་ཆར་ས་དབྱིབས་འདྲིའི་སྐོར་ལ་དབྱང་པ་གཏོང་མཁན་གྱི་སྒྲིང་བ་[169]ཁ་
ཤས་དང་ནང་སའི་མི་[170]རེ་གཉིས་ལས་མེད་ལ་འདྲི་ནི་ལོ་རྒྱུས་བྱུང་བ་མཆོན་
པའི་དབྱང་གཞི་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་བཤད་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། ངས་བལྟས་
པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ནམས་ལས་ས་དབྱིབས་འདྲིའི་སྐོར་ལ་ལྟ་ཆུང་མི་མཐུན་པ་
གཉིས་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། གཅིག་ནི་བོད་རང་སའི་ཡུལ་ན་གནའ་བོའི་དུས་ནས་བཟུང་
ས་དབྱང་སྤྱོད་ཆོགས་དར་ཡོད་པ་མ་ཟད་ས་དབྲུག་གཞོན་པའི་ཆོ་གའང་སྤྱོད་ཆོགས་ཤིག་

དར་འདུག་པས་སྤྱི་ལོ་གན་རྒྱལ་གྱི་ས་དབྱིབས་ངོས་འཛིན་དང་དེའི་ས་དབྱ་གཞིན་
པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་བ་འདི་ནི་མི་རིགས་གཞན་གང་ལ་འདྲ་མིག་དཔེ་ལྟ་མ་དགོས་
པར་ཡོད་ལ་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྐུ་པོ་ཁོང་གིས་སྤྱི་དཔོན་ཉང་བཙན་པ་པོར་ཁ་པོ་བྱང་
མ་རུ་ཁ་ནས་སྐྱ་མཆོམས་མཛད་དེ་ཡི་དམ་གྱི་ལྟ་བུ་བྱུང་བས་ཆེས་ཆེར་བྱུང་ནས་
ལུང་བསྟན་ལྟར་སྤྱི་ལོ་གན་རྒྱལ་གྱི་ས་དབྱ་འདི་གཟིགས་རྟོགས་བྱུང་བ་
ཡིན།[171]ཅེས་བཤད་པ་ཁག་གཅིག་དང་ཐང་བོད་མཐུན་འགྱུར་གྱི་དུས་རབས་
བདུན་པའི་ནང་ལ་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ངོ་བོད་དུ་སྤེལ་ས་ནས་ལྟ་ཁང་བཅིགས་སྐབས་སུ་ས་
ཆ་གང་བཟང་སྲོར་ཐང་བརྒྱད་ཅུའི་གཤམ་ཅེ་ལ་བརྟེན་ནས་འདེམ་སྐབས་བོད་ཁམས་
འདི་སྤྱི་ལོ་གན་རྒྱལ་གྱི་གཟུགས་དབྱིབས་ཤིག་ཡིན་པ་ཤེས་རྟོགས་།[172]བྱུང་
ཡོད་ཅེས་བཤད་པ་དེ་གཉིས་རེད།

གང་ལྟར་བོད་ཁ་བ་ཙན་གྱི་ཡུལ་ལྗོངས་འདི་ཉིད་དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་གི་
བོད་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྐུ་པོའི་སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་ས་དབྱ་དམའ་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྒོ་
གྲོས་ཀྱི་ཅལ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་ལོ་གན་རྒྱལ་དུ་ཉལ་བ་ལྟ་བུའི་ས་དབྱིབས་ཤིག་ལ་
ངོས་འཛིན་གསར་རྟོགས་བྱུང་ཞིང་འོ་ཐང་མཆོ་སྤྱི་ལོའི་སྤྱིང་ཁྲག་དང་དམར་ལྷགས་
རི་སོགས་རི་གསུམ་པོ་སྤྱི་ལོའི་སྤྱིང་རུས་སོགས་ལ་ངོས་འཛིན་ཞིབ་པ་ཞུས་ནས་
མཐའ་འདུལ་ཡང་འདུལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ཏ་ཅང་མང་པོ་ཞིག་གསར་བཞེངས་
མཛད་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་གན་རྒྱལ་དུ་ཉལ་བའི་ས་དབྱིབས་ཀྱི་དཔེ་རིས་ཁྲངས་
བཙུན་ཞིག་སྤོན་ཆད་ནོར་སྤྱིང་རིག་ཁྲས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་མཇལ་རྒྱུ་ཡོད་པ་དང་འཕེལ་ཡོད་
དུ་ཡི། < < བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཐུན་མཆོམས་བཙུན་

བ། > > [173] ཅེས་པའི་དེབ་གཞིའི་ནང་དུ་འང་མཐོང་རྒྱ་ཡོད། གོང་གསལ་ཞལ་
ཐང་ཐོག་མ་དེ་རིགས་ཀྱི་ནང་དུ་མཐའ་འདུལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་བཞི། ཡང་འདུལ་
གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་བཞི། རུ་གཞོན་གྱི་གཙུག་ཁང་བཞི་བཅས་ཚུད་ཡོད།

དེ་ཡང་འདིའི་སྐོར་ལ་ལུགས་མི་མཐུན་པ་[174] འགའ་རེ་ཡོད་ནའང་
< < རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་། > > [175] ལས་བྱུང་བའི་ལུགས་དེ་ཡོང་
བྲགས་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་སྟབས་འདིར་དེའི་ལུགས་བཞིན་ཅུང་ཟད་ཞིབ་པར་
བཤད་ན་སྦྱིད་ཤོད་འོ་ཐང་མཆོ་སྤྱོད་མོའི་སྦྱིང་ཁྲག་ཡིན་པས་དེ་གསུམས་ནས་དེའི་
སྟེང་དུ་ར་ས་འབྲུལ་སྤྲང་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་པ་དང་ཡན་ལག་དང་སྤྲུག་ལག་
རྒྱུ་ས་ཞོན་པར་བྱེད་ཆེད་མཐའ་འདུལ་དང་ཡང་འདུལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་བརྒྱད།
རུ་གཞོན་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་བཞི་བཅས་བསྐྱེམས་པས་གཙུག་ལག་ཁང་བཅུ་
གཉིས་བཞེངས་ཡོད་ལ་དེར་མི་འགྱུར་བའི་གཟེར་བཅུ་གཉིས་ཞེས་ཀྱང་འབོད་སྟོལ་
བྱུང་ཡོད།

དེ་རྒྱུས་ལས་སྟོན་ལ་དབྱས་གཙང་རུ་བཞེར་མཐའ་འདུལ་གྱི་གཙུག་ལག་
ཁང་བཞི་བཞེངས་ཡོད་པ་ལས་དང་པོ་ནི་སྤྱོད་མོའི་དབྱུང་མགོ་གཡོན་པའི་སྟེང་དུ་
གཡོ་རུ་ཁ་འབྲུག་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་ཡོད་ལ་དེ་ནི་ད་ལྟའི་ཅེད་ཐང་གྲོང་བརྒལ་
གྱི་སྤྱོད་གཤོང་རྫོང་གི་ཁོངས་སུ་ཡོད། གཉིས་པ་སྤྱོད་མོའི་དབྱུང་མགོ་གཡས་པའི་སྟེང་
དུ་དབྱ་རུ་ཀ་ཆལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་ཡོད་ལ་དེ་ནི་ད་ལྟའི་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྲིར་
མལ་རྫོག་གྲང་དཀར་རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡོད། གསུམ་པ་སྤྱོད་མོའི་དབྱི་མགོ་གཡོན་མའི་
སྟེང་དུ་གྲོམ་པ་རྒྱང་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་ཡོད་ལ་དེ་ནི་ད་ལྟའི་གཞིས་ཀ་ཅེའི་གྲོང་
ཁྲིར་ཡོད།

ཁྲིར་གྱི་ལྷ་ཅེ་རྫོང་དང་སུཊ་ཆོག་མ་སྒྲིང་གི་འབྲེལ་མཆོམས་སུ་ཡོད། བཞི་བ་སྤྱི་མཐོང་
དཀྱི་མཐོ་གཡམས་པའི་སྤྱིར་དུ་གཡམས་རུ་གཙང་འགྲམ་གཙུག་ཁང་བཞེངས་ཡོད་ལ་དེ་
ནི་གཞིས་ཀ་ཅེ་འི་ཁྲིར་གྱི་ནམ་སྒྲིང་རྫོང་གི་ཤར་ལྷོ་འི་མཆོམས་ཀྱི་ཐོབ་རྒྱལ་ཞེས་
བར་ཡོད།

[illegible]

དེའི་རྗེས་ལ་རྒྱ་གཞིའི་ཁྲི་གཙུག་ལག་ཁང་བཞི་བཞེངས་ཡོད་པ་ལས་དང་པོ་
 སྲིན་མོའི་ལག་མཐིལ་གཡོན་མའི་སྟེང་རྒྱ་ཁམས་སྐྱོང་ཐང་སྟོན་མ་ལྷ་ཁང་བཞེངས་
 ཡོད་ལ་དེ་ནི་ད་ལྟའི་ཐེ་མོན་ཞེས་ཆེན་པོ་ལོ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད། གཉིས་པ་ནི་སྲིན་
 མོའི་ལག་མཐིལ་གཡས་མའི་སྟེང་རྒྱ་མོན་སྐྱོང་ཐང་ལྷ་ཁང་བཞེངས་ཡོད་ལ་དེ་ནི་
 ད་ལྟའི་འབྲུག་ཡུལ་སྐྱ་ཁྲོའི་ས་ཆར་ཡོད། གསུམ་པ་ནི་སྲིན་མོའི་རྒྱང་མཐིལ་གཡོན་
 མའི་སྟེང་རྒྱ་མཆོལ་རིགས་སྟོན་མ་ལྷ་ཁང་བཞེངས་ཡོད་ལ་དེ་ནི་ད་ལྟའི་ལ་དྲུག་ས་ས་

ཁུལ་དུ་ཡོད། བཞི་བའི་སྤྱི་མོའི་རྒྱུ་མཐེལ་གཡས་པའི་སྤྱི་དུ་བྱང་ཆངས་རྒྱུ་
གཞོན་ལྷ་ཁང་བཞེངས་ཡོད་ལ་དེ་ནི་ད་ལྟའི་ལྷ་ས་གོང་ཁྲིར་རྒྱ་ཤར་རྒྱུ་ལྷོ་གྲོ་མཉེས་ཐང་
ས་ཆར་ཡོད། དེ་ལས་གཞན་ཉི་ལྔ་གཟུང་སྐར་གཏན་ལ་འབེབས་པར་ཀ་རྒྱ་དང་ཀང་
རྒྱ་སྤྱི་རྒྱ་གསུམ་བཞེངས་ཡོད་པ་དང་མེ་དག་ཁ་གཞོན་པའི་ཆེད་དུ་སྤྲུལ་སྤྱང་གོ་ལྷ་
ཁང་དང་སྤྱི་ཐང་བཞེངས་པ། བལ་བོད་ཀྱི་ས་མཆམས་སྤྱང་ཞིང་རྒྱ་དག་ཁ་གཞོན་
པའི་སྤྱད་དུ་གྱུ་ལང་དང་ཤིང་ཁུན་གཉིས་བཞེངས་པ་དང་ལྷ་སྤྱུ་འདྲེ་སྤྱི་དམ་འདོགས་
དང་རྒྱུད་གི་ཁ་གཞོན་པའི་སྤྱད་དུ་དག་རི་དང་དཔལ་རི་གཉིས་བཞེངས་པ་སོགས་
གཙུག་ལག་ཁང་རྒྱུད་གས་མང་དག་ཅིག་བཞེངས་ཡོད་པས་ད་ལྟའི་ཆར་དེ་དག་རེ་
བཞིན་ངོས་འཛིན་བྱེད་པར་དཀའ་ཁག་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར་བྱ་བ་
ཕྱོགས་ལ་དྲགས་ལ་ཐུག་པ་དང་ལྷོ་ཕྱོགས་འབྲུག་ཡུལ་ལ་ཐུག་པ། ཤར་ཕྱོགས་ཟེ་
ཁྲོན་འདན་ཁོག་ལ་ཐུག་པ་དང་བྱང་ཕྱོགས་བོད་བྱང་ཐང་ཆེན་མོར་ཐུག་ཡོད་པའི་
བོད་ཀྱི་ས་དབྱིབས་སྤྱི་མོ་གན་རྒྱལ་གྱི་གཟུགས་རིས་འདི་ནི་དབྱུང་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བ་
ཞིག་ཡིན་པར་སྤྱང་ནའང་དེ་རིང་དུས་ཆོད་ཀྱི་དབང་གིས་ངོ་སྤྱོད་འདི་ཙམ་གྱིས་ཆོག་
པར་བྱོས། (ཉན་མཁན་གྱི་ཐལ་མོ་དེབ་སྤྱོད་)

འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་མཆམས་སྒྱུར་གྱི་སྐོར།

བཤད་ཁྲིད་གྲོལ་རྗེས་དགེ་སློབ་མང་པོ་ཞིག་གིས་བཤད་ཁྲིད་གནང་དུས་སུ་
ལུང་འདྲེན་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་དང་ས་ཁག་གི་མཆན་ཡང་གོ་ཐོས་བྱུང་སྟེང་
མེད་པས་ཕྱིས་སུ་བཤད་ཁྲིད་སྒྲིབ་པའི་ལས་ཡི་གེར་འགོད་ན་མཐུག་ཏུ་ལུང་འདྲེན་
བྱས་པའི་ཡིག་ཆ་མཆམས་སྒྱུར་གྱི་ཆན་བཞིག་ཀྱང་འདྲོན་པར་རེ་བ་ཞུས་སོང་བ་
དང་དེའང་མ་འོངས་པོད་ཀྱི་གཞིན་ཏུ་རིག་གནས་སྟེང་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་དབྱུང་
གཞིའི་རྒྱ་ཆ་འཆོལ་བསྟུ་བྱེད་པར་སྟབས་བདེ་དུ་འགྱུར་བའི་མཐུན་ཆེན་དུ་འགྲོ་བར་
གསུངས་སོང་བས་ཁོང་རྣམས་ཀྱི་སྟུགས་འདུན་ལྟར་རྒྱ་བོད་ཡིག་རིགས་གཉིས་ཀྱི་
ལམ་དུ་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་རྣམས་ཀྱི་མཆན་བྱང་དང་མཛད་པ་པོ་སུ་ཡིན་
ཀྱི་སྐོར། ལག་བྲིས་ཀྱི་རིགས་དང་དཔེ་ཆའི་དཔར་བསྐྲུན་གྱི་དུས་ཚོད་སོགས་གསལ་
པོར་བཀོད་ཡོད།

[1] < 斯大林全集 > 第十一卷 作者：斯大林 出版社：北京人民
出版社 1985年

[2] < < དེབ་ཐེར་མེས་པོའི་ཞལ་ལུང་། > > མཛད་པ་པོ། ཤིང་བཟའ་སྐྱལ་
བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆན། མ་ལྷོ་སོག་རྫོང་གི་དཔེ་རྙིང་ལག་བྲིས་མ། (ཟུར་ལྷའི་མ་
ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིག་ཡོད་པར་འདྲོད་པས་དབྱུང་དགོས་རྒྱུ་འདུག)

[3] <<中国历史>>编者：人民教育出版社历史室 出版社：人民教育出版社 2007年

[4] <<原始文化>>神话，哲学，宗教，语言，艺术和习俗发展之研究 作者：爱德华·泰勒（1832-1917）英国人类学家 译者：连树声 出版社：广西师范大学出版社 2006年。

[5] <<古代社会>> 作者：路易斯亨利摩尔根（1818-1891）美国著名人类学家 历史学家 出版社：江苏教育出版社

[6] <<ལྡུ་ཆོས་འབྱུང་།>> ཆོས་འབྱུང་ཆེན་མོ་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆན་ལྡུ་འོ་སྤུ་གྱིས་མཛད་པ་བཞུགས་སོ། མཛད་པ་སོ། ལྡུ་འོ་སྤུ། བར་སྐྱུན་ཁང་། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1987ལོ།

[7] <<མནི་བཀའ་འབུམ།>> མཛད་པ་སོ། ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྐུམ་སོ། གཏེར་སྟོན་པ། གྲུབ་ཐོབ་དངོས་གྲུབ་སོགས། བར་སྐྱུན་ཁང་། མེར་གཙུག་ནང་བསྟན་དཔེ་རྙིང་འཆོལ་བསྐྱུ་ཕྱོགས་སྒྲིག་ཁང་ནས་བསྐྱུན།

[8] <<བེ་རོའི་རྣམ་ཐར་འབྲུ་འབག་ཆེན་མོ།>> རྗེ་བཙུན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བེ་རོའི་རྣམ་ཐར་འབྲུ་འབག་ཆེན་མོ། གཏེར་སྟོན་པ་གཡུ་སྐྱ་སྙིང་སོ། བར་སྐྱུན་ཁང་། ཟེ་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1995ལོ།

[9] <<མིང་པ་སྤྱི་སྐོང་སྤང་མིང་སྤྱི་མདོས།>> མཛད་པ་སོ། ར་སངས་ཁྱིམ་ཁོང་། (དུས་རབས་བརྒྱད་པ)འོན་གྱི་དཔེ་རྙིང་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ <<ཁྱ་བྱུག་སྟོན་མའི་གསུང་སྟན།>> ཁྲོད་བསྐྱུས་ཡོད། སྤྱིག་པ་སོ། མཁར་ཆེུ་བསམ་གཏན། དཔེ་

སྤྱན་ཁང་། ཉི་ཤོད་གི་མི་རིགས་རིག་པའི་དངོས་མང་བཤམས་མཛོད་ཁང་།
2002ལོ།

[10] < < སྲིད་པའི་མཛོད་ཕུག > > སྲིད་པའི་མཛོད་ཕུགས་ཐམས་ཅད་
འབྱུང་བའི་སྒོ་མོའང་ཟེར། གསུངས་པ་ལོ། སྟོན་པ་གཤེན་རབ་མི་བོ་ཆེ། (གཏེར་སྟོན་
པ། བྱེར་མི་ཉི་འོད་དང་ཆ་སྟོན་སྲིད་འཛིན། གཏེར་བོན་ལོ། 1108ལོ། ལག་བྲིས་མ།

[11] < < འཁ་རིའི་སྤྲ་མདོ། > > མཛོད་པ་བོ་སོགས་མི་གསལ། རྒྱལ་རིང་ཁོག་
གི་དཔེ་རྙིང་ལག་བྲིས་མ།

[12] < < གསུང་འབྲུམ་དཀར་ཆག > > ལྷ་སའི་བསྟན་པའི་སྟོན་མེ་རྩེ་ཙུང་
ཁ་བ་ཆེན་པོས་གཙོས་སྤྲེས་ཆེན་དམ་པ་རིམ་བྱུང་གི་གསུང་འབྲུམ་དཀར་ཆག་
ཚུགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་པའི་བྲི་མེད་རྒྱ་ཤེལ་གཙང་མའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྲ་བ། སྤྲིག་པ་
ལོ། བོད་ལྗོངས་བོ་ཏ་ལ་རིག་དངོས་སྤྱང་སྟོབ་སོལོ། དཔེ་སྤྱན་ཁང་། བོད་ལྗོངས་མི་
དམངས་དཔེ་སྤྱན་ཁང་། 1990ལོ།

[13] < < 现代印度哲学•人的精神 > > 作者：拉达克里希南电子版

[14] < < 贝多芬语录 > > 作者：贝多芬 电子版

[15] < < འདུལ་བའི་ལེགས་བཤད་སྐལ་བཟང་ཞོར་བུའི་སྤྱིང་བ། > > མཛོད་
པ་ལོ། བཅ་ཆེན་བདེ་ལེགས་ཉི་མ། དཔེ་སྤྱན་ཁང་། གྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྤྱན་
ཁང་། 2007ལོ།

[16] < < འདུལ་བའི་སྤྱིང་འབྲུམ་ཆེན་མོ། > > ལེགས་པར་གསུངས་བའི་དམ་
པའི་ཆོས་འདུལ་བའི་སྤྱིང་གཞི་དང་རྟོགས་པ་བཛོད་པ་ལུང་སྤྱེ་བཞི་ཀུན་ལས་བརྟུས་

བ་རིན་པོ་ཆའི་མཛོད་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། མཛོད་པ་ལོ། རྗེ་དགེ་འདུན་གྲུབ། བར་
སྐྱུན་ཁང་། མཚོ་སྒོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1990 ལོ།

[17] < < ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན། > > དམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་
ལོས་བསྐྱུར་བ་རྣམས་ཀྱི་བྱུང་བ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་
སྟོན་ཞེས་བྱ་བ། མཛོད་པ་ལོ། དཔལ་ལོ་གཙུག་ལག་མེད་བ། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། བེ་ཅིན་
མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1986ལོ།

[18] < < ལུ་ཡེ་ཤ་ཤུད་ཤུའི་མཐར་ལུག། > > བོན་གྱི་དཔེ་རྙིང་ཕྱོགས་
བསྐྱེགས་ < < ལུ་བྱུག་སྒོན་མོའི་གསུང་སྟན། > > ཁོད་བསྐྱུས་ཡོད། སྐྱིག་པ་ལོ།
མཁར་མེའུ་བསམ་གཏན། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། ཉི་ཨོང་གི་མི་རིགས་རིག་པའི་དངོས་མང་
བཤམས་མཛོད་ཁང་། 2002ལོ།

[19] < < དབུ་ནག་མིའུ་འབྲ་ཆགས། > > བོན་གྱི་དཔེ་རྙིང་ཕྱོགས་
བསྐྱེགས་ < < ལུ་བྱུག་སྒོན་མོའི་གསུང་སྟན། > > ཁོད་བསྐྱུས་ཡོད། སྐྱིག་པ་ལོ།
མཁར་མེའུ་བསམ་གཏན། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། ཉི་ཨོང་གི་མི་རིགས་རིག་པའི་དངོས་མང་
བཤམས་མཛོད་ཁང་། 2002ལོ།

[21] < < བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལྗེ་རྣམ་གཞག། > > མཛོད་པ་ལོ། བཙུན་བ་
ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། བེ་ཅིན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1981ལོ།

[22] < < རིག་གནས་ཀྱན་ཤེས་ནས་བདག་མེད་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྐྱུར་
བཅོས་དང་དེའི་དོན་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཅུང་གསལ་ཀྱན་དགའ། > > ལྷག་ཁང་ལོ་རྒྱུ་
བཤེས་རབ་རིན་ཆེན་གྱི་གསུང་རྩིས་པོད་དང་པོའི་ནང་དུ་བསྐྱུས་ཡོད། མཛོད་པ་ལོ།

སྐྱུ་ཚང་ལོ་རྒྱུ་བ་ཤེས་རབ་རིན་ཆེན། སྤྲིག་པ་ཤོ། དབལ་བཅེགས་བོད་ཡིག་དཔེ་
ཉིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་། དཔེ་སྤྲུག་ཁང་། གྲུང་གི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྤྲུག་ཁང་། 2007ལོ།

[23] < < ཐ་སྐྱ་ད་རིག་གནས་ལྷ་ལི་བྱུང་ཚུལ་སྒོ་གསལ་མགིན་
ཀློ། > >མཛད་པ་ཤོ། འདར་སྟོད་དག་འདུལ་དབང་ཤོ། དཔེ་སྤྲུག་ཁང་། བོད་ལྗོངས་
མི་དམངས་དཔེ་སྤྲུག་ཁང་། 1988ལོ།

[24] < < རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་། > >མཛད་པ་ཤོ། ས་སྐྱ་བསོད་
ནམས་རྒྱལ་མཆོན། དཔེ་སྤྲུག་ཁང་། བེ་ཅིན་མི་རིགས་དཔེ་སྤྲུག་ཁང་། 1981ལོ།

[25] < < བཀའ་བརྒྱུད་པའི་བཀའ་ལན་དང་རིས་ལན་ཕྱོགས་
བསྐྱེགས། > >མཛད་པ་ཤོ། གུན་མཁྱེན་ནམ་གཉིས་སོགས། དཔེ་སྤྲུག་ཁང་། མི་
རིགས་དཔེ་སྤྲུག་ཁང་། 2009ལོ།

[26] < < བྱམས་མ། > >བྱམས་མ་སྦྱོན་གྱི་འདིགས་སྦྱོབ་ཅེས་གྲང་བྲ།
གཉེར་སྟོན་པ། ཁྲི་ཆང་འབྲུག་ལྷ། དཔེ་སྤྲུག་ཁང་། སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་མི་རིགས་ཞིབ་
འཇུག་སོངུ་ཡི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་གི་སྒྲོག་དབར་སྤྲ་རིང་མ།

[27] < < བོད་ཡུལ་ལ་མགོན་དུ་ཐེབས་པའི་གོ་ལ་གཞན་གྱི་སྤྱ། > > ཅོམ་པ་
ཤོ། ལྗོང་ལྷུག་པར་སྤྲུག་ཁང་། གངས་ཅན་པ་ཆོང་འཕྲིན་རྩས་འགོད་ཞབས་ཁུ་ལྷེ་
གནས་ནས་དབར།

[28] < < གཉའ་ཁྱི་བཅན་པོ་ནི་བོད་རང་གི་མི་ཞིག་རེད། > >ཆབ་སྤེལ་ཆེ་
བཟན་ལུན་ཆོགས་གྱི་གསུང་ཅོམ་ཕྱོགས་བསྐྱེགས་སུ་བསྐྱས་ཡོད། དཔེ་སྤྲུག་ཁང་།
གྲུང་གི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྤྲུག་ཁང་དང་བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་ཉིང་དཔེ་སྤྲིག་ཁང་

གི་མཉམ་འབྲེལ་དཔར་མ། 2009ལོ།

[29] <<ཐེའུ་ཚས་འབྱུང་།>> རྒྱ་བོད་ཚས་འབྱུང་རྒྱས་པ་ཡང་ཟེར།
མཛད་པ་ལོ། ཐེའུ་ཚོ་སྤྲུལ། པར་སྐྱོན་ཁང་། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་།
1987ལོ།

[30] <<འཛམ་གླིང་རྒྱས་བཤད།>> འཛམ་གླིང་ཆེན་པོའི་རྒྱས་བཤད་སྡོད་
བཅུད་ཀྱན་གསལ་མེ་ལོང་ཞེས་ཀྱང་ཟེར། མཛད་པ་ལོ། བཅན་པོ་སྐྱུ་སྤེང་བཞི་པ་
བསྟན་འཛིན་འཕྲིན་ལས། དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། མཚོ་སྡོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་།
2009ལོ།

[31] <<图腾崇拜>> 作者：海通 苏联著名的人类学专家 译者：
何星亮 出版社：广西师范大学出版社 2006年。

[32] <<金枝>> 作者： J.G弗雷泽（1854-1941）英国著
名人类学家 民俗学家 译者：张泽石等 出版社：新世纪出版社 2006
年

[33] <<ལྷ་བའི་ཕྱོགས་སོ།>> ལས་ཁུང་གི་རུ་སྐོལ་སྐོལ་མདོའི་ལེའུ།
མཛད་པ་ལོ། ཞང་ཁུང་ཁྲོ་འཕམ། ལག་བྲིས་མ།

[34] <<སྲིད་པ་རྒྱུད་ཀྱི་ཁ་བྱང་ནམ་ཐར་ཆེན་མོ།>> གཏེར་སྟོན་པ། ཁོད་
པོ་སློ་བྲོས་ཐོགས་མེད། གཏེར་ཐོན་ལོ། 1301ལོ། དཔེ་སྐྱུངས། ལག་བྲིས་མ།

[35] <<བཀའ་ཐང་ཕྱེ་ལྗ།>> གཏེར་སྟོན་པ། བྱ་རུ་ལུ་རྒྱན་གླིང་པ། གཏེར་
ཐོན་ལོ། རབ་བྱུང་ལྗ་པ། དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། པེ་ཅིན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། 1986ལོ།

[36] < < རྒྱལ་གཤེན་ཡ་ངམ་གྱི་གདུང་རབས་ཟུན་ཆེན་ཆངས་པའི་སྐྱ་
དབངས། > > མཛད་པ་ཤོ། ཡང་སྒྲོམ་མི་འགྱུར་རྒྱལ་མཆོ། མཛད་པའི་ལོ་ཆོགས།
དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པ། དཔེ་ཁྱདས། དབུ་མེད་ཕྱག་གིས་མ།

[37] < <ཡུམ་བུ་ཐ་སྐྱེད་གི་དཀར་ཆག་འཕྱིར་པོ་> > མཛད་པ་པོ། ལྷུང་ལྷུང་
རོལ་བའི་རྩོ་རྩ། དཔེ་སྒྲུབ་ཁང་། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྒྲུབ་ཁང་། 2010 ལོ།

[38] < <ཉུན་ཉོང་ནས་ཐོན་པའི་གནའ་བོའི་མོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་
ཆ།>> གླིག་པ་ལོ། དབང་རྒྱལ་དང་བསོད་ནམས་སྤྱིད། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། པེ་ཅིན་མི་
རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1992ལོ།

[39] < <ཁང་པོད་བསྟན་འགྱུར་པོ་རྒྱུ་ས་ལྷ་རྒྱུད་རིག་ཆེན་གྲེང་བ་མ་བཅས་།
གསེར་གྱི་ཡང་ཞུག་ཞེས་བྲ་བ། > > མཛད་པ་པོ། གུན་བཟང་སློབ་མོས། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་།
པེ་ཅིན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 2003ལོ།

[40] < བོན་གྱི་ཕོ་ཡིག་རྩིང་བ་ཁག་གསུམ། > > བོ < 敦煌吐蕃文书论文 > > རུ་བསྐྱེས་ཡོད། 编者：王尧和陈践出版社：四川人民出版社1988年

[41] < <དཔལ་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་གྱི་གསུང་ཚེས། > > བོད་གསུམ་པ། མཛད་
པ་ལོ། དོན་གྲུབ་རྒྱལ། དཔེ་ཤྲོད་ཁང་། མི་རིགས་དཔེ་ཤྲོད་ཁང་། 1997ལོ།

[42] < <བཀའ་ཆེན་མ་ཀའ་ཁོ་ལ་> > བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྐམ་པའི་
 རྣམ་ཐར་བཀའ་ཆེན་མ་གསེར་གྱི་འཕྲེང་བ་ཞེས་བྲ་བ། གཏེར་སྟོན་བ། རོ་པོ་ཨ་ཏི་ཕ།
 གཏེར་ཐོན་ལོ། 1049ལོ། བར་སྐྱོན་ཁང་། ཀན་སུཌུ་མི་དེགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་།
 1995ལོ།

[44][46] < <ཉང་རལ་ཚོས་འབྱུང་།> > ཚོས་འབྱུང་མེ་ཉོག་སྒྲིང་པོ་སྤང་
ཅིའི་བཅུད་ཅེས་ཀྱང་བྲ། མཛད་པ་པོ། ཉང་རལ་ཉི་མ་འོད་ཟེར། དཔེ་སྤྲུལ་ཁང་། བོད་
ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་ཆིང་དཔེ་སྤྲུལ་ཁང་། 1988ལོ།

[45] < <གཡུང་བྱུང་བོན་གྱི་རྒྱུད་འབྲུམ་གྱི་མ་དཔེ་ཆིང་བ་མི་འབྲ་བ་ཁག་
ལ། > > བསྐྱེག་པ། བན་ལུལ་དཔལ་མཁར་རྒྱལ། དབུ་ཅན་དང་དབུ་མེད་ལག་
ཐྱིས་མ།

[47] < <ཏུན་ཉོང་ནས་ཐོན་པའི་བོད་གྱི་གསོ་རིག་ཡིག་ཆ་བདམ་
བསྐྱིགས། > > སྤྱིག་པ་པོ། ལུང་མིང་རྒྱན་དང་ཉོང་བུའུ་རྒྱན། བར་སྤྲུལ་ཁང་། མི་
རིགས་དཔེ་སྤྲུལ་ཁང་། 1983ལོ།

[48] < <གསོ་རིག་སྤྲན་གྱི་ཁོག་འབྲུགས། > > དཔལ་ལྷན་གསོ་བ་རིག་པའི་
ཁོག་འབྲུགས་ལེགས་བཤད་བེད་ཅུའི་མེ་ལོང་བྲང་སྲོང་དབྱེས་པའི་དགའ་ལྷོན་ཡང་
ཟེར། མཛད་པ་པོ། རྩེ་སྤྱིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། བར་སྤྲུལ་ཁང་། ཀན་སུའུ་མི་
རིགས་དཔེ་སྤྲུལ་ཁང་། 1982ལོ།

[49] < <ལྷུ་ཚོས་འབྱུང་།> > རྒྱ་བོད་ཚོས་འབྱུང་རྒྱས་པ་ཡང་ཟེར།
མཛད་པ་པོ། ལྷུ་ཚོ་སྤྲས། བར་སྤྲུལ་ཁང་། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྤྲུལ་ཁང་།
1987ལོ།

[50] < <ལྷ་རབས་བོད་གྱི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་འབེལ་གཏམ་ལུང་གི་སྒྲིང་
པོ། > > མཛད་པ་པོ། བསྐྱེན་འཛིན་ནམ་དག དཔེ་སྤྲུལ་ཁང་། བལ་ཡུལ་སྤྲན་རིའི་ཁྲི་
བསྐྱེན་ཚོར་བུའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། 2005ལོ།

[51] < <མི་དམར་མགོ་གསུམ་བཞུགས་པའི་དབུ་ལེགས་སོ། > > བོན་གྱི་
དཔེ་རྙིང་ལག་བྲིས་མ།

[52] < <བདེན་པ་བོན་གྱི་མཛོད་སྒོ་སྒྲ་འབྲེལ་འབྲུལ་གྱི་ཐེ་མིག། > > མཛད་
པ་པོ། བན་པ་ནམ་མཁལ། གཏེར་སྟོན་པ། གྱུར་མི་ཉི་འོད་དང་མ་སྟོན་སྲིད་འཛིན། དཔེ་
ཁུངས། སྒྲན་རིའི་ལྷགས་དཔར་སྐྲ་རིང་མ།

[53] < <རྒྱལ་ཁམས་རིགས་པས་བསྐྱོར་བའི་གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་ཐང་
མ། > > མཁམས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་ཆོས་བོད་དང་པོར་བསྐྱུས་
ཡོད། དཔེ་སྒྲན་ཁང་། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྒྲན་ཁང་། 1990ལོ།

[54] < <ཐ་བཞེད་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། > > སྒྲིག་པ་པོ། བདེ་སྦྱིད། དཔེ་སྒྲན་
ཁང་། མི་རིགས་དཔེ་སྒྲན་ཁང་། 2009ལོ།

[55] < <རྒྱལ་རབས་མང་བོའི་ལེགས་བཤད་ནམ་གངས་ཡིད་འཛིན་ཞོར་
བྱའི་ཐང་བ། > > མཛད་པ་པོ། སྟག་ཆང་དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོ། དཔེ་སྒྲན་ཁང་། གྲུང་
གོ་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྒྲན་ཁང་ནས་དཔར། 2007ལོ།

[56] < <ལྷུ་ཆོས་འབྱུང་། > > རྒྱ་བོད་ཆོས་འབྱུང་རྒྱས་པ་ཡང་ཟེར།
མཛད་པ་པོ། ལྷུ་ཆོས་སྟག་པར་སྒྲན་ཁང་། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྒྲན་ཁང་།
1987ལོ།

[57] < <རྒྱ་བོད་ཀྱི་ཞོར་རྩས་ཀྱི་རིས་བརྟགས་ཤིང་དབྱུང་པའི་དབྱུང་དོན་
ཡིད་ཀྱི་འདོད་འཛོལ་གྱ་བ་བཞུགས་སོ། > > བཟོ་རིག་ཉེར་མཁོ་བདམས་བསྒྲིགས་
ཞེས་པར་བསྐྱུས་ཡོད། དཔེ་སྒྲན་ཁང་། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྒྲན་ཁང་།

1990ལོ།

[58] < <རྒྱལ་རབས་གསེར་གྱི་མེད་བ། > > བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་གསེར་གྱི་
མེད་བར་གྲགས་པ་ལས་མངའ་རིས་སྟོད་མར་ཡུལ་བདག་པོའི་དེབ་ཐེང་ཞེས་ཀྱང་གྲ།
ཀ་ཐོག་རིག་འཛིན་ཆེ་དབང་ལོར་བུའི་གསུང་འབྲུམ་བོད་གསུམ་པར་བསྟུས་ཡོད།
དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། གྲུང་གི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། 2006ལོ།

[59] < <ལ་དྲགས་རྒྱལ་རབས། > > མཛད་པ་པོ་མི་གསལ། པར་སྐྱེན་ཁང་།
བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། 1987ལོ།

[60] < <བཙན་པོ་ཁྱི་སྟོང་ལྗེ་བཙན་དང་མཁན་པོ་སྟོབ་དཔོན་བརྒྱའི་དུས་
མདོ་ལྷགས་སོ་སོར་མཛད་པའི་སྤྱ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ། > > མཛད་པ་པོ། སྤྱ་
གསལ་སྤང་། དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། ཟི་ཁྱོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། 1990ལོ།

[61] < <གུ་རུའི་བཀའ་ཐང་རྒྱས་པ། > > མཛད་པ་པོ། རིག་འཛིན་ཆོད་ལྗེ་མ།
དཔེ་ཆའི་ཐོན་ཁུངས། དམངས་ཁྲོད་ལག་བྱིས་མ། < <གུ་རུའི་བཀའ་ཐང་དུམ་
རྩེད་> > མཛད་པ་པོ། ཨ་ཡ་བོན་པོ་ལྷ་འབྲུམ། དཔེ་ཆའི་ཐོན་ཁུངས། དམངས་ཁྲོད་
ལག་བྱིས་མ། < <སྟོབ་དཔོན་བརྒྱ་ཆེ་དབང་རིག་འཛིན་གྱི་ཆུ་ཐར་བོན་ལུགས་
མ། > > བསྟོམས་པས་བོད་བརྒྱད་ཡོད། དཔེ་ཆའི་ཐོན་ཁུངས། དབུ་མེད་བྱུག་བྱིས་
མ། < <གུ་རུའི་བཀའ་ཐང་ས་གཏེར་མ། > > གཏེར་སྟོན་པ། དུམ་རྒྱ་ཁང་ཁྲོམ། དཔེ་
ཆའི་ཐོན་ཁུངས། དམངས་ཁྲོད་ལག་བྱིས་མ་སོགས་སྤྱ་མི་འབྲུ་བ་ཏ་ཅང་མང་པོ་ཡོད།

[62] < <རྩ་བཞེད་ཕྱོགས་བསྐྱེགས། > > སྐྱེག་པ་པོ། བདེ་སྦྱིད། དཔེ་སྐྱེན་
ཁང་། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། 2009ལོ།

[63] [90] < <བདུད་འདོམས་ཆོས་འབྱུང་།> >གངས་ལྗོངས་རྒྱལ་བསྟན་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་སྤྱི་མོ་སྤྱི་འབྱུང་ཐེག་པའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་རྒྱལ་དག་ཅིང་གསལ་བར་བརྗོད་པ་ལྟ་དབང་གཡུལ་ལས་རྒྱལ་བའི་རྩ་བོ་ཆེའི་སྤྱི་དབྱུངས་ཞེས་བྱ་བའང་ཟེར། མཛད་པ་པོ། བདུད་འདོམས་འདིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་རྟོ་རྟེ། དཔེ་བསྟན་ཁང་། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་བསྟན་ཁང་། 1996ལོ།

[64] < <དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་བྱུང་རྒྱུ་བསྟན་པའི་རྒྱ་མཆོར་འཇུག་པའི་གྲུ་ཆེན། > >ས་སྐྱའི་ཆོས་འབྱུང་གཅེས་བསྟུས་དེབ་བཞི་བར་བསྟུས་ཡོད། མཛད་པ་པོ། རོར་ཆེན་དགོན་མཆོག་ལྷན་གྲུབ། དཔེ་སྟན་ཁང་། གྲུང་གོ་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྟན་ཁང་ནས་དཔར། 2009ལོ།

[65] < <རྒྱ་ནག་ཆོས་འབྱུང་།> >མཛད་པ་པོ། སོག་པོ་ལོ་རྒྱ་བ་མགོན་པོ་སྐབས། དཔེ་སྟན་ཁང་། བེ་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟན་ཁང་། 1983ལོ།

[66] < <རྒྱའི་བཙུན་པ་རྩ་ལྗན་གྱི་རྒྱ་གར་ལམ་ཡིག > >བོད་འབྱུང་མ། མཛད་པ་པོ། ཆོས་ཀྱི་སྤྱང་བ (334-420) དཔེ་ཁུངས། གློག་རྒྱལ་ཡིག་ཆ་གས།

[67] < <ཆེན་པོ་ཐང་གུར་དུས་ཀྱི་རྒྱ་གར་ཞིང་གི་བཀོད་པའི་དཀར་ཆགས། > >མཛད་པ་པོ། ཞོན་ཅང་། བསྟུར་པ་པོ། ཆ་གན་ཐུ་མ་ཞབས་བྱུང་རྒྱལ་མཆོན། དཔེ་སྟན་ཁང་། ཉི་རྟོང་ཨོ་ཐ་ནི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་གློག་དཔར་སྟུས་ལེགས་མ། 2005ལོ།

[68] < <大唐西域求法僧传校注>> 作者：义净等 出版社：中华书局 1988年

[69] < <ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཅིག་ཅར་རིགས་པ་ཡང་དག་ངེས་པ། > > (顿悟大乘正理决叙) རྩ་རན་སིའི་བསྐྱ་ཉར་གནང་བའི་ཏུན་ཉོང་ཡིག་རྙིང་ཁྲོད་བཞུགས་ཡོད། མ་དག་རྒྱ་ཡིག་སློག་རྩལ་དག་ཆ།

[70] < <ས་སྐྱའི་གདུང་རབས་ངོ་མཆར་བང་མཛོད། > > མཛོད་པ་པོ། ས་སྐྱ་ཨ་མེས་ཞབས། དཔེ་སྐྱན་ཁང་། བོ་ཅེན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱན་ཁང་། 1986ལོ།

[71] < <ཀིན་ཡོན་དགག་སྐྱབ་ཀྱི་ཐོ་ཡིག་ > > སློག་རྩལ་དག་ཆ།

[72] < <ས་སྐྱའི་གསུང་འབུམ། > > སོད་བཅོ་ལྔ་བར་བསྐྱས་ཡོད། ལྷེ་དག་གིས་དཔར།

[73] < <ལོ་ཅིས་ཏུའུ་མར་བདམས་པ། > > སློག་རྩལ་དག་ཆ།

[74] < <ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས། > > སོད་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ཅེ་ལྔ་བར་གསལ། དེའི་ཁྲོད་ཏུ་བསྐྱས་པའི་ཐེ་གེའི་རྣམ་ཐར་ཁྲོད་ཏུ་ཡོད། སློག་རྩལ་དག་ཆ།

[75] < <བྱང་ཆུབ་ལམ་རིམ་ཆེན་ལོ། > > མཛོད་པ་པོ། རྩ་བཅུན་སློབ་ཐང་གསལ་པ། དཔེ་སྐྱན་ཁང་། མཆོ་སྤྱོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱན་ཁང་། 2000ལོ།

[76] < <དབུ་མའི་སྒོམ་རིམ། > > ཅེས་པ་ < <རྒྱ་གར་གྱི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ཀ་མ་ལ་ཤི་ལས་མཛོད་པའི་བསྒོམ་རིམ་གསུམ་དང་རྣལ་འབྱོར་བསྒོམ་པ་ལ་འབྲུག་པ་དང་བཅས་ཕྱོགས་སྡེ་བས་བཞུགས་སོ། > > ཏུ་བསྐྱས་ཡོད། མཛོད་པ་པོ། ཀ་མ་ལ་ཤི་ལ། བར་སྐྱན་ཁང་། སེར་གཙུག་ནང་བསྐྱན་དཔེ་རྙིང་འཆོལ་བསྐྱ་ཕྱོགས་སློག་ཁང་ནས་བསྐྱན།

[77] < <སྒོམ་གསུམ་རབ་དབྱེ། > > སྒོམ་པ་གསུམ་རབ་ཏུ་དབྱེ་བའི་བསྐྱན་

བཅོས་ཀྱང་ཟེར། ས་སྐྱའི་དཔེ་ཚོགས་ཀྱི་གས་སྒྲིམ་གསུམ་ཞེས་པར་བསྟུས་ཡོད།
མཛད་པ་ལོ། ས་བཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། མཚོ་སྒྲོན་མི་རིགས་
དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 2004ལོ།

[78] <<ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན།>> དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་
ལོས་བསྟུར་བ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་བ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་
སྟོན་ཞེས་བྲ་བ། མཛད་པ་ལོ། དཔལ་ལོ་གཙུག་ལག་སྒྲེང་བ། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། བེ་ཅིན་
མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1986ལོ།

[79] <<ཆག་ལོའི་ལམ་ཡིག།>> ཆག་ལོ་རྩ་བ་ཆོས་རྗེ་དཔལ་གྱི་རྣམ་ཐར་
ཀྱང་ཟེར། ཁོང་གི་ཡིག་འབྲི་བ་ཆོས་དཔལ་དར་བྱང་གིས་མཛད། ལག་བྲིས་མ།
1981ལོ།

[80] <<藏传佛教中观哲学>>作者：伊丽莎白纳珀 出版社：中国
人民大学出版社 2006年

[81] <<རྒྱ་ནག་ནུ་ཤང་གི་བྱང་ཚུལ་བྱུང་མཐའི་ཕྱོགས་སྒྲ་དང་བཅས་པའི་
ས་བོན་ཅམ་སྒྲོས་པ་ཡིད་ཀྱི་བྲི་མ་དྲངས་བྱེད་དགེ་བའི་ཚུ་རྒྱན།>> ཀ་ཐོག་རིག་
འཛིན་ཆེ་དབང་ཞོར་བུའི་གསུང་འབུམ་བོད་གཉིས་པར་བསྟུས་ཡོད། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་།
བྱང་གོ་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 2006ལོ།

[82] <<ཆོས་འབྱུང་དཔག་བསམ་ལྗོན་བཟང་།>> མཛད་པ་ལོ། སུམ་པ་
ཡེ་ཤེས་དཔལ་འབྱོར། དཔེ་བསྐྱུན་ཁང་། ཀན་སུའུ་མི་རིགས་དཔེ་བསྐྱུན་ཁང་།
1992ལོ།

[83] < <སྐྱོན་དབྱུང་ཆེ་བའི་རྒྱལ་པོ། > >སྐྱོན་དབྱུང་སོ་མ་ར་ཐོང་ཟེར།
མཐོང་བ་པོ། སྐོབ་དཔོན་སྐྱ་སྒྱུ་བ། བསྐྱར་བ་པོ། ལྷ་ཤང་མ་ལྷ་ཡ་ན་དང་བེ་རོ་ཙ་ན།
དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། 1985ལོ།

[84][85][86] < <དེ་ཐེངས་དམར་པོ་གསར་མ། > >རྩ་བ་སྐྱོན་བཙོས་དེ་
གསུམ་བསྐྱས་ཡོད། མཐོང་བ་པོ། བཤེན་བཙོང་ནམས་གྲགས་བ། བར་སྐྱོན་ཁང་།
བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། 1982ལོ།

[87] < <ས་སྐྱ་བཞིན་ཀྱན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་གསུང་ཚོར་སྒྲེགས་བཅ་
བོད་གསུམ་བ། > >ལས་སྐྱེས་སུ་དམ་བ་རྣམས་ལ་སྤྱིར་བའི་ཡི་གེ་རྩ་འཁོད་ཡོད།
མཐོང་བ་པོ། ས་སྐྱ་བཞིན་ཀྱན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན། བར་སྐྱོན་ཁང་། བོད་ལྗོངས་བོད་
ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། 1992ལོ།

[88] < <ཀ་དཔེ་ཙ་བའི་སྒྲོམ། > >སྤྱིར་ལག་བྲིས་མ།

[89] < <བོད་ཀྱི་སེར་མོ་བའི་ཆོས་རྩོད་ལོ་རྒྱུ་ས། > >ཆོས་བ་པོ། སྐྱེ་མེ་བེད།
ཆེ་རན་སི་ནས་དབར་སྐྱོན་བྱས། 1952ལོ།

[91] < <བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱི་ལུང་འབྲེལ་གྱི་སྐོར་བཤད་བ། > >དུང་དཀར་ཆོ་
བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གསུང་ཚོར་དུ་བསྐྱས་ཡོད། དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། ལུང་གོ་བོད་རིག་བ་
དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། 1997ལོ།

[92] < <ཆེ་ཨར་བ་དི་ཡི་ཆོས་སྤྱི་ལུང་ལ། > >འགའ་ཤས་བདག་གི་ཐེར་
བྲིས་ལས་བལྟས་ཤིང་དེ་བཟུང་མིན་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱི་ཐོར་བལྟས་ཡིན་པས་དཔེ་སྐྱོན་
གནས་ཚུལ་སོགས་ཞིབ་བཤུགས་མ་བྱས།

[93] <<བོད་རིགས་གཞོན་ནུ་རྒྱལ་ས་ལ་གྲོས་སྲུ་འདེབས་པ་གཟི་ཡི་ཐེང་བ།>>མཛད་པ་པོ། རྣམ་མཁའ་རྟོན་བླ། དཔེ་སྤྱན་ཁང་། ཟླ་ཁོན་མི་རིགས་དཔེ་སྤྱན་ཁང་། 1989ལོ།

[94] [116] <<ཆོས་སྤྱི་རྒྱུང་འབྲེལ་དང་བོད་རིག་པའི་འཕེལ་ཕྱོགས་སྐོར་ལ་དབྱེད་པ།>>ཚུམ་པ་པོ། མེ་སྤྲུལ་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ། དཔེ་ཆའི་ཐོན་ཁུངས། ལྷགས་དཔར་དེབ་གཟུགས། དཔེ་སྤྱན་ཁང་སོགས་མི་གསལ།

[95]<<吐蕃政教关系史>>作者：石硕 出版社：四川出版集团和四川人民出版社 2004年

[96] <<མཁས་དབང་བོན་བརྒྱ་རིན་པོ་ཆའི་བསྟན་ཅིས་དང་དབྱེད་ཅོས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས།>>མཛད་པ་པོ། བོན་བརྒྱ་དགེ་ལེགས་ལྷན་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ། དཔེ་སྤྱན་ཁང་། ཀན་སྤུ་མི་རིགས་དཔེ་སྤྱན་ཁང་། 2009ལོ།

[97] <<ར་ཆོ་སད་རན།>>ཚུམ་པ་པོ། རྫོ་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོ། དཔེ་སྤྱན་ཁང་། ཀན་སྤུ་མི་རིགས་དཔེ་སྤྱན་ཁང་། 2007ལོ།

[98] <<ཆོས་འབྱུང་འབེལ་གཏམ་ཉུང་བླ།>>མཛད་པ་པོ། རྩ་དཔལ་སྤྲུལ་ཨོ་རྒྱན་འཛིགས་མེད་ཆོས་ཀྱི་དབང་པོ། དཔེ་སྤྱན་ཁང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྤྱན་ཁང་། 1988ལོ།

[99]<<青藏高原的历史与文明>>作者：石硕 出版社：中国藏学出版社 2007年

[100] <<ཁྲི་སྤྱོད་ལྷེ་བཙན་རིང་ཆོས་མི་སྤྱུབ་པའི་ཕྱིར་རྗེ་ཁྲོན་མནས་བསྐྱུག་

པའི་བཀའ་གཙིགས་ཡི་གེ་གཉིས་པ། > > བོད་ཀྱི་བན་རྟིང་ཡིག་ཆ་བདམས་
བསྐྱེགས་ཞེས་པར་བསྟུས་ཡོད། སྤྲིག་པ་པོ། གཉའ་བོང་དཀོན་མཆོག་ཆེ་བརྟན། དཔེ་
སྤྱན་ཁང་། གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དཔེ་སྤྱན་ཁང་། 1995ལོ།

[101]<<军事学是什么>>作者：任向群等著 出版社：北京大学
出版社 2009年

[102]<<战争论>>出版社：商务印书馆 1964年

[103]<<毛泽东选集>>作者：毛泽东 出版社：人民出版社 1991
年

[104]<<文明的毁灭与孕育深刻影响人类社会的60次重大战争
>>作者：李庆山 出版社：中国青年出版社 2008年

[105]<<中国西藏地方货币>>作者：曹刚 出版社 四川民族出版
社 1999年

[106]< <ས་ཡི་སྟིང་བོ་འཁོར་ལོ་བརྩ་བའི་མདོ། > > ལྷེ་དགེ་བཀའ་འགྱུར་
ཁྲོད་བཞུགས་ཡོད།

[107]< <འཕགས་པ་གསེར་འོད་དམ་པའི་མདོ། > > འཕགས་པ་གསེར་
འོད་དམ་པ་མདོ་སྟེའི་དབང་བོའི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་བྱ་བ་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་བཞུགས་སོ།
དཔེ་བསྤྱན་ཁང་། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྤྱན་ཁང་། 1989ལོ།

[108]< <མདོ་སྟེ་བྲན་པ་ཉེར་བཞག > > འགྱུར་བྱང་མེད། ལྷེ་དགེ་བཀའ་
འགྱུར་གྱི་མདོ་མང་ཟ་འཕ་ར་བཙས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་བཞུགས་ཡོད།

[109] < <བྱང་མེས་ས་སྤྱོད་ཡུལ་ཐབས་ཀྱི་ཡུལ་ལས་རྣམ་པར་འབྱུང་བ་
བསྟན་པའི་མདོ། > >པཎ་ལི་ཏ་བླ་མ་ལྷ་དང་ལོ་རྒྱུ་བ་བན་དེ་ཡེ་ཤེས་སྡེ་སོགས་པས་
བསྐྱུར། སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྲུར་ཁྱིམ་བཞུགས་ཡོད།

[110] < <ལྷ་ཡི་རྒྱལ་པོ་རྩ་སྤྱི་ཆོག་ས་སྤྱོད་བཅད་བ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་བརྒྱ་
བ། > >འགྲུར་བྱང་མེད། སྡེ་དགེ་བཀའ་འགྲུར་མདོ་མང་ལ་ཁྱིམ་བཞུགས་ཡོད།

[111] < <ལེགས་པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆེ་གཉེར་དང་འབྲེལ་བ་བཞུགས་
སོ། > >བོད་ཀྱི་པལ་སྐད་ལ་ས་སྤྱོད་ལེགས་པར་ཤེས་པའདུག་ཅེས་གྲགས་ཆེ། ཅ་བ་མཛད་པ་ཤོ་
ས་སྤྱོད་པཎ་ལི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན། དཔེ་བསྟན་ཁང་། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་
དཔེ་སྟན་ཁང་། 1982ལོ།

[112] < <བདུད་འཛོམས་ཆོས་འབྱུང་། > >གངས་ལྗོངས་རྒྱལ་བསྟན་
ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བྱི་མོ་སྡེ་འགྲུར་ཐེག་པའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཇི་ལྟར་བྱུང་བའི་ཚུལ་
དག་ཅིང་གསལ་བར་བརྗོད་པ་ལྟ་དབང་གཡུལ་ལས་རྒྱལ་བའི་རྩ་བོ་ཆེའི་སྤྱོད་བྱངས་
ཞེས་བྱ་བའང་ཟེར། མཛད་པ་ཤོ་ས་སྤྱོད་འཛོམས་འཛིགས་བྲལ་ཡེ་ཤེས་རྟོག་ཅེ། དཔེ་
བསྟན་ཁང་། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་བསྟན་ཁང་། 1996ལོ།

[113] < <ལྷ་ལྷ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་རྒྱས་པ་བཞུགས་
སོ། > >མཛད་པ་ཤོ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན། ལག་བྲིས་མ།

[114] <<人类的生存哲学>>主编：英炜 出版社：中华工商联合
出版社 2007年

[115] < <བྱུང་མཐའི་སྐོར་ཀྱི་རྣམ་ཐར། > >མཁས་དབང་དྲུང་དཀར་

རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་འབུམ་དུ་བསྟུས་ཡོད། མཛད་པ་ལོ། གུང་དཀར་སྒོ་བཟང་འཕེན་ལས། སྤྱིག་པ་ལོ། རྣམ་རྒྱལ་ར་འཕེན་ལས་རྒྱ་མཚོ། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། བེ་ཅིན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 2004ལོ།

[117]<<历史哲学>>作者：黑格尔 出版社：商务印书馆2007年

[118]<<རྒྱལ་ཕྱེ་སྐར་ཆུང་ལྷ་ཁང་གི་རྫོང་འཛིན་ལོ།>> བོད་ཀྱི་བཟོ་རྒྱུ་ཡིག་ཆ་བདམས་བསྐྱེགས་ཞེས་པར་བསྟུས་ཡོད། སྤྱིག་པ་ལོ། གཉལ་གོང་དགོན་མཆོག་ཆེ་བཏྲ། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། གུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1995ལོ།

[119]<<房龙讲述历史的故事>>作者：亨德里克·威廉·房龙 译者：黄拥 出版社：中国广播电视出版社 2005年

[120]<<བསྐྱལ་བའི་གཏམ་གླེང་དཔར་ལྷང་མ།>> རྩོམ་པ་ལོ། འབྲོང་བུ་ཆེ་རིང་རྫོང་། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 2002ལོ།

[121]<<འཛམ་གླིང་མཐའ་དབུས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཉེར་མཁོའི་སྒྲུབ་བ།>> མཛད་པ་ལོ། དབྲ་སྟོན་སྐལ་བཟང་རྒྱལ་མཚན། དཔེ་ཁུངས། ཤིང་དཔར་སྤྱིགས་བཅ།

[122]<<སྒྲ་རབས་བོད་ཀྱི་བྱང་བ་བརྗོད་པ་འབེལ་གཏམ་ལུང་གི་སྟྲེང་བོ།>> མཛད་པ་ལོ། བསྟན་འཛིན་རྣམ་དག དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། བལ་ཡུལ་སྐྱེད་རིམ་ཞི་བསྟན་འཛིན་བྱའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། 2005ལོ།

[123][124]<<འཛམ་གླིང་གངས་རྒྱལ་ཉི་མའི་དཀར་ཆག་ཆངས་

དབྱངས་ཡིད་འཕྲོག >>མཛད་པ་པོ། གྲུབ་དབང་བསྟན་འཛིན་རིན་ཀླན། དཔེ་
ཁུངས། དབྱ་མེད་ཕྱག་གིས་མར་གསལ།

[125] <<གནའ་བོའི་ཁང་ཁུང་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོན་གྱི་འཇུག་ཡུལ་ལ་དབྱང་
ས།>>དབྱང་ཚུལ་ཆ་ཆང་བཞོད་ཐུབ་མེད། ཚུལ་པ་པོ། བན་ཤུལ་དཔལ་མཁར་
ཀླུ། ཚུལ་ཁུངས། བོད་ལྗོངས་ཞིབ་འཇུག་དེབ་གསུམ་ས། དཔལ་བསྟན་པོ།
2009ལོ།

[126] <<རྒྱལ་རབས་བོན་གྱི་འབྱུང་གནས།>>མཛད་པ་པོ། ཁུང་པོ་སློ་
གོས་རྒྱལ་མཆན། དཔེ་ཁུངས། དབྱ་ཅན་ལག་གིས་སྒྲ་རིང་ས།

[127] <<སྤྱང་ལྗེ་བོན་གསུམ་གྱི་གཏམ།>>མཛད་པ་པོ། ཉམ་མཁའ་
ནོར་བུ། མཁས་དབང་ནམ་མཁའ་ནོར་བུའི་གསུང་དུ་བསྐྱས་ཡོད། དཔེ་སྤྱན་ཁང་།
ཁུང་གོ་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྤྱན་ཁང་། 1994ལོ།

[128] <<世界文明史年表>>主编：沈坚 出版社：上海古籍出版
社 2000年

[129] <<难以置信>> 苏三 著 2006年出版社：花成出版社出版
2006年 196-207页

[130] <<མདོ་རྩེ་མེད་གཟེ་བརྗེད།>>བོད་བཙུ་གཉིས། སྟན་རྒྱུད་འགོད་པ་
པོ། ཁུང་པོ་སློ་ལྷན་སྤྱོད་པོ།(དུས་རབས་བཙུ་བ)དཔེ་སྤྱན་ཁང་། བོད་ལྗོངས་མི་
དམངས་དཔེ་བསྟན་ཁང་། 2000ལོ།

[131] <<མདོ་གཟེར་མིག་>>གཏེར་སྟོན་ས། དང་རྩེ་བཙུན་པ་གསེར་མིག་

[133] < < སྤྱུ་བཀུན་གྲུབ་མཐའ། > > གྲུབ་མཐའ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྤྱངས་
 དང་འདོད་ཚུལ་སྟོན་པ་ལེགས་པ་ཤད་ཤེལ་དཀར་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ། མཛད་པ་ལོ་
 སྤྱུ་བཀུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། ཀན་སྤྱུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་།
 1984ལོ།

[135] < <ཇེ་བཙུན་པོ་དང་མདའ་བ་གཞོན་ལྷ་མོ་ཁྱོས་ཞབས་ཀྱི་གསུང་འབུམ་
 བོད་གསུམ་པ། > > ཅུ་ཁྱུང་མཐི་དོན་བསྐྱུས་བསྐྱུས་ཡོད། སྤྱིག་པ་པོ། ས་སྤྱི་དཔེ་
 མེད་བསྐྱུ་སྤྱིག་ཁང་། པར་ཁང་མོགས་མི་གསལ།

[137] < <དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྣང་བའི་མདོ> > རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་

ལྷ་ལྷ་མ་ཆ་དང་། ལོ་རྒྱུ་བ་བན་དེ་ཡེ་ཤེས་སྡེས་བསྐྱར་ཅིང་སྐད་གསར་བཅད་ཀྱིས་
བཅོས་པ། སྡེ་དགའི་བཀའ་འབྱུར་མདོ་མང་ཞིའི་ཁོངས་སུ་བསྟུན་ཡོད།

[138] < <ལེགས་བཤད་གསེར་མེད་> > ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་སྦྱོན་པའི་
མན་དག་གི་བསྟན་བཅོས་མདོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་འགྲེལ་བ་དང་བཅས་པའི་རྒྱ་
ཆེར་བཤད་པ་ལེགས་བཤད་གསེར་ཀྱི་མེད་བ་ཞེས་བྲ་བ། མཛད་པ་ལོ། རྗེ་བཙུན་སློ་
བཟང་གྲགས་པ། དཔེ་སྟུན་ཁང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་། 1986ལོ།

[139] < <བྱང་ངེས་ལེགས་བཤད་སྟོང་བོ། > > བྱང་བ་དང་ངེས་པའི་དོན་
རྣམས་པར་འབྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་ལེགས་བཤད་སྟོང་བོ་ཞེས་བྲ་བ། མཛད་པ་ལོ། རྗེ་
བཙུན་སློ་བཟང་གྲགས་པ། དཔེ་སྟུན་ཁང་། སེར་གཙུག་ནང་བསྟན་དཔེ་རྙིང་འཆོལ་
བསྟུ་ཕྱོགས་སྒྲིག་ཁང་ནས་བསྟུན།

[140] < <གྲུབ་མཐའི་སྐོར་གྱི་རྣམ་བཤད། > > མཁས་དབང་དུང་དཀར་
རིན་པོ་ཆའི་གསུང་འབྲུམ་དུ་བསྟུན་ཡོད། མཛད་པ་ལོ། དུང་དཀར་སློ་བཟང་འཕྲིན་
ལས། སྒྲིག་པ་ལོ། རྣམ་རྒྱལ་ར་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོ། དཔེ་སྟུན་ཁང་། པེ་ཅིན་མི་རིགས་
དཔེ་སྟུན་ཁང་། 2004ལོ།

[141][142] < <དཔལ་ལྷན་རྫོང་བའི་དཔེ་ཆོགས། > > དུ་བསྟུན་ཡོད།
དཔེ་སྟུན་ཁང་། མི་རིགས་དཔེ་བསྟུན་ཁང་། 2009ལོ།

[143] < <རྒྱ་འབྲས་ཐེག་པ་མཆོག་གི་གནས་ལུགས་ཟབ་མའི་དོན་རྣམས་པར་
ངེས་པ་རྫོང་པ་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་འཛིགས་མེད་གཤོང་ལྗེའི་ར་ལོ། > > རྫོང་པ་
ཆོས་འབྲུང་དང་རྗེ་རྫོང་པ་ཆེན་པོའི་རིང་ལུགས་བཞུགས་སོ་ཞེས་པར་བསྟུན་

ཡོད། མཛད་པ་སྟོ ངག་དབང་ཡོན་ཏན་བཟང་སྟོ དཔེ་སྤྲུག་ཁང་། བེ་ཅིན་མི་རིགས་
དཔེ་སྤྲུག་ཁང་། 2000ལོ།

[144] < <ལོ་རྒྱ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་རྣམ་ཐར། > > ལོ་རྒྱ་བ་རིན་ཆེན་
བཟང་པོའི་རྣམ་ཐར་འབྲིང་པོ་དཀའ་སྤྱད་སྒྲོན་མ་ཤེལ་ཐེང་ལུ་གྲུ་རྒྱུད་ཅེས་གྲུ།
མཛད་པ་སྟོ གྲུ་གེ་ཁྱི་ཐང་བ། ལག་བྲིས་མ།

[145] [156] < <ཆེན་པོ་ཐང་གྲུར་དུས་ཀྱི་རྒྱ་གར་ཞིང་གི་བཀོད་པའི་
དཀར་ཆགས། > > མཛད་པ་སྟོ ཞོན་ཅང་། བསྐྱར་པ་སྟོ ཆ་གན་སྒྲ་མ་ཞབས་དྲུང་
རྒྱལ་མཆོན། དཔེ་སྤྲུག་ཁང་། ཉི་ཏོང་ཨོ་ཐ་ནི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་སློག་དཔར་སྤྲུལ་
ལེགས་མ། 2005ལོ།

[146] <<唐 吐蕃大食政治关系史>> 作者：王小捕 出版社：中国
人民大学出版社 2009年

[147] <<法苑珠林>> 作者：释道世（唐） 120卷 出版社：扬州，
江苏广陵古籍刻印社（影印） 1990年

[148] < <ཇེ་མར་ལུང་བ་བྱང་རྒྱལ་སེང་གའི་རྣམ་ཐར། > > ཐོན་ཀྱན་དགའ་
རིན་ཆེན་དང་བྱང་རྒྱལ་འབྲུམ་གཉིས་ཀྱིས་བཅུམས། ལྷ་རྒྱུང་ལག་བྲིས་མ།

[149] < <གྲུབ་ཆེན་ལུ་རྒྱན་པའི་རྣམ་ཐར། > > གྲུབ་ཆེན་ལུ་རྒྱན་པའི་རྒྱ་
གར་ལམ་ཡིག་གྲུང་ཟེར། དཔེ་སྤྲུག་ཁང་། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་ཉིང་དཔེ་སྤྲུག་
ཁང་། 1997ལོ།

[150] < <ཤམ་རྩ་ལའི་རྣམ་པ་ཤད། > > གྲུབ་པའི་གནས་མཆོག་ཤམ་རྩ་

ལའི་རྣམ་པ་འདད་འཕགས་ཡུལ་གྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ངོ་མཆར་བྱེ་བའི་འབྲུང་གནས་
ཞེས་བྱ་བ། བཅོན་པོ་མོ་མོ་ཉན་གྱི་དོགས་ལན་ཀྱང་ཟེར། མཛད་པ་པོ། བཤ་ཆེན་
དཔལ་ལྷན་བསྟན་པའི་ཉི་མ། བཤ་ཆེན་དྲུག་པ་སྟོ་བཟང་དཔལ་ལྷན་བསྟན་པའི་ཉི་མའི་
གསུང་འབྲུམ་(8)བའི་ནང་དུ་ཡོད།

[151][154] < <ཁུང་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཤེལ་དཀར་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བའི་དབུ་
ཕྱོགས་བཞུགས། > > ཉར་ཆགས་གནང་མཁན། ཆོ་དབང་རྒྱལ་མཆོན། དཔར་སྤྱིག་
པ། ལི་ཕུ་སྤྱལ་སྤྱུ་གཤེན་རྒྱལ་བསྟན་འཛིན། དཔེ་ཁུངས། ཁོ་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་ཡིག་
ཆངས།

[152] < <གུབ་མཐའ་རྒྱན་གྱི་མེ་ཉོག། > > བཅོམ་ལྷན་རིག་པའི་རལ་
གྱི(1127-1250)ཡིས་བརྩམས། ལག་བྲིས་མ།

[153] < <ཡི་གེ་ཡིད་ཆེས་གསུམ་ལྷན། > > སྟོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་འབྲུང་
གནས་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་བ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ཡི་གེ་ཡིད་ཆེས་གསུམ་ལྷན་ཞེས་བྱ་
བ། རྣམ་ཐར་རྒྱ་ལུགས་མཁའ་ཟེར། མཛད་པ་པོ། ཏཱ་ར་རྒྱ་ཤ། ཉང་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྱིས་
གཏེར་ནས་བཏོན་པའི་སྟོབ་དཔོན་བསྐྱེད་རྣམ་ཐར་ཟངས་སྤྱིང་མར་བསྐྱུས་ཡོད། དཔེ་
སྤྱན་ཁང་། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྤྱན་ཁང་། 1989ལོ།

[155] < <དབ་ཐེར་དཀར་པོ། > > མཛད་པ་པོ། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ།
མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་རྩམ་བོད་གསུམ་པར་བསྐྱུས་ཡོད།
དཔེ་སྤྱན་ཁང་། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྤྱན་ཁང་། 1990ལོ།

[157] <<大唐西域记>>注释：姚世珠 出版社：中央民族学院科

研处 1984年

[158][160] < <བསྟན་ཅིས་ཀུན་ལས་བརྟམ་བ། > >མཛད་མེད་ཤུག་ལུ་
རྒྱལ་བོ་འདས་འབྱུངས་ཀྱི་ལོ་ཆོགས་གཙོ་བོ་གྲུང་པའི་བསྟན་ཅིས་སྤུང་ཅས་ཀྱི་
རེའུ་མིག་གི་ནམ་གཞག་མཐོང་ཆོད་ཀུན་ལས་བརྟམ་བ་ཡང་ཟེར། མཛད་བ་ཤོ་ ཆོ་
ཏན་ཞབས་བྱང་། དཔེ་སྟུན་ཁང་། མཆོ་སྟོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་། 1982ལོ།

[159] < <ལི་ཡུལ་ནས་རྟེན་པའི་བོད་ཀྱི་ཁམ་ཤིང་གི་ཡི་གེ། > >སྒྲིག་བ་ཤོ།
དབང་རྒྱལ་དང་བསོས་ནམས་སྦྱིད་གཉིས་ཡིན། དཔེ་སྟུན་ཁང་། རིག་ཐུག་དཔེ་
བསྟུན་ཁང་ནས་དཔར་བསྟུན་བྱས། 1986ལོ།

[161] < <འཇམ་དཔལ་ཙ་རྒྱུ། > >དཔལ་ལྷ་བཙན་པོ་ལྷ་བཙན་བ་བྱང་
ཁུབ་འོད་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་དགེ་བསྟེན་ཆེན་པོ་ཀུལ་ར་ཤ་དང་སྤྲོ་བསྟུར་
ལོ་རྒྱུ་བ་དགེ་སྦྱོར་ཤུག་སྒོ་གྲོས་ཀྱིས་བསྟུར་ཅིང་ཁུས་ནས་གཏན་ལ་པམ་བ་ལགས།
ཞོལ་བཀའ་འབྱུང་། རྒྱུད་ཀྱི་སྤྲེ་ཆོན་། སོད་ཐ། བར་བསྟུས་ཡོད།

[162] MAHAYANA SUTRA SAMGRAHA PART II
EDITED BY DR SITANSUSEKHAAR BAGCHI PU-
BISHED BY MITHILA INSITUTE DARBHANGA 1964

[163] < <སྤྲ་རབས་བོད་ཀྱི་བྱང་བ་བཛྲོད་བ་འབེལ་གཏམ་ལུང་གི་སྟོང་
བོ། > >མཛད་བ་ཤོ། བསྟན་འཛིན་ནམ་དག དཔེ་སྟུན་ཁང་། བལ་ཡུལ་སྟན་རིའི་ཁྱི་
བསྟན་ཞོར་བྱའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། 2005ལོ།

[164] < <རྒྱལ་རོང་ལོ་རྒྱུས་རབ་གསལ་མེ་ལོང་། > >མཛད་བ་ཤོ། རྒྱལ་
རོང་བྲག་བར་དཔལ་ལྷན། སྒྲིག་བ་ཤོ། སྤྲེ་གྲོས་འབར་ཁམས་ལྷ་ཡོན་སྟན་ཁང་།

དཔར་སྐྱོན་ལོ། 2002ལོ།

[165] < <ཞང་བོད་གནའ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནོར་བུའི་མེ་མོང་། > >མཛད་
བ་ལོ། རྣམ་མཁའ་ནོར་བུ། དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། ཟི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་།
1990ལོ།

[166] < <བོད་ཀྱི་བརྗེ་རྟེན་ཡིག་ཆ་བདམས་བསྐྱེགས། > >སྒྲིག་བ་ལོ།
གཉའ་གོང་དགོན་མཆོག་ཆེ་བརྟན། དཔར་བསྐྱོན་ཁང་། གུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་
ཆེན་མོའི་དཔེ་བསྐྱོན་ཁང་། 1995ལོ།

[167] < <ལེགས་བཤད་རིན་པོ་ཆའི་གཏེར་མཛོད། > >མཛད་བ་ལོ། ཤར་
རྩལ་གཉེས་རྒྱལ་མཆོན། དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས་བསྐྱོན།
1985ལོ།

[168] < <སྐད་ཡིག་དང་སློབ་གསོ། > >མཁས་དབང་དྲུང་དཀར་རིན་པོ་
ཆའི་གསུང་འབྲུམ་དུ་བསྐྱུས་ཡོད། མཛད་བ་ལོ། དྲུང་དཀར་སློབ་ཐང་འཕྲིན་ལས།
སྒྲིག་བ་ལོ། རྣམ་རྒྱལ་ར་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཆོ། དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། བེ་ཅིན་མི་རིགས་དཔེ་
སྐྱོན་ཁང་། 2004ལོ།

[169] < <བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་ས་དབྱིབས་བྲིས་ཚུལ་གཉིས། > >ཚུམ་བ་ལོ།
ཀུ་མེ་ལེ་ཀུ་ཅེ་ནེ་སོག་། ཚུམ་ཁུངས། སུ་འུ་ལེན་རིག་གཞུང་དཔེ་མཛེད། འདོན་ཐེངས་
གཉིས་པའི་ཨང་བདུན་བ། 1970ལོ།

[170] < <བོད་ཆགས་ཚུལ་གྱི་ས་དབྱིབས་སྤྱོད་མོ་གན་རྒྱལ་དུ་ཉལ་བ་ལྟ་བུའི་
ཁ་གཏོན་བྱས་པའི་དཔེ་རིས་གསལ་བའི་ཞལ་ཐང་ལ་རྟོག་ཞིབ་ལམ་ཙམ་བྱས་

བ། > >དབྱང་ཚྱམ། ཚྱམ་པ་པོ། ཨའོ་གའོ་ཀུས། བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཅལ་ཞིབ་འཇུག་ཅེས་
པར་བསྐྱུས་ཡོད། 1993ལོ།

[171] < <མངའ་རིས་རྒྱལ་རབས། > >མཛད་པ་པོ། གུ་གེ་མཁན་ཆེན་ངག་
དབང་གྲགས་བ། དཔེ་ཁུངས། རོ་མིང་དཔལ་དཔེ་མེད་ལྷན་གྱིས་བྱུང་བའི་གཙུག་
ལག་ཁང་ལོ། ༡༠༠༠འཁོར་བའི་རྗེས་བྲན་མཛད་སྒྲིའི་གོ་སློབ་ཆོག་མཁན་ཆུང་གིས་དཔར་
བསྐྱུས་ཞུས་པའོ། །

[172] < <དེབ་ཐེར་དབྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མའི་སྤྱད་བྱངས། > >གངས་ཅན་ཡུལ་
གྱི་ས་ལ་སྤྱོད་པའི་མཐོ་རིས་རྒྱལ་སྒོན་གཙོ་བོར་བཞུགས་པའི་དེབ་ཐེར་རྩོགས་ལྷན་
གཞིན་བྱུང་དགའ་སྟོན་དབྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མའི་སྤྱད་བྱངས་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ་ཞེས་
ཀྲང་ཐེར། མཛད་པ་པོ། རྒྱལ་དབང་ལྷ་བ་ངག་དབང་སྒོ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། དཔེ་བསྐྱུས་
ཁང་། མི་རིགས་དཔེ་བསྐྱུས་ཁང་། 1988ལོ།

[173] <<藏学文史故事十五讲>> 作者：马丽华 出版社：中国藏
学出版社 2009年

[174] < <སྟོན་གྱི་གཏམ་མེ་ཏོག་ཐེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། > >བོད་
གྱི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་ཁག་ལྷ་ཞེས་པར་བསྐྱུས་ཡོད། མཛད་པ་པོ། ཞེལ་བ་པཎ་ཁྱིེ་ཏ་
གྲགས་པ་སྟོན་ལམ་སྒོ་གྲོས། དཔེ་བསྐྱུས་ཁང་། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་ལྷིང་དཔེ་
སྐྱུན་ཁང་། 1990ལོ།

[175] < <རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་། > >མཛད་པ་པོ། ས་སྤྱི་བསོད་
ནམས་རྒྱལ་མཚན་དཔེ་བསྐྱུས་ཁང་། མི་རིགས་དཔེ་བསྐྱུས་ཁང་། 1990ལོ།

རྒྱལ་སྤྱོད་ཆེན་ཆེན་གྱི་ཆེན་ཆེན་གྱི་ཆེན་ཆེན་

སྤྱོད་ལེགས་ཀྱི་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་བ་བྱེད་མས། །
བདེ་སྟོང་བེ་མང་བཀོལ་བའི་སྤྱོད་འགྲུར་གང་། །
སྤྱོད་ཞིའི་ཐབ་ཆོས་འདྲེན་བའི་ཐབས་འཕྲུལ་ཏེ། །
འཇུ་མ་ཐེང་རྒྱ་རྒྱ་བདག་ཀྱང་ཚུད་བར་མཛོད། །
སྤྱོད་རྒྱུ་མེས་པོའི་ཞལ་ལུང་གཏེར་གྱི་མཛོད། །
ནམ་དཔྱོད་འཕྲུལ་གྱི་བྱ་ལོས་ཉེར་བསྐྱུལ་ཆོ། །
རྒྱ་བོད་ལོ་རྒྱུས་བསྐྱར་བའི་ལོར་བྱའི་ཆོས་ས། །
ཐོགས་ལྷུང་རྒྱུ་གྱི་ཐེ་མས་ཡོངས་སུ་སྤྱི་བས། །
དེ་འདྲ་དེ་ལ་ཡིད་ཉོན་དར་དཀར་མདུད། །
བརྒྱ་བའི་ངལ་བ་བརྒྱ་ལ་སྟོང་མཐུད་ཀྱང་། །
དངོས་དོན་རི་བཞིན་གསལ་བའི་གཏམ་གྱི་ལོར། །
བྱིས་པས་མཁའ་ཡི་འཇའ་ཆོན་འཛིན་པ་ཉིད། །
ཆུ་ལ་འདི་ཉོགས་ནས་ཤེས་བྱའི་རྗེར་རིངས་དོགས། །
ནམ་དཔྱོད་རྒྱུ་བྱའི་ཆེན་ལ་ཐོགས་སྤེལ་ནས། །
འཆར་བཀོད་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་སྐར་ནམ་བུའི་དབྱིབས། །

མ་འབྲེས་གསལ་བར་འབྲེད་པའི་ཐབས་ལ་རེ། །
ལྷལ་བྱང་ངོ་མཆར་གཏམ་གྱི་ལྷོན་བཟང་ཅེར། །
ལྷང་རིགས་སྐད་སྟན་གཡུ་བྱ་འདུས་པའི་ཆོ། །
ཕྱོགས་ཞེན་ཡལ་ག་རེངས་བའི་ཤིང་སྐྱམ་རྣམས། །
གསར་བཞེད་བྱིད་ཀྱིས་འཆོས་བ་ཆོས་ཉིད་ལགས། །
ཕྱེབ་ལེགས་ཆིག་དོན་སྒྲིག་པའི་གཡུ་རལ་ཅན། །
བསྟན་བཅོས་གངས་རིའི་མགུལ་དུ་འབྱིང་ནའང་། །
དངོས་དོན་ལོ་རྒྱུས་ལྷག་ལྷག་འཆད་པའི་ཐབས། །
འཇིག་རྟེན་ཀླན་པོའི་གཏམ་གྱིས་འཇུས་པར་གོ། །
ཚུལ་མ་ཐུན་ལྷང་འབྲེན་གནས་རུ་བཀའ་བའི་གཞིར། །
དངོས་སྟོབས་རིགས་པའི་ཉག་ཐུན་བསྐྱོན་པ་ན། །
བཅོས་མའི་འབེན་རྣམས་རང་སར་འཛོར་བ་ནི། །
ཆོས་ཉིད་རྒྱལ་མོས་པའི་བཀའ་ལྷང་ཉིད། །
མི་མེད་དབེན་གནས་རི་ཁྲོད་ལྷང་སྟོང་དུ། །
བག་མེད་རི་དྲགས་རྣམས་ལ་ཅི་ཡང་རུང་། །
རྣམ་དཔྱོད་ལྷང་རིགས་འབར་བའི་གོང་ཁྲེར་དུ། །
བདེན་རྒྱུན་ཞིབ་མོར་འཐག་པའི་མཁས་མང་བདོག། །
སྒྲན་པོ་སྒྲན་པོར་འཆམ་ནས་དབྱང་དང་གིས། །
ར་གན་གསེར་དུ་སྒྲུབ་ལ་མཆར་ཅི་ཡོད། །

ཐོག་པོ་ཐོག་པོར་འདྲིས་ནས་ཐུག་དོག་གིས། །
ཚུ་ཤེལ་ཚོན་གྱིས་བསྐྱར་ལ་སྤང་ཅི་པན། །
ཐོས་དམན་ལྷ་ཚུགས་ཅན་གྱི་སྟོང་ལབ་དང། །
མཁས་པ་ཕུགས་རྒྱུད་ཅན་གྱི་རྒྱས་གཏམ་ལས། །
སྤྲ་མ་གསེར་བཞིན་བྲིན་པའི་དུས་སྐབས་སུ། །
གཞན་ལ་པན་པའི་ཡིད་ཆེས་གང་ནས་རྟེན། །
དེ་ལྟ་ནའང་བྱང་ཕྱོགས་གངས་རིའི་ཁྲོད། །
གདོས་བཅས་ཕྱང་པོ་གཡར་ནས་ད་ལྟའི་བར། །
སེམས་ལ་ལེགས་བཤད་གོམས་པའི་ཉེར་ལེན་ལས། །
བྱང་པའི་གཏམ་འདི་དབྱེད་བཞིན་དབྱེད་བཞིན་གྱིས། །
བདག་མོ་རྒྱུ་དཔྱོད་རྒྱ་ཁབ་ཕྱ་མའི་ཅིར། །
ཤེས་བྱའི་དེ་ཉིད་འོངས་པ་མི་སྲིད་པས། །
མགོ་མེད་གཞུག་རྩམ་ཞོར་འཁྲལ་གོ་འཛོལ་སོགས། །
དངོས་སུ་སྤང་ན་མཁས་རྒྱུས་བཟོད་པར་གསོལ། །

པར་སྐྱུག་གི་མཆུག་བྱར་བྱ་བ་ལོང་བ་ལི་གཏམ་ཕྱིར་དཀར་མི་
བྱས་ཀྱི་མཆོས་སྐྱུག་ཞེས་བྱ་བ།

དེ་བ་གཞི་འདི་ཉིད་ཀྱི་བརྒྱུད་རྟོན་གཙོ་བོ་གསུམ་དག་གི་དང་དང་ཐོད་སྒྲིངས་སྒྲོབ་ཆེན་
ཀྱི་སྒྲོལ་སྒྲུག་ཀླམས་ཀྱིས་ཆ་འུར་གྱི་བཤའ་བྱིད་དང་དཔེ་ལངས་ཀྱི་བསྐྱོར་
བརྒྱད་ནས་ལུབ་བཞིག་ཡིན་ཞིང་དུ་ཉི་ཐོད་སྒྲིལ་ཆོག་ཀྱིས་ཀྱི་རིག་པ་ནས་བསྐྱོར་གྱི་
ཁྲུང་ཁོངས་སྤྱའང་ཐེང་ཆ་ཆེ་བའི་བརྒྱུད་གཞི་གཙོ་བོ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བར་ཡིད་ཆེས་
ཡོད་ལ་དེ་དང་ཆབས་ཅིག་ཀླམ་དཔྱོད་ཀྱི་ཆལ་སྒྲོལས་འབར་ཞིང་གཟུར་པ་ནས་ཀྱི་སྒྲོ་
མིག་རྒྱས་པའི་ཉམས་ཞིབ་བདག་གིས་རྟོན་དང་མ་ཐུན་པའི་སྒྲིང་བརྒྱུད་དང་དགོངས་
འཆར་གང་མང་འདོན་སྤྱོད་པ་དང་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་ཙམ་ཅིག་པའི་རིག་པ་ནས་ཀྱི་
སྤྲུལ་སྤྱད་དུ་འང་མི་འཕྲོ་བདག་གིས་ཁ་ཐོ་དང་སྤྲུལ་དོག་ཁོ་ནས་དཔྱོག་པ་ཉམ་སྒྲ་
ཆོག་ས་བརྒྱུད་ཀྱི་འཕྲོ་ཁོ་ལང་གི་བརྒྱུད་པས་དགའ་བར་མི་འགྱུར་ཞིང་སྤྱད་པས་
སྤྲུལ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་བས་ནས་ཞིག་བདག་གི་ལྟ་ཆུང་ལ་འདི་དག་ལ་བདེན་པའི་
གནས་སྤྲུལ་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཁའི་དར་ཆ་མཐོན་པོར་བསྐྱེདས་པའི་དུས་སྐབས་ཞིག་
འཆར་སྤྱོད་བར་ཡིད་ཆེས་བྱས་ཡོད།

དེལ་གཞི་འདི་ཉིད་ཀྱི་བརྒྱུད་རྟོན་གཙོ་བླ་སྐད་ཀྱི་བཤམ་བཤམ་ཞིང་ཀྱི་དེ་པའི་སྐྱབས་སྐྱ་
འགོ་འཛིན་གཞན་མཁན་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་སྒྲོལ་མའི་སྒྲོལ་དཔོན་དང་སྐྱ་བལ་ལས་ཡི་
གེར་འགོད་དུས་སྐྱ་གནས་སྐྱབས་ཀྱི་དཀའ་ཆེ་གས་ལ་མ་སྒྲོལ་བར་རོགས་རམ་གང་

ལེགས་བརྒྱབ་མཁན་གྱི་ཐོགས་པོ་རྣམས་དང་དེབ་ཀྱི་མ་ཡིག་ལ་ཞིབ་གཟིགས་སྒོས་
ནན་ཏན་གྱི་དབྱེད་གཏམ་འགོད་མཁན་དང་དགོངས་འཆར་སྣ་ཆོགས་འདོན་མཁན་
གྱི་དཔྱོད་ལྡན་མཁས་པའི་ཆོགས་ལ་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་སྒོས་སྤྲུགས་རྗེ་ཞུ་འཕོད་
གནང་རྒྱ་ཡིན་པ་དང་ཆབས་ཅིག་དེབ་གཞི་འདི་ཉིད་ཀྱིས་བསྐྱུན་པའི་རྣམ་དཀར་དགེ་
བའི་པན་འབྲས་རྣམས་ནི་ཐུན་མོང་གི་བགོ་སྐྱལ་དུ་འབྱུང་རྒྱ་ཡིན།

དེབ་གཞི་འདི་ཉིད་སྤྱབ་པའི་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་སྐབས་སུ་དད་པའི་འདུ་ཤེས་རྒྱབ་དུ་
གཡུགས་ནས་སྐྱ་མདངས་དམར་མེར་སོགས་མི་རིགས་དང་ལྷ་སྤྱབ་སྣ་ཆོགས་ཀྱི་
དབྱེ་བར་མ་ལྟོས་པར་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་སྤྱིའི་འགྲོ་འདུག་སྤྱོད་གསུམ་དང་མཐུན་
ཞིང་ཚུར་མཐོང་སྤྱི་བོ་དག་གི་མིག་ལ་བསྐྱན་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་ཆེར་བསྐྱུན་ནས་
བྲིས་ཡོད་སྐབས་མར་གཤམ་དུས་ཀྱི་མཐའ་མར་རིགས་ལམ་སྣ་གཅིག་ཅེས་ལའང་
རྒྱས་མངའ་མེད་པ་དག་ལ་འོས་སུ་མི་ཆེ་ཞིང་དེ་དག་གིས་སོ་སོའི་སྒོ་བྲོས་ཀྱི་ཁབ་
མིག་དུ་མི་ཤོང་བ་རྒྱ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་སེམས་ཆོགས་སྤྱིས་སྤྱིད་ལ་སྤྱིས་ནས་ཀྱང་
དུག་སྤྱལ་གྱི་ཁ་རྒྱུངས་ནས་ཐོན་པ་ལྷ་བྱའི་དཔོན་མོས་གནམ་ས་ཁངས་ནའང་ལམ་
ཁའི་བྲི་ཀན་གྱི་ཚུལ་དུ་ཁ་ཡ་བྱེད་མི་སྤྱིད་པ་དང་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ལ་འཕེལ་
རྒྱས་ཆེན་པོ་མེད་པའི་ད་ལྟའི་དུས་མཚམས་སུ་ན་རྒྱག་ཁོངས་ན་མེད་ཀྱང་ནག་ཆང་
གིས་ཆོར་བ་བསྐྱུན་ནས་སྐྱོན་ངག་པར་ཁས་འཆེ་ཞིང་རང་ཆོག་སྤྱི་བྱེད་འོས་ཤུགས་
གང་རུང་ནས་འགལ་བའང་རང་གི་བྱེད་ཆོས་དུ་བཅི་བའི་སྤྲུགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དོན་
མེད་པའི་ཡིག་སྒྲིགས་གངས་ཅན་གྱི་ཡུལ་གྱ་སོ་སོར་འབྲེམས་སྤྱིད་ཀྱང་འཇུག་
དགོད་དང་བཅས་ལྟ་མོར་བལྟ་སྤྱིད་པ་དང་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་གཡུ་རལ་མཁའ་ལ་འཕྱོ་

ཞིང་ལུང་རིགས་ཀྱི་ང་རོས་དུས་མིན་གྱི་འཆལ་གཏམ་འཛོམས་སའི་མཁས་པ་གངས་
སེང་དག་གིས་རྩོད་པའི་གྲུ་བཤམས་སའི་ཆེ་ནའང་ཁོ་པོ་སོས་དལ་བག་པབ་ཀྱིས་
དམ་བཅའི་བསྐྱོང་ལ་ཞུགས་སྤིང་པས་བཅེ་བའི་སྒྲོག་མཁན་དག་གིས་ལྟ་མོར་
བལྟས་པས་ཀྱང་ཆོག་པས་སོ། །

དེབ་གཞི་འདི་ཉིད་ཐོན་ཆར་རྗེས་དད་པ་མེད་པའི་དད་ལོག་པ་དང་སངས་རྒྱས་
ཀྱི་ཆོས་ལ་ཞེན་བ་ལྡོག་པའི་ལྟ་ལོག་མཁན་པོ་སོགས་ཆོ་ལོ་སྣ་ཆོགས་འདོགས་སྤིང་
ཀྱང་ལོ་ངོ་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ལྟ་ཅམ་གྱི་གོང་རོལ་ནས་ཡུལ་གྲུ་དང་མི་རིགས་ཀྱི་དྲ་
བ་ལས་བཞུལ་ཞིང་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེར་སྒྲུབ་
པོས་མིག་བཅུམས་པའི་དད་མོས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་ཅམ་དང་སྤྱན་ནག་མདའ་འཕེན་གྱི་
དགའ་ཁ་འཁྲུང་སྤོགས་ཅམ་ཡང་མ་ཡིན་པར་ཁོ་པོ་ཡིད་ཆེས་བརྟན་པོ་ཡོད་པ་དང་
གནའ་དེང་གི་དུས་རིམ་སྣ་ཆོགས་ཁོད་དེའི་རྗེས་འཇུག་གི་མཁས་དབང་གསེར་གྱི་
ལྷན་པོ་ལྟ་དག་ལའང་ཡོན་ཏན་མེད་པའི་ད་ལྟའི་སྤྱན་པོ་མཐར་ཐུག་གི་སྤེད་ག་དང་
འདྲ་བར་འུ་ཐུག་ཐབས་ཟད་ཀྱི་མཆིལ་ཞགས་འདེབས་རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་རྗེས་སུ་ཡི་
རངས་དང་གྲུས་བཀྱར་ཆད་མེད་ལྟ་རྒྱུ་ཡིན་པ་ནི་ངོས་ཀྱི་སྤྱིང་གི་དོ་ལ་བྲིས་པའི་དམ་
བཅའ་ཡིན་སྤིང་ཀྱང་ད་ལྟའི་ཆར་ནང་བའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་བེད་སྤྱད་ནས་ཁ་རྒྱབ་
གསོ་བ་དང་མདོ་རྒྱད་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ནམ་གཞག་གཏན་ལ་འབབས་བྱེད་ཀྱི་ཆད་
མའི་རིགས་ལམ་ལག་ཆར་སྤྱད་ནས་རང་ལས་མཐོ་བ་ནམས་ལ་ཐུག་དོག་དང་རན་
སྤྱིས་ཀྱི་གཏམ་ངན་རྒྱུང་ལ་བསྐྱར་བའི་འཐབ་ཀྲོལ་ཅན་ནམས་ལ་ངོ་ཚྏ་དང་ནམ་
ཡང་དེ་དག་གི་ཁ་གཏད་དང་ལྡོག་རྒྱར་ལངས་ཅིས་ཡོད་ཅིང་མོད་གངས་ཅན་གྱི་ཐ་

སྣང་རིག་གནས་ཀྱི་དཔེ་མང་ཁོད་ནས་ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྒྲན་མཐོ་ཞིང་ཉེ་དུས་
ཀྱི་རིག་གཞུང་འཕེལ་རྒྱས་ལ་རྫོ་ཆེས་ཆེར་ཐོགས་པའི་དཔྱོད་ལྡན་སྤྱིས་བུ་དག་ལ་
དགའ་མགུ་ཡི་རངས་ཀྱིས་རྒྱ་བ་སྦྱོར་དང་འབྲེལ་འབྲིས་ཞིབ་པར་ཁྱ་རྒྱ་ཡིན་ལ་མདོ་
སྟོད་སྟོད་ཀྱི་ཆང་ཁང་དང་ཁོག་སྟོད་ཀྱི་བརྗོད་པར་སྟོན་དག་དུ་བཏགས་ནས་རང་
སེམས་རང་གིས་གསོ་མཁན་ཀྱི་སྤྱ་སེར་སྟོན་དག་པར་སྦྱོ་བཏགས་པ་རྣམས་ལ་རེ་རེ་
བཞིན་ཅོད་པའི་གནས་ལུགས་བཤམས་ནས་དང་ལེན་བྱེད་ན་བཟོ་སྒྲིང་གི་གོ་སྐབས་
འཆར་བར་སྤྱད་ནས་སྟོན་དག་པའི་ཆོད་གཞིར་ལོངས་མིན་ལ་ཉམས་ཆོད་ལེན་སྲིད་
པ་དང་རྒྱུན་མའི་གཟུགས་བརྙན་འཆངས་པ་དང་ཆིག་སྒྲིག་མཁན་པོ་དག་ནི་འདི་དང་
འདིའོ་ཞེས་རྣམ་དཔྱོད་གཟུར་གནས་པ་དག་གི་མདུན་སར་རྗེ་སྟོན་བྱེད་སྲིད་པས་
ད་ནས་བརྒྱམས་སྟེ་ཁྲེལ་ཡོད་བྱ་བར་རིགས་ཤིང་དོན་ལ་གནས་པར་གྱིས་ཤིག་ཅེས་
གསལ་འདེབས་ཀྱང་ཁྱ་རྒྱ་ཡིན་པ་བཅས་ནི་ཁོར་འཕྲོས་ཅོམ་མོ། །

དེབ་གཞི་འདིའི་ནང་དུ་འཁོད་པའི་བརྗོད་བྱ་དོན་གྱི་ཆ་རྣམས་ནི་རྒྱ་བོད་གཉིས་
ཀྱི་དཔེ་ཆ་གས་དགོན་གས་དག་ལ་གཞི་བཅོལ་ཡོད་ཅིང་དེ་དག་ལ་ཉམས་ཞིབ་སྒྲོས་
བྱུང་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་རྗོད་བྱེད་ཆིག་གི་ཆའང་ཐ་སྣང་ཀྱི་བརྗོད་དང་སྟེན་སྦྱོར་གཙོ་
བོར་བྱས་ན་པལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཆིག་གི་མདུད་རྒྱ་གྲོལ་བའི་ཐད་དུ་འང་ཅུང་ཟད་
དགའ་བར་དོགས་ནས་ཏ་ཅང་གོ་བདེ་བའི་ཚུལ་དུ་བྲིས་ཡོད་མོད་ཁོ་བོའི་རྣམ་དཔྱོད་
དང་ཤེས་རིག་གི་འཛོན་ཐང་ལ་ཆོད་དེས་ཅན་ཡོད་སྲིད་པ་ནི་སྤྱི་མི་དགོས་སྐབས་ནོར་
འབྱུལ་གྱི་ཆའང་ཐོན་སྲིད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་ཤེས་ནས་སྤྱ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གསེར་ལས་
དགོན་པའི་དགོངས་འཆར་དང་འཇུ་བ་མོས་རེ་སྟོན་གྱི་བཀའ་གྲོས་གནང་བར་ཁྱ་

འཛོད་གནང་རྒྱ་དང་འོས་སྤྲོ་མ་བབས་པ་རྣམས་ནི་འོས་སྤྲོ་མ་བབས་པའི་ཚུལ་དུ་ཁྱ་
སེམ་མེད་བཞག་རྒྱ་ཡིན་ནོ།

མཐུག་མཐར་བོད་གངས་ཅན་གྱི་སློབ་མཁན་ཡོངས་ལ་ཐུན་གྱི་དེབ་གཞི་འདིས་
ཆོས་རབ་རྣམ་འབྱེད་གྱི་སློ་མིག་ཅུང་ཟད་རྒྱས་སྤྲོ་བ་པར་སློན་ལམ་འདེབས་རྒྱ་ཡིན་
པ་བཅས།

༥། ཁམས་གསུམ་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་པོ་མཉམ་མེད་ཅོང་ཁ་བ་ཆེན་པོའི་སྐུའི་བཀོད་པ་
བསྐྱས་པའི་ཚུལ་བསྟན་ནས་ལོ་འཁོར་དུག་བརྒྱ་དང་བཅུ་ཐམས་པ་འགོར་བའི་དུས་
འདྲེན་གྱི་ཉིན་མོར་དབུས་འགྲུང་ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདུན་ངོས་སུ་ཡིད་ཆེས་
གྱི་སློན་ལམ་དང་བཅས་དེབ་གཞི་འདི་ཉིད་གྱི་མཐུག་བྱང་གི་ས་བོན་རྙེད་ཅིང་སྐབས་
དེ་མ་ཐག་ནས་ཡིད་གྱི་ཟེན་བྲིས་སྤྲོ་བ་ཉལ་བ་དང་བྲིས་སྤྲོ་དེ་ཉིད་རྒྱུ་བཟང་དུ་གོ་
ནས་ཨ་མ་དེ་རིག་གནས་གྱི་ལུང་པའི་འབྲོག་སྤྱོད་ཞིག་ཏུ་སློན་ལམ་བཟང་པོ་དང་བཅས་
གངས་པའི་ཤར་ཕྱོགས་གྱི་སློབ་གཉེར་བ་ཆེན་པོ་བན་བྱལ་དཔལ་མཁར་རྒྱལ་གྱིས་
མཐུག་བྱང་དུ་བཀོད་པ་རེ་ཞིག་རྫོགས་སོ།

ཆོས་པ་པོའི་རིག་གཞུང་ཉམས་ཞིབ་གྱི་ཆོས་མོ།

2002ལོ། << ལྷག་ཆོས་ལམ་དར་སྐྱད་འབྲུ་པོ་འཐེན་ལ་ཞོག་ཅེས་པར་ཅུང་
ཟད་དཔྱད་བ། >>

2003ལོ། << ཆོས་རིག་གསར་ཆོས་ཁྲིད་གྱི་ལད་འབྱེད་སྐྱུ་རྩལ་ལམ་ཚུར་
ལེན་རིང་ལུགས་སྐོར་ཅུང་ཟད་གླེང་བ། >>

2004ལོ། << ལྷན་རག་གི་སྐད་ཆའི་སྐྱུ་རྩལ་སྐོར་ཅུང་ཙམ་གླེང་བ། >>

2005ལོ། << ཏུན་རྟོང་ཡིག་རྒྱུད་ཁོང་གི་ལ་ཁྱི་དང་ཉ་ཁྱི་ཞེས་པའི་མཚན་
འདོགས་སྤངས་སྐྱོར་ལ་དབྱད་པ། >>

2005ལོ། << གདོང་དམར་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་ཀྱི་ཐོགས་དོན་ལ་དབྱད་
པ། >>

2005ལོ། << མདོ་སྨད་བན་ཤུལ་གྱི་གཞི་བདག་གཉན་པོ་ཨ་ཁྱེས་སྒྲང་ཆེན་
གྱི་སྐྱོར་ཅུང་ཟད་སྒྲེང་པ། >>

2005ལོ། << བོད་ཀྱི་ཡི་གེ་ལས་ཆ་བཅུགས་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་ལ་དབྱད་པ། >>

2005ལོ། << རོར་ནག་ཅེས་པའི་ཐ་སྟད་ཀྱི་དབྱད་སྒྲེང་། >>

2005ལོ། << ཕྱི་ནང་གྲུབ་མཐའི་བྱད་པར་འབྱེད་སྤངས་སྐྱོར་ལ་རགས་ཅམ་
དབྱད་པ། >>

2006ལོ། << བོན་གྱི་བྱམས་མ་ཉེར་གཅིག་དང་སངས་རྒྱུ་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་
སྐྱོལ་མ་ཉེར་གཅིག་གཉིས་ཞིབ་བསྟར་བྱས་པའི་སྟན་ལྗ། >>

2006ལོ། << བདེན་དོན་གྱིས་བཙུགས་པའི་གསེར་བྱམ་གྱི་ཁ་
རྒྱ། >> དཔལ་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་སྐྱབས་ལེགས་ནས་ལོ་འཁོར་ཉི་ཤུ་ལོན་པའི་རྗེས་ངན་
གྱི་དབྱད་གཏམ། >>

2006ལོ། << རྫོ་སྤེས་དགེ་བཤེས་ཤེས་རབ་རྒྱ་མཚོ་དང་རྫོ་བྲག་སྐྱུལ་སྐྱུ་
དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་དོགས་གནས་འགར་དབྱད་པ། >>

2006ལོ། << རྟོག་འཇུག་གི་དབྱེད་ཤེས་པ་ཞེས་པའི་ལན་དུ་སྤྲུས་པ་འབྲུལ་
སེལ་འོད་ཀྱི་ཟེར་མ། >>

2006ལོ། < <རིག་ལའི་ཆངས་དབྱངས་ཀྱི་མཆོད་གྲུང་གངས་ཉེར་ལྷར་
འདོད་པའི་དོགས་དབྱོད། > >

2007ལོ། < <ནང་པའི་ཆོས་འབྱུང་དུ་བཀོད་པའི་བོན་གྱི་སྟོན་པ་ག་ཤེན་རབ་
དང་བོན་གཞུང་སྐོར་གྱི་དབྱད་པ། > >

2007ལོ། < <བཅན་མོ་སད་མར་ཀར་དང་འབྲེལ་བའི་དབྱད་པ། > >

2007ལོ། < <མདོ་སྨད་བན་ཤུལ་ཆོ་བའི་སྐྱེས་ཁམས་ཁོར་ལུག་ལ་བརྟག་
དབྱད་བྱས་པའི་སྟན་ཞུ། > >

2007ལོ། < <སུམ་ལན་དམིགས་བཅུ་མའི་བཞི་ལན་དམིགས་བཅུའི་སྤྱིན་
དཀར་དཀྱིགས་པའི་ཆར་སྤྱིང་བོ་ཞེས་བྱ་བ། > >

2007ལོ། < <ལྷ་ཁྲ་མ་ཡེ་ཤེས་གར་ལོག་ཏུ་འདས་མིན་ལ་དབྱད་པ། > >

2008ལོ། < <ལོ་རྒྱུས་ཉམས་ཞིབ་པ་ཞིག་གི་དྲག་པོའི་འོས་ལངས། > >

2008ལོ། < <དེ་གྲུམ་བཅན་པོའི་སྤྱར་འཛིན་མཁན་སྐྱ་སྤྱིན་གྱེ་མ་ལག་རིངས་
སྐོར་གྱི་དབྱད་པ། > >

2008ལོ། < <གངས་དཀར་ཉི་མའི་འདབས་རོལ་གྱི་སྟག་གཟིག་འོལ་མོ་
ལུང་རིང་གི་དབྱད་པ། > >

2008ལོ། < <ཡང་ལན་དུ་སྤྱུས་པའི་གཏམ་གནམ་ལྷགས་ཐོག་གི་འཁོར་ལོ་
ཞེས་བྱ་བ། > >

2008ལོ། < <ཆངས་དབྱངས་ཀྱི་མཆོད་མགུར་སྐྱ་ཀྱི་འགྱུར་མའི་ཁྱོད་གྱི་ཀྱི་
བོ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོན་གྱི་འགྱུར་སྟངས་ལ་དབྱད་པ། > >

2008ལོ། < <ནང་བའི་ཆོས་སྤེལ་གྱི་ཁྲིམས་པམ་ཐོག་མ་གཉན་པོ་གསར་བའི་སྐོར་གྱི་དབྱུང་བ། > >

2008ལོ། < <བསམ་སྒོ་དང་བསམ་སྒོ་བའི་སྐོར་གྱི་དབྱུང་བ། > >

2008ལོ། < <བོད་ཀྱི་བོན་པོའི་རིག་གནས་སྐོར་གྱི་འཕེལ་གཏམ་ཅུང་ཅུ། > >

2008ལོ། < <བོད་ཀྱི་ཚུམ་པ་པོའི་རང་མཆང་རང་སྤྲུལ་གྱི་རང་ལུགས་ལ་ངོ་ཚོལ་བྱེད་དགོས། > >

2008ལོ། < <བཙན་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་དང་བཙན་མཆོད་ཀྱི་ཚོགས་དབྱུང་བ། > >

2008ལོ། < <ཐུའུ་བཀུན་གྲུབ་མཐའ་ལས་བྱུང་བའི་བོན་གྱི་འཕེལ་རིམ་ཁག་གསུམ་ལ་དབྱུང་བ། > >

2009ལོ། < <དཔལ་དོན་གྲུབ་ཀྱི་ཚུམ་རིག་གསར་བའི་ཤིང་རྟའི་སྒོལ་འབྱེད་ཡིན་མིན་གྱི་ཆ་དང་འབེལ་བའི་ཚུམ་རིག་གསར་བའི་དབྱུང་བ་ཅུང་བསྐྱུས་མིག་གི་ཐུར་མ། > >

2009ལོ། < <བོན་ལུགས་ཀྱི་གཤེན་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གོ་དོན་དང་འཕེལ་རིམ་ལ་དབྱུང་བ། > >

2009ལོ། < <གནའ་བོའི་ཞང་ཞུང་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་འདུག་ལུལ་ལ་དབྱུང་བ། > >

2009ལོ། < <སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་བོད་ལུལ་དུ་དར་བའི་ལོ་ཆིགས་

ཐོག་མའི་སྐོར་གྱི་དབྱད་པ། >

2009ལོ། < <གནའ་བོའི་ཐེུ་བྱང་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་དང་ཐེུ་བྱང་སྐྱུས་འདེབས་གྱི་ཚོགས་དབྱད་པ། >

2009ལོ། < <བོན་གྱི་རིག་གནས་ཉམས་ཞིབ་ལས་འགྲུན་སངས་གྱི་དོགས་ལན་བསྐྱུས་པའི་སྐོར། >

2009ལོ། < <གནའ་བོའི་ཡིག་ཚངས་ཁ་ཤས་གོ་བསྐྱར་ནས་བོན་གྱི་འཕེལ་རིམ་ཁག་གསུམ་ལ་ཡང་བསྐྱར་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པའི་དབྱད་གཏམ། >

2009ལོ། < <མིང་པའི་ལྷ་རྒྱུ་ལོ་དེ་གྲུང་རྒྱལ་གྱི་དད་མོས་དང་འབྲེལ་ཏེ་འཛིག་ཏེན་མི་སྐུའི་ཆབ་སྲིད་རིག་གནས་གྱི་འགྲུར་རིམ་ལ་དབྱད་པ། >

2009ལོ། < <རི་གྲུམ་བཅན་པོའི་རི་ཡིག་ལས་འཕྲོས་པའི་ལོ་རྒྱུས་གྱི་གནད་དོན་འགའི་སྒོན་དབྱད། >

2010ལོ། < <བོན་གྱི་གནའ་དཔེ་གཏམ་བྱལ་ཡིག་རྙིང་ལས་བྱུང་བའི་ཡ་ཐོག་སྲིད་པ་རྒྱུད་གྱི་བོན་པོ་བཞིའི་ཚོགས་དོན་སྙིང་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་དབྱད་གཏམ། >

2010ལོ། < <གནའ་བོའི་ལྷ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་སྟད་དང་ལྷ་མཆོད་གྱི་ཚོགས་དབྱད་པ། >

2010ལོ། < <ཡུལ་གངས་ཅན་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལས་འཁྲོག་པོར་བྲིས་པའི་ལྷ་རྒྱུ་ལ་ཁ་ཤས་བྱང་པོའི་གཏམ་ལ་གསར་དུ་བཞེ་བའི་ལེགས་བཤད་གཟེ་ཡི་ཐང་མ་ཞེས་བྱ་བ། >

2010ལོ། < <སྤྲད་ཅེས་པའི་ཐ་སྟད་ཀྱི་གོ་དོན་འཛོག་ཚུལ་ལ་དབྱད་པ། > >

2010ལོ། < <སྤྲད་ཀྱི་ཚུ་གའི་འབྱུང་ཁུངས་འཆོལ་ཞེས་སྐོར་ཀྱི་དབྱད་པ། > >

2010ལོ། < <བཙོན་ནས་སྒྲངས་པའི་མགྲར་ཀྱི་བརྟེན་དོན་རྣམས་གོ་བདེར་པ་བ་པའི་འབྱུང་ཁུངས་གཞི་ཡི་མེད་བ་ཞེས་བྲ་བ། > >

2011ལོ། < <སྤྱ་རྒྱལ་བཙན་པོའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་གཡག་ཅེས་པའི་ཐ་སྟད་ཀྱི་གོ་དོན་དང་བོད་ཁ་གཡག་བྱུག་གི་སྐོར་ལ་གསར་དུ་དབྱད་པ། > >

2011ལོ། < <སྤྱ་རྒྱལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་ཀྱི་བྲུབ་ཆ་ལས་སྤྱི་ལོ་དོན་ལ་གསར་དུ་དབྱད་པ། > >

2011ལོ། < <སྤྱ་རྒྱལ་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ལས་ཉག་ཁྲིའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཅིག་ལ་གསར་དུ་དབྱད་པ།